

ΕΚΛΟΓΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ :
ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΑ :

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΗΛ. : 54-873

Τιμή τεύχους 3.000

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Έσωτ. Έτησ. 34.000

» Έξω. 18.000

Έξωτ. Έτ. \$ 3.—

» » £ 1.0.0.

Τὸ ἐξώφυλλον τοῦ κ.
Κ. Γροσμαντόπουλου.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνα-
δημοσίευσις ὧσθων καὶ
εἰκότων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἀδειαν τῶν
συγγραφέων καὶ τῶν
ἐκδοτῶν.

ΤΕΥΧΟΣ 61ον

Περιεχόμενα τεύχους Νοεμβρίου 1950

«Πῶς βλέπω τὴν Ἀμερική» Ralph Bunche	11
Δημήτρης Μητρόπουλος Howard Taubmann	18
Ἡ κρίσις τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ G. Duhamel	24
Τὸ Μουσεῖον Μπενάκη M. Χατζηδάκης	27
Πολεμικὰ τεχνάσματα R. K. Dickson	39
Ἡ σύγχρονη σοβιετικὴ φιλολογία Alex. Werth	44
Οἱ ἑπτὰ χειρότεροι σύζυγοι .. Ernest Dichter	49
Τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο (διήγημα) H. H. Munro	55
Ποιὸ θὰ εἶναι τὸ τέλος τοῦ κόσμου ; A. M. Low	61
Σῶσμά καὶ γιοματάρι A. Μωραΐτης	67
Τὸ πνεῦμα τοῦ χοροῦ Joseph Sachs	69
Οἱ Σκανδιναυικὲς χώρες καὶ τὰ προ- βλήματά τους S. L. Solon	74
Νεκροὶ ποὺ ξαναζοῦν Klaus Besser	79
Κινηματογράφος καὶ θέατρο .. Γ. Μ. Μακρῆς	83
ἽΟ Καρνέγκυ γιὰ τὸν Καρνέγκυ Dale Carnegie	92
ἽΗ Ἀθήνα ποὺ ζήσαμε K. Δημητριάδης	95
ἽΗ τέχνη τῆς φωτογραφίας Σ. Δ. Λ.	107
Σὰς βλέπτει ὁ καφὲς ἢ ὄχι ; Roger William Riis	118

Διάφορα

Σταυρόλεξο	5	Πρώτη περιπέτεια...	88
ἽΗμερολόγιο Νοεμβρίου	6	Σκάκι	116
Κινηματογρ. σημειωματάριο	8	ἽΗ μόδα στὰς Ἀθήνας	121
Ποίημα	9	ἽΗ ἐπιστῆμη στὴν ὑπηρε- σία τοῦ ἀνθρώπου ..	124
Κουίζ	59	Γράμματα ἀναγνωστῶν μας	126
Ἀστέρεις καὶ ἀστερίσκοι	73		

ΣΚΟΥΡΑΣ
ΦΙΛΜΣ

ΡΕΕ - ΑΤΤΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ - ΑΣΤΥ

ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ

κάθε εβδομάδα και μία έπιτυχία

- ΙΩΑΝΝΑ ΤΗΣ ΛΩΡΡΑΙΝΗΣ
- ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ
- ΕΓΥΡΙΣΑΝ ΤΡΕΙΣ
- ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ
- Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ
- ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΤΗΝ ΑΥΓΗ
- ΣΑΜΨΩΝ ΚΑΙ ΔΑΛΙΔΑ
- Η ΒΕΝΤΑΛΙΑ ΤΗΣ ΛΑΙΔΗΣ ΓΟΥΝΤΕΡΜΗΡ
- ΤΟ ΜΙΣΟΣ ΠΡΟΣΤΑΖΕΙ
- ΜΑΡΙΧΟΥΑΝΑ, Η ΡΙΖΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. 'Ο μόνος αλάνθαστος κριτής.
2. 'Ο φόρος τὸν ὁποῖον ἡ κακία πληρώνει εἰς τὴν ἀρετὴν.—Γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου μας.
3. Θεὸς παριστάνων τὸν 'Ωκεανὸν εἰς τὸ Φαραωνικὸν Πάνθεον—'Ανήξερο—Μόριον.
4. Εἰς αὐτὸ τὸ ἄλμα εἶναι παγκόσμιος πρωταθλητὴς ἔνας Μαῦρος (γεν.)—'Ενας 'Ιάπων πού ἔχει εἰσχωρήσει εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ σταυρόλεξα.
5. Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις σημαίνει διχοτόμηση—'Αρθρον.
6. 'Ενας Γερμανὸς ἄσσος τοῦ σκακιοῦ—Μία τῶν ἑννέα Μουσῶν (γεν.)
7. Κατεδίωξε τὸν Πέτρον (αἰτ.)—'Αρνητικόν.
8. Τέτοιος ὕπνος εἶναι συνήθως γεμάτος ὄνειρα (γεν.)
9. Δύο γράμματα ἀπὸ τὸν 'Εσταυρωμένον —Δανὸς συγγραφεὺς καὶ ἱστορικός (1840 - 1921) — 'Αόριστος ἀντωνυμία.
10. Τὸ αὐγὸ τῆς... ψείρας—Μαζί με τὸ «έν» σημαίνει ὅλοι μαζί ἢ δοτικὴ αὐτή.
11. 'Αρθρον—'Εχει πολλὰς τὸ Θι-δέτ.
12. Τὴν γιαιτρεύουν στὴν 'Αφρικὴ μετὰ τὴν χειροπρακτικὴν (αἰτ.)

ΚΑΘΕΤΩΣ

1. Αὐτὸς εἶναι συνήθως ἐχθρὸς τῶν μεταρρυθμίσεων.
2. Μαζί με τὸ μηδὲν φέρνει τρεμούλα—'Ενας ἀπὸ τοὺς σημαντικωτέρους Κλιματολογικοὺς σταθμούς τῆς 'Ιταλίας καὶ τῆς Εὐρώπης.
3. Παπποὺς τοῦ Ρωμύλου καὶ τοῦ Ρέμου—Μουσικὸς φθόγγος.
4. 'Αντικαθιστᾷ τὸ ἀπὸ—'Αρχαία

πόλις τῆς Κύπρου μετὰξὺ Λευκωσίας καὶ Κιτίου.

5. 'Αποτελεῖται κυρίως ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν — Προσπίπτει εἰς μίαν τῶν αἰσθήσεων μας.
6. Βάσιμοι λόγοι, ἀφορμαὶ(γεν.) —'Ενα γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου μας.
7. 'Ο Λάβαν ἦτο ἀδελφὸς τῆς μη-

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

- τέρας τοῦ—Μουσικὸς φθόγγος.
8. Πολλοὶ τὴν παίρνουν τὸ καλοκαίρι—'Υπῆρξεν ἄρχων τοῦ τόπου μας (δοτ.)
9. 'Η 'Ιωνικὴ διάλεκτος—Χαρτοπαικτικὸς ὁρος—Καὶ ἕνας σκακικός.
10. Τοῦ 'Αντε Πάβελιτς πιστοὶ ὁπαδοί.
11. Τὰ ἀρώματά τοῦ φημίζονται—'Εργὸν τῆς 'Ελευνορ Γκλύνν.
12. Δυὸ (πέτοια) κάνουν ἕνα—Μεγάλη στενοχώρια (δημ.)

Ι. Χ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ :

Σ. Β. Ζουρνατζήν. Εὐχαριστοῦμεν. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως δὲν δημοσιεύομεν ἀναγνωστῶν μας...

Δύσεις στὴ 3η σελίδα ἐξωφύλλου)

Ημερολόγιο ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ

1—18

ΛΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ :

Ο Ιταλός αρχιμουσικός Μπελέτσα θα διευθύνει «Τραδιάτα» και «Μπατεροφλάου» εις εναλλασσόμενον πρόγραμμα.

4η

Καλλιτεχνικόν μνημόσυνον του Διον. Λαυράγκα με τον «Φακανάπα».

5η

Αρχίζουν αι κατά Κυριακήν τακτικαί συναυλίας της Κρατικής Όρχήστρας Αθηνών, εις την αίθουσαν του «Ορφέως».

Έντός Γ' 10ημέρου

«Φαβορίτα» του Ντονιζέττι υπό την διεύθυνσιν του Τότη Καραλιβάνου και με την κ. Χέβα στο βασικό ρόλο.

ΘΕΑΤΡΟ

ΕΘΝΙΚΟΝ :

Συνεχίζει

«Όπως σ'αγρέσει». Κωμωδία του Σαίξπηρ. Έπανομήναις από της σκηνής του Έθνικού της Βάσως Μανωλίδου εις τον ρόλον της Ροζαλίντας. Το έδραμα εισάγει διά δευτέραν φοράν τον θεσπιδόν των «ποιητικών άπογευματινών» με σκοπόν την όσον το δυνατόν τελειότεραν άπαγγελίαν του νεοελληνικού ποιητικού λόγου. Την άπαγγελίαν των ποιημάτων θα συνοδεύουν σύντομοι κατατοπιστικοί εισηγήσεις υπό πρωταγωνιστών του θεάτρου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρο ΚΤΒΕΛΗΣ) :

1η

Πρώτη του «Έγκμοντ» του Γκαίτε. Διευθυντής και σκηνοθέτης ο Δημήτρης Ροντήρης. Εις τους κυρίους ρόλους Νίκος Χατζίσκος και αι κ.κ. Μαίρη Αρώνη και Ρίτα Μυράτ.

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ (Μέγαρον Ρέξ) :

8η

Πρώτη της «Άννας Μπόλεϊν» (Άννα των χιλιών ημερών) του Μάξγουελ Άντερσον. Σκηνοθέτης και πρωταγωνιστής ο Δημήτρης Μυράτ. Στο ρόλο της Βασιλίσσης Άννας η Μελίνα Μερκούρη.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ (Θιάσος Λογοθετίδης) :

3η

«Πάτησα την πεπονόφλουδα». Καινούργια κωμωδία του Τίμου Μωραϊτίνη με πρωταγωνιστή τον Βασίλη Λογοθετίδη.

ΑΔΙΚΗΣ (Θιάσος Μουσούρης) :

Συνεχίζει

«Μίστερ Ρόμπερτς» του Λόγκαν με πρωταγωνιστή τον Κώστα Μουσούρη.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (Όδος Ίπποκράτους) :

Συνεχίζει

«Φαταούλας» του Βροντάκη.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Συνεχίζει

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

Έκθεσις έργων συγχρόνου τουρκικής ζωγραφικής, οργανωμένη από την καλλιτεχνική ομάδα «Στάμης».

Έντός του μηνός

Έκθεσις φυσικών ανθέων.

ΖΑΠ ΠΕΙΟ :

Έντός του μηνός

Αρχιτεκτονική Έκθεσις.

2α

Έγκαίνια της έκθέσεως του Έλβετου ζωγράφου Άλμπερτ Σούμπαχ. Ο Σούμπαχ έκέρδισε διά τρίτην φοράν την έλβετική υποτροφίαν Σεβαλιέ, η όποια του επέτρεψε να ταξιδεύση τα περασμένα έτη εις Άλγερίαν και εις Ισπανίαν και έφέτος εις την Ελλάδα.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Στο Βρεταννικό Συμβούλιο (Πλατεία Φιλικής Έταιρίας 17) άρχισαν οι τακτικές εβδομαδιαίες διαλέξεις (κάθε Τριτη 7 μ.μ.) και η ανάγνωσις θεατρικών έργων και ποιημάτων (κάθε Πέμπτη 7 μ.μ.) με έλευθέρα είσοδο. Τον Νοέμβριο θα μιλήση ο κ. Μακκίς (7 Νοεμ.) «Η δεκαετία 1940-1950», ο Δρ Α. Ε. Μόργκαν «Όργανώσεις Νέων» (14 Νοεμ.) και άλλοι διακεκριμένοι λόγιοι που θα έλθουν από την Άγγλία. Τις Πέμπτες θα διαβασθούν τα θεατρικά έργα «The Family Reunion» (2 Νοεμ.) του Έλιοτ, «The Lady is not for Burning» του Χ. Φράυ (16 Νοεμ.) και «The Dark Tower» του Α. Μακκίς, καθώς και άγγλικά ποιήματα παλιά και νέα (9 και 23 Νοεμβρίου).

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ :

Όροι έπισκ: Καθημερινά και Κυριακάς 7½ π.μ.—7½ π.μ. Είσοδος δοχ 1.500 (Κυρ. και Πέμπτη έλευθέραι). Τας 23 24 25 Νοεμβρίου (Πανσελήνος) η άνοδος επιτρέπεται και κ τα τας νυκτερινάς ώρας: 9—12. Εισιτήριον δοχ. 2.000. (Το μουσείον της Ακροπόλεως είναι κλειστό λόγω επισκευών.).—

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ :

(Τοσίτσα—Μπουμπουλινας)

Όροι έπισκ: Καθημερινά και Κυριακάς 8 π.μ.—2 μ.μ. Κυριακάς 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος δοχ. 1.500 (Κυρ. και Πέμπτη έλευθέραι.).

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ :

(Όδος Βασ. Σοφίας 22)

Όροι έπισκ: Καθημερινά 8 π.μ.—1.45 μ.μ. Κυριακάς και έορτάς 9.30 π.μ.—12.45 μ.μ. Είσοδος δοχ. 1.500 (Κυρ. και Πέμπτη έλευθέραι.).

ΜΠΕΝΑΚΗ :

(Όδος Κουμπάση 1)

Όροι έπισκ: Καθημερινά 10 π.μ.—1 μ.μ. έκτος Τρίτης. Είσοδος δοχ. 1.500 (Δευτέρα, έλευθέραι.).

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ :

(Μοναστηράκι)

Όροι έπισκ: Καθημερινά 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος έλευθέραι.

ΣΗΜ. «Έκλογής» : (Όλος τας ήμερομηνίας τας δημοσιεύομεν με επίφύλαξιν, λόγω πιθανής άναβολής ή ματαιώσεως.)

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ

Το «Σημειωματάριο» της «Εκλογής» ξεχωρίζει μερικά από τα έργα του προσεχούς μηνός, που είναι πάντως άρκετά ενδιαφέροντα. Όσοι να είναι κρίμα να τα χάσει ο κάθε φίλος του κινηματογράφου. Δυστυχώς, το «Σημειωματάριο» δεν μπορεί να είναι πλήρες, διότι τα Κινηματογραφικά Γραφεία δεν ξέρουν ακριβώς εκ των προτέρων ποια ακριβώς έργα θα προβάλουν. Αυτά τα όποια σημειώ-

Τζων Μίλλερ—Τζων Ντέιβις

ΤΟ ΞΥΛΙΝΟ ΑΛΟΓΟ

Το γνωστό διήγημα του Λώρενς έγινε ένα συναρπαστικό φιλμ, όπου η Βάλερι Χόμπσον δημιουργεί τον καλύτερο ρόλο της ζωής της. Το παράξενο θέμα: Ένα αγοράκι—ο Τζων Ντέιβις—ο γνωστός μας Όλιβερ Τουϊστ—αφού περάσει ώρες καλπάζοντας στο ξύλινο αλογάκι του, δραματίζεται και προλέγει σωστά τους νικητές των Ιπποδρομιών. Γύρω του, όλοι τον εκμεταλλεύονται και τον στέλνουν σε δραματικό θάνατο.

Ίνγκριντ Μπέργκμαν

ΙΩΑΝΝΑ ΤΗΣ ΛΩΡΡΑΙΝΗΣ

Τεράστιο κινηματογραφικό έργο, που κατέληξε να έχει ως μέγιστο προσόν τον Ζοζέ Φερρέρ στον ρόλο του Δελφίνου. Ο Φερρέρ θεωρείται στο θέατρο, όπως και στον κινηματογράφο, σαν η πιο ενδιαφέρουσα θεατρική μορφή που έχει εμφανισθεί τα τελευταία χρόνια. Όλα τα άλλα, τα πέντε εκατομμύρια δολάρια που μαζεύθηκαν, οι 4.000 κομπάρσοι που έλαβαν μέρος και η θαυμασία: Ίνγκριντ, Ιδεώδης «Ιωάννα» εις το θέατρο, δεν απέδωσαν παρά ένα υπερεχονικό, σε κοινότατο στυλ στο Χόλυγουντ.

Όλιβια ντε Χάβιλαντ
Ράφ Ρίτσαρντσον

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ

Λαμπρή κινηματογραφική απόδοσις του θεατρικού έργου του Χένρυ Τζάκινς, η οποία έλαβε πέρυσι πέντε βραβεία «Όσκαρ». Ένα σπην Όλιβια ντε Χάβιλαντ, που ώνόμασε την «καλύτερη ηθοποιό της χρονιάς» και από ένα για την σκηνοθεσία, για την σκηνογραφία, για τις ενδυμασίες και για την μουσική. Αψιμόνησε όμως το σπουδαιότερο: Νά βραβεύσει τον σερ Ράφ Ρίτσαρντσον, ίσως το σπουδαιότερο απόκτημα του έργου.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

ρομε σήμερα πρόκειται πάντως να προβληθούν εντός του μηνός. Άλλα και άλλα εξ ίσου ενδιαφέροντα ίσως παρουσιασθούν. Μεταξύ αυτών που ίσως προβληθούν εντός του Νοεμβρίου είναι: «Το διαδοχικό για το Πίλμικ», «Τρεις γύρισαν πίσω», «Το γυάλινο θρηιστοφείο», «Σαμπόν και Δαλιδά», «Τα άκουσα χρόνια».

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Το σενάριο του Γκράχαμ Γκρήν, έδωκε έκ των μεγαλύτερων συγχρόνων συγγραφέων της Αγγλίας. Η σκηνοθεσία του Κάρολ Ρήντ, που μάς έδωσε πέρυσι τα «Κρεμισμένα Είδωλα». Το πλαίσιο, η μεταπολεμική Βιέννη, θαυμάσια φωτογραφημένη. Οι ηθοποιοί, Τζόζεφ Κότεν, Όρσον Ουέλλες, Άλιντα Βάλλι, Τρέβορ Χάουαρντ. Αποτέλεσμα: Ένα συναρπαστικό, πρωτότυπο, διασκεδαστικό και συγκινητικό συγχρόνως περιπετειώδες έργο, στον τύπο του «άστυνομικού». Η μουσική του υπόκρουσις, μερικές νοσταλγικές μελωδίες παιγμένες σε μια «zither»—κιθάρα μεγάλη—έχουν κατακτήσει τον κόσμο.

Άλιντα Βάλλι

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ

Για πρώτη φορά ο Ουόλτερ Ντίσνεϊ εμφανίζεται σκηνοθέτης μιας ταινίας όπου λαμβάνουν μέρος μόνον ζωντανόι άνθρωποι... Η θαυμασία περιπέτεια του Στήβενσον του τράβηξε την προσοχή και την έγυρσε με όλο το κέφι, δλν την τόλμη και την φαντασία που τον χαρακτηρίζει. Έχει ρίξει παντού ελεύθερα την υπερβολή που χρειάζεται στο παραμύθι, αφήνοντας στην άκρη τους δήθεν ρεαλισμούς. Έγχρωμο, με τον Μπόμπυ Ντρίσκολ και τον Ρόμπερτ Νιούτον είναι από τα πολύ πετυχημένα έργα της χρονιάς.

Ρόμπερτ Νιούτον—Μπόμπυ Ντρίσκολ

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ

Το δράμα της παιδικής εγκληματικότητας, η ατμόσφαιρα της πικρής αγωνίας που βασιλεύει στα αναμνηστικά ασύλα, η ανθρώπινη κακία και ο κρυφός σαδισμός, δίδονται με δλη την λεπτότητα και την ευαισθησία του μεγάλου Γάλλου σκηνοθέτου Ζυλιέν Ντοβιδιέ. Στους πρώτους ρόλους: Ο Σέρζ Ρεζιανί, η Σουζάννα Κλοντιέ, η Μόνικ Μελίαν, και η Σουζύ Πρίμ.

Σουζάννα Κλοντιέ

ΔΕΙΛΙΝΗ ΩΡΑ

Ποῦ ἦσουν, ὦ, ποῦ ἦσουν
διαν ὁλόχρονη ξημέρωνε ἡ μέρα,
διαν παραμυθένια ἀπλωνόταν ἡ νύχτα,
διαν τελειωμὸ δὲν εἶχε
στὰ πρωιάνοιχτα μάτια μου
τ' ὄνειρο τοῦ κόσμου.

Ποῦ ἦσουν
διαν καθάριο, λαμπερὸ
σιτὶς φλέδες μου κυλοῦσε
τὸ μαλαματιένιο ἡλιοφῶς,
διαν τινάζονταν ἀισάλινη
τῆς ματιᾶς μου ἡ σαϊτιά,
διαν ξανοίγονταν μπροστὰ μου
ὁλόφωτοι οἱ δρόμοι.

Ποῦ ἦσουν, καὶ πρόβαλες τώρα,
τέτοια ὅπως σὲ πρόσμενα,
τώρα ποὺ σβήνει ἡ μέρα,
τώρα ποὺ θαμπώνουν οἱ δρόμοι,
τώρα, γιὰ νὰ μὲ προσπεράσης—ὦ, τί πίκρα!—
μ' ἔλα σὺν τὰ νειῶτα
καὶ νὰ σὲ δῶ νὰ χάνεσαι—ἀλλοίμονο!—
σὺν ξένη, εὐ;

Ο Γεώργιος Α. Νάζος ἦταν ἀπὸ τοὺς ἄνθρώπους ἐκείνους μὲ τὰ πολλὰ τάλαντα ποὺ σκορπίζονται σὲ πολλὰ καὶ στὸ τέλος δὲν ἀφίνουν ἔργο τόσο πλούσιο, ὅσον ἡ καλλιτεχνικὴ τοὺς ιδιοσυγκρασία θὰ μπορούσε νὰ ἀποδώσει. Νεώτατος ἐπεδόθη στὰ γράμματα. Τὰ πρῶτα τοῦ ποιήματα ἦσαν γαλλικά, κατόπιν ὅμως ἔγραψε ἀρκετὰ ἑλληνικὰ ποιήματα καὶ διηγήματα, ἐσχεδίασε δὲ καὶ θεατρικὰ ἔργα. Τὰ ποιήματά τοῦ τὰ χαρακτηρίζει ἕνας χαμηλόφωνος λιτὸς λυρισμὸς, γεμάτος ἀπὸ μουσικὲς ἀναπλάσεις. Λυρισμὸς γνήσιος, βαθύς, ὑπάρχει καὶ στὰ διηγήματά τοῦ ἀνάμικτος μὲ λεπτὴν εἰρωνείαν καὶ μὲ ἕνα ρεαλισμὸν ποὺ δὲν ξεπέφτει ποτὲ στὴ φωτογραφικὴ ἢ στενὴ ἡθογραφικὴ ἀπεικόνισι τῶν πραγμάτων. Ὁ Γ. Νάζος ἔγραψεν ἐπίσης κριτικὰ καὶ ταξιδιωτικὰς ἐντυπώσεις ποὺ φέρουν ἐπίσης τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητός του. Τὰ λογοτεχνικά τοῦ ἔργα—διότι ὁ Γ. Νάζος ἡσχολήθη καὶ μὲ τὴν δημοσιογραφίαν—ἔχουν συλλεγῇ εἰς τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰχνη», ἐκδοθέντα ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατόν του.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

"ΠΩΣ ΒΛΕΠΩ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ,"

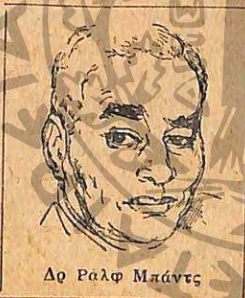
Μία ἀπὸ τὶς ἐξέχουσες φησιολογίες τοῦ Νέου Κόσμου εἶναι ἀναμφισβήτητα ὁ Νέγρος Ἀμερικανὸς Δρ Ράλφ Μπάντις, ὁ ὁποῖος τιμήθηκε μὲ τὸ Βραβεῖο Νόμπελ τῆς Εἰρήνης γιὰ τὸ 1950. Στὸ παρακάτω ἄρθρο του ὁ Δρ Μπάντις ἀφηγεῖται τὶς κυριώτερες σελίδες τῆς ζωῆς του καὶ ἐκθέτει τὶς ιδέες του γιὰ τὸν ἀμερικανικὸ τρόπο ζωῆς.

Μῆρωτοῦν πῶς βλέπω τὴν Ἀμερικὴ. Ἕνας Μαῦρος εἶναι μοιραῖο νὰ βλέπῃ δύο Ἀμερικὲς. Ὑπάρχει πρῶτα—πρῶτα ἡ γῆ τῆς ἰδεώδους ἀμερικανικῆς δημοκρατίας, ἡ Ἀμερικὴ τοῦ Συντάγματος, ὅπου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀνεξάρτητα ἀπὸ φυλὴ καὶ χρῶμα, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἴσοι μὲ κατωχυρωμένα τ' ἀπαράγραπτά τους δικαιώματα. Ἀλλὰ ὁπάρχει καὶ μία ἄλλη Ἀμερικὴ ποὺ δὲν κατορθώνει νὰ βάλῃ σ' ἐφαρμογὴ τὸ δημοκρατικὸ ἰδεῶδες τῶν προγόνων της, τοῦλάχιστον σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς μειονότητες, ὅπως οἱ Νέγροι.

Μ' ἀρέσει ὁ ἀμερικανικὸς τρόπος ζωῆς, γιὰτὶ ἀγαπῶ τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσότητος

τῶν δικαιωμάτων καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀτόμου, στὴν ὁποία βασίζεται. Ὅπως κάθε καλὸς Ἀμερικανὸς, εἶχομαι νὰ ἰδῶ τὴ χώρα νὰ ἐκπληρῶνῃ τὶς ὑποσχέσεις τῆς πρὸς ὁλόκληρο τὸ λαὸ τῆς. Ἀποδοκιμάζω τὶς μεθόδους ποὺ τὴν ἐμποδίζουν σ' αὐτὸ. Ὁρισμένα μέτρα ποὺ παίρνουν οἱ Ἀμερικανοὶ ἐναντίον τῶν φυλῶν καὶ τῶν θρησκειῶν ἀποτελοῦν παράβασι τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Καὶ ὅμως, χάρις στὴν κατὰ θάσι δημοκρατικὴ τῆς ὀργάνωσις, ἡ ἀμερικανικὴ κοινωνία προσφέρει τὴν εὐκαιρίαν καὶ σ' αὐτὲς τὶς ομάδες ποὺ

Δρ Ράλφ Μπάντις

βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, όπως οι Νέγροι, να πασχίσουν για μιαν ανώτερη ζωή και να την πετύχουν. Γιατί κάθε άτομο, όπως και κάθε ομάδα, πρέπει να κάμη κάθε δυνατή προσπάθεια για να διορθωθούν τα λάθη και να θεραπευθούν τα κακά, όπως ή διάκρισις ανάμεσα στις φυλές.

Μέσα σ' αυτό το δημοκρατικό πλαίσιο ο Μαύρος, με την επίμονη πάλη του, σημείωσε προόδους και θά τις εξακολουθήσει. 'Αλλά ως τώρα ή πρόοδος αυτή δεν έχει ανυψώσει την πλειονότητα των Νέγρων ούτε στο κατώτερο επίπεδο του 'Αμερικανού πολίτου. 'Η προσωπική μου όμως σταδιοδρομία δείχνει ότι στην 'Αμερική οι Νέγροι μπορούν ν' ανοίξουν το δρόμο τους, έστω πιο δύσκολα από τους άλλους, και ότι οι φυλετικοί φραγμοί όσο ψηλοί κι' αν είναι μπορούν πάντως να υπερπηδηθούν.

☆

Είμαι Νέγρος, γιός ενός φτωχού κουρέα, που δεν μπόρεσε να θγάλη ούτε το δημοτικό σχολείο. Γεννήθηκα στο Νητηρόιτ το 1904 και θυμολογώ καθαρά τη γέριχη παράγκα, κοντά στις σιδηροδρομικές γραμμές, που στέγασε τα παιδικά μου χρόνια. "Όπως οι περισσότερες φτωχές οικογένειες, ή δική μου ήταν πολυμελής. Οι γονείς μου, ή γιαγιά από τη μητέρα μου και τα άλλα τέσσερα παιδιά της κατοικούσαν όλοι εκεί μέσα. "Ηταν ένα είδος μητριαρχικής κοινωνίας, που την διέυθυνε ή γιαγιά μου Νανά, μια αξιόλογη γυναίκα, μικρή στο ανάστημα, αλλά με ασύγκριτο ψυχικό μεγαλείο. Γεννήθηκε σκλάβος στο Τέξας. Χήρεψε πολύ νωρίς και μονάχη της μεγάλωσε και ανάθρεψε τα πέντε της βλαστάρια.

Δέ μπορώ να θυμηθώ ούτε μιαν εποχή που να μην ήμασταν πάμπωχοι. Το καλοκαίρι ή αδελφή μου κι' εγώ σπανίως φορούσαμε παπούτσια. Τα θάζαμε στην μπάντα για το φθινόπωρο που θ' άρχιζε το σχολείο. Δέ θυμολογώ εποχή που να μη δούλευα. Στο Νητηρόιτ, όταν έγινα έπτά ετών, έκανα θελήματα σ' ένα μπακάλικο και πουλούσα έφημερίδες στη γωνιά ενός πολυσύχναστου δρόμου.

Στο 'Αλμπυκέρκ οι φιλοδοξίες μου θάπρεπε να είχαν μεγαλώσει. "Επίασα δουλειά σ' ένα συνοικιακό φούρνο. Δούλευα ως τις ένδεκα το βράδυ ή ως τα μεσάνυχτα. Δέν ήμουν ακόμη δώδεκα χρονών.

Το επόμενο έτος έχασα τον πατέρα μου και τη μητέρα μου και ή γιαγιά μου μās μετέφερε στο Λος Άντζελες. Χωρίς να διακόψω τα μαθήματά μου άσκοουσα διάφορα επαγγέλματα. Πουλούσα τους «Τάιμς» του Λος Άντζελες, περνούσα τις θερινές μου διακοπές ως υπηρέτης στο Χόλλυγουντ ή λαντζέρης στα ξενοδοχεία των λουτροπόλεων.

Λίγο άργότερα έγινα κλητήρας στους «Τάιμς». Κατόπιν με πήραν στο τυπογραφείο και μ' έβαλαν σέ δουλειά που πληρωνόταν καλύτερα: να μεταφέρω τό μέταλλο στις λινοτυπικές μηχανές. "Η δουλειά αυτή ήταν πολύ σκληρή και διαρκούσε από τις 5½ το άπόγευμα ως τη μία μετά τα μεσάνυχτα. "Όταν κατά τις δύο το πρωί γύριζα στο σπίτι μου, έπεφτα εξαντλημένος στο κρεβάτι μου και μόλις προλάβαινα να κοιμηθώ έξη ώρες γιατί το πρωί στις 5 είχα να πάω στο σχολείο.

"Η ζωή μου δεν είχε τίποτα το ειδυλλιακό—ούτε και σέ μιαν πό-

λι των Βορείων Πολιτειών (Σ. Σ. Είναι γνωστό ότι στις Βόρειες Πολιτείες οι φυλετικές διακρίσεις είναι λιγώτερο κτυπητές παρά στις Νότιες). Μια μέρα πήγα σέ μιαν γιορτή που άργάνωσαν οι έκδότες των έφημερίδων του Λος Άντζελες για τους μικρούς έφημεριδοπώλες. Οι έκδότες μās είχαν πάρει και δώρα και ή χαρά μας ήταν άπερίγραπτη. Τέλος ήλθε ή στιγμή να κάνουμε μιαν έθουτιά στην πισίνα. Άλλά ξαφνικά ο Τσάρλι Μάθιους και εγώ, που ήμασταν οι μόνοι Νέγροι στη γιορτή, πληροφορηθήκαμε ότι δέ μπορούσαμε να θουτήξουμε, γιατί ή πισίνα ήταν άπαγορευμένη για τους Νέγρους. Νά ένα περιστατικό που έκαμε θαθειάν έντύπωση σ' ένα παιδάκι 14 ετών.

Άλλά δέν αίσθάνθηκα καμιά μνησικακία γι' αυτό, γιατί ή γιαγιά μου μου είχε μάθει να παλεύω χωρίς μεμψιμοιρίες. Μās είχε μάθει να υπερασπιζόμαστε τα δικαιώματά μας, να μην άνεχώμαστε καμιά ταπείνωση, αλλά και να μη κρατούμε κακία σέ κανένα, γιατί αυτό θά είχε ως άποτέλεσμα να καταστρέψουμε την προσωπικότητά μας. Μās δημιούργησε ένα αίσθημα φιλαυτίας, τόσο ισχυρό που άντεξε σέ όλες τις δοκιμασίες αλλά μās έμαθε επίσης να είμαστε άνεκτικοί και ύπομονητικοί.

Δέν άργησα ν' άνακαλύψω ότι παρ' όλον ότι μās κακομεταχειρίζονταν σαν Νέγρους, μās τύχαινε να συναντήσουμε στο δρόμο μας αξιοπρέπεια και γενναιοφροσύνη. Στη γιορτή των μικρών έφημεριδοπωλών δέν μου έπετράπη να κάνω ένα μπάνιο στην πισίνα. Άλλά λίγο άργότερα στο σχολείο μου άργάνω-

σαν μιαν θεατρική παράσταση και μου άνέθεσαν ρόλο πρωταγωνιστού, που συνήθως τον άνέθεταν σέ λευκό μαθητή. Δύο λευκοί συμμαθηταί μου είχαν θάψει τα πρόσωπά τους μαύρα.

☆

Στο Κολλέγιο δέν άργησα να μάθω ότι ή δύναμις της άμερικανικής δημοκρατίας στηρίζεται στα χέρια των πολιτών που πιστεύουν άκράδαντα στις άρχές της κι' έχουν το θάρρος της γνώμης τους. Είναι βέβαια δλοφάνερο ότι πολλά κοινωνικά κακά ύπάρχουν στις 'Ηνωμένες Πολιτείες. Άλλά ή κυρία άρετή του συστήματος έγκειται στο γεγονός ότι τα έλαττώματά του μπορούν να κτυπηθούν και να παραμερισθούν.

Στο διάστημα των σπουδών μου στο Κολλέγιο κατοικούσα σ' ένα ύπόγειο άπέναντι άπ' αυτό. "Επαιρνα ένα μικρό μισθό από το Πανεπιστήμιο για να καθαρίζω το γυμνάσιο θηλέων. Είχα όμως καλές επιδόσεις στα μαθήματα και επί τρία χρόνια σπούδασα με ύποτροφία. Το 1927 πήρα το δίπλωμά μου, μαζί με ύποτροφία για το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ. Λίγο ύστερα από την άφιξή μου στο Καίμπριτζ της Μασσαχουσέτης παρουσιάστηκε στο Βιβλιοπωλείο Φίλιπς, με ένα συστατικό γράμμα από ένα φίλο μου θιβλιοπώλη του Λος Άντζελες. "Ο φίλος μου αυτός παρακαλούσε τον Φίλιπς να μου κάνει έκπτωση σέ διδακτικά βιβλία. Άλλά ο κ. Φίλιπς δέν έβλεπε καθαρά. "Ερριξε μιαν ματιά στο γράμμα και παρενόησε το περιεχόμενό του:

«'Αν ζητάτε έργασία, μου είπε, σās προσλαμβάνω».

Την άλλη μέρα ήμουν ύπάλ-

ληλός του (ή αδύνατη όρασις του νέου προϊσταμένου μου τόν έμποδίσε νά καταλάβη τή φυλή μου καί άργότερα μου ώμολόγησεν ότι άν τήν ήμέρα εκείνη ήξερε ότι είμαι Νέγρος, δέν θά μέ προσελάμβανε στό κατάστημά του). Είχα τώρα μαζεμένα κάπου όκτακόσια δολλάρια καί είχα τακτική έργασία.

☆

Πάρα πολλά είναι τά παρόμοια περιστατικά πού μου συνέβησαν στή ζωή μου. Άνεκάλυψα ότι όταν έκανα τή δουλειά μου όπως έπρεπε, ή τύχη δέν άργούσε νά μου παρουσιασθή. Ή τύχη είναι ένα πράγμα πού άφθονεί στήν Άμερική, αλλά κατ' κανόνα είναι ύποτροπών τής προσπάθειας. Δούλεψα επίμονα τόν πρώτο χρόνο τών σπουδών μου στό Χάρβαρντ. Κέρδισα μία νέα ύποτροφία καί ξαφνικά μέ προσέλαβαν ως μέλος του διδακτικού προσωπικού στό Πανεπιστήμιο του Χόουαρντ. Ένας καθηγητής μέ είχε γνωρίσει πριν από λίγο καί είχε μιλήσει γιά μένα στήν πρυτανεία του Πανεπιστημίου αυτού. Μ' αυτόν λοιπόν τόν άναπάντεχο τρόπο άρχισε ή έπαγγελματική μου σταδιοδρομία. Τόν πρώτο χρόνο γνώρισα μία κοπέλλα, μία δασκάλα στήν Ουάσιγκτων, τή Ρούθ Χάρρις, πού άργότερα έγινε γυναίκα μου. Άπό τό 1929 ως τό 1941 κατοικούσα στό Χόουαρντ μέ κάποιες διακοπές καί μερικά ταξίδια.

Τό 1934 υπέβαλα τή διδακτορική μου διατριβή στό Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ. Τό 1936 πήρα μία μικρή άδεια από τό Πανεπιστήμιο του Χόουαρντ γιά ν' άφοσιωθώ επί δύο χρόνια στή μελέτη τής άποικιακής πολιτι-

κής στά διάφορα μέρη του κόσμου καί τής καταστάσεως τών μη εύρωπαϊκών λαών στή Νότιο Άφρική. Έτοιμαζόμουν από καιρό γιά τή δουλειά αυτή. Αυτό όμως πού μου συνέβη ήταν τελείως άναπάντεχο. Ένα από τά ζητήματα πού έπρεπε νά τακτοποιήσω γιά νά μπορέσω νά κάνω μελέτες στήν Άφρική ήταν νά πιάσω φίλεις μέ Άφρικανούς. Άλλά τουτό δέν ήταν εύκολο γιατί τό χρώμα μου δέν ήταν έντονα μαύρο καί γιατί ήμουνα ντυμένος εύρωπαϊκά. Στήν Άμερική όμως είχα συνδεθή μέ ένα φοιτητή από τή φυλή Κίκου, τής Κένυας, Χωρίς άμφίβολία είχε γράψει στους δικούς του ότι θά πήγαινα νά τους δώ, αλλά ποτέ δέν περίμενα τήν ύποδοχή πού θά μου έκαναν. Όταν έφθασα θρήκα τους άρχηγούς τής φυλής συγκεντρωμένους γιά νά μου εύχηθούν τό «καλώς ώρισες». Μέ τή βοήθεια ενός διερμηνέως έβγαλα ένα μικρό λόγο. Τους μίλησα γιά τήν άφρικανική μου καταγωγή, τους άφηγήθηκα ότι οί πρόγονοί μου άφού τους πήγαν στήν άλλη άκτὴ του ώκεανου έγιναν δουλοισέ μία ξένη χώρα καί άργότερα άπελευθερώθηκαν, ώπου άρχισαν νά εύδοκιμούν. Τελειώνοντας εξέφρασα τή μεγάλη μου χαρά πού θρέθηκα στή γή τών προγόνων μου.

Όταν τελείωσα, ένας από τους φυάρχους προχώρησε καί άρχισε νά μιλά φλογερά. Μού είπε πώς είναι εύτυχής πού μέ ύποδέχεται, έτόνισε ότι πιστεύει όλα όσα είπα, γιατί ή μητέρα του του είχε διηγηθή ότι τους προγόνους τους τους είχαν μεταφέρει στήν άλλη άκτὴ του νερού. Τώρα όμως ξαναγύριζα,

πρώτος έγώ, στόν τόπο τών προγόνων μας. Κατόπιν μου έδωσε τό όνομα «Καριόκι» πού σημαίνει «έκείνος πού γύρισε από τους νεκρούς».

Τό όνομα αυτό διαδόθηκε γρήγορα σ' όλη τήν Άνατολική Άφρική, καί τά παιδιά όλων τών χωριών τών Κουκούγιου έτρεχαν πίσω μου φωνάζοντας: «Καριόκι Καριόκι». Ή «σύστασις» αυτή μέ βοήθησε πάρα πολύ στίς μελέτες καί έρευνές μου.

☆

Τό 1943 μέ κάλεσε στό Στάιητ Ντηπάρτμεντ ό Φιλ Μόσλεϋ πού συνέτασσε άμερικανικό σχέδιο γιά τόν Όργανισμόν Ένωμένων Έθνών. Τό έπιτελείο τών συνεργατών του είχαν ανάγκη από ένα βοηθό πού νά γνώριζε τά ζητήματα τών «ύπό έξάρτησιν έδαφών». Μέ ρώτησαν άν δεχόμουν τή θέσι αυτή καί άπήντησα καταφατικά.

Έξη μήνες πέρασαν. Μία μέρα του Δεκέμβρη ένας σύμβουλος του Στάιητ Ντηπάρτμεντ μπήκε στό γραφείο μου καί μέ ρώτησε έξαγριωμένος γιατί δέν τόν είχα ειδοποιήσει ότι θά μεταφερόμουν στό Στάιητ Ντηπάρτμεντ. Του άπήντησα ότι ήταν ή πρώτη φορά πού άκουγα αυτό τό πράγμα.

«Έ λοιπόν, αβριο μεταφέρθηκε», μου ανήγγειλε.

Άργότερα έμαθα τί είχε συμβή. Όστερα από τή συνομιλία μου μέ τόν Φιλ Μόσλεϋ, δύο—τρεις άνώτεροι ύπάλληλοι του Στάιητ Ντηπάρτμεντ προσπάθησαν νά έμποδίσουν τόν διορισμό μου γιά τό λόγο ότι ήμουνα Νέγρος. Οί προϊστάμενοί μου άναφέρθηκαν τέλος στόν ύπουργό τών Έξωτερικών, κ. Κόρντελ Χάλλ. Άκούσε τίς άντιρρήσεις, ζήτησε

μία έκθεσι γιά τίς Ικανότητές μου καί... έξαγριώθηκε. «Τό χρώμα ενός ανθρώπου, είπε, δέν έχει γιά μένα καμμία σπουδαιότητα». Ήθελε ανθρώπους Ικανούς στήν ύπηρεσία του. Αυτό ήταν τό μόνο πράγμα πού τόν ενδιέφερε. Έτσι ήμουν ό πρώτος Νέγρος πού κατέλαβε μία σπουδαία θέσι στό Στάιητ Ντηπάρτμεντ.

Εργάσθηκα εκεί τρία χρόνια, ασχολούμενος μέ τά ζητήματα τών άποικιών. Όλα πήγαν καί εύχήν καί δέν είχα ποτέ καμμία φυλετική προστριβή. Ήμουν σύμβουλος στό Ντάμπαρτον Όουκς, στήν πρώτη συνέλευσι τών Ένωμένων Έθνών στόν Άγιο Φραγκίσκο, στίς κατοπινές διασκέψεις τών ύπουργών τών Έξωτερικών καί στή Γενική Συνέλευσι τών Ένωμένων Έθνών. Στους πρώτους μήνες του 1946 τό Στάιητ Ντηπάρτμεντ μέ είχε «δανείσει» στόν Ο. Η. Ε. καί τόν Μάρτιο του 1947 μεταφέρθηκα όριστικά εκεί. Τόν Ιούνιο του 1947 έκαμα τήν πρώτη μου έπίσκεψι στήν Παλαιστίνη μέ τήν ειδική έπιτροπή τών Ένωμένων Έθνών.

☆

Τόν Μάιο του 1948, ύστερα από τόν πόλεμο πού ξέσπασε στούς Άγίους Τόπους, ό κ. Τρύγκβε Λή μέ κάλεσε ξαφνικά στό γραφείο του: — Πρό όλίγου μιλούσα μέ τόν κόμιτα Μπερναντόττε, μου είπε δέχτηκε νά γίνει μεσολαθητής. Έπιθυμώ νά τόν συνοδεύσετε στήν Παλαιστίνη.

Ήταν Τετάρτη. Ό κ. Τρύγκβε Λή ήθελε νά μέ ιδή ν' άναχωρώ γιά τό Παρίσι τήν Κυριακή, γιά νά συναντήσω τό Μπερναντόττε πού θ' άναχωρούσε γιά τό Ισραήλ τήν Τρίτη.

— Θά μείνετε εκεί κάτω τρεις

ή τέσσαρες εβδομάδες μόνον, με διαβεβαίωσε ο γενικός γραμματέας του Ο. Η. Ε.

“Εμείνα ένδεκα μήνες. Τά άλλα άνήκουν στην Ιστορία. Τόν Σεπτέμβριο του 1948 ό κόμης Μπερνάνττε θρήκε τραγικό τέλος και έγίνα εγώ ό μεσολαβητής. “Υστερα από προσπάθειες μηνών καταλήξαμε σε συμφωνίες πού θέσαν τέρμα στον πόλεμο στους “Αγίους Τόπους. Μου ζητούν συχνά ν’ άποκαλύψω τό μυστικό των μεθόδων πού χρησιμοποίησαμε για την διευθέτησή της πιδ πεισματικής και περίπλοκης συγκρούσεως της έποχής μας. “Η άπάντησι είναι δύσκολη, αλλά άν μπορώ νά στηριχθώ στην προσωπική μου πείρα, μπορεί νά δοθής με μία λέξι: “Επιμονή.

“Όπως κάθε Νέγρος στην “Αμερική, δοκίμασα πολλή πικρία και πολλές άπογοητεύσεις. “Αλλά από τά παιδικά μου χρόνια είχα διδαχθής τά αγαθά της άνεκτικότητας. Σάν ειδικός στις κοινωνικές έπιστήμες φρόντιζα πάντοτε νά είμαι ήρεμος και άντικειμενικός όταν είχα νά κάνω με την εύαισθησία και τό άλογο στοιχείο των ανθρώπων. Και ή τακτική αυτή άπεδείχθη άνεκτίμητος, πρό παντός στις διαπραγματεύσεις της Παλαιστίνης. “Εκεί ή έπιτυχία άπαιτούσε πλήρη άντικειμενικότητα.

Σ’ όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων είχα μία αίσιοδοξία ακατανίκητη. Αισθανόμουν ότι κατά τόν ένα ή τόν άλλο τρόπο έπρεπε νά έπιτύχουμε. Είμαι άλλωστε γεγονός ότι είμαι άθεράπευτα αισιόδοξος — ίσως γιατί στη ζωή μου μου έτυχαν πολλές εύνοϊκές εύκαιρίες. “Από μιάν άποψι τό γεγονός ότι ήμουν Νέγρος με βοήθησε στο ν’ άνοιξω τό δρόμο μου στη ζωή.

Γιατί τό άρχικό έμπόδιο μου κέντρισε τό ένστικτο του συναγωνισμού και μ’ έσπρωξε σε προσπάθειες πού με άλλες συνθήκες ίσως νά μη τίς άνελάμβαναν ποτέ.

☆

Δέν νομίζω ότι ή περίπτωση μου είναι ή μοναδική. Στο διάστημα της ζωής μου παρετήρησα μιά μεγάλη θελήσει στις συνθήκες της ζωής των Μαύρων της “Αμερικής και περιμένω νά ιδώ και άλλες άκόμη. Κατά τόν πόλεμο πολλοί φυλετικοί φραγμοί έπεσαν λόγω έλλείψεως έργατών και πολλές από τις θελήσεις διετηρήθησαν και μετά τόν πόλεμο.

Πολυάριθμοι Μαύροι, παρά τά μεγάλα έμπόδια πού όρθώνουν στο δρόμο τους οι φυλετικές προλήψεις, κατάρθωσαν νά ύψωθούν σε επίπεδο πού δείχνει τις μεγάλες δυνατότητες πού προσφέρει ή “Αμερική. “Αλλά μ’ όλο πού αξίζει κάθε έξαρσι ή πρόοδος πού πραγματοποιήθηκε, οι “Αμερικανοί όφείλουν νά μη σταματήσουν εκεί. “Ο Μαύρος πολίτης θρίσκεται άκόμη σε μειονεκτική θέσι στο οικονομικό πεδίο, τόσο από άποψι εργασίας, όσο και από άποψι επιπέδου ζωής. “Η πνευματική του ανάπτυξι είναι άκόμη περιωρισμένη. Στόν Νότο ό νόμος θεωρεί τόν Νέγρο ως πολίτη δευτέρας τάξεως, ύποχρεωμένο νά πηγαίνη στο δικό του σχολείο, στο δικό του θέατρο, στη δική του εκκλησία. “Ακόμη και σ’ αυτή την πρωτεύουσα της Συμπολιτείας ή κατάστασις πού επικρατεί είναι σκανδαλώδης. “Αν έπισκεπτόμουν την Ούάσιγκτων σήμερα, δέν θα μπορούσα νά παραγγείλω φαγητό ή ποτό, ούτε νά πάω στον κινηματογράφο, ή νά νοικιάσω έ-

να δωμάτιο ξενοδοχείου έξω από τη συνοικία των Νέγρων της πόλεως.

☆

“Αλλά τούτο δέν είναι λόγος νά χάσουμε τις έλπίδες μας. Κάθε άλλο. “Όταν κυττάζω γύρω μου διαπιστώνω ότι τά παιδιά μου, ή Τζόαν, ή Τζαίην και ό Ράλφ, έχουν στην διάθεσί τους εύκολίες πού εγώ δέν τις γνώρισα ποτέ. “Εν τούτοις και αυτά έχουν δεχθής τά ψυχολογικά πλήγματα πού κανείς Νέγρος δέν μπορεί ν’ άποφύγη. “Όταν κατοκούσαμε στην Ούάσιγκτων, σε μία μικτή συνοικία, ύπήρχε ένα έξαίρετο σχολείο, άκριβώς στη γωνιά του δρόμου μας. “Αλλά τά κορίτσια μου όφειλαν νά κάνουν πέντε χιλιόμετρα δρόμο για νά πάνε στο σχολείο των Νέγρων.

“Ανατρέφοντας τά παιδιά μου τους μεταδίδω τη φιλοσοφία πού μου δίδαξε ή γιαγιά μου όταν

ήμουν μικρός. «Τό χρώμα σας, έλεγε, δέν έχει καμιά σχέση με την αξία σας. “Η αξία σας θρίσκεται μέσα στο κεφάλι σας και στην καρδιά σας». Μας είχε προειδοποιήσει ότι θα συναντούσαμε πολλά και σοβαρά έμπόδια στο δρόμο μας και ότι αυτή είναι ή ζωή. «Μόνο οι άδύνατοι, μας τόνιζε, ύποχωρούν μπροστά στα έμπόδια. Κάθε στιγμή νά είσθε τίμιοι και ειλικρινείς άπέναντι στον έαυτό σας και σ’ όλο τόν κόσμο. Μήν προκαλήτε ποτέ τη μάχη, αλλά μη δοκιμάστε νά την άποφύγετε όταν οι άρχές σας θρίσκονται σε κίνδυνο. Ξεκινήστε στη ζωή με τό κεφάλι ψηλά και κρατηστέ το πάντοτε ψηλά».

Στην “Αμερική τούτο είναι δυνατό όχι μόνον για τόν λευκό, αλλά και για τόν Νέγρο. Αυτή είναι για μένα ή άληθινή σημασία της άμερικανικής Δημοκρατίας.

(Copyright - «Opera-Mundi» και «Εκλογής» διά την “Ελλάδα)

ΞΕΡΕΤΕ ΠΟΙΟΣ ΕΙΜΑΙ ΕΓΩ :

“Όταν ήταν στην “Αγγλία ό Τσάρλς Μόργκαν πήρε μία μέρα τό τραίνο για νά πάη στο Λονδίνο. Στο βαγόνι πού πήκε τό κάπνισμα άπαγορευόταν, παρ’ όλα αυτά όμως ένας επιβάτης άπέναντί του έβγαλε ένα πούρο και άρχισε νά καπνίζει.

— Σ’ αυτό τό βαγόνι άπαγορεύεται τό κάπνισμα, κύριε, είπε ό Μόργκαν.

— Καλά, τώρα, νά τελειώσω τό πούρο μου.

Σε λίγο όμως ό άπειθαρχος επιβάτης έβγαλε και άλλο πούρο.

— “Εάν επιμένετε νά καπνίζετε κύριε, θα φωνάξω τόν ύπάλληλο, διαμαρτυρήθηκε πάλι ό Μόργκαν και έβγαλε μία κάρτα του και την έδωσε στον άλλο για νά δής ποιός είναι. “Ο επιβάτης κύτταξε την κάρτα, την έβαλε στην τσέπη του και συνέχισε τό κάπνισμα. Στόν επόμενο σταθμό άλλαξε βαγόνι.

“Αγανακτισμένος από την άναίδειά του ό Μόργκαν έκανε παράπονα στον ύπάλληλο του τραίνου και αυτός πήγε νά βρή τόν άναίδη και νά τόν άνακαλέση στην τάξι. Σε λίγο γύρισε κρατώντας μία κάρτα στο χέρι του.

— Λυπούμαι πολύ, κύριε, είπε, μα δέν μπορώ νά επέμβω. “Ο επιβάτης αυτός είναι ό Τσάρλς Μόργκαν.

«Τὸ φαινόμενον τῆς φλογερῆς ψυχραιμίας...»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Τοῦ

HOWARD TAUBMANN

Σὲ μιὰν ἐποχὴ ὅπου ὁ θόρυβος ποὺ γίνεται γύρω ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων μαέστρων εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸ θόρυβο ποὺ γινόταν γιὰ τοὺς μεγάλους καλλιτέχνες τοῦ τραγουδιοῦ στὸ 19ον αἰῶνα, ὁ Δημήτρης Μητρόπουλος φαίνεται σὰ νὰ μὴν ἔχη τὴ θέσι του. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀνέλαβε τὴ θέσι τοῦ μονίμου διευθυντοῦ τῆς Φιλαρμονικῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας τῆς Νέας Ὑόρκης δὲν ἀρέσκεται σ' ἐκρηκτικὲς ἐξάρσεις καὶ δὲν ἀγαπᾷ τίς κομπές καὶ ὑπεροπτικὲς πόζες. Εἶτε στὸ βῆθρο τοῦ μαέστρου, εἶτε μακριὰ ἀπ' αὐτὸ εἶναι εὐγενής, γλυκομίλητος, μετρημένος καὶ ἐν-

τελῶς ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὴ ρεκλάμα. Οἱ κύκλοι τῆς Φιλαρμονικῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας ἐξακολουθοῦν νὰ δοκιμάζουν κατὰπληξι ποὺ θρῆκαν ἓνα μαέστρο τόσο βολικό.

Αὐτὸ ὅμως δὲ σημαίνει ὅτι ὁ Δημήτρης Μητρόπουλος εἶναι ἓνα πειθαρχικὸ παιδί ποὺ κάνει ὅ,τι τοῦ λένε. Κάθε ἄλλο. Εἶναι ἓνας μαέστρος μὲ ἰσχυρὸ τὸ αἶσθημα τῆς προσωπικῆς εὐθύνης πρὸς τοὺς συνθέτες τῆς ἐποχῆς του, καὶ ἐπιμένει νὰ παίξῃ σύγχρονη μουσικὴ ὅχι μόνο δυσκολονόητη, ἀλλὰ καὶ ἀποκρουστικὴ στοὺς παλαιοὺς συνδρομητές. Πέρυσιν ὅταν μοιραζόταν τὴ μουσικὴ διεύθυνσι τῆς

Φιλαρμονικῆς μὲ τὸν Λεοπόλδο Στοκόλσκι, διηύθυνε μιὰ σύντομη συμφωνία τοῦ Ἄντον φον Βέμπερν, ποὺ ἔκαμε τὸ εὐγενικὸ καὶ γαλήνιο ἀκροατήριον νὰ ξεσπάσῃ σὲ σφυρίγματα. Αὐτὸ ἐθορύβησε ἄραγε τὸ Μητρόπουλο; Καθόλου. Ἡ ἀντίδρασί του ἦταν νὰ ἐπαναλάβῃ ἀμέσως τὴ σφυριγμένη συμφωνία. Καὶ πολλές ἄλλες φορές ἐπανέλαβε στὸ αὐτὸ πρόγραμμα κομμάτια ποὺ εἶχαν ἀποδοκιμασθῇ ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον.

Τελευταῖα μιὰ ὁμάδα κυριῶν τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Φιλαρμονικῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας τοῦ σύστησε νὰ μὴ ταλαιπωρῇ τ' αὐτιά τῶν ἀκροατῶν του μὲ τὰ φρικτὰ ἔργα τῆς μοντέρνας μουσικῆς. Ὁ μαέστρος τὶς ἄκουσε μὲ εὐγένεια καὶ ἀπήντησεν ὅτι τόσο αὐτός, ὅσο καὶ ἡ ὀρχήστρα του θὰ πρὸδιναν τὸ καθήκον τους ἂν ἔπαυαν νὰ παίζουν τέτοια μουσικὴ. Ἐπειτα, εἶπε, ἡ μουσικὴ αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς μου. Παρ' ὅλη ὁμως τὴ πρόκλησι αὐτὴ ἐξακολούθησε νὰ μιλά μὲ ὕφος ἀνθρώπου ποὺ εἶναι πάντοτε πρόθυμος γιὰ συμβιβασμό.

Ἀφοῦ ἡ σαῖζν τῆς Φιλαρμονικῆς διαιρεῖται σὲ δυὸ ἐναλλασσόμενες σειρὲς συναυλιῶν, ὁ Μητρόπουλος δέχθηκε νὰ συμπεριλάβῃ ἀπὸ ἓνα μεγάλο σύγχρονο ἔργο στὰ μισὰ προγράμματα καθὲν σειρᾶς. Ἐτσι σὲ κάθε σειρᾷ θὰ ὑπῆρχε ἓνα πρόγραμμα ἀφιερωμένο σὲ δοκιμασμένα καὶ γνωστὰ κομμάτια καὶ ἓνα μὲ νέες, ἴσως δύσκολες συνθέσεις. Κάθε δευτέρῃ ὁδομάδα τὸ κοινὸ θὰ μπορούσε νὰ χαρῇ ἓνα καθιερωμένο ἀριστοτεχνικὸν καὶ μιὰ φορὰ τὸ δεκαπενθήμερο ὁ κ. Μητρόπουλος θὰ εἶχε τὴ χαρὰ καὶ τὴν ἱκανοποίησι ὅτι ἐξετέλεσε ἓνα μεγάλο σύγχρονο ἔργο.

Οἱ κυρίες ἱκανοποιήθηκαν μὲ τὴ σοφὴ λύσι ποὺ ἔδωσε ὁ μαέστρος καὶ ὁ κ. Μητρόπουλος γοητεύθηκε ποὺ θὰ μπορούσε νὰ παρουσιάσῃ ἀπὸ μιὰ σπουδαία σύγχρονη σύνθεσι κάθε δευτέρῃ ὁδομάδα, πράγμα ποὺ ὑπερέβαινε τίς ἐλπίδες του.

Ὅταν διηύθυνε τὴ Συμφωνικὴ Ὁρχήστρα τῆς Μιννεαπόλεως, ἀπὸ τὸ 1937 ὡς τὸ 1949, ὁ Μητρόπουλος κατάρθωσε μὲ τὴν ἴδια ἐπιδεξιότητα νὰ κἀν τοὺς συνδρομητὰς ν' ἀκοῦνε δύσκολη, σύγχρονη μουσικὴ. Εἰδοποίησε τὸ φίλομουσο κοινὸ ὅτι σὲ κάθε σαῖζν θὰ ὑπῆρχαν τρία προγράμματα, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ ὀνομασθοῦν «συναυλίες» γιὰ διανοουμένους» καὶ ἔτσι ὁ κόσμος ποὺ δὲν τοῦ ἄρεσε ἡ νέα μουσικὴ εἶχε προειδοποιηθῇ ἐγκαίρως καὶ μπορούσε νὰ μὴν πάη. Ἀλλὰ κανεὶς σχεδὸν δὲν ἔλειψε, γιὰτὶ κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ παραδεχθῇ ὅτι δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ παρακολουθήσῃ «συναυλίες γιὰ διανοουμένους».

Ἡλικίας 54 ἐτῶν ὁ Μητρόπουλος, ἀναγνωρίζεται ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ξεχωριστοὺς μαέστρους τῆς ἐποχῆς μας. Σὰν Ἕλληνας, λέει, κατέχει τὴν ἱκανότητα τῆς προσαρμογῆς καὶ μπορεῖ νὰ διευθύνῃ καὶ κλασικὲς καὶ σύγχρονες συνθέσεις μὲ τὴν αὐτὴν πειστικότητα. Στὴ μουσικὴ τῶν τελευταίων ρομαντικῶν καὶ μεταρρομαντικῶν συνθετῶν ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ δυναμικοὺς καὶ πιὸ πειστικούς μαέστρους τοῦ σημερινοῦ κόσμου.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Μητρόπουλου πρὸς τίς μοντέρνες συνθέσεις ποὺ τὸ εὐρὺ κοινὸ δυσκολεύεται νὰ καταλάβῃ ἀποκαλύπτει τὴ μιὰ πλευρὰ τῆς «δυσαισθητικότητας», ὅπως λέει ὁ ἴδιος, τῆς φύσεώς του. Ἡ

πλευρά αυτή τον ανεβάζει ως τις ψηλότερες και πιο περίπλοκες έκδηλώσεις της τέχνης. Έδω ένας άνθρωπος κινείται σε μακρινές, μοναχικές περιοχές. Η άλλη πλευρά της φύσεώς του είναι η αγάπη του και η πίστις του στη λαϊκή ψυχή που του γεννά την επιθυμία να υπηρετή τον κοινό άνθρωπο και όχι τους δλίγους εκλεκτούς. Αυτό τον έκαμε να σκεφθῇ ότι το να εμφανίση τη Φιλαρμονική Συμφωνική Όρχηστρα στη σκηνή του κινηματογράφου «Ρόξυ» ήταν μια δουλειά άξια της άφοσιώσεώς του προς τη τέχνη και το λαό.

Τὴν ἰδέα νὰ παίξῃ στὸ «Ρόξυ» τὴν ὑπεστήριξε ὡς ἓνα μέσο γιὰ νὰ θρῇ δουλεῖα γιὰ τὶς λίγες ἐβδομάδες τῶν διακοπῶν στὰ μέλη τῆς ὀρχήστρας. Οἱ πλεῖστοι ἀπὸ τοὺς φημισμένους μαέστρους θὰ θεωροῦσαν τὴν πρότασιν αὐτὴν ὡς ξεπεσμὸ τῆς τέχνης τους καὶ θὰ τὴν ἀπέρριπταν. Ὁ Δημήτρης Μητρόπουλος ὅχι μόνον δέχθηκε νὰ διευθύνῃ καὶ τὰ τέσσερα καθημερινὰ προγράμματα, ἀλλὰ παρουσιάσθηκε ὁ ἴδιος στὴν ἐπιτροπὴ διευθυντῶν τῆς Φιλαρμονικῆς γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισιν τῆς προτάσεως τοῦ «Ρόξυ». Ἀνέφερε στὴν ἐπιτροπὴ τὰ λόγια τοῦ Γκαίτε: «Ὅπου πηγαίνουν οἱ Μοῦσες ἐκεῖ εἶναι τὸ ἄντρον τους».

Ὅταν ἀνέθηκε στὸ βάθρο, μέσα στὴν ἀχανὴ ἀίθουσα τοῦ κινηματογράφου, ἔπαιξε μουσικὴ πού θὰ τὴν ἔπαιζε καὶ στὸ Καρνέγκυ Χώλ. Γέμισε δὲ ἀπὸ χαρὰ ὅταν εἶδε ὅτι οἱ χιλιάδες τῶν ἀκροατῶν ἦσαν τόσο προσεκτικοὶ καὶ εὐαίσθητοι, ὡς τὸ πιὸ ἐκπαιδευμένο μουσόφιλο κοινὸ κόσμου.

Ὁ Μητρόπουλος μέτρησε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἀκροατῶν μ' ἓνα τρόπο πολὺ παράξενο. Δὲν πρόσεχε τὰ χειροκροτήματα, ἀλλὰ

τὶς κινήσεις πού ἔκαναν οἱ μασέλλες. Ἀγαπώντας νὰ μασᾷ τσίγκλες ὁ ἴδιος, ἔχει προσέξει ὅτι ὅταν εἶναι ἀποροφημένος ἀπὸ κάτι τὸ σοβαρὸ, σταματᾷ ἐνστικτωδῶς τὸ μάσημα. Ἀφοῦ ἔχει κοφτερὴ ματιά καὶ συνηθίζει νὰ κυττάζῃ συνεχῶς τὸ ἀκροατήριό του, προσέξε ὅτι οἱ μασέλλες πολλῶν ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς τῶν συναυλιῶν τοῦ «Ρόξυ», πού μασοῦσαν ἀδιάκοπα ὅταν ἄρχισε ἡ μουσικὴ ἄρχισαν σιγὰ-σιγὰ νὰ σταματοῦν ὅσο τὸ ἐνδιαφέρον μεγάλωνε.

☆

Οἱ συναυλίες τοῦ «Ρόξυ» εἶχαν τρομερὴ ἐπιτυχία, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖνοι πού λένε ὅτι ὁ Μητρόπουλος δέχθηκε νὰ τὶς διευθύνῃ γιὰ τὰ χρήματα. Οἱ στενοὶ ὅμως φίλοι τοῦ μαέστρου γνωρίζουν ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθινόν, γι' αὐτὸ ὁ Μητρόπουλος τρέφει πλήρη περιφρόνησιν πρὸς τὸ χρῆμα καὶ ἀκόμη πρὸς τὰ ἀκριβὰ κοσμήματα καὶ τὰ κομψὰ κοστούμια πού ἀγοράζει.

Ζῇ πάντοτε μὲ ἀπλότητα μοναχοῦ. Στὴ Μιννεάπολι κατοικοῦσε ἓνα διάστημα σ' ἓνα μικρὸ δωμάτιο ἐνὸς ἀπὸ τὰ ὑπωτῆρια τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μιννεζώτας. Στὴ Νέα Ὑόρκη κατέχει ἓνα μικρὸ, ἀπλὸ διαμέρισμα, σ' ἓνα συνηθισμένο ξενοδοχεῖο τῆς 57ης ὁδοῦ. Εἶναι ἀνύπαντρος. Κάποτε, ὅταν τὰ ἀγγλικά του ἦταν ἀβέβαια, χαρακτήρισε τὸν ἑαυτοῦ τοῦ «μοναχικὸ λύκο». Οἱ φιλανθρωπικές του δωρεές εἶναι τόσο πολλές, ὥστε οἱ φίλοι του τὸν ἔπεισαν στὸ τέλος νὰ θάζῃ στὴν μπάντα ἓνα μικρὸ ποσὸ τὸ χρόνο. Ἔστειλε παιδιὰ στὸ σχολεῖο καὶ βοήθησε μαέστρους πού τὰ ἔφερναν δύσκολα, γιὰ νὰ θροῦν τὸν καιρὸ

καὶ τὴ γαλήνη γιὰ νὰ γράψουν μουσικὴ.

Τὸ «Ρόξυ» τοῦ πλήρωνε 5.000 δολλάρια τὴν ἐβδομάδα. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ συνολικὸ ποσὸν τῶν 10.000 δολλαρίων πρόσφερε τὰ μισὰ στὸ Ταμεῖον Συντάξεων Προσωπικοῦ Φιλαρμονικῆς καὶ ἐξώδεψε πάνω ἀπὸ 1.500 δολλάρια σ' ἓνα πάρτυ πού ἔδωσε στὰ μέλη τῆς ὀρχήστρας, ὅταν τελείωσε ἡ σειρά τῶν συναυλιῶν τοῦ «Ρόξυ». Ὅταν θὰ πληρώσῃ τὴν προμήθεια τοῦ μάντζερ του καὶ τοὺς φόρους, θὰ ἰδῇ ὅτι ἀπὸ τὴ δουλειὰ αὐτὴ εἶχε... ζῆμια.

☆

Ὅσοι γνωρίζουν καλὰ τὸν κ. Μητρόπουλο λένε ὅτι ὁ χαρακτήρας του ἔχει κάτι τὸ ἀποστολικὸ καὶ ἡ ἐμφάνισις του θυμίζει σὲ πολλοὺς ἓνα μοναχό. Ὅταν ἦταν μικρὸ παιδί στὴν Ἑλλάδα λίγο ἔλειπε νὰ φορέσῃ τὸ ἱερατικὸ σχῆμα. Δυὸ θεῖοι του ἦταν μοναχοὶ καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς πάππους του ἦταν Ἀρχιεπίσκοπος. Μικρὸς ἐπεσκέφθη τοὺς θεῖους του σ' ἓνα μοναστήρι τοῦ Ἄθω καὶ τοῦ ἔκαμε βαθεῖαν ἐντύπωσιν ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν. Ἀλλ' ἀγαποῦσε ἐπίσης καὶ τὴ μουσικὴ καὶ ὅταν ἦλθε ὁ καιρὸς νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν του, ἡ μουσικὴ νίκησε. Σκεπτόταν πραγματικὰ νὰ μῇ σὲ μοναστήρι, ἀλλ' ἄλλαξε γνώμη ὅταν ἔμαθε ὅτι δὲν θὰ τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ ἔχῃ ἓνα μικρὸ ἀρμόνιο.

Ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴ θρησκεία διατηρήθηκε. Ὁ κ. Μητρόπουλος τρέφει βαθὺ σεβασμὸ πρὸς τὶς ἡθικές δυνάμεις καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους θαυμασμούς του εἶναι ἡ σταδιοδρομία τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίζης. Ἡ κλίσις του πρὸς τὴ μεταφυσικὴ τὸν ὡδήγησε στὴ μελέτη τοῦ ἔργου τοῦ Σόρεν Κόρ-

κεργκορντ. Ἡ ἴδια ροπή τοῦ τοῦ γέννησε τόσο ζωηρόν ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν Μπουζόνι καὶ τὸν Σαίμπεργκ, πού πάσχισαν νὰ δημιουργήσουν νέα καὶ περίπλοκα μουσικὰ συστήματα.

Θὰ οκεφθῇ ἴσως ὅτι ἡ κλίσις αὐτὴ τοῦ πνεύματός του θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ὡδήγησεν μᾶλλον σ' ἓνα ἀπομονωμένο σπουδαστήριον παρὰ στὸ βάθρο τοῦ μαέστρου. Ἀλλὰ ὅταν ὁ κ. Μητρόπουλος ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ ἐπάγγελμά του τὴ μουσικὴ, δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ γίνῃ μαέστρος. Σχεδίαζε νὰ γίνῃ συνθέτης καὶ ἴσως καὶ πιανίστας. Καὶ ἔγινε καὶ τὰ δύο στὴν ἀρχὴ τῆς καριέρας του. Ἀλλὰ ἡ μουσικὴ τοῦ ἰδιοφυῆ ἔχει ἓνα δικό της δυαδισμό. Ἀνεκάλυψε ὅτι ἐνῶ ἦταν εὐτυχὴς ἀσχολούμενος μόνος του μὲ τὴ μουσικὴ, εἶχε καὶ τὸ κύριο προσὸν τοῦ μαέστρου, τὴν ἱκανότητα τοῦ γρήγορου συντονισμοῦ.

Πολλοὶ μουσικοὶ, λέει, γνωρίζουν ἀπ' ἑξῶς τὴν παρτιτούρα καὶ ἔξερυν τὴ ἀκριβῶς νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας. Ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου ὑστεροῦν εἶναι ἡ δύναμις νὰ συντονίζουσιν στὴ στιγμή πᾶν στὸ βάθρο τὴ γνώσιν τους μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τους ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα. Ὁ κ. Μητρόπουλος δὲν ἀνεκάλυψε ὅτι εἶχε τὸ ταλέντο αὐτὸ παρὰ ὅταν εἶχε περάσει τὰ εἴκοσι χρόνια του.

☆

Γεννήθηκε στὴν Ἀθῆνα στίς 18 Φεβρουαρίου 1896 καὶ ἀπὸ παιδί τὸν τράβηξε ἡ μουσικὴ, μολονότι κανεὶς στὴν οἰκογένειά του δὲν ἦταν μουσικός. Ὁ πατέρας του ἦταν ἔμπορος καὶ ἡ οἰκογένειά του παρακολουθοῦσε συχνὰ τὴν Ὀπερὰ στὴν Ἀθῆνα. Ὁ πατέρας του ἤθελε νὰ τὸν κάμῃ ἀξιωματικὸν τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, ἀλλὰ ὁ Δημήτρης ἤθελε ν' ἀπο-

κτήση μουσική μόρφωσι κι' έτσι τὸν ἔγραψε στὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ σπούδασε πιάνο καὶ σύνθεσι. Κατὰ τὴ στρατιωτικὴ του θητεία ἦταν τυμπανιστὴς σὲ μιὰ στρατιωτικὴ μπάντα.

Ὅταν φοιτοῦσε ἀκόμη στὸ Ὁδεῖον ἔγραψε μιὰ ὄπερα, βασιμένη στὴν «Ἀδελφὴ Βεατρίκη» τοῦ Μωρίς Μαίτερλιγκ. Τὸ κείμενο ἦταν στὴ γαλλικὴ γιὰτὶ δὲ μποροῦσε νὰ μεταφρασθῇ στὰ ἑλληνικά. Ὁ Κάμιλλος Σαίν-Σάν διακεκριμένος Γάλλος συνθέτης, ἦταν στὴν Ἀθήνα ὅταν παίχθηκε ἡ ὄπερα αὐτὴ καὶ ἔγραψε ἕνα πολὺ ἐγκωμιαστικὸ ἄρθρο σὲ γαλλικὴ ἐφημερίδα.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου ὁ κ. Μητρόπουλος πῆγε γιὰ σπουδὲς στὶς Βρυξέλλες καὶ ὕστερα στὸ Βερολῖνο, ὅπου δούλεψε μαζί μετ' ὁ Μπουζόνι στὴ σύνθεσι. Κατόπιν ὁρμήκε δουλειὰ ὡς βοηθὸς μαέστρου στὴν Κρατικὴ Ὁπερα τοῦ Βερολίνου. Ἐδῶ, στὶς συναυλίες ποὺ διηύθυναν μεγάλοι μαέστροι, ὅπως ὁ Ἐριχ Κλάιμπερ, ὁ Λέο Μπλὲχ καὶ ἄλλοι, ὁ Μητρόπουλος ἔπαιζε πιάνο. Δὲν ὑπάρχει καλὺτερος τρόπος γιὰ νὰ μάθῃ κανεὶς τὶς παρτιτούρες καὶ τὴν τέχνη τοῦ μαέστρου ἀπὸ τοῦ νὰ παίρνῃ μέρος στὶς καθημερινὲς προετοιμασίες μιᾶς μεγάλης Ὁπερας καὶ ὁ νεαρὸς Ἕλληνας συμπλήρωσε κατὰ τὸν καλὺτερό τρόπο τὴν ἐκπαίδευσί του.

Τὸ 1926 τὸν κάλεσαν στὴν Ἀθήνα γιὰ ν' ἀναλάβῃ τὴ διεύθυνσι τῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν καὶ ἔτσι ἄρχισεν ἡ ἐνεργὸς σταδιοδρομία του ὡς μαέστρου. Στὴν Ἀθήνα παρουςίασε ζωντανὰ προγράμματα, ἔκαμε γνωστὸ τὸ ἔργο νέων Ἑλλήνων συνθετῶν καὶ ἔδωσε νέα ζωτικότητα στὴ μουσικὴ κίνησι.

Ἡ φήμη τοῦ εἶχε ἀπλωθῇ τῶρα ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς πατρίδας του καὶ τὸν καλοῦσαν τακτικὰ νὰ διευθύνῃ συναυλίες στὶς κυριώτερες εὐρωπαϊκὲς πόλεις. Ὅσο μεγάλωνε ἡ φήμη τοῦ ὡς μαέστρου, τόσο ἔπαυε νὰ συνθέτῃ. Τώρα εἶναι τόσον κορεσμένος μετ' ἡ μουσικὴ τῶν ἄλλων, ὥστε δὲν ἔχει ἀνάγκη, λέει, νὰ γράψῃ δική του.

Τὸ 1934 ἕνα τυχαῖο περιστατικὸ τοῦ ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταπλῆξῃ τὸ Βερολῖνο. Ἦταν νὰ διευθύνῃ στὴ Φιλαρμονικὴ τοῦ Βερολίνου τὴν ἐκτέλεσι τοῦ «Τρίτου Κοντσέρτου γιὰ Πιάνο» τοῦ Προκόφιεφ, μετ' ὁ σολιστὸν τὸν ἐξαιρετικὸ πιανίστα Ἐγκον Πέτρι. Τὴν τελευταία στιγμὴ ὁ Πέτρι εἶδοποιήσε ὅτι τοῦ ἦταν ἀδύνατον νὰ λάβῃ μέρος στὴ συναυλία. Ὁ Μητρόπουλος προσφέρθηκε νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ καὶ ἔτσι διηύθυνε τὴν ὀρχήστρα ἀπὸ τὴ θέσι τοῦ πιανίστα! Ὑστερα ἀπὸ τὸν θρίαμβον αὐτὸν ὁ Μητρόπουλος κλήθηκε νὰ παῖξῃ τὸ διπλὸ ρόλο τοῦ μαέστρου καὶ τοῦ πιανίστα σ' ὅλη τὴν Εὐρώπην.

Τὸ 1936 ὁ Ἕλληνας μαέστρος κλήθηκε στὴ Βοστώνη γιὰ νὰ διευθύνῃ μιὰ συναυλία τῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας τῆς πόλεως. Ταξίδεψε σ' ἕνα θαγόνι τρίτης θέσεως καὶ ἔφθασε στὴν πόλιν χωρὶς φανφάρα. Ἡ ἐπιτυχία του ἦταν τέτοια, ὥστε τὸ συμβούλιο τῆς Ὁρχήστρας ἄρχισε νὰ βλέπῃ στὸ Μητρόπουλο τὸν πιθανὸ διάδοχον τοῦ μαέστρου Κουσεβίτσκι, ὅταν θ' ἀποχωροῦσε αὐτὸς λόγῳ ἡλικίας.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1937 ὁ Μητρόπουλος διορίσθηκε διευθυντὴς τῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας τῆς Μιννεαπόλεως καὶ ἐπὶ δώδεκα χρόνια τὴν ἀνέδειξε σὲ μιὰν ἀπὸ τὶς λαμπρότερες ὀρχήστρες τῶν

Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ὅταν κάποτε τοῦ πρότειναν νὰ τοῦ αὐξήσουν τὸ μισθὸ ἀρνήθηκε καὶ ζήτησε νὰ δοθῇ αὐξήσις στοὺς μισθοὺς τῶν μελῶν τῆς Ὁρχήστρας. Ὅταν περιώδευε μετ' ἡν Ὁρχήστρα δὲν δεχόταν νὰ μείνῃ σὲ θέσι χωριστὴ ἀπὸ τοὺς συνεργάτες του καὶ ταξίδευε στὸ ἴδιο θαγόνι μαζί τους, μεταφέροντας τὶς παρτιτούρες καὶ τὰ προσωπικά του ἀντικείμενα μέσα σ' ἕνα γυλιό, ποὺ τὸν χρησιμοποιοῦσε καὶ γιὰ προσκέφαλο.

Κατὰ τὶς θερινὲς διακοπὲς τοῦ 1943 δούλεψε ὡς ἐθελοντὴς σὲ μιὰ κινητὴ μονάδα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ γύριζε ὅλο τὸ Μιννέσوتا. Βοηθοῦσε στὶς μεταγγίσεις αἱματος, καθαρίζοντας τοὺς δοκιμαστικούς σωλῆνες καὶ τὸ βράδυ διασκέδαζε τοὺς συναδέλφους του... νοσοκόμους μετ' ὁ πᾶν του.

«Εἶχα πάντοτε κάποιαν ἀμφιβολία, ἔλεγε τότε, ἂν τὸ καλλιτεχνικὸ μου ἔργο ἔχῃ πραγματικὰ κάποιαν ἀξίαν σὰν μιὰ ὑπηρεσία πρὸς τὸν κόσμον. Ἡμεῖς οἱ διανοούμενοι καὶ καλλιτέχνες θρискόμαστε σὲ κίνδυνον νὰ χάσουμε τὴν ἐπαφὴν μετ' ὁ καλούμενον μέσον ἄνθρωπον».

Ὅταν ἦταν στὴ Μιννεάπολι ὁ Μητρόπουλος ἐκαλεῖτο νὰ διευθύνῃ ἄλλες μεγάλες ὀρχήστρες τῆς χώρας. Ἦταν δὲ τακτικὸς ἐπισκέπτης τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς Νέας Ὑόρκης. Ὅταν τοῦ πρόσφε-

ραν τὴ θέσι τοῦ συνδιευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας αὐτῆς, τὸ 1949, οἱ φίλοι του τῆς Μιννεαπόλεως τὸν συμβούλεψαν νὰ μὴν ἀφήσῃ τὴ σίγουρή του θέσι γιὰ μιὰ ἀέθαιθαι θέσι στὴ Νέα Ὑόρκη. Ἀλλὰ ὁ μαέστρος εἶδε ὅτι εἶχε νὰ σκαρφαλώσῃ ἕνα ψηλότερον βουνὸ καὶ δὲ μποροῦσε ν' ἀντισταθῇ στὸν πειρασμό.

Ἡ μουσικὴ τοῦ μνήμη εἶναι ἀπεριόριστη· μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μετ' ὁ Ἄρτουρο Τοσκάνινι. Διευθύνει πάντοτε χωρὶς παρτιτούρα καὶ χωρὶς μπαγκέττα, γιὰτὶ ἔτσι αἰσθάνεται πιὸ ἐλεύθερος νὰ ἐκφράσῃ τὰ συναίσθηματά του. Σὲ μιὰ συναυλία κάνει ἄγριες χειρονομίες, συστρέφει τὸ πρόσωπό του, τινάζει καὶ μαζεύει τὸ σῶμα του σὰν ἔμβολο καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγες στιγμὲς στέκει γαλήνιος μετ' ὁ βλέμμα στραμμένο μακρυνά.

Μεταχειρίζεται τοὺς μουσικούς του σὰν συναδέλφους του· σκοπὸς του, λέει, εἶναι νὰ εἶναι μᾶλλον ἕνας πρόεδρος δημοκρατίας, παρὰ ἕνας δικτάτωρ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ξανάβει καμμιὰ φορὰ καὶ τότε οἱ μουσικοὶ του νοιώθουν ὅτι ἔχουν νὰ κάμουν ὅχι μετ' ἕνα ἄγιο, ἀλλὰ μετ' ἕνα νευρικὸ καὶ ἀπότομον ἄνθρωπον τοῦ κόσμου αὐτοῦ.

Γιὰτὶ ὁ Δημήτρης Μητρόπουλος θυμᾶται πάντα ὅτι ὅταν παῖξῃ μουσικὴ εἶναι πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλο ὑπέρτης τῆς τέχνης.

Ἀπὸ τὸ «New York Times»

Ἕνας αἰσιόδοξος νέος ποιητὴς ἔστειλε ἕνα μακρὸν ποίημα, μετ' ὁ τίτλο «Γιὰτὶ ζῶ ἀκόμη;» εἰς τὸν Τ. Σ. Ἐλιοτ γιὰ τὸ κρίνῃ. Ἡ ἀπάντησις, γύρισε σύντομη: «Γιὰτὶ ἔστειλάτε τὸ ποίημά σας ταχυδρομικῶς καὶ δὲν μοῦ τὸ παρουσιάσατε ὁ ἴδιος».

Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

GEORGES DUHAMEL

της Γαλλικής 'Ακαδημίας

Η καταπληκτική έλλειψις Ισορροπίας από την οποία υποφέρουν σήμερα όλες οι κοινωνίες των ανθρώπων, έχει ως πρώτο επακόλουθο να παραλύη τον κριτικό νοῦ στὰ περισσότερα ἄτομα. Καθένας έχει τις προσωπικές του δυσκολίες, τις ἀποτυχίες, τις ἀνησυχίες του. Καθένας ζητᾷ νὰ βρῇ θεραπείες καὶ λύσεις πού φαίνονται ἀμέσως περιορισμένες ἢ ἀβέβαιες. Ἄλλὰ ἡ γενική κρίσις ἀναπτύσσεται καὶ ἐπεκτείνεται.

Ἀναλόγως μὲ τὴν σκοπιὰ στὴν ὁποία θρίσκεται κανεὶς, ἀναλόγως κυρίως μὲ τὸν χαρακτήρα ἢ τὴν ειδικότητα τοῦ παρατηρητοῦ ἡ κρίσις παρουσιάζεται κοινωνική, ἠθική, οικονομική ἢ ἀκόμη καὶ πολιτική. Δὲν πρόκειται παρὰ γιὰ μορφές τοῦ ἔιδιου φαινομένου. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἐνδιαφέρει ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐκδηλώνει τὴν ἀσυμφωνία πού παρουσιάστηκε πρὶν ἀπὸ ἓνα αἰῶνα καὶ λιγώτερο, ἀνάμεσα στὴν καταπληκτική ἐκλαϊκευσι τῶν τεχνικῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ στοὺς νόμους, στὰ ἥθη, στὶς ἰδέες καὶ στὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων πού ἀντιδρῶν καὶ προσαρμόζονται μὲ ἐξαιρετική θραδύτητα.

Οἱ Γάλλοι πού συμπλήρωναν

τις σπουδές τους κατὰ τὸ τέλος τοῦ 19ου αἰῶνος γνώρισαν μιὰ ἐποχὴ ἐνθουσιασμοῦ, μιὰ ἐποχὴ τελείας εὐφορίας.

Ἡ σύγχρονη μηχανή, αὐτὴ πού δὲν χρησιμεύει μόνο γιὰ νὰ μεταβάλλη καὶ νὰ ἀξιοποιῇ τὸν μόχθο τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὴ πού θέτει σὲ κίνησις ὠρισμένες φυσικές ἐνέργειες, ἦλθε τότε νὰ κατακτήσῃ τὸ ἐργαστήριο, νὰ κατακτήσῃ τὸ διάστημα. Οἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Παστέρ καὶ τῶν μαθητῶν του ἔφεραν στοὺς ἀνθρώπους τὴ βεβαιότητα ὅτι μποροῦσαν νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ ὠρισμένες τρομερές ἀρρώστειες. Ὅλοι οἱ φιλόσοφοι τῆς εὐτυχισμένης ἐκείνης ἐποχῆς πίστευαν καὶ διακήρυτταν ὅτι ἡ ἐπιστήμη μὲ τις λαμπρές της ἀνακαλύψεις δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ἐλαφρῶσθαι τοὺς κόπους τῶν ἐργαζομένων, νὰ τοὺς ἐξαλείψῃ ἴσως ἐντελῶς μιὰ μέρα καὶ νὰ χαρίσῃ τὴν εὐτυχία.

Ὅλοι οἱ σκεπτόμενοι ἄνθρωποι μὲ ἀπολύτως καλὴ πίστι συνέχον τὴν ἐπιστήμη μὲ τὴν σοφία. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν τὸ θάρρος νὰ γράφουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὴν ἄγνοια, προστατευμένος ἀπὸ τοὺς κινδύνους, βοηθούμενος ἀπὸ τις μηχανές, θὰ γινόταν καλύτερος.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴ χίμαιρα ζήσα-

με ὡς τὰ 1914. Τότε τελείωσε ὁ 19ος αἰῶνας, πού πρέπει νὰ τὸν θεωροῦμε αἰῶνα τῶν εὐγενικῶν ἐλπίδων. Θὰ μπορούσα νὰ τὸν ὀνομάσω καὶ «Χρυσὸν αἰῶνα».

Τὸ 1914 ἦμουν τριάντα χρονῶν. Στὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον κατάλαβα τὸ σφάλμα τῶν σοφῶν καὶ εἰλικρινῶν ἀνθρώπων πού ἦταν δάσκαλοί μου. Ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή προσπάθησα μὲ τὰ βιβλία μου νὰ κεντρίσω τὴν προσοχὴ τῶν συγχρόνων μου, νὰ τοὺς δείξω πῶς τὸ θαῦμα τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶχε ὡς ἀπαραίτητο ἐπακόλουθο τὴν παράλληλη ἐξύψωσι τοῦ ἡθικοῦ πολιτισμοῦ, ὅτι ἡ μηχανὴ θὰ ἔδινε στοὺς φιλόδοξους καὶ τοὺς τρελλοὺς μιὰ προσωρινὴ δύναμι πού χωρὶς ἄλλο δὲν θὰ παρέλειπαν νὰ τὴν ἐκμεταλλευθοῦν.

Ἀπὸ τὸ πρῶτο μου ταξίδι στὴν Ἀμερικὴ ἔφερα ὑλικὸ γιὰ καινούργια κριτική. Ἦταν τὸ 1928. Ἐντελῶς ἀκατατόπιστοι γιὰ τὴν πρώτη σύρραξι οἱ λαοὶ πίστευαν ἀκόμη στὴν χίμαιρα τῆς «προόδου». Τὸ βιβλίο μου «Σκηνές τῆς ζωῆς τοῦ μέλλοντος» προκάλεσε ἔντονες συζητήσεις. Οἱ περισσότεροι τὸ παρεξήγησαν. Ὅστος φαίνονταν πῶς εἶχε προκληθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινῶ. Κράτησε ὡς τὴ στιγμή πού ἡ Γερμανία ἐντελῶς μηχανοποιημένη ξεκίνησε γιὰ νὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμον, καὶ παρ' ὀλίγον νὰ τὸ ἐπιτύχῃ. Τελικὰ ἡ Γερμανία νικήθηκε μὲ τὰ ὅπλα στὰ ὁποία στήριζε τὸν θρίαμβό της. Ὁ κόσμος γέμισε ἐρείπια. Καὶ ἀμέσως οἱ ἄνθρωποι ἄρχισαν νὰ ἐτοιμάζουν ἕναν ἄλλο πόλεμον, νὰ συναγωνίζονται γιὰ τὴν κατασκευὴ καὶ τὴν σωσώρευσιν νέων ὀπλῶν, νὰ ἐρίζουν μὲ ὀξύτητα γιὰ τὴν ὕληκί τους δύναμι, νὰ παίζουν τὸ μέλλον τους γιὰ νὰ ἀποκτήσουν ὠρισμέ-

να μυστικὰ τεχνικῆς φύσεως πού —ὅπως τὸ ἤξεραν καλὰ— δὲν θὰ ἔμεναν γιὰ πολὺν καιρὸ μυστικά.

Ἀπὸ τὸ 1944 καὶ ὕστερα ταξίδεψα σ' ὅλο τὸν κόσμον καὶ ἐπισκέφθηκα ἑκατὸ χῶρες. Δὲν βρῆκα καμμιά πού νὰ μὴν τὴν ἔχη θίξῃ κατὰ κάποιον τρόπο ἡ γενική κρίσις. Μὲ τὴν μηχανή, πού οἱ παραγωγικοὶ λαοὶ ἔχουν θέβαια συμφέρον νὰ τὴν χρησιμοποιοῦν παντοῦ, ἔρχεται στὴ ζωὴ μας κάτι πού δὲν εἶναι πολιτισμὸς ἀλλὰ τὸ φάντασμα τοῦ πολιτισμοῦ. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπὸ τοὺς ὁποίους λείπει καὶ ἡ στοιχειώδης μόρφωσι μαθαίνουν νὰ χειρίζονται καινούργια ἰσχυρὰ ὄργανα. Ὅλοι οἱ λαοὶ βιομηχανοποιούνται ἢ ὀνειρεύονται νὰ βιομηχανοποιηθοῦν καὶ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς.

Κάθε μέρα μιὰ καινούργια ἐφεύρει ταράζει σὲ κάποια γωνία τῆς γῆς τὴν εὐθραστὴ οικονομική καὶ κοινωνική ἁρμονία. Χιλιάδες ἐργάτες χάνουν τὴ θέσι τους γιὰ τὴ μιὰ καινούργια μηχανὴ κάνει τὴ δουλειά τους. Καὶ ὅμως αὐτοὶ συνήθως δὲν γυρίζουν στὴ γῆ, ἀπὸ ὅπου ὡστόσο ἦρθαν ὅλοι τους, γιὰ τὴ δουλειά τῆς γῆς δὲν τοὺς ἐλκύει πιά. Προτιμοῦν νὰ στραφῶν σὲ γραφεῖα ἢ νὰ γραφοῦν στοὺς καταλόγους τῶν ἀνέργων. Ὁ ἐφευρέτης ἔρχεται πάντα νὰ ἐκπλήξῃ τὸν νομοθέτη. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς διασκεδάζει μὲ τὸ παίγνιδι τῆς πολιτικῆς, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ κἀν τὸ πᾶν γιὰ νὰ κυριαρχήσῃ σ' αὐτὸν τὸν ἀνῆσυχτικό, τὸν ἀχαλίνωτο πολιτισμὸ, νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ καταστρέψῃ ὅλα τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης.

Οἱ δημιουργοὶ ἀπὸ χρόνια λένε πῶς ἡ μηχανὴ θὰ ἐξαφανίσῃ τὸν κόπον. Σὲ ὠρισμένες περιπτώσεις ἡ ὑπόσχεσι αὐτὴ φαίνεται πῶς κρατήθηκε. Ἡ σύγχρονη ὁ-

μως μηχανή απαιτεί ως αντάλλαγμα μία νευρική ένταση που είναι εξαντλητική. Σε πολλά επαγγέλματα ή χαρά της εργασίας έχει χαθή.

Ο συναγωνισμός, ή ανάγκη να πουληθούν με κάθε θυσία τα προϊόντα μιας βιομηχανίας, προκαλούν προσπάθειες για να δημιουργηθούν καινούργιες ανάγκες. Οι φιλόσοφοι γυρεύουν μάταια, ανάμεσα στα εκατομμύρια ανθρώπων που έχουν ποτισθή απ' αυτό το πνεύμα, να βρουν έναν και μόνο άνθρωπο, ευχαριστημένο απ' την τύχη του.

Η απογοήτευσι μεγαλώνει στην ψυχή των κουρασμένων ανθρώπων. Συγχρόνως μεγαλώνει και ο φόβος, φόβος όχι μόνο για έναν καινούργιο παγκόσμιο πόλεμο μ'α και για μία παγκόσμια καταστροφή. Μεγαλώνει και ο φόβος της 'Επιστήμης, στην οποία, πριν από εκατό χρόνια οι πιο σοβαροί άνθρωποι στήριζαν τόσο ωραίες ελπίδες.

Έχει περάσει πιά η εποχή που ένας μεγάλος σοφός, σαν τον Παστέρ, μπορούσε να θεωρηθεί ευεργέτης όλης της ανθρωπότητας. Μόλις γίνουν γνωστές οι εφευρέσεις των σοφών γίνονται αντικείμενο εκμεταλλεύσεως είτε των συμφερόντων ιδιωτών είτε των απολύτως σεβαστών συμφερόντων ενός έθνους. Οι λαοί που δεν διαθέτουν ιδιοφυΐες αγοράζουν και εισάγουν τεχνικούς με σκοπό να ικανοποιήσουν κάποια μέρα τις φιλοδοξίες τους.

Με μία τέτοια κατάσταση πραγμάτων οι αληθινοί σοφοί ανησυχούν. Τά τελευταία χρόνια βρήκαν στην ανάγκη να βγάλουν ένα διδάγμα από μία τόσο σκληρή περίστασι. Διαμαρτύρονται για

την κακή χρήση που γίνεται ή που θα μπορούσε να γίνει των πορισμάτων της δουλειάς τους. Δεν δέχονται να θεωρηθούν συνένοχοι ώρισμένων εγκλημάτων αν και προμήθευσαν τα όπλα για τους εγκληματίες.

☆

Η εικόνα θα ήταν πολύ σκοτεινή αν δεν φαινόταν τότε - τότε μερικές λάμπεις, φευγαλέες ακόμη και άβέβαιες. Υπάρχουν πολλοί προσεκτικοί παρατηρηταί που — τώρα όπως και σε άλλες εποχές — αρχίζουν να καταλαβαίνουν ότι η άθροιστική δεν μπορεί, δεν πρέπει να γλυστρήσει σ' έναν τέτοιο κατήφορο και ότι η αντίδρασι είναι ακόμη δυνατή.

Οι περισσότεροι απ' αυτούς δεν σκέπτονται — όπως το ήθελε ο Γκάντι — να καταδικάσουν τον τεχνικό πολιτισμό και τα σύνεργά του. Ο πολιτισμός αυτός έχει πιά δεσθή με τη ζωή μας. Είναι δύσκολο, κυττάζοντας γύρω μας, στο σπίτι, στο δρόμο να δούμε έξω και ένα αντικείμενο που να μην έχει σχέση με κάρβουνο ή πετρέλαιο, με πηγές ενέργειας και εργοστάσια, με μηχανές και μεταφορικά μέσα.

Οι παρατηρηταί για τους οποίους μιλώ νομίζουν ότι μπροστά στην αυξανόμενη απειλή που φέρνει μία χωρίς τάξι πρόοδος, κάθε λαός μπορεί να κάμει μία προσπάθεια συντονισμού πρώτα στην ίδια του τη χώρα. Οι πραγματικά πολιτισμένοι λαοί μπορούν ύστερα να συνεννοηθούν και να σχηματίσουν αυτό που τόσες φορές ευχήθηκα, αυτό που τ'α παιδιά μας ίσως να τ'α δουν: ένα διεθνές συμβούλιο πολιτισμού.

Θησαυροί των 'Αθηνών

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΜΠΕΝΑΚΗ

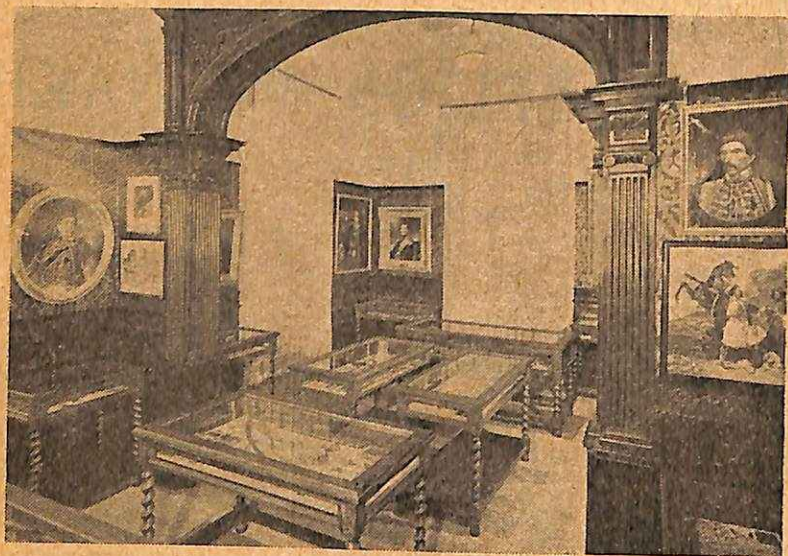

Όταν προχωρήσετε στην λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας θα δήτε ότι διατηρείται ακόμη, απέναντι απ' τον 'Εθνικό κήπο, ένα τμήμα με ωραία αρχοντικά σπίτια, δείγμα μιας εποχής που οι εύποροι άστοί μας ενδιαφέρονταν περισσότερο για την όμορφη του σπιτιού τους και λιγώτερο για την οικονομική του απόδοσι. Στην άκρη του τετραγώνου στέκει ένα νεοκλασσικό κτίριο με δωρικό πρόστυλο και πλαστική πρόσοψι, έργο του λαμπρού αρχιτέκτονα 'Αναστ. Μεταξά, τ'ο σπίτι του 'Εμμανουήλ Μπενάκη. Ο 'Αντώνης 'Εμ. Μπενάκης αφού τ'ο μεγάλωσε, εγκατέστησε εκεί τις προσωπικές του καλλιτεχνικές και ιστορικές συλλογές, τ'ο ώνόμασε «Μουσείο Μπενάκη» και έπειτα, τ'ο 1930, τ'ο χάρισε στ'ο 'Εθνος, συνεχίζοντας έτσι την οικογενειακή παράδοσι τ'ης ευποιΐας. Δεν είναι απλή υπόθεσι να μετατρέψετε τ'ους τρεις όρόφους ενός μεγάρου, προωρισμένου για την οικογενειακή ζωή, σε δημόσιο μουσείο, με τις ειδικές απαιτήσεις φωτισμού, αερισμού, κυκλοφορίας, φύλαξης κ λ π. Πολύ περισσότερο όταν θέλετε να μ'η μεταβληθούν οι αίθουσες αυτές σε ψυχρούς χώρους επιστημονικής κατάταξης τ'ων εκθεμάτων, αλλά να διατηρήσουν τ'ο ζεστό υφος ενός σπιτιού όπου έχουν εκτεσθ'ή ώραία και ενδιαφέροντα

πράγματα. Καί πρέπει να όμολογήσωμε ότι ό ιδρυτής του Μουσείου με πολλή καλαισθησία ξεπέρασε τις δυσκολίες αυτές και βρήκε τ'ον σωστό τόνο, όχι μόνο στην γενική διευθέτησι τ'ων συλλογών, αλλά και στην παρουσίασι τ'ης κάθε προθήκης που έχει γίνει με τ'α ίδια του τ'α χέρια.

Αν θελήσωμε να δώσωμε ένα γενικό χαρακτηρισμό στ'ο περιεχόμενο του Μουσείου Μπενάκη θα βρεθώμε σε δύσκολη θέσι γιατί οι συλλογές του δεν συγκεντρώθηκαν εξ αρχής για ν' αποτελέσουν μουσείο, αλλά σχηματίστηκαν σιγά-σιγά σύμφωνα με τις ιστορικές και καλλιτεχνικές προτιμήσεις του συλλέκτη. Σήμερα που βλέπωμε τ'ο έργο τελειωμένο θα μπορούσαμε γενικά να πώμε ότι τ'ο περιεχόμενο του Μουσείου Μπενάκη αποτελούν κυρίως έργα μικροτεχνίας και οικοτεχνίας τ'ης περιοχής 'Ανατολικής Δεκάνης τ'ης Μεσογείου και τ'ης ενδοχώρας τ'ης, από την παλαιοχριστιανική εποχή ως τις μέρες μας.

Από τ'ον σχολαστικόν αυτόν όρισμό μένει έξω, ως πρὸς τ'ην εποχή, ή σημαντική συλλογή χρυσών αντικειμένων και κοσμημάτων αρχαίων 'Ελληνικῶν που περιέχει κύπελλα τ'ης πρωτοελλαδικής εποχής (3000 π. Χ.), στεφάνους λεπτῆς έρ-

Αἴθουσα ἱστορικῶν κειμηλίων.

γασίας, σκουλαρίκια ἐκπληκτικὰ φιλοδουλεμένα, βραχιόλια με κεφαλές ζώων ἐξαιρετῆς τέχνης, ἓνα τμήμα πλούσιου θησαυροῦ ποῦ βρέθηκε στὴν Θεσσαλία με λαμπρὰ διαδήματα ποῦ φέρουν τὸν μαγικὸ κόμπο τοῦ Ἡρακλῆ (4ου αἰώνα π. Χ.) καὶ πολλὰ ἄλλα. Τὰ Βυζαντινὰ σμάλτα καὶ σκουλαρίκια, τὰ πολύτιμα κοσμήματα νεώτερης ἐλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης, καθὼς καὶ ἄλλα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἢ τῶν Ἰνδιῶν εἶναι λιγώτερο ἢ περισσότερο μέσα στὸν ὅρισμό. Ἀκόμη δὲν περιέχεται σ' αὐτὸν ἡ μικρὴ συλλογὴ ἔργων ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης, με ἀκέραιες λουτροφόρες, μ' ἓνα μικρὸ θαυμαστὸ χάλκινο Ἡρακλῆ τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου π. Χ. αἰῶνα με «πτυκτὰ κάτοπτρα» καὶ με ἄλλα πῆλινα καὶ μετάλλινα ἔργα, ἀγγεία καὶ ὅπλα.

Ὡς πρὸς τὴν περιοχὴ εἶναι ἀνεπαρκῆς ὁ ὅρισμός μας, γιατί ἡ με-

γάλη συλλογὴ κινεζικῆς κεραμοურγίας, ἀπὸ τὴν νεολιθικὴ ἐποχὴ ὡς τὸν 19ο αἰῶνα ποῦ χάρισε στὸ Μουσεῖο Μπενάκη ὁ σπουδαιότερος στὸν κόσμον συλλέκτης σινικῆς τέχνης, ὁ μακαρίτης Γ. Εὐμορφόπουλος, μᾶς φέρνει στὴν Ἄπω Ἀνατολή.

Ἀλλὰ καὶ μιὰ ἄλλη συλλογὴ δὲν ταυτίζεται ἐντελῶς με τὸν ὅρισμό μας, ἀπ' τὴν πρὶν ἐνδιαφέρουσες γιὰ τὸ ἐλληνικὸ κοινὸ: Τὰ κειμήλια τῆς νεώτερης ἱστορίας μας, ἀπ' τὸ 1821 καὶ ἔπειτα. Σ' αὐτὴν θὰ ἴδῃ κανεὶς δίπλα στὸ χοντρὸ κομπολόι καὶ στὸ μακρὸ τσιμποῦκι τοῦ Μιαούλη τὰ λεπτεπίλεπτα ἀτομικὰ μικροαντικείμενα τοῦ Ι. Καποδίστρια, τὴν σφραγίδα του, τὴν ταμπакιέρα του. Ἡ διαθήκη τοῦ Καραϊσκάκη ποῦ ὑπαγόρευσε καὶ ὑπέγραψε λίγες ὥρες πρὶν πεθάνῃ ἔχει ἐκτεθῇ ἐκεῖ, καθὼς καὶ τὸ βιβλίον τῶν «σινιά-

Αἴθουσα λαϊκῆς τέχνης.

λων» τοῦ Μιαούλη. Ἀπὸ τὰ προσωπικὰ ἐνθῆμια θὰ ξεχωρίσωμε ἀνόμη ὅσα ἀναφέρονται στὸν Βύρωνα, τὸ φορητὸ τοῦ γραφεῖο, εἰκόνες τοῦ καὶ ἀγαλματάκια ποῦ τὸν παριστάνουν με τὴν φουστανέλλα, τέλος τῆς Τερέζας Μακρῆ, τῆς περιφημῆς Κόρης τῶν Ἀθηνῶν, μερικὰ στολίδια καὶ τὸ σκουφάκι, τοῦ Ὁθωνα καὶ τῆς Ἀμαλίας σχευὴ καὶ εἰκόνες.

Σημαντικὸ μέρος αὐτῆς τῆς συλλογῆς ἀποτελοῦν τὰ ἀσημοστολισμένα ὅπλα μεγάλων οἰκογενειῶν τοῦ Ἀγῶνα, ὅπως τῶν Τομπάζηδων, τῶν Μαυρομιχάληδων, τοῦ Πετιμεζᾶ. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὸ πιστόλι καὶ τὸ γιανταγιάνι τοῦ κρητικοῦ Δασκαλογιάννη, ποῦ μαρτύρησε στὰ ὄρλωφικὰ (1770). Μπορεῖ νὰ ἴδῃ κανεὶς ἐκεῖ λαμπρὰ ἀνατολίτικα ὅπλα, δαμασκηνὰ σπαθιά με ἐνθετη

χρυσὴ τὴν ὑπογραφή τοῦ τεχνίτη, τρομπόνια, πιστόλια καὶ καρποφύλια με περίτεχνη διακόσμηση, παλάσκες καὶ ἄλλα πολεμικὰ σύνεργα ἀσημένια, ἔργα Ἡπειρωτῶν καὶ Ἀθηναίων τεχνιτῶν. Χωριστὲς ὁμάδες σχηματίζουν ἀντικείμενα ποῦ ἀναφέρονται σὲ ὁρισμένο γεγονός ἢ σὲ ὁρισμένη περίοδο, ὅπως εἶναι ὅσα σχετίζονται με τὴν λεγομένη Ἐπαναστάσι τοῦ Καλλέργη τῆς 7' Σεπτεμβρίου 1843, ποῦ ἔδωσε τὸ Σύνταγμα στὴ χώρα: λιθογραφίες τῆς ἐποχῆς, ἔγγραφα, μετάλλια, ἐπιπλα. Καὶ ἀπὸ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ὑπάρχουν ἐνθῆμια καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον τὸν Ἀλβανικὸ ἀκόμη.

Στὸ ἴδιο τμήμα ἀνήκουν καὶ ἔργα τέχνης τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης σχετικὰ με τὴν Ἑλλάδα, με τὸν Ἀγῶνα τῆς, με τὰ τοπία τῆς. Πίνα-

Πιάτο της Δαμασκού και δύο πιάτα από την Νίκαια, 16ου αιώνα.

Κουμπί και φιάλες από την Νίκαια του 16ου αιώνα.

κες ζωγραφικής Γερμανών, Γάλλων, Ιταλών, Ρώσων, Άγγλων ζωγράφων και του δικού μας Βυζάντη, χαρτιά του τοίχου με ζωγραφισμένες σκηνές από την Έπανάσταση, πιάτα με ελληνικές καλόνες, όπως ή περίφημη Αίκατερίνη-Ρόζα Μπότσαρη, είναι δείγματα της συγκίνησης που προκαλούσε κάποτε στον κόσμο ο τόπος μας, όταν οι άνθρωποι ήταν αρκετά ρομαντικοί ώστε να είναι φιλέλληνες.

Η Ελλάδα κατέχει το κέντρο του ενδιαφέροντος του συλλέκτη. Η Αρχαία Ελλάδα δεν μπόρεσε να λείψει. Η Μεσαιωνική απλώνεται σ' ένα σημαντικό μέρος του Μουσείου. Χειρόγραφα ιστορημένα, κόκκαλα και πέτρες σκαλισμένα, πιάτα άσημνα, εκκλησιαστικά αντικείμενα ξυλόγλυπτα και εικόνες φορητές, Βυζαντινές και πρό πάντων μεταβυζαντινές, κεντήματα εκκλησιαστικά, αντιπροσωπεύουν την τέχνη του Ελληνισμού, τον καιρό της μεγάλης του δύναμης, αλλά και στα δύσκολα χρόνια που, ενώ ήταν υποδουλωμένος, κρατούσε πάντα την ήγερτη θέση του πνεύματος ανάμεσα στους ορθόδοξους λαούς. Έδώ θα μιλήσουμε και για την πιο συγκινητική συλλογή που φυλάγεται στο Μουσείο Μπενάκη χωρίς να του άνηκε, την συλλογή των εκκλησιαστικών αντικειμένων από την Μ. Ασία και την Ανατολική Θράκη, που ανήκει στο Ταμείο Ανταλλαξίμων. Δείψανα μελαγχολικά στην λαμπρότητά τους, χρυσά άμφια, μίτρες και εγκόλπια με πολύτιμα πετράδια, ευαγγέλια με βαρύτιμη στάχωση μιλούν στην καρδιά για τον Ελληνισμό που ξεριζώθηκε στα 1922 από τις χώρες που είχε πάντα κατοικήσει. Η Άγκυρα, η Αμίδα, η Τραπεζούντα, η Αδριανούπολη και άλλες γνωστές πολιτείες άφησαν εδώ τα τελευταία σημάδια του ελληνισμού και της χριστιανισμένης τους.

Τα έργα της εκκλησιαστικής αυτής τέχνης του

Κεραμουργία ελληνικής κατασκευής, ίσως Ρόδου, του 17ου αιώνα.

16ου - 18ου αιώνα με την μεγάλη μαστοριά στην κατασκευή, με την λεπτή καλαισθησία στο ταίριασμα των υλικών είναι έργα λαϊκών τεχνιτών, που συντηρούν, από γενιά σε γενιά, παμπάλαιες παραδόσεις. Η νεώτερη ελληνική λαϊκή τέχνη συνεχίζει την μεσαιωνική και τουτο μπορούμε εύκολα να το διαπιστώσουμε στο Μουσείο Μπενάκη, όπου η μοναδική συλλογή της λαϊκής μας τέχνης αποτελεί το σπουδαιότερο τμήμα του. Η ανώνυμη ευαισθησία του λαού μας, με την αφελη φαντασία του και την σίγουρη αίσθηση των χρωμάτων έκδηλώνεται εδώ τόσο στα έργα των απλών ανθρώπων που σκαλίζουν την ρόχα της καλής των όσο και στα πιο περίτεχνα έργα της ασημουργίας, της χρυσοκεντητικής, που στολίζει τις φορεσιές, της κεραμουργίας, της δαντέλας και της μπιμπίλας, που είναι προϊόντα εργαστηρίων. Η μεγάλη συλλογή των κεντημάτων με τις εξαίρετες χρωματιστές αρμονίες είναι μια αποκάλυψη για τις τεχνικές και καλλιτεχνικές ικανότητες των κοριτσιών του 18ου και του 19ου αιώνα και συνάμα για τον μυθικό κόσμο όπου ζούσαν. Φθάνει να δει κανείς ένα γαμήλιο προσκέφαλο απ' τα Γιάννενα, όπου τους νεονύμφους και τον κουμπάρο τους περιστοιχίζουν δέντρα με μαγικά και ανθρωπόμορφα πουλιά, ή ένα κρητικό κέντημα με την γοργόνα που κρατεί την διχαλωτή της ουρά για να το καταλάβει. Κι έπειτα η μεγάλη σειρά οι φορεσιές, γιορτινές οι περισσότερες, δείχνουν την ιδιοτυπία της κάθε περιοχής του Ελληνισμού, με τις δικές της παραδόσεις και τις δικές της αντιδράσεις στους νεωτερισμούς. Ο Άντ. Έμμ. Μπενάκης μόλις πρόσφερε με τη συλλογή αυτή να σώσει τα πράγματα που χάνονται πιά, κάθε μέρα, οριστικά.

Η τέχνη ή ελληνική σ' όλα αυτά τα χρόνια ζήσε στερη έπαφή με την τέχνη των γειτόνων της. Δίπλα στην Βυζαντινή έπιζη στην Αίγυπτο ή λε-

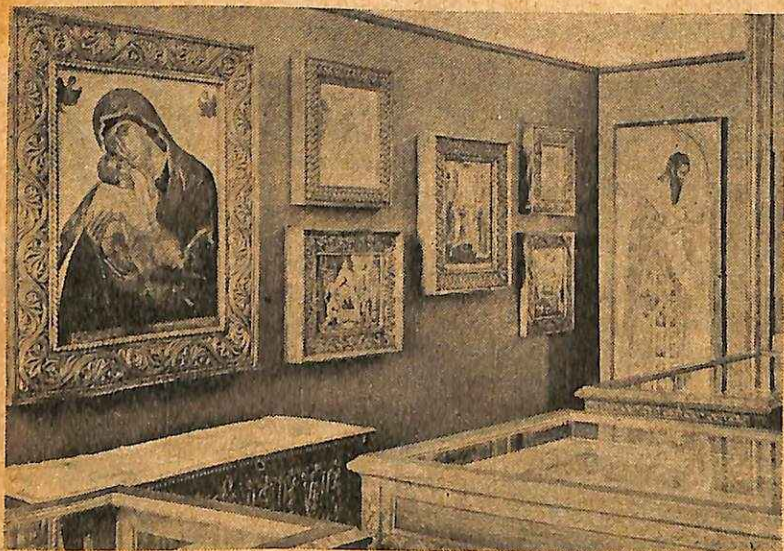

Μαστροπιάδες από την Νίκαια, 16ου αιώνα.

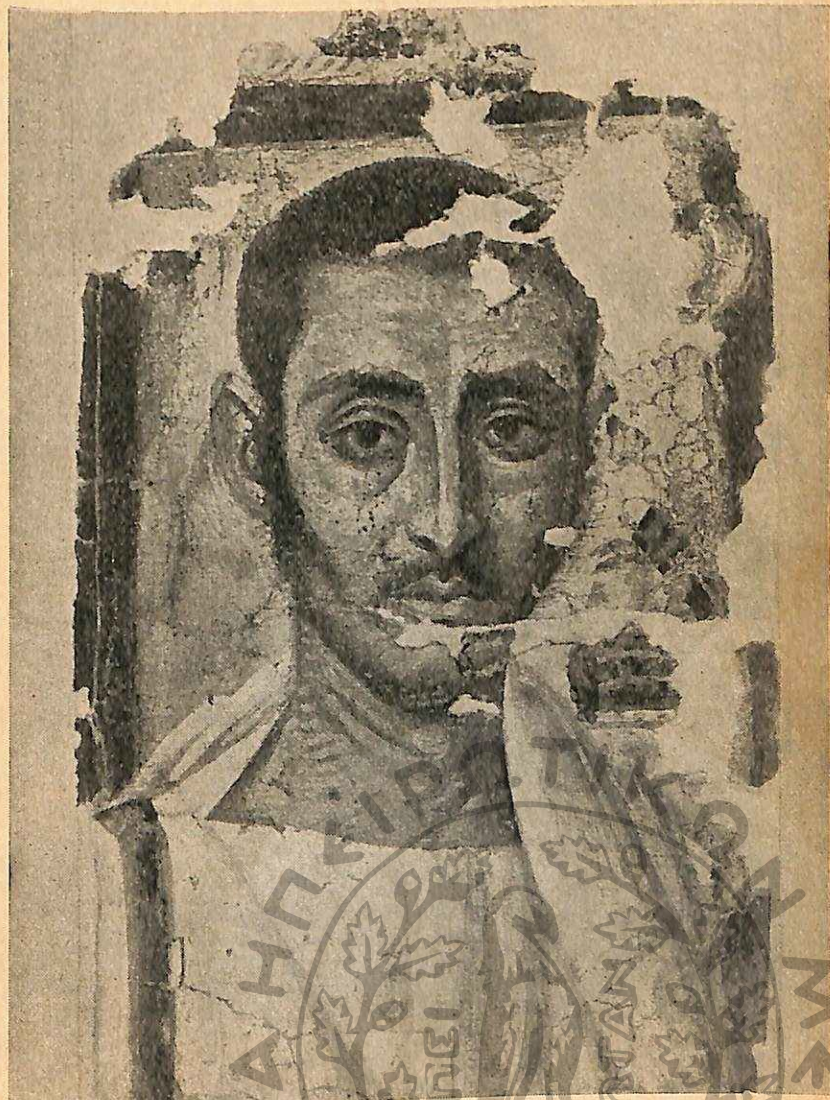
γομένη Κοπτική Τέχνη, που στην πραγματικότητα είναι έργο της εξελληνισμένης χριστιανικής Αιγύπτου. Από την πλούσια συλλογή της τέχνης αυτής σε ξύλογλυπτα και χάλκινα ξεχωρίζουν τα υφάσματα του 4ου-7ου αιώνα, όπου καθαρώτερα έπιζη ή ελληνιστική παράδοσι, ή ίδια που είχε δημιουργήσει για τις ντόπιες συνήθειες ταφής την εξαίσια τέχνη της προσωπογραφίας, που είναι γνωστή με το όνομα του Φαγιούμ. Έστερα έρχονται οι Άραβες, που δέν έφεραν τέχνη δική τους, αλλά μόνο την θέλησι να δημιουργήσουν ένα ύφος, ένα στυλ προσαρμοσμένο στις καθαρά διακοσμητικές αντιλήψεις τους. Οι σειρές της μουσουλμανικής κεραμουργίας και υελουργίας του Μουσείου Μπενάκη δείχνουν τον βαθμό τεχνικής τελειότητας αλλά και της αίσθησης του ύλικού και του ρυθμού στην άφρημένη ή στην φυτική δια-

κόσμησι. Έδώ μιὰ θαρύτιμη γυάλινη καντήλα σμαλτωμένη έρχεται από τον τάφο ενός έφηβου σουλτάνου, από τους αλληπάλληλους μαμελούκους σουλτάνους της Αιγύπτου, που πέθαναν δολοφονημένοι. Χάλκινα φιλοδουλεμένα σκεύη, σκαλισμένα ξύλα και κόκκαλα, και μεγάλες σειρές ενεπίγραφα άραβικά υφάσματα συμπληρώνουν την συλλογή. Μιὰ δολόκληρη αίθουσα της «στέρας», ή δροσερή «φασκίε», με το πολύχρωμο μαρμαροθετημένο δάπεδο, με το σκαλιστό αναβρυτήριο και τον μνημειακό καταρράκτη δίδει άμεση την ράθυμη αίσθησι της ευζωίας του μουσουλμάνου: άλλωστε δολόκληρη ή μουσουλμανική συλλογή εκφράζει την ανάγκη των ανθρώπων αυτών να καλλωπίσουν την σπιτική ζωή, αφού δέν υπήρχε ή δημόσια ζωή στην «άγορά».

Η μουσουλμανική τέχνη με την τεράστια τοπική και χρονική έκτα-

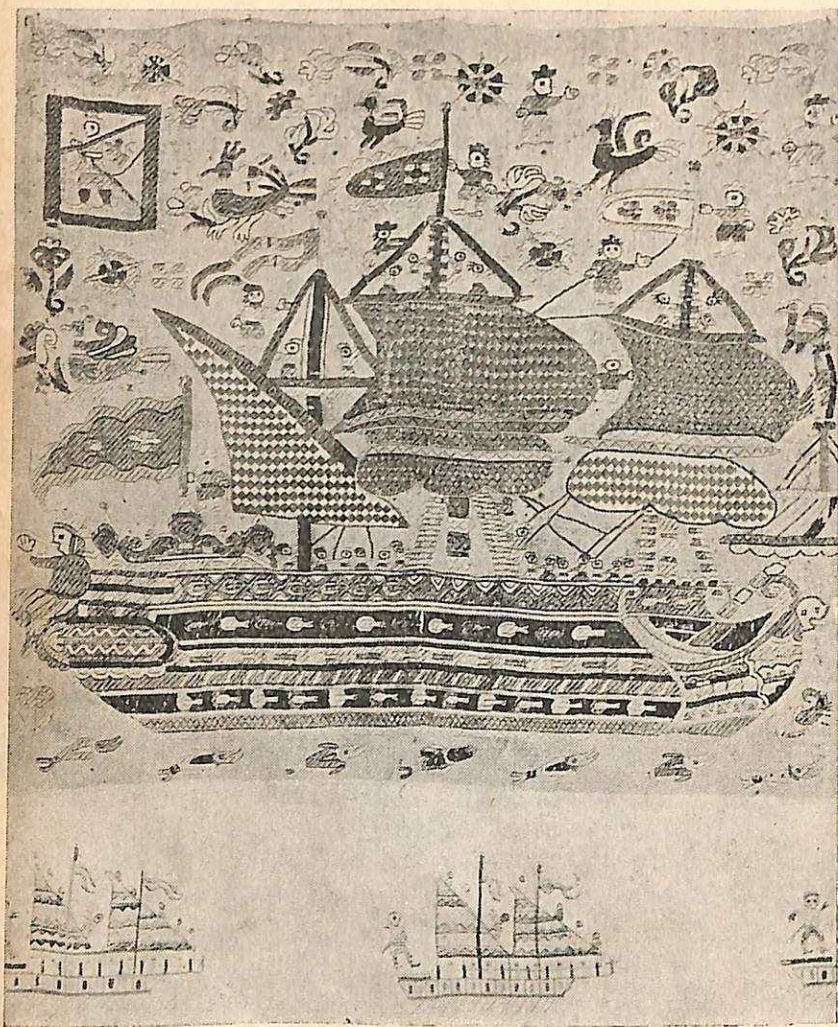

Αίθουσα Βυζαντινής Τέχνης.

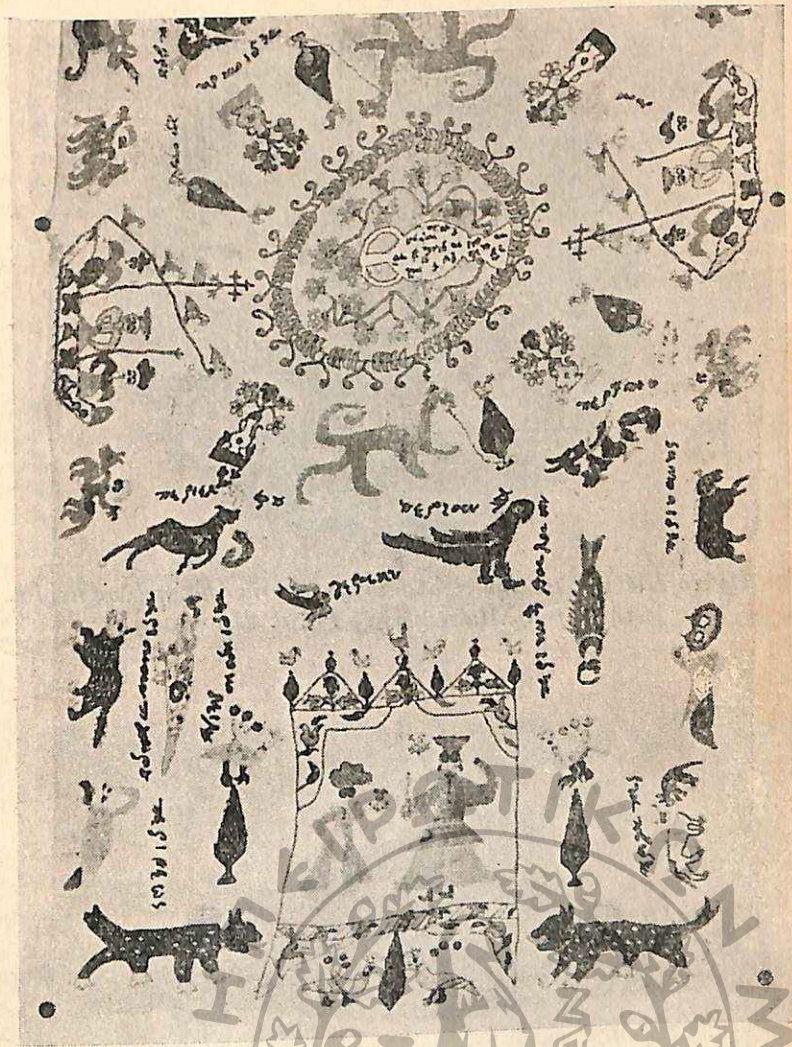

Προσωπογραφία νεκρού από την Έλληνιστική Αίγυπτο (Φαγιούμ), ζωγραφισμένη με κερί πάνω σε λινό. Η συνήθεια των αρχαίων Αιγυπτίων να τοποθετούν εικόνα του νεκρού στην μούμια έδωσε την άφορη να δημιουργηθή μιὰ έξοχη προσωπογραφική τέχνη που συνεχίστηκε και στους Χριστιανικούς χρόνους.

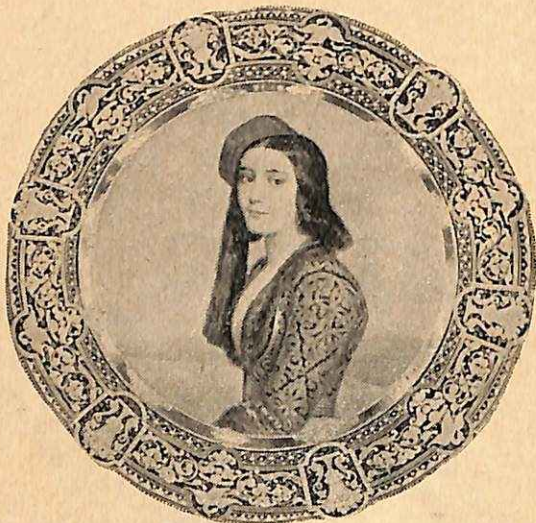
(Ένα από τα νεώτερα αποκτήματα του Μουσείου Μπενάκη, του οποίου ή φωτογραφία δημοσιεύεται για πρώτη φορά.)

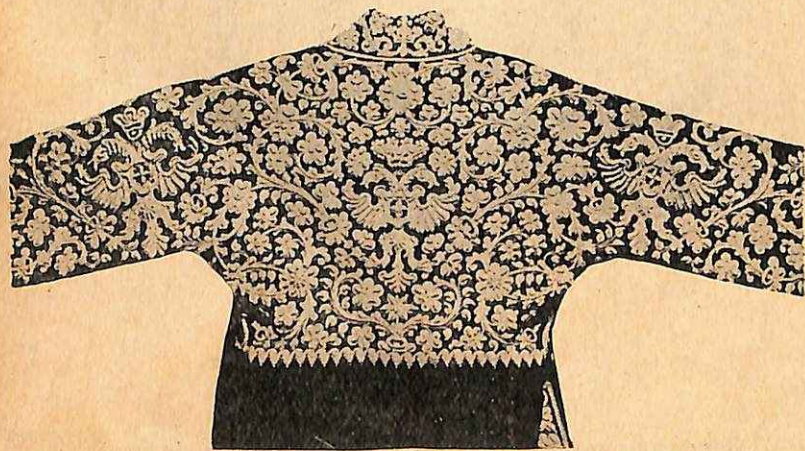
Ένα από τα ωραιότερα σκυριανά κεντήματα της Συλλογής
του Μουσείου Μπενάκη.

Χωριάτικο κέντημα του 16ου αιώνα, σπάνιον λόγω των επι-
γραφών που ακολουθούν την κάθε παράσταση.

Πιάτο Βιέννης με τὴν προσωπογραφία τῆς Ἑλληνίδος κυρίας
τῆς τιμῆς Αἰκατερίνης - Ρόζας Μπλουαυ.

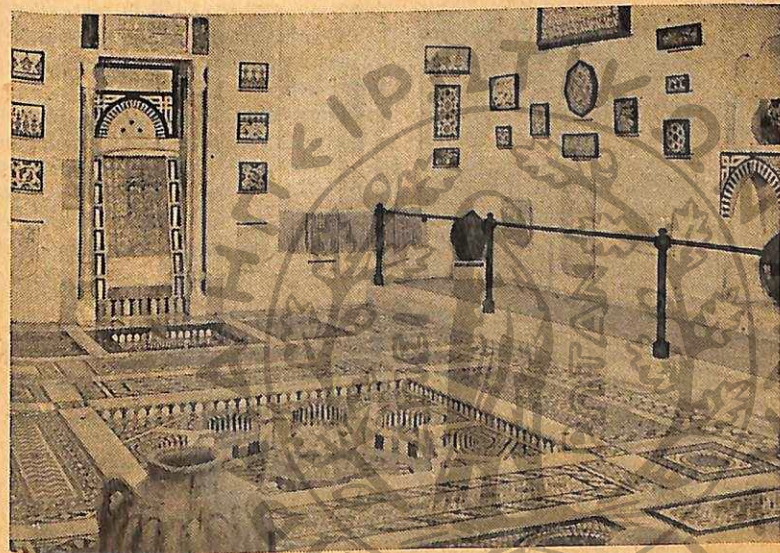
Χρυσοκέντητο καβάδι (ἢ πιρπυρί) Ἡπείρου.

ση διαφοροποιήθηκε ἀνάλογα μὲ τὶς φυλές καὶ τὶς πολιτιστικὲς παραδόσεις. Μπορεῖ κανεὶς εὐκολὰ νὰ παρακολουθήσῃ στὶς αἰθουσὲς τοῦ Μουσείου Μπενάκη τὶς διαφορὲς ἀνάμεσα στὰ ἐξαισία Περσικὰ ὑφάσματα μὲ τὰ λεπτὰ χαριτωμένα σχέδια καὶ τὰ ἀπαλὰ χρώματα καὶ στὰ Τούρκικα βελούδα καὶ τοὺς καμουχάδες μὲ τὰ ζωηρὰ χρώματα καὶ τὰ μεγάλα σχηματικὰ μοτίβα, γαρύφαλα καὶ τουλύπες. Τὸ ἴδιο στὴν κεραμικὴ, ἡ Τούρκικη κεραμικὴ τοῦ 16ου - 17ου, ποὺ εἶναι γνωστὴ μὲ τ' ὄνομα τῆς Ρόδου καὶ τῆς Κιουτάχειας ἀγαπᾷ τὰ ἴδια θέματα δουλεμένα σὲ λαμπρὸ ὕλικο. Ἀρᾶς ὅμως στοὺς νησιώτες μας νὰ στολίζουν μ' αὐτὴν τὰ σπίτια τους καὶ γρήγορα δημιουργήθηκε ἓνα φτηνότερο εἶδος μὲ θέματα δικὰ μας, καράβια καὶ κοπέλλες.

Στὴ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μουσείου

Μπενάκη, ποὺ ἔχει 12.500 περίπου τόμους βιβλίων καὶ περιοδικῶν σχετικῶν μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ Μουσείου, φυλάγονται πάνω ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες λιθογραφίες, χαλκογραφίες, γάρτες, σχέδια καὶ ὕδατογραφίες μὲ θέματα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἱστορίᾳ τῆς καθὼς καὶ ἀρχαία τοῦ Ἀγώνα, τοῦ Μ. Σούτζου, τοῦ Καρατζᾶ καὶ τοῦ Α. Λόντου. Ἐπιστολὲς καὶ αὐτόγραφα τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Μουστοξύδη, τοῦ Μάντζαρου, τοῦ Βαλαωρίτη, τοῦ Βενιζέλου, τοῦ Καβάφη καὶ ἄλλων ἀποτελοῦν ἰδιαίτερο τμῆμα τῆς Βιβλιοθήκης.

Οἱ συλλογὲς τοῦ Μουσείου ἐκδίδονται σιγά-σιγά σὲ ἐπιστημονικοὺς καταλόγους γραμμένους ἀπὸ εἰδικούς ἐπιστήμονες, δικούς μας καὶ ξένους. Ἐνας ἀπλούστερος ὁδηγὸς εἶναι χρήσιμος γιὰ τὸ κοινό. Ἡ λαμπρότερη ὅμως ἔκδοσι τοῦ Μουσείου εἶναι τὸ Λεύκωμα Ἐθνι-

Ἡ μουσουλμανικὴ αἴθουσα «φασκίε» μὲ τὸ ἀναβυτήριον, 17ου αἰώνα

κῶν Ἐνδυμασιῶν, πού κυκλοφόρησε ὁ πρῶτος τοῦ τόμος πέρυσι.

Τὸ παράδειγμα τῆς γενναίας προσφορᾶς στὸ Ἔθνος τοῦ Ἀντώνη Μπενάκη παρακίνησε ἑνωρὶς ἄλλους φιλότεχνους σὲ σημαντικές δωρεές πρὸς τὸ Μουσεῖο. Ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια, ἡ οἰκογένεια Ἑμμ. Μπενάκη, ἡ Κα Λάππα Διομήδους, ἡ Δίς Ἑλένη Εὐκλείδη, οἱ μακαρίτες Γ. Εὐμορφόπουλος, Ν. Πετσάλης, Α. Βλαστός καὶ Χρ. Λαμπίρης, πλοῦτισαν σημαντικὰ μὲ τις προσφορὲς ὁλόκληρων συλλογῶν τὸ Μουσεῖο Μπενάκη. Τελευταία ἀκόμη ὁ μακαρίτης Δαμιανὸς Κυριαζῆς ἄφησε μὲ τὴ διαθήκη του ὅλες τοῦ τις συλλογὲς στὸ Μουσεῖο.

Ἡ Κα Ἑλένη Σταθάτου δώρησε πέρυσι μιὰ σειρὰ ἐκλεκτῶν ἀντικειμένων· ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἓνα ἀέριο κεντημένο σπερδέρει ἀπ' τὴ Ρόδο εἶναι το σημαντικώτερο. Ἀπειροὶ εἶναι οἱ ὠρητές πού ἔρχονται μὲ συγκίνησι νὰ καταθέσουν οἰκογενειακά κειμήλια, φορεσιές, ὅπλα, ἔργα τέχνης.

Χιλιάδες ἄνθρωποι ἔρχονται κάθε

χρόνο καὶ χαίρονται τοὺς θησαυροὺς τέχνης καὶ ἱστορίας πού περιχλίνει τὸ Μουσεῖο. Τὰ παιδιὰ τῶν σχολείων στέκουν ὥρες στὰ κειμήλια τῆς ἱστορίας πού ζωντανεύουν τις σελίδες τῆς σχολικῆς των μαθητείας. Οἱ ξένοι βλέπουν ἐδῶ μιὰ μορφή τοῦ μεσαιωνικοῦ καὶ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ πού δὲν τὴν ὑποψιάζονται καὶ οἱ δικοὶ μας ἄνθρωποι παίρνουν συνείδηση τῆς συνέχειας τοῦ πολιτιστικοῦ των βίου.

Ἐξ ἄλλου, ξένα ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα, Πανεπιστήμια καὶ Μουσεία ἀπὸ τις Ἰνδίες ἕως τὴν Ἀμερικὴ βρίσκονται σ' ἐπαφὴ μὲ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη, ἀν-

ταλλάσσουν φωτογραφίες καὶ πληροφορίες καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐκθέματα τοῦ Μουσείου ἔχουν δημοσιευθῇ σὲ δικὰ μας καὶ ξένα ἐπιστημονικὰ περιοδικά.

Ἔτσι δικαιώνεται τὸ ἔργο τῆς ζωῆς ἑνὸς ἀνθρώπου πού ἀγάπησε μὲ πάθος τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν τέχνη, πού ἀνιέρωσε σ' αὐτὴν ἀδίστακτα ὄχι μόνο τὴν περιουσία του μὰ καὶ τὸν προσωπικὸ του μόχθο.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

Κάθε μέρα 10 π.μ.—1 μ.μ. Τὴν Τρίτη κλειστό.

Εἴσοδος 1.500 Δραχ. — Τὴν Δευτέρα ἐλεύθερη.

Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει τὸ ἀπαιτούμενο προσωπικὸ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη δὲν εἶναι ὁλόκληρο ὀνοικτὸ κάθε μέρα.

Τὸ ἸΣΤΟΡΙΟ (Συλλογὲς : Ἱστορικὰ κειμήλια καὶ Ἀνταλλαξίμων, Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς τέχνης, Κοπτικῆς καὶ Μουσουλμανικῆς τέχνης) κάθε Πέμπτη, Σάββατο καὶ, διαδοχικά, Κυριακὴ ἢ Δευτέρα.

Ὁ Ἀ' ΟΡΟΦΟΣ (Συλλογὲς : Ἱστορικὰ κειμήλια, Ὅπλα, Γράσματα, Κοσμήματα χρυσοῦ, Σινικὴ κεραμοποιία καὶ Κεντήματα) κάθε Τετάρτη, Παρασκευὴ καὶ διαδοχικά Κυριακὴ ἢ Δευτέρα.

Τὸ ἸΠΟΓΕΙΟ : (Ἑθνικὲς ἐνδυμασίες καὶ συλλογὲς Λαϊκῆς τέχνης) κάθε μέρα. Ἡ Βιβλιοθήκη εἶναι προσιτὴ μὲ ἰδιαίτερη ἀδειαν.

Ἀπὸ τὴν δρᾶσι ἑνὸς θρυλικοῦ πλοίου.

ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ

Τοῦ

Ναυάρχου R. K. DICKSON D.S.O, R.N.

Ἡ ἱστορία αὐτὴ εἶναι μιὰ ἱστορία τῆς Μεσογείου κατὰ τὰ ἀτελείωτα καὶ καταθλιπτικά ἐκεῖνα χρόνια ἀνάμεσα στὴν πτῶσι τῆς Γαλλίας καὶ τὴν μάχη τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν. Στὴν Ἀνατολικὴ ἄκρῃ τῆς Μεσογείου ὁ στόλος μὲ ἀρχηγὸ τὸν Ναύαρχο Σέρ Ἀντρίου Κάννιγκαμ φύλαγε τὸ Σουεξ. Στὴ δυτικὴ ἄκρῃ ἡ Δυναμὶς «H» μὲ διοικητὴ τὸν Ναύαρχο Σέρ Τζαίμς Σόμερβιλ φύλαγε τὸ στενὸ τοῦ Γιβραλτάρ. Σὲ ὅλη ὁμῶς τὴν κεντρικὴ Μεσόγειο ἀπὸ τὴ Σαρδηνία ὡς τὴν Κρήτη ὁ Ἰταλικὸς στόλος καὶ ἡ Γερμανικὴ καὶ Ἰταλικὴ ἀεροπορία ὑπερτεροῦσαν σὲ ἀριθμὸ καὶ κυριαρχοῦσαν στὰ νερά τῆς Ἀδριατικῆς, τις ἀκτὲς τῆς Ριβιέρας καὶ τὸν κόλπον τῆς Γένοβας. Κανένα Βρετανικὸ πλοῖο, ἐκτὸς ἀπὸ ὑποβρύχιο, δὲν μποροῦσε νὰ μῇ σ' αὐτὰ τὰ νερά χωρὶς νὰ ἐπισημανθῇ ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα ὅταν ὁ Ναύαρχος Σόμερβιλ συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ στείλῃ τὸ «Μάνξιμαν» (ἓνα ἀπὸ τὰ νέου τύπου ἐλαφρὰ καταδρομικά, τὰ ταχύτερα πλοῖα τοῦ κόσμου, πού πόντιζαν καὶ νάρκες) μεταμφιεσμένον σὲ γαλλικὸ καταδρομικὸ πλοῖο πέρασεν φανερά τὴν ἀκτὴ τῆς Ριβιέρας μέρα, νὰ μῇ στὸν κόλπο τῆς Γένοβας νύκτα, νὰ ποντίσῃ νάρκες στὴν εἰ-

σοδο τοῦ μεγάλου Ἰταλικοῦ λιμένος τοῦ Λιθόρνο, καὶ νὰ βρῇ τὸν τρόπο νὰ γυρίσῃ στὸ Γιβραλτάρ.

Στις 14 Αὐγούστου 1941 τὸ «Μάνξιμαν» πού ἦμουν τότε Κυβερνήτης τοῦ θρῑσκόταν στὸ Κάιλοφ-Λόχαλς στὴ βορειοδυτικὴ ἄκρῃ τῆς Σκωτίας. Ὁ ἀντιναύαρχος Ρόμπερτ Μπαρννὲτ διοικητῆς τῆς μοίρας ἔτυχε νὰ θρίσκειται ἐκεῖνο τὸ πρωὶ στὸ καράβι. Μιλοῦσαμε στὴν καμπίνα μου ὅταν ὁ γραμματεὺς μῇκε καὶ ἔδωσε στὸ ναύαρχο ἓνα μυστικὸ τηλεγράφημα ἀπὸ τὸ Ναυαρχεῖο. Τὸ τηλεγράφημα ἔλεγε: «Διὰ προσεχὴ ἐπιχείρησιν «Μάνξιμαν» ὀφείλει ὁμοιάσῃ Γαλλικὸν καταδρομικὸν «Λεοπάρντ» ὅσον λογικῶς δυνατόν».

Ὁ ναύαρχος Μπαρννὲτ ἦταν γνωστὸς ἀπὸ τὰ νεανικά του χρόνια ὡς θαυμάσιος ὁργανωτῆς θεατρικῶν ναυτικῶν παραστάσεων καὶ μιὰ τέτοια διαταγὴ κέντριζε τὴ φαντασία του.

«Ἐ λοιπόν, εἶπε, δὲν ξέρω τί ἐννοοῦν αἱ Αὐτῶν Ἐξοχώτητες λέγοντας «λογικῶς δυνατόν», ἀλλὰ ἐγὼ σὰς δίνω 24 ὥρες γιὰ νὰ γίνετε τὸ γαλλικὸ καταδρομικὸ «Λεοπάρντ». Μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε ὅλα τὰ ἐφόδια τῆς μοίρας καὶ τῆς θάλασσας μας. Κάνετε, ὅ,τι θέλετε νὰ στείλετε ὅσα σήματα θέλετε μὲ τὸ ὄνομά μου

αλλά δεν θέλω να ξαναδω κανέναν από σās σήμερα. Θά έλθω πάλι αύριο στις 11.30' και θά σās έπιθεωρήσω....ώς Γάλλος».

Και έφυγε.

☆

Ήνάνεσα στο «Μάνεμαν» και στο «Λεοπάρντ» δεν φαινόταν να υπάρχει καμμιά άλλη όμοιότητα εκτός από το ότι και τὰ δύο είχαν τρία φουγάρα. Ώστόσο γρήγορα μās έπιασε όλους ο οίστρος. Καθένας είχε ιδέες να προτείνει. Δουλειά υπήρχε μπόλικη, εύτυχως όμως είχαμε και εργάτες. Ήμασταν έκατό στο πλοίο και ήλθαν και είκοσι έξτρα από τη θάσι, όλοι ώπλισμένοι με ένα τενεκέ μιογιά, μιά θούρτσα και ένα μάτσο ιδέες. Τό μασκάρεμα άρχισε από τὰ φουγάρα και τὰ κατάρτια, με ξύλα, καραβόπανα και μιογιά. Ύστερα δώσαμε στη γέφυρα διαφορετική κλίση και τὰ φουγάρα απέκτησαν χαρακτηριστικά γαλλικά «κεφάλια» από φύλλα αλουμινίου.

Θά χρειάζομαι πολλές σελίδες για να περιγράψω πώς όλα αυτά έγιναν μέσα σε 24 ώρες χωρίς να αλλοιωθή το σκάφος. Τό θράδυ της ίδιας μέρας όλοι πιστεύαμε ότι ή έντύπωση ήταν πολύ καλή από την πρύμνη, όχι όμως και τόσο καλή από την πλώρη. Τά μεσάνυχτα άρχισαμε να αλλάζουμε το σχήμα πλώρης και πρύμνης. Ή γραμμή της πλώρης μας ήταν τσια, αλλά ή θάσι μās έφτιαξε μιά καμπύλη και την έστειλε με μιά θάρκα. Ήταν ένα έπιβλητικό σύμπλεγμα μετάλλων αλλά δεν έννοοοσε να προσαρμοστή στη θέση του. Κι έτσι έξω φρενών, τό στείλαμε πίσω και φτιάξαμε μιά δική μας από καραβόπανο και σύρματα. Κάναμε και μιά ψεύτικη πρύμνη, από μπρούντζινες πλά-

κες μιά είχε την ανάιδια να πέση στο νερό έξω από τό Γιβραλτάρ και αναγκαστήκαμε να την αντίκαταστήσουμε με μιά άλλη από καραβόπανο και ξύλα.

Ύστερα ήταν και ένα άλλο μικροζητηματάκι: οί γαλλικές στολές. Τό σημά του Ναυαρχείου δεν έλεγε τίποτα σχετικό αλλά καλύτερα ήταν ασφαλώς να προνοήσουμε τὰ πάντα. Ήν ή Γαλλική μας εμφάνιση προσείλκυε την προσοχή τών Γαλλικών αεροπλάνων και μās πλησίαζαν φιλικά θά ήταν πολύ δυσάρεστο αν έβρισκαν τό κατάστρωμά μας γεμάτο Ήγγλους ναύτες. Έτσι φτιάξαμε έκατό στολές τις όποιες αποτελοοσαν άσπρες μπλουζες, θαμμένες με μπλε όριζόντιες γραμμές και κόκκινες φούντες που ράφτηκαν στους μπλε σκούφους. Αυτό έφθανε για όποιον θά θρικόταν στη γέφυρα.

☆

Ήκριβώς στις 11.30' την άλλη μέρα ο Ναύαρχος έφθασε για την έπιθεώρησι.

— Ah, mon capitaine! είπε γαλατικώτατα μόλις ανέβηκε.

— Ah, cher Amiral, άπάντησα και τόν άγκάλιασα. Τόν προσκάλεσα ύστερα να έπιθεωρήση την άψογη γαλλική φρουρά που είχε παραταχθή στο κατάστρωμα. Εύχαριστημένος από την έπιθεώρησι, ανέφερε στο ναυαρχείο πως οί οδηγίες του είχαν εκτελεσθή. Ύστερα σηκώσαμε όλα τὰ μασκαρέματα και τὰ κρύψαμε. Αυτό έγινε γιατί δεν θέλαμε να δη κανείς την μεταμφίση και γιατί δεν θά μπορούσε ασφαλώς να άνθέξη στον Ήτλαντικό ώσπου να φθάσουμε στο Γιβραλτάρ.

Ήφήσαμε τό Κάιλ την άλλη μέρα και άφορ φορτώσαμε νάρκες στο Μίλφορντ Χάβεν θάλαμε

πλώρη για τό Γιβραλτάρ. Σκοπός μας τώρα ήταν να άποφύγουμε έπισήμανσι είτε από έχθρο είτε από φίλο. Κάναμε ένα μεγάλο γύρο στον Ήτλαντικό και όποτε βλέπαμε στόν όρίζοντα πλοίο αλλάζαμε άμέσως πορεία. Όταν πήραμε στόν άσύρματο τις γενικές γραμμές του σχεδίου του Ναυαρχου Σόμερβιλ δεν μās φάνηκε καθόλου παράξενο που μās έδινα διαταγές να πλησιάσουμε τό Γιβραλτάρ θράδυ και να δώσουμε ψεύτικα σημάτα. Τό Γιβραλτάρ ήταν πάντα φωλιά κατασκόπων. Δεν θά μπαίναμε στο λιμάνι ούτε θά είχαμε καμμιά έπικοινωνία με την άκτή. Θά παίρναμε μόνο καύ-

Τό Η. Μ. S. MANXMAN άνήκεν εις τόν τύπον τών ταχυών ναυοθετιδων, έκτοπίσματος 2650 τόνων, ταχύτητος 40 κόμβων και φορτίου 100 ναρκών. Είχε άξιώλογον δρāsιν εις την Μεσόγειον ως ναυοθετίς και ως πλοιον άνεφοδιασμού του πολιορκημένου Τομπρούκ, μέχρις του Νοεμβρίου 1942, όποτε έτορπιλλίσθη υπό έχθρικού υποβρυχίου.

σιμα από ένα φορηγό που ήταν άγκυροβολημένο στόν κόλπο. Στο ίδιο πλοίο θά άφίναμε όλα τὰ μυστικά μας βιβλία και τούς κώδικες για να μην τὰ έχουμε μαζί σε έπικίνδυνα νερά. Τέλος έπρεπε να βρισκόμαστε ανοιχτά στη Μεσόγειο σε σημείο που να μη βλέπουμε ξηρά προτοφύξη. Πλευρισμένοι στο φορηγό διαβάσαμε στο σκοτάδι τις λεπτομερείς διαταγές που είχε άφήσει ο Ναύαρχος. Ή έπιχειρήσι θά κρατούσε τέσσερες μέρες. Από την Παρασκευή ως την Τρίτη. Έκείνη την ώρα ήταν 1 τό πρωί, Παρασκευή και έπρεπε να ποντίσουμε τό ναρκοπέδιο στο Λιθόρνο τις πρωινές ώρες της Κυριακής. Ο ίδιος ο

Ναύαρχος Σόμερβιλ μόλις είχε φύγει από τό Γιβραλτάρ με την Δύναμι «Η» (τό «Νέλας» τό «Άρκ Ρόαγιαλ» τό καταδρομικό «Ερμιόνη» και τὰ άντιτορπιλλικά «Νέστωρ», «Ενκάουτερ», «Φόρσαϊτ», «Φιούρ» και «Φόρεστερ»). Σκοπός του ήταν να βρίσκεται κάπου πρós νότον και γενικά να κάνη ό,τι μπορούσε για να τραθήξη την προσοχή του έχθρου μακριά από μās, ενώ έμείς θά γλυστρούσαμε κοντά στις άκτές της Ριβιέρας και γύρω από τό θόρειο άκρο της Κορσικής.

Ξεκινήσαμε σύμφωνα με τις διαταγές και τό άλλο θράδυ καθώς περνούσαμε άνάμεσα στις Βαλεαρίδες και την Ήσπανία φορέσαμε στο πλοίο τη Γαλλική του φορεσιά και θάλαμε και μείς τη δική μας. Και τό Σάββατο με την άνατολή του ήλιου ύψώσαμε γαλλική σημαία. Ήμασταν τότε πενήντα μίλλια θορειοδυτικά της Μινόρκας. Να λοιπόν ένα γαλλικό καταδρομικό στο δρόμο μεταξύ Όράν και Τουλών να πλέη με μέση ταχύτητα, γαλλικό σε όλα—τουλάχιστον έτσι έλπίζαμε— από τό κατάρτι ως τὰ πλυμένα ρούχα που στέγνωναν στο κατάστρωμα. Ήκόμη και στη γάτα του πλοίου μας είχαμε φορέσει ένα νόστιμο τρίχωμο παλτό!

Τώρα άρχισε ή πραγματική έντασι της έπιχειρήσεως. Στηριζόμαστε έντελώς στη γαλλική μας μεταμφίση και έέραμε πολύ καλά τι θά συνέβαινε αν τό μασκάρεμα ξεσκεπαζόταν ενώ θά βρισκόμαστε μόνοι εκεί ψηλά στην θορειοδυτική Μεσόγειο. Δεν μπορούσαμε όμως να κάνουμε μισές δουλειές και έτσι αν κανένα αεροπλάνο—Γαλλικό, Γερμανικό ή Ήταλικό—χαμήλωνε για να μās άναγνωρίση θά τό χαίρετοόσαμε φιλικά. Ήν έπεφτε καμμιά βόμβα

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Του

ALEXANDER WERTH

Διαβάζοντας κανείς τὰ μυθιστορήματα, ποιήματα, δοκίμια και ανταποκρίσεις που γράφτηκαν—ή για να είμαστε πιο ακριβείς, που δημοσιεύτηκαν—τόν τελευταίο χρόνο στη Σοβιετική Ένωση, μένει καταπληκτος

με την απλότητα και τυποποίηση της διανοήσεως, των θεμάτων και του ύφους της παραγωγής αυτής. Αν κάνω διάκρισι μεταξύ εκείνων που γράφτηκαν και εκείνων που δημοσιεύτηκαν, είναι γιατί πιστεύω ότι πολλοί Ρώσοι συγγραφείς, και ιδίως της παλαιότερης γενεάς, γράφουν ακόμη για προσωπική τους ικανοποίηση—και με την άοριστη ελπίδα πως οι καιροί ίσως αλλάξουν—άρκετα μυθιστορήματα και ποιήματα, α-κατάλληλα όμως για να δημοσιευθούν σήμερα. Ότι δίδουν για δημοσιέυσει είναι ειδικά γραμμένο, ώστε να μην ένοχλη ακόμη και τον πιο δύσκολο κριτικό του κόμματος και να παρέχη την έγ-γύηση ότι σχεδόν αυτομάτως θα γίνη δεκτό από τους εκδότες και τα περιοδικά.

Τυπική εκδήλωση της επίσημης αντιλήψεως για τη λογοτεχνία εί-

ναι η επίθεσι που έκανε ο κριτικός Άγάπωφ από το «Νόβι Μίρ» έναν-τίον των εκδοτών εκείνων που, κινούμενοι από «έπιχειρηματικό πνεύμα», εξακολουθούν να λένε: «Γράψε ό-μορφα αυτό που έχεις να πής και

θα το δημοσιεύσω». Κατά την γνώμη του συντρόφου Άγάπωφ, αυτό δεν έχει καμιά απολύτως σημασία. Επίσης επιτίθεται εναντίον έ-νός άλλου κριτικού, του Ουμάν-σκι, τον οποίο αποκαλεί «αντιπα-τριώτη και κοσμοπολίτη», επειδή τόλμησε να χαρακτηρίση μια από τις «μεγάλες βιομηχανικές αντα-ποκρίσεις» του έτους «άπλοϊκή, πρωτόγονη και μέχρι θανάτου ά-νιαρή».

Και όμως είναι δύσκολο να κα-ταλάβη κανείς πως οι υπερπατρι-ώτες και αντικοσμοπολίτες άνα-γνώστες της Σοβιετικής Ένώ-σεως δεν άνιουν μέχρι θανάτου όταν διαβάζουν τὰ έργα που τε-λευταία έχουν πάρει τιμητική θέ-σι στη Σοβιετική λογοτεχνία. Στο «Νόβι Μίρ» δημοσιεύεται ένα ό-λόκληρο μυθιστόρημα, «Η πρώ-τη έβδομάς», κάποιου Παντιέλεφ.

Υπόθεσί του είναι οι έριδες μιας ομάδας έργων σχετικά με τις μεθόδους που θα αδεήσουν την ά-πόδοσι του έργου στο ό-ποιον εργάζονται. Οι περισσότε-ρες από τις συζητήσεις τους είναι τόσο ειδικές, που αν δεν είναι κανείς τέλειος μηχανικός δεν κα-ταλαβαίνει τίποτε. Να διαβάση κανείς το μυθιστόρημα αυτό χω-ρίς τεχνικό λεξικό είναι πραγμα-τικά μάταιος κόπος. Το «άισιο τέλος» με το γάμο του καλύτε-ρου εργάτη με την καλύτερη έρ-γάτρια δεν φτάνει για να συγκι-νήση τον άναγνώστη.

Δέν είναι δύσκολο να άνακα-λύψη κανείς το εξαιρετικά άπλο-πρότυπο αυτής της λογοτεχνίας. Το πρώτο και κύριο χαρακτηρισ-τικό της είναι η άισιοδοξία. Η Σοβιετική Ένωση είναι μια χώ-ρα που πάντα φωτίζεται από τον ήλιο ή από τὰ κόκκινα άστρα του Κρεμλίνου. Στην ποίησι ιδίως, ό ήλιος πάντα λάμπει, ενώ για τον ρωσικό χειμώνα δεν γίνεται ποτέ λόγος. Ο «ώκεανός από τὰ ώρι-μα στάχυα» είναι μια εικόνα που διαρκώς επαναλαμβάνεται, όπως και η «κατάκτησι της φύσεως ά-πό τον Άνθρωπο». Μόνο στη Σο-βιετική Ένωση ή ζωή είναι εύτυ-χισμένη, σχεδόν ιδυλλιακή, μό-νο στη χώρα αυτή κάθε προσπά-θεια κατευθύνεται προς την εξα-σφάλισι της ειρήνης και της εθ-μερίας. Γύρω από τη Σοβιετική Ένωση οι λύκοι του καπιταλι-σμού μπορεί να ούρλιάζουν, αλλά όλο και άπωθούνται μακρότερα. Οι «δημοκρατικοί λαοί του κό-σμου», με τὰ μάτια στραμμένα προς τη Μόσχα για καθοδήγησι και σωτηρία, σιγά-σιγά άπελευ-θερώνονται.

Τὰ περισσότερα από τὰ τελευ-

ταία ποιήματα είναι καταπληκτι-κά άπλά.

Είναι τάχα συμπτωματικό ότι τὰ ποιήματα των Ρώσων αυτών ποιητών του παγκόσμιου Κομμου-νιστικού εξαπλωτισμού άφορούν την Άσία, την Κίνα, την Ίνδο-κίνα και τις άλλες άποικιακές χώρες; Στη νέα αυτή ποίησι που-θενά δεν γίνεται λόγος για τις κομμουνιστικές χώρες της Εύρώ-πης, για την Ούγγαρία, την Τσε-χοσλοβακία ή την Πολωνία. Μή-πως οι συγγραφείς τους διαισθά-νεται ότι ό Κομμουνισμός στις χώρες αυτές δεν είναι κάτι που να μπορη να το τραγουδήση κα-νείς;

Πόσο άπλο είναι αλήθεια να γί-νη κανείς ποιητής στη Σοβιετική Ένωση! Λίγες καθιερωμένες φρά-σεις, λίγες καθιερωμένες εικόνες και μερικές άπλες όμοιοκαταλη-ξίες φθάνουν. Τυποποιημένος εί-ναι, όπως ή ποίησι, και ό πεζός λό-γος στη Σοβιετική Ένωση. Αυ-τό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ακόμη στη Ρωσία μερικοί καλοί συγγραφείς. Ο Βαλεντίνος Κα-τάγιεφ, που είχε γράψει μερικά θαυμάσια σατυρικά έργα και παι-δικά βιβλία, δημοσίευσε τελευ-ταία ένα άρκετά καλό μυθιστό-ρημα με θέμα τις περιπέτειες μι-ας ομάδας άνταρτών στις περιήρ-μες κατακόμβες της Όδησσού κα-τά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. Παιδιά, άγόρια και κο-ρίτσια, παίζουν σπουδαίο ρόλο στην υπόθεσι. Επίσης στο βιβλίο αυτό υπάρχουν και μερικά σατυ-ρικά έπεισόδια εκεί όπου οι άν-τάρτες προσπαθούν να μαζέψουν χρήματα από τη μαύρη άγορά. Οι κριτικές για το μυθιστόρημα του Κατάγιεφ ήταν σχετικά εδ-νοϊκές. Το χαρακτηρίσαν καλό και πατριωτικό έργο. Όσοσο δεν έλειψαν αυτοί που κατέκρι-

«...Ο Μαγναυκόβσκι, ο Τσέχωφ, ο Γκόγκολ και ο Σαλτύκοφ, κλασικοί συγγραφείς της παλαιάς Ρωσίας, έμπνέουν τους νεωτέρους συγγραφείς της σοβιετικής παρατάξεως...» Το σκίτσο αυτό, δημοσιευμένο εις το χιουμοριστικό ρωσικό περιοδικό «Κροκοντίλ» την 10-7-49. έθωροθη ως ειρωνικό και έδημιούργησε μεγάλον πάταγον.

ναν τόν συγγραφέα ότι το ύφος του δεν είναι αρκετά σοβαρό, έπειδή βάζει μερικούς από τούς ήρωές του νά μιλούν στην γραφική τοπική διάλεκτο της Όδησσο, πράγμα που κανένας αξιοπρεπής πολίτης της Σοβιετικής Ένώσεως δεν θά έκανε ποτέ. «Η τοπική διάλεκτος του υποκόσμου της Όδησσο, λέει, είναι κάτι που ανήκει στο παρελθόν.»

Το μυθιστόρημα του Κατάγιεφ ανήκει στις εξαιρέσεις. Τά περισσότερα από τά τελευταία μυθιστορήματα — γραμμένα από νεώτερους λογοτέχνες — είναι πολύ πρωτόγονα. Σχεδόν όλα άρχίζουν με την επιστροφή ενός στρατιώτη στο σπίτι του και συνεχίζουν με την σοσιαλιστική αναδιοργάνωση των έργουστιαίων, της υπαίθρου κ λ π. Καμιά φο-

ρά δίνεται ή εύκαιρία στους συγγραφείς νά ξεφύγουν από τόν μοτίβο αυτό. Η επέτειος π. χ. τού θανάτου τού Ποϋσκιν έδωσε σέ πολλούς τήν εύκαιρία νά γράψουν γιά τίς άρχές τού ΙΘ' αιώνος. Ο Κωνσταντίνος Ποστόφσκι, ένας από τούς καλύτερους λογοτέχνες, έγραψε ένα πολύ εύχριστο θεατρικό έργο γιά τόν Ποϋσκιν μέ τόν χαρακτηριστικό τίτλο «Ο Σύγχρονός μας». Αν εξαιρέσουμε όμως τόν τίτλο, τó έργο αποκαλύπτει περισσότερο τήν αγάπη τού Ποϋσκιν γιά τήν Κόμισσα Βορόντοφ, παρά γιά τó σύντροφο Στάλιν.

Γιά τά δοκίμια τά σχετικά μέ τόν έξω κόσμο, που δημοσιεύθηκαν στά τελευταία ρωσικά λογοτεχνικά περιοδικά, δεν έχουμε νά πούμε πολλά. Όλα, χωρίς εξαίρεσι, μιλούν γιά τήν παρακμή της Δύσεως, γιά τήν οικονομική δυστυχία τού Άμερικανικού λαού, γιά τήν γενική κατάντια των καπιταλιστικών χωρών. Εύτυχώς ό τι κάποιοι άλλος συγγραφείς παραδέχεται «τήν ύπαρξη καλοπληρωμένων δούλων στην Άμερική».

«Πώς ζούν όμως αυτοί; Περιωρισμένοι στους τέσσερις τοίχους της οικονομειακής έστιας, άφωτισμένοι σέ πέντε-δέκα υλικά αντικείμενα που δημιουργούν τήν ψευδαισθησι της ευημερίας και τó συνεχή φόβο μήπως τά χάση κανείς.»

Αντίθετα στη Ρωσία ή ζωή είναι «άπαλλαγμένη από κάθε έγωισμό». Σάν θαυμάσιο παράδειγμα μάλιστα τού «συλλογικού πνεύματος» που επικρατεί, αναφέρεται ή ιστορία ενός χωριατόπαιδου που έπιασε ένα τεράστιο ψάρι τó όποιο, κατά τήν συμβουλή των άρχων, χάρισε στην καντίνα τού χωριού:

«Θά περάσουν χρόνια και τó

παιδί θά θυμάται τήν άσύγκριτη συγκίνησι που γιά πρώτη φορά ένοιωσε στη ζωή του από μία ύπηρεσία που πρόσφερε στους συνανθρώπους του και από τήν αγάπη που τού έδειξαν εκείνοι γιά τήν πράξι του αυτή.»

Άσφαλώς μπορούμε νά άμφιβάλλουμε άν τó παιδί ένοιωσε αυτό τού είδους τή συγκίνησι όταν τού πήραν τó ψάρι. Τό βέβαιο όμως είναι πως ή ήθική αυτή χαρακτηρίζεται σάν άποκλειστικά ρωσική και κομμουνιστική και τονίζεται πως τó παράλληλο δεν ύπάρχει στην κεφαλαιοκρατική Δύσι!

Πηγαίνει λοιπόν ή Ρωσία νά γίνει χώρα άνεπανόρθωτα σοβαρή και μονοκόμματα, άπαλλαγμένη από τίς ανθρώπινες άδυναμίες; Η προεπαναστατική ρωσική ζωή και φιλολογία ήταν γεμάτες από στοιχεία κωμικά, από χιούμορ, από σάτιρα. Στην καθημερινή ζωή τά στοιχεία αυτά ύπάρχουν και σήμερα. Η λογοτεχνία όμως, όπως κ' οι άλλες τέχνες, χαρακτηρίζεται από μία πρωτοφανή ξηρότητα, τόση, ώστε οι άθηντες τού Συνδέσμου Συγγραφέων της Σοβιετικής Ένώσεως έχουν άρχισι νά τó παρατηρούν. Στο «Νόβι Μίρ» δημοσιεύθηκε τελευταίως ένα άρθρο τού Βόρις Γκορμπάτωφ μέ τίτλο «Σοβιετική Σάτιρα και χιούμορ». Ο άρθρογράφος δεν δέχεται τó «γέλιο γιά τó γέλιο», δέχεται όμως ότι οι εύθυμογράφοι της Σοβιετικής Ένώσεως περνούν μία κρίσι ήττοπαθείας. Οι περισσότεροι άπ' αυτούς, λέει, πιστεύουν ότι, άφοϋ ή Σοβιετική Ένωσι περνά μία ήρωική περίοδο, δεν ύπάρχει περιθώριο γιά σάτιρα και χιούμορ. Δεν άρκεί όμως αυτό. Αναφέρει μία ειδική άπόφασι της Κεντρικής Έπιτροπής, που κατηγορούσε

το σατυρικό περιοδικό «Κροκόδειλος», ότι δεν είχε συνειδητοποιήσει επαρκώς πώς «κύριος σκοπός του πρέπει να είναι η καταπολέμησης των υπολειμμάτων της κεφαλαιοκρατικής νοοτροπίας του Σοβιετικού λαού.» Ο Γκορμπάτωφ παραπονιέται ότι οι Ρώσοι εύθυμοι γράφοι δεν μπορούν να ξεφύγουν από τα παλιά και καθιερωμένα άστεια, τα σχετικά με τον «πρόεδρο της επιτροπής της πολυκατοικίας» ή τον «άδελφο σωφέρ», τα οποία έπαψαν να είναι άστεια. Κατόπιν υποδεικνύει ωρισμένα θέματα. "Ενα απ' αυτά, λέει, είναι η Δυτικοφιλία «που αναμφισβήτως υπάρχει ακόμη σε μερικά στρώματα του λαού μας», και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το καλύτερο υλικό για τους εύθυμο γράφους και τους σατυρικούς προσφέρουν οι κεφαλαιοκράτες και οι πολεμοκάπηλοι του έξωωτερικού.

Στην πραγματικότητα όμως τα άστεια για τους «πολεμοκάπηλους» έχουν πρό πολλού φθαρή. Η μεγάλη δυσκολία είναι ότι το άστειο πρέπει να βρίσκεται ακριβώς στην γραμμή του κόμματος, όποτε μοιραίως παύει να είναι άστειο. Δυνατότητες προσφέρει η κακοδιοίκησης καθώς και η διαφθορά των κυβερνώντων. Άλλά ποιός τολμά κάτι τέτοιο; Έχει περάσει η εποχή όπου ο Σαλτύκωφ - Σεντρίν σατύριζε ολόκληρη την δυναστεία των Ρομανώφ! Προκειμένου για την κωμωδία και το χιούμορ, υπάρχει μια κα-

ταπληκτική διαφορά ανάμεσα στη ζωή και τη λογοτεχνία. Στη ζωή τ' άστεια και το χιούμορ είναι κάτι πολύ κοινό. Η καθημερινή ζωή, ακόμη και σήμερα, θα μπορούσε να τροφοδοτήσει ένα ρωσικό «New Yorker» ή ένα ρωσικό «Punch» με εκατοντάδες άστεια κάθε εβδομάδα. Έπειδή όμως τα άστεια αυτά δεν εξυπηρετούν κανένα κρατικό σκοπό, ποτέ δεν δημοσιεύονται. Οι έρωτήσεις π.χ. που υπέβαλαν σ' έναν όμιλητή μετά από μια διάλεξη «Περί έρωτος και του γάμου στο σοσιαλιστικό καθεστώς», την οποία παρακολούθησα στη Μόσχα, θα μπορούσαν να δώσουν σ' έναν εύθυμο γράφο ανεξάντλητο υλικό. Σύμφωνα όμως με τα κριτήρια που ισχύουν, οι περισσότερες από τις έρωτήσεις αυτές δεν ήταν αρκετά «σοβαρές» για να άσασχολήσουν κανένα συγγραφέα. Έτσι ο πολίτης της Σοβιετικής Ένώσεως δεν μπορεί σήμερα να άντληση εύθυμία από τα βιβλία και τις έφημερίδες, εκτός αν είναι βιβλία που έχουν κυκλοφορήσει πρό είκοσι ετών. Μπορεί όμως ν' άντληση εύθυμία από την καθημερινή ζωή και από τα λαθραία άστεια που κυκλοφορούν καμμιά φορά, όπως εκείνο με τους δυο Έβραίους: Κάποτε, στην οδό Γκόρκυ, συναντήθηκαν δυο Έβραίοι. «Τι λές Ραβίνοβιτς, ρωτά ο ένας, φθάσαμε στον τέλειο Κομμουνισμό ή έχουμε να περάσουμε και χειρότερα;»

(Από το «Manchester Guardian», Λονδίνο)

Είναι αδύνατο να πη κανείς ποιά από τα δύο είναι μεγαλύτερο εμπόδιο στην εξέλιξη ενός συγγραφέως: τα χρήματα ή η έλλειψή τους.

Bernard Shaw

Ένας ψυχολόγος προειδοποιεί:

ΕΠΤΑ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΙ ΣΥΖΥΓΟΙ

Τού

ERNEST DICHTER

Κάθε γυναίκα πιστεύει ή τουλάχιστον θέλει να πιστεύη πως ή καρδιά της ή ή διαίσθησή της την οδηγούν για να διαλέξη ποιόν άντρα να παντρευτή, πώς να του φέρεται, πώς να τον «διορθώσει». Όλα αυτά όμως έχουν και μεγάλη δόση φιλολογίας.

Οι στατιστικές δείχνουν ότι στους τρεις γάμους ό ένας καταλήγει σέ διαζύγιο. "Αν ένας γιατρός έλεγε σέ μια γυναίκα καθαρά ότι υπήρχε πιθανότης, ένα στά τρία, να πάθη κάποια σοβαρή αρρώστεια, ασφαλώς θα φρόντιζε να πάρη άμέσως κάθε δυνατή προφύλαξη, πού θα της συνιστούσε.

Και όμως χιλιάδες κοπέλλες παντρεύονται κάθε χρόνο ρισκοκινδυνεύοντας την εύτυχία τους, με τις ίδιες πιθανότητες μπροστά τους, χωρίς να σκεφθούν να ελέγξουν την πράξη τους. Τά άποτελέσματα είναι τραγικά. Πόσες οικογένειες σκορπισμένες, πόσοι άνθρωποι δυστυχισμένοι, πόσα δεινά γκρεμισμένα!... "Οσοσδήποτε πολ- λές απ' αυτές τις τραγωδίες θα μπορούσαν να είχαν αποσοβηθή.

Πολλά είναι τα σημεία πού αν τα πρόσεχαν οι άνθρωποι προτού παντρευτούν θα προστάτευαν την εύτυχία τους. Στο άρθρο αυτό θα άναφέρω ένα: "Υπάρχουν έ-

πτά τύποι άνδρων πού δεν μπορούν να δώσουν την εύτυχία σέ καμμιά κανονική γυναίκα.

Αυτό δεν το προσέχει καμμιά γυναίκα και όμως πόσο πιο λογικό θα ήταν αν, βλέποντας πώς κινδύνευε νά ένωση τη ζωή της με έναν απ' αυτούς τους τύπους, έκανε το μόνο πράγμα πού θα την έσωζε: νά διαλύση τον άρραβώνα της.

"Ας δώσουμε λοιπόν αναλυτικά τους τύπους των άνδρων αυτών όπως τους βλέπει ή Έπιστήμη.

1. "Ο «Δύκος» . ή ό Δόν Ζουάν.

Γνωρίσματα: Χαριτωμένος και λεπτός, προσέχει νά προβλέπη κάθε επιθυμία της γυναίκας. Ρωμαντικός και τολμηρός, με πείρα από τη ζωή. Άγαπητός στις γυναίκες, όχι όμως και στους άνδρες.

Κλασσικό παράδειγμα είναι ό Δόν Ζουάν. Ένας λάτρης της περιπέτειας, πού γυρνά από γυναίκα σέ γυναίκα χωρίς νά κουράζεται. Στο βάθος όμως δεν είναι παρά ένας δειλός και ή κοπέλλα πού θα του χάριση την καρδιά της θα καταλάβη γρήγορα ότι ή άγάπη

ποδώσετε την αυτοπεποίθησή του. Χιλιάδες γυναίκες προσπάθησαν με πολύ θάρρος αλλά δεν επέτυχαν παρά να αυξήσουν τις αιτίσεις διαζυγίων.

5. 'Ο 'Οθέλος.

Γνωρίσματα: 'Ενδιαφέρον για το παρελθόν μιας γυναίκας, στην αρχή με λεπτότητα κ' ύστερα με νοσηρή περιέργεια. 'Εχθρότης απέναντι σε κάθε άντρα που γνωρίζει τη γυναίκα του. 'Υποψίες που γρήγορα γίνονται κατηγορίες. Τάσεις απόλυτης κυριαρχίας στη ζωή της γυναίκας.

Πολλές φορές ο νευρωτικός αυτός τύπος μπορεί να εμφανίζει την κακία του ως προτέρημα. Για παράδειγμα σ'ας φέρνω την ιστορία μιας γυναίκας (και χιλιάδων άλλων) όπως μου τη διηγήθηκε η ίδια :

«Όταν ήμασταν άρραβωνιασμένοι ή ζηλεια του με διασκέδαζε και με κολάκευε. Πολύ συχνά μου έλεγε : «'Αν σε είχα γνωρίσει πριν από είκοσι χρόνια ! Σκέψου πόση ετυχία χάσαμε». Ήταν μια όμορφη και στοργική σκέψι, που την ακολουθούσαν όμως ένα σωρό έρωτήσεις για το τι έκανα όλα αυτά τα χρόνια. Τότε δεν είχα αρκετό μυαλό να του απαντήσω : «Τα χρόνια αυτά πέρασαν και δεν ανήκουν σε σένα. 'Αλλωστε και συ τι έκανες όλα αυτά τα χρόνια ;» 'Αντί να μιλήσω έτσι τον καθησύχαξα και τον διαβεβαίωνα για την αγάπη μου.

»'Υστερα άρχισε να υποπτεύεται κάθε άντρα γνωστό μου και όταν τον γνώριζε τον αντιπαθούσε σε σημείο να φέρεται άσχημα. 'Εγώ σαν άνόητο κορίτσι κολακευόμουν με τη σκέψι ότι ένας άντρας ήταν έτοιμος να πεθάνει για μένα. Νόμιζα πως ο γάμος θα

του έφερνε ήσυχία. 'Αντιθέτως όμως μεγάλωσε τη ζήλεια του. Γρήγορα έφθασε στο άηδιαστικό σημείο να με κατηγορή ότι τον άπατώ ακόμη και με το θυρωρό ! Τί να κάνω ;»

'Η απάντησι δεν είναι εύκολη ούτε κολακευτική. Καμμιά φορά ο 'Οθέλος αυτός συμβαίνει να μην είναι απόλυτως ίκανοποιημένος με τη γυναίκα του και να επιθυμεί άλλες παρέες. Προτιμά όμως, για να αποφύγει την ένοχή του, να κατηγορήσει τη γυναίκα του. 'Αντί να πη «Δεν σ' αγαπώ», φωνάζει «Δεν μ' αγαπάς».

Φοβούμαι πως δεν υπάρχει θεραπεία. 'Η άρνησι της άπιστίας και οι διαβεβαιώσεις αγάπης τον καθησυχάζουν κάπως. 'Αλλες φορές με τη ζήλεια του προσπαθεί άκριβώς να προκαλέσει τη γυναίκα του να του έκδηλώσει την αγάπη της. Τά προγνωστικά όμως για ένα γάμο με έναν τέτοιο άνθρωπο δεν είναι καθόλου ευνοϊκά. 'Η γυναίκα έκνευρίζεται, κουράζεται, παίρνει πάντα άμυντική στάσι και όλα αυτά δηλητηριάζουν τη ζωή της.

6. 'Ο γυνὸς τῆς μαμᾶς.

Γνωρίσματα: 'Ελλειψι αυτοπεποίθησεως, άνικανότης καλού χειρισμοῦ μίας καταστάσεως που παρουσιάζει άπροσδόκητες δυσκολίες. 'Αναποφασιστικότης που κρύβεται κάτω από τον δήθεν σεβασμό για τις επιθυμίες μιας γυναίκας. 'Υπερβολική άφοσίωσι στη μητέρα.

'Ο «γυνὸς τῆς μαμᾶς» έχει τις καλύτερες διαθέσεις αλλά ύστερα από τόσα χρόνια που κυριαρχούσε στη ζωή του ή «στοργική» μητέρα δεν είναι σε θέση να ζήσει κανονικά με τη γυναίκα του, κυρίως αν ή μαμά είναι ακόμη κοντά.

Πρώτ' άπ' όλα παντρεύεται κα-

τά κανόνα όχι από αγάπη αλλά για να δείξει πως είναι άντρας στον έαυτό του και στους άλλους. Οί ίκανοτήτες του είναι λιγοστές και άντιφατικές. Πολύ συχνά είναι ευχάριστος και βολικός όπως τον άνθρεψε ή μαμά του, δεν μπορεί όμως έτσι να ίκανοποιήσει την αγάπη μιας γυναίκας. 'Όταν θελήσει να φανή άντρας και να επιβληθῇ δεν έχει άλλο μέσον να το επιδιώξει παρά κάνοντας συνεχώς κριτική στη γυναίκα του.

'Η κοπέλλα που παντρεύεται έναν τέτοιο άνθρωπο έχει πάντα το αίσθημα ότι κρατεί τη δεύτερη θέση, γιατί ή Μαμά πάντα, μά πάντα, ξέρει καλύτερα.

«Όσο κι' αν είναι σκληρό να το πω, ώστόσο ένας τέτοιος γάμος δεν μπορεί να πάμ μπροστά παρά μόνο αν δεν υπάρχει πιά ή Μαμά, αν δυσχερησθῇ σοβαρά με το γυιό της ή αν πεθάνει. Τότε ή γυναίκα άφίνοντας σιγά-σιγά τον άντρα της να παίρνει ευθύνες για τη ζωή μπορεί να τον κάνει άντρα. Είναι όμως δύσκολη δουλειά, γιατί αν του δώσει πολλές ευθύνες γρήγορα θα τον τρομάξει και δεν θα τον διορθώσει ποτέ.

7. 'Ο κατὰ φαντασίαν

άσθενής.

Γνωρίσματα: 'Υποχονδρία, συνεχής άπασχόλησι με φανταστικές άρρώστειες. Φροντίδα για την τροφή, φόβος για την άλλαγή του καιρού. Παρακολούθησι συμπτωμάτων κάποιας φανταστικής πάντα άρρώστειας.

Σαν άπλός φίλος ο κατὰ φαντασίαν άσθενής είναι διασκεδαστικός αλλά για τη σύζυγο, που πρέπει να τον ποτίζει φάρμακα και να ακούει τα παράπονά του πρωτ' και θράδου, είναι άνυπόφορος.

'Η νευρώσι του—που συνήθως ξεκινά από αγάπη στον έαυτό

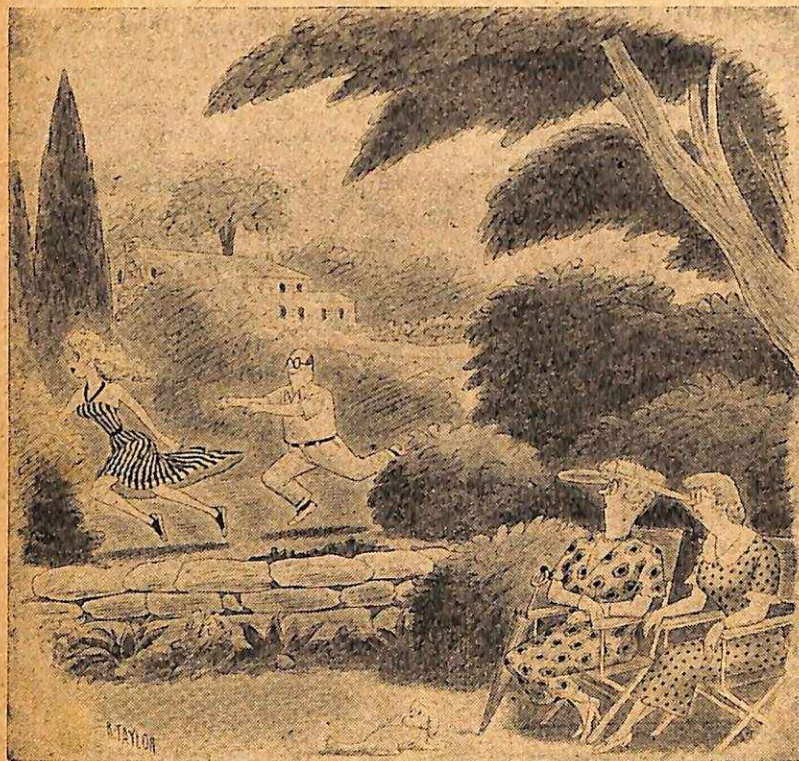
του—είναι ένας τρόπος να προσελκύση την προσοχή. Μιά γυναίκα όμως θέλει να σέβεται τον άντρα της και ή προσοχή που προσελκύει αυτός ο άνθρωπος (γέλια και κοροϊδίες) είναι πολύ ταπεινωτική.

'Η σύζυγος στην αρχή φοβάται και ή ίδια. Τέλος όταν ανακαλύπτει την αδυναμία του δεν μπορεί πιά να τον παρακολουθήσει και να στενοχωρηθῇ μαζί του και αίσθάνεται ένοχή γι' αυτό. 'Ισως ή μόνη λύσι είναι να μη δίνει σημασία, όσο μπορεί. Να θεωρή τη μανία αυτή του άντρός της σαν μία μανία άπλη και άνώδυνη, σαν τη συλλογή γραμματοσήμων.

Προτού τελειώσω πρέπει να κάνω μία προειδοποίηση : «Όταν οι άνθρωποι διαβάζουν για τα φυσικά ή διανοητικά γνωρίσματα διαφόρων τύπων έχουν την κακή έμπνευσι να τα αποδίδουν στον έαυτό τους ή στους φίλους τους. Στην περίπτωση των 'Επτά Κακῶν Συμπτῶνσι των 'Επτά Κακῶν ζύγων μεγάλη σημασία έχει ο βαθμός του συμπτώματος. Οί περισσότεροι άντρες έχουν μερικά, αν όχι όλα, από τα γνωρίσματα που ανέφερα χωρίς αυτό να έχει σημασία. Μόνον όταν τα συμπτώματα αυτά είναι βαθιά ριζωμένα και έχουν γίνει νευρώσεις, τότε δημιουργούν τους κακούς συζύγους.

Κάποια μέρα—πως έλλειψουμε εμείς οί έπιστήμονες—οί ψυχιατρικές εξετάσεις πριν από το γάμο θα γίνουν τόσο συνηθισμένες όσο και οί ιατρικές. Στο μεταξύ όμως κάθε κοπέλλα όφείλει πριν παντρευτῇ να κάνει δύο πράγματα : 1) Να συζητήσει καθαρά, με άπόλυτη ειλικρίνεια, με τον άντρα που θα πάρη κάθε άμφιβολία που θα της έχει γεννηθῇ, και 2) 'Αν ο φόβος της δεν διαλυθῇ να συμβουλευθῇ έναν ειδικό.

('Από τὸ «Pageant» Νέα 'Τόκη)

—Ναί, αυτός είναι ο κ. Σμίθ. 'Αλλά δεν νομίζω ότι αυτή είναι η Κα Σμίθ...

Γυναίκα: ανακούφισις και παρηγοριά για όλα εκείνα τα βάσανα που δεν έχει ποτέ ο άγαμος.

☆

Oscar Wilde

‘Ο έρωτας είναι σαν τα μανιτάρια. Δεν καταλαβαίνει κανείς αν είναι καλά ή δηλητηριώδη παρά όταν είναι πολύ άργά.

☆

Helen Rowland

Για να ζήσει μια γυναίκα ευτυχισμένη με έναν άνδρα πρέπει να τον καταλαβαίνει πολύ και να τον αγαπά λίγο. Για να ζήσει ένας άνδρας ευτυχισμένος με μια γυναίκα πρέπει να την αγαπά πολύ και να παραιτηθεί από κάθε προσπάθεια να την καταλάβει.

E. Saltus

ΤΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ

Διήγημα

Του

«S A K I» (H. H. MUNRO)

“**Η** θεία μου θά έλθη άμέσως κ. Νάττελ, είπε ή κοπέλα μ’ όλη τή σοβαρότητα των δεκαπέντε της χρόνων. ‘Εν τώ μεταξύ θά πρέπει νά άρκεσθήτε στη συντροφιά μου.”

‘Ο Φράντον Νάττελ κατάφερε νά πη κάτι ταιριαστό, κάτι πού νά κολακεύη τήν άνεσιά πού είχε μπροστά του, χωρίς νά υποβιάζη τή θεία πού θά έρχόταν. ‘Η προσωπική του γνώμη ήταν πώς αυτές οι άλλεπάλληλες επισκέψεις σέ άνθρώπους ξένους, πού τούς έβλεπε για πρώτη φορά, δεν βοηθούσαν καθόλου τά εξαντλημένα του νεύρα.

“Όταν έτοιμαζόταν νά έλθη σ’ αυτό τό ήσυχο μέρος για νά συνέλθη και νά ξεκουραστή ή άδελφή του επέμενε στήν άποψί της :

—Ξέρω τι θά κάνης. Θά πäs νά θαφτής εκεί χωρίς νά μιλάς σέ κανένα και τά νεύρα σου θά γίνουν ακόμη χειρότερα. Θά σοδώσω μερικά συστατικά γράμματα για όσους ξέρω εκεί. Μερικοί άπ’ αυτούς, όσο θυμάμαι τουλάχιστον, ήταν πολύ συμπαθητικοί άνθρωποι.

‘Ο Φράντον άναρωτιόταν αν ή κ. Σάππλετον, πού περίμενε τώρα νά τήν γνωρίση, άνήκε στήν κατηγορία των συμπαθητικών.

—“Έχετε πολλούς γνωστούς εδώ ; ρώτησε ευγενικά ή άνε-

ψιά όταν έκρινε πώς ή σιωπηλή τους συνεννόησι είχε κρατήσει άρκετά.

—Σχεδόν κανένα, είπε ό Φράντον. ‘Η άδελφή μου έμενε εδώ — ό άντρας της ήταν έφημέριος — πριν από τέσσερα χρόνια. ‘Εκείνη με σύστησε σέ μερικούς από τούς παλιούς γνωστούς της.

—Τότε δεν θά ξέρετε τίποτα για τή θεία μου, άσφαλώς, συνέχισε ή νεαρά δεσποινίς.

—Μόνο τό όνομα και τή διεύθυνσί της, ώμολόγησε ό έπισκέπτης.

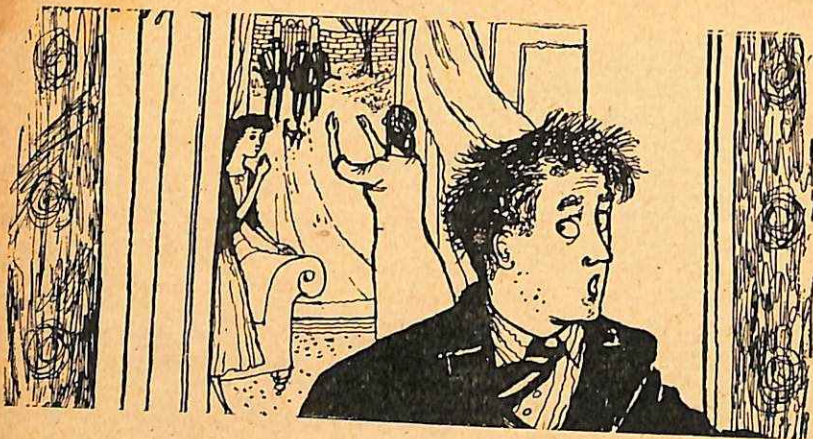
‘Αναρωτιόταν αν ή κ. Σάππλετον ήταν παντρεμένη ή χήρα. ‘Ο άέρας όμως της κάμαρας πρόδιδε έντελώς άδιόρατα άντρική παρουσία.

—‘Η μεγάλη της τραγωδία έγινε πριν από τρία χρόνια άκριβώς, είπε ή κοπέλλα. ‘Ηταν μετά τήν παραμονή της άδελφής σας εδώ.

—‘Η τραγωδία της ; ρώτησε ό Φράντον.

‘Η λέξι τραγωδία σ’ αυτή τήν ήμερη γωνιά της έξοχής άκούγόταν πολύ παράξενα.

—‘Ισως θά σäs φαίνεται περίεργο πού έχουμε τό παράθυρο της θεράντας άνοικτό αν και είναι τέλος ‘Οκτωβρίου και ό ήλιος κόντευει νά δύση, είπε ή άνεψιά δείχνοντας τήν άνοικτη

μπαλκονόπορτα που έβλεπε προς τον κήπο.

—Και όμως έχουμε ακόμη ζεστές ημέρες αναλόγως με την εποχή, είπε ο Φράντον. Μά γιατί τὸ λέτε; Τὸ παράθυρο έχει καμιά σχέση με τὴν τραγωδία;

—'Απ' αὐτὸ τὸ παράθυρο, πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια ἀκριβῶς, ἔφυγε ὁ ἄντρας της καὶ οἱ δύο νέοι ἀδελφοὶ της γιὰ νὰ πᾶνε στὸ κυνήγι. Καὶ δὲν γύρισαν ποτέ. Περνώντας τὸ θάλατο γιὰ νὰ φθάσουν στὴ ρεματιά που ἤθελαν, ἔπεσαν σ' ἓνα βουρκο καὶ χάθηκαν ἐκεῖ. Τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο ἦταν πολὺ θροχερό ξέρετε καὶ πολλὰ μέρη τοῦ θάλατου, που ἦταν ἄλλοτε σίγουρα, εἶχαν γίνεи πολὺ ἐπικίνδυνα. Τὰ πτώματά τους δὲν βρέθηκαν ποτέ. Αὐτὸ ἦταν τὸ πιὸ φοβερὸ ἴσως.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ φωνὴ τῆς κοπέλλας, τόσο ψυχρὴ καὶ συκρατημένη, ἔσπασε λίγο καὶ ἐγίνεи πιὸ μαλακή:

—'Η καὶ μὲν ἡ θεία νομίζει πάντα πὼς θὰ γυρίσουν μιὰ μέρα, μαζί με τὸ σκυλάκι τους τοῦ χάθηκε κι' αὐτὸ καὶ θὰ μπουὶν ἀπὸ τὸ παράθυρο ὅπως

συνήθιζαν. Γι' αὐτὸ ἀφίνουμε τὸ παράθυρο ἀνοικτὸ κάθε βράδυ ὥσπου νὰ νυκτώσῃ καλά. 'Η καὶ μὲν, ἡ καλὴ μου θεία... Πολλὲς φορές μοῦ εἶπε πὼς ἔφυγαν: ὁ ἄντρας της με τὸ ἄσπρο του ἀδιάβροχο στὸ χέρι καὶ ὁ Ρόνυ, ὁ μικρότερος ἀδελφός της, τραγουδώντας τὸ «Τιπερέρι» γιὰ νὰ τὴν πειράξῃ γιατί δὲν τῆς ἄρεσε καθόλου. Ξέρετε, καμμιὰ φορά, τὰ ἤσυχά, σιωπηλὰ θράδρια σὰν ἀπόψε, ἔχω τὴν αἴσθησι πὼς θὰ γυρίσουν καὶ θὰ τοὺς δῶ νὰ μπαίνουν ἀπ' τὸ παράθυρο.

Σταμάτησε ἀπότομα καὶ ὁ Φράντον ἀνατρίχιασε. Εὐτυχῶς που ἡ θεία κατέφθασε ἐκεῖνη τὴν ὥρα ζητώντας συγγνώμη γιὰ τὴν ἀργοπορία της.

—'Ελπίζω ἡ Βέρα νὰ σᾶς διασκέδασε, τοῦ εἶπε.

—Βέβαια, μοῦ ἔλεγε πολὺ ἐνδιαφέροντα πράγματα, εἶπε ὁ Φράντον.

—'Ελπίζω νὰ μὴ σᾶς πειράξῃ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο, εἶπε ζωηρὰ ἡ κ. Σάππλετον. 'Ο ἄντρας μου καὶ τὰ ἀδελφία μου θὰ γυρίσουν ὅπου νᾶναι ἀπὸ τὸ κυνήγι καὶ ἔρχονται πάντα ἀπ' ἐδῶ.

Σήμερα πῆγαν στὸ θάλατο, θάρθουν καταλασπωμένοι καὶ θὰ κάνουν χάλια τὸ χαλί. 'Αλλὰ ποὺ νὰ σκεφθῇτε τέτοια πράγματα, ἔσεῖς οἱ ἄντρες...

Καὶ ἐξακολούθησε νὰ μιᾶ με κέφι γιὰ τὸ κυνήγι καὶ τὰ πουλιὰ που ἦταν σπάνια καὶ γιὰ τὶς ἀγριόπαπιες ποὺ ὅλοι ἔλπιζαν νὰ εἶναι πολλὲς ἐφέτος τὸ χειμῶνα. Γιὰ τὸν Φράντον ἡ κουβέντα αὐτὴ ἦταν φρικιαστικὴ. Προσπάθησε ἀπελπισμένα, μὰ χωρὶς μεγάλη ἐπιτυχία, νὰ γυρίσῃ τὴν κουβέντα σὲ πιὸ ἀνθρώπινα θέματα. Καταλάβαινε ὅμως πὼς ἡ οἰκοδόμοινα δὲν τὸν πολυπρόσεχε καὶ ἔρριχνε συνεχῶς ματιὰς στὸ παράθυρο καὶ τὸν κήπο. 'Ηταν ἀσφαλῶς μεγάλη ἀτυχία νὰ συμπέσει ἡ ἐπίσκεψί του μ' αὐτὴ τὴν τραγικὴ ἐπέτειο.

—'Ολοι οἱ γιατροὶ συμφώνησαν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀναπαυθῶ τελείως. Νὰ μὴν κουράζωμαι καθόλου, νὰ μὴν περνῶ συγκινήσεις, νὰ μὴν ἐργάζωμαι πνευματικῶς, ἔλεγε ὁ Φράντον πιστεύοντας ὁ καὶ μὲν — ὅπως καὶ τότε ἄλλοι — ὅτι οἱ ξένοι καὶ οἱ τυχαῖοι γνωστοὶ θέλουν νὰ μάθουν καὶ τὴν τελευταία λεπτομέ-

ρεια γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ καθενός, τὰ αἷτια καὶ τοὺς τρόπους θεραπείας κάθε μικροαδιαθεσίας. Στὸ ζήτημα ὅμως τῆς διαίτας δυστυχῶς δὲν συμφωνοῦν.

—'Αλήθεια; εἶπε ἡ Σάππλετον πνίγοντας εὐγενικὰ ἓνα χασμουρητό.

Καὶ τότε ξαφνικὰ τὸ πρόσωπό της ἔλαμψε σὰν νὰ βρέθηκε μπροστὰ σὲ κάτι πολὺ ἀξιοπρόσεκτο, ὅχι ὅμως αὐτὸ που ἔλεγε ὁ Φράντον.

—Νάτους! 'Επιτέλους ἦλθαν! φώναξε. Στὴν ὥρα γιὰ τὸ τσάι! Κυττάξτε! Φαίνονται σὰν νὰ βούτηξαν στὴ λάσπη ὡς τὸ λαϊμό.

'Ο Φράντον ἀνατρίχιασε λίγο καὶ γύρισε νὰ κυττάξῃ τὴν ἀνεψιὰ με ὕψος συμπίνας καὶ κατανόησης. 'Η κοπέλλα ἔβλεπε ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο με μιὰ ἔκφρασι τρόμου στὰ μάτια. Ταραγμένος καὶ φοβισμένος ὁ Φράντον γύρισε ἀπότομα καὶ κύτταξε κι' αὐτὸς ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Στὸ ὥχρὸ φῶς τοῦ δειλινοῦ φαίνονταν τρεῖς ἄνδρες ποὺ διέσχιζαν τὸν κήπο καὶ ἔρχονταν πρὸς τὴν θεράντα. Εἶχαν τουφέκια στὰ χέρια καὶ ὁ ἓνας εἶχε ριγμένο στοὺς ὤμους του ἓνα

άσπρο αδιάβροχο. "Ενα κουρασμένο σκυλάκι τούς ακολουθούσε από κοντά. Πλησίαζαν άθόρυβα και ξαφνικά μιά δροσερή νεανική φωνή άρχισε νά τραγουδά τὸ «Τιπερέρι».

Ο Φράντον άρπαξε με φούρια τὸ καπέλλο καὶ τὸ μπαστούνι του καὶ ώρμησε έξω περνώντας σάν άστραπή από τὸ χῶλλ, τὴν εἴσοδο καὶ τὴν άλέα τοῦ κήπου. "Ενα παιδί πού περνούσε με ποδήλατο ἐκείνη τὴν ώρα ἔκανε άπότομη στροφή γιὰ νά μὴν πέση ἐπάνω του.

—"Ηλθαμε, άγαπητή μου, εἶπε ὁ άντρας με τὸ άσπρο αδιάβροχο. Γεμάτοι λάσπες, μὰ εὐτυχῶς ἔχουν στεγνώσει. Δέ μοῦ λές, ποιὸς ἦταν αὐτὸς πού ἔφευγε σάν παραζαλισμένος ;

—"Ενας παράξενος νέος, κάποιος κ. Νάττελ, εἶπε ἡ κ. Σάπλετον. Δέν μιλοῦσε παρὰ γιὰ

τὴν υἡεία του καὶ τῶσκασε χωρίς νά πῇ αντίο, οὔτε νά ζητήση συγγνώμη, μόλις φθάσατε. Θά ἔλεγε κανεὶς πὼς εἶχε ἰδῇ κανένα φάντασμα.

—Φαντάζομαι πὼς ἔφταιγε τὸ σκυλάκι, εἶπε ἡρεμα ἡ άνεψιά. Μοῦ εἶπε ὅτι δέν μπορούσε νά ὑποφέρει τούς σκύλους. Μιά φορά, στίς Ἰνδίες, στίς ὄχθες τοῦ Γάγγη τὸν κυνήγησαν κάτι σκυλιά καὶ αναγκάστηκε νά καταφύγη σ' ἕνα νεκροταφεῖο. Πέρασε ὁλόκληρη νύχτα κρυμμένος σ' ἕνα νεοσκαμμένο τάφο με τὰ σκυλιά νά τριγυρίζουν άγριεμένα γύρω του. Αὐτὸ φθάνει γιὰ νά κουρελιαστοῦν τὰ νεῦρα ἑνὸς ανθρώπου.

Ἡ ἡρεμη καὶ σοβαρὴ κοπελίτσα ! Μυθιστορήματα φρίκης καὶ τρόμου, παραδοτέα με ἑλάχιστη πίστωση χρόνου : Αὐτὴ ἦταν ἡ εἰδικότης της.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Μιά μητέρα συνεβούλευε τὴν νεαρή κόρη της ὅτι στὸ χορὸ δέν ἔπρεπε νά μένη βουδῇ ἀλλὰ νά κουβεντιάζη εὐχάριστα με τὸν καθαλλιέρο της. "Υστερα από λίγον καιρό, σ' ἕνα «πάρτυ», ἡ μητέρα παρατήρησε ὅτι σὲ κάθε χορὸ πού άρχιζε ὁ ἴδιος νεαρὸς ἔτρεχε νά χορέψη με τὴν κόρη της. "Αργότερα ἡ μητέρα ρώτησε τὴ μικρὴ γιὰ ποῖο λόγο ὁ ἴδιος νεαρὸς χόρευε διαρκῶς μαζί της. «Νὰ σοῦ πῶ. "Ακουσα τὴ συμβουλή σου καὶ τοῦ διηγούμαι μιά ἱστορία γκάγκτερ.... με συνέχειες !»

«Tribune»

☆

Μιά πουριτανὴ Ἄγγλιδα εἶχε τὴ μανία νά προστατεύη τὰ ἦθη τοῦ χωριοῦ της. Μιά μέρα κατηγοροῦσε ἕναν ἑργάτη ὅτι ἔπινε πολὺ γιὰτὶ «με τὰ ἴδια της τὰ μάτια» εἶχε δὴ τὸ καρροτσάκι του νά εἶναι άφημένο ὡς ἔξω από μιά ταβέρνα. Ο κατηγορούμενος δέν ἔδωσε καμμιά ἀπάντησι ἀλλὰ τὸ ἴδιο βράδυ ἄφησε τὸ καρροτσάκι του ἔξω από τὸ σπίτι τῆς κυρίας ὡς τὸ πρωί.

«The Countryman»

Κουίξ

Πόσο ἔντιμος εἶσθε ;

Ἡ ἔντιμότης, λένε οἱ ψυχολόγοι, εἶναι κάτι τὸ σχετικὸ. Οἱ ἄνθρωποι ἀρέσκονται καμμιά φορά νά ξεγελάνε τὸν ἑαυτὸ τους ὅταν λύνουν τὰ διάφορα ψυχολογικὰ παιγνίδια πού εἶναι τόσο πολὺ τῆς μόδας τώρα τελευταία.

«Αὐτὸ μπορεῖ νά ἐξηγηθῇ εὐκόλα, μοῦ εἶπεν ἕνας ψυχολόγος. Οἱ ἄνθρωποι ἀρέσκονται νά ἐξαπατοῦν τὴ συνείδησί τους».

"Όσο προσφιλὴ εἶναι στοὺς Ἄμερικανούς τὰ «κουίξ», ἄλλο τόσο εἶναι γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους τὰ «πνευματικὰ παιγνίδια». Οἱ ψυχολόγοι τὰ συνεδάσαν καὶ τὰ δύο κ' ἔφτιαξαν τὸ ἀκόλουθο σύστημα μετρήσεως τῆς ἐντιμότητος.

Δέν ἔχετε νά κάμετε τίποτ' ἄλλο παρὰ νά σημειώσετε σὲ κάθε ἐρώτημα 1 ἢ 2 ἢ Χ. Ο κανόνας εἶναι ἁπλός. "Όταν θέλετε ν' ἀπαντήσετε «Ναί», βάξετε 1. "Όταν θέλετε ν' ἀπαντήσετε ἀρνητικὰ, ἀντὶ γιὰ τὴ λέξι «Όχι» βάξετε 2, κι' ὅταν θέλετε νά δώσετε ἀόριστη ἀπάντησι, ἀντὶ γιὰ τὴ λέξι «Ἰσως» βάξετε «Χ».

Ἰδοὺ τὰ ἐρωτήματα :

1. Ἔχετε ποτέ σας κλέψει στὰ χαρτιά ;
2. Ἄν βρίσκατε στὸ δρόμο ἕνα μεγάλο χαρτονόμισμα θὰ τὸ κρατούσατε, ἀφοῦ θὰ εἶχατε βεβαιωθῇ ὅτι κανεὶς δέν σὰς εἶδε ;
3. Σὰς ἀρέσει νά λέτε ἱστορίες εἴτε διασκεδαστικὲς εἴτε δραματικὲς, κατὰ τρόπον πού νά κάνετε τὸ ἀκροατήριό σας νά πιστεῖ πὼς σεῖς εἴσθε ὁ δημιουργὸς τῆς ἱστορίας ;
4. Προσπαθεῖτε καμμιά φορά ν' ἀποφύγετε τὴν πληρωμὴ εἰσιτηρίου στὸ τράμ ἢ στὸ λεωφορεῖο ;
5. Σφετερισθήκατε καμμιά φορά χαρτὶ γραψίματος ἀπὸ ἕνα ξενοδοχεῖο, πείθοντας τὸν ἑαυτὸ σας ὅτι «στὸ κάτω-κάτω τὸ ἔχω ἀκριβοπληρώσει» ;
6. Προσπαθεῖτε καμμιά φορά νά κρύψετε τὴν ἡλικία σας ;
7. Κόψατε καμμιά φορά ἕνα μπουκέτο λουλούδια ἀπὸ ξένο κήπο ;
8. Σὰς συνέβη ποτέ νά μὴν ἐπιστρέψετε ἕνα βιβλίο πού δανειστήκατε ;
9. Σὰς ἀρέσει νά πηδάτε τοὺς ἄλλους πού περιμένουν στὴν «οὐρά» ;

10. Προσπαθήσατε ποτέ να εξαγοράσετε κάποιον, με ένα τσιγάρο ή με μια μπίρα;
11. 'Επιστρέψατε ποτέ ως «άχρηστο» σ' ένα κατάστημα ένα πράγμα που το είχατε μεταχειριστή;
12. Προσπαθήσατε ποτέ να «λησμονήσετε» δασμολογούμενα είδη, όταν έρωτηθήκατε από τους υπαλλήλους του τελωνείου;
13. Λέτε συχνά υπερβολές, π.χ. μεγαλοποιείτε ένα ψάρι που πιάνετε ο ίδιος ή δημιουργείτε ψεύτικες έντυπώσεις για την οικονομική σας κατάσταση;
14. Λέτε καμιά φορά στον προϊστάμενό σας ότι άργησατε γιατί είχε καθυστερήσει το τραίνο, ενώ σεις είχατε παρακοιμηθή;
15. 'Αποδέχεστε προσκλήσεις χωρίς να τις ανταποδίδετε;
16. Δώσατε ποτέ ψεύτικο όνομα σ' ένα ξενοδοχείο;

«Αν απαντήσετε με 16 ή 15 «Όχι», δηλ. με 16 ή 15 «2», τότε είσθε άθελος άνθρωπος ψεύτης, κατά τη γνώμη των ειδικών ψυχολόγων ή, αν δεν συμβαίνει αυτό, θα εξαπατάτε τον εαυτόν σας. 'Οκτώ έως δέκα «2», πέντε «1» και τρία «X» αποτελούν ένα πολύ καλό μέσον όρο και τότε είσθε κατά βάσιν έντιμος. Περισσότερα από έντεκα «X» αποτελούν ένα πολύ αδέβαιο χαρακτηρισμό. 'Ορισμένοι όμως ειδικοί υπογραμμίζουν ότι ένα «ίσως» εις αυτό το είδος των ερωτημάτων μαρτυρεί συχνά ένα «Ναί», το οποίο προσπαθεί να λησμονήσει.

«Έντεκα και πλέον «1» δέν σημαίνουν ότι κατ' ανάγκην είσθε άνέντιμος. Τούναντίον σημαίνει ότι απαντήσατε με μεγάλη ειλικρίνεια σ' αυτό το «Κουίζ» και αυτό, στο κάτω της γραφής, είναι ένα βήμα πρὸς τὸν σωστό δρόμο.

Alfred Newmann

ΚΑΙ ΛΙΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ...

1. Τί σ'ας είναι ή αδελφή του θείου σας όταν δέν είναι θεία σας;
 2. Σέ ποιά από τις τέσσαρες αυτές χώρες περνάει ο 'Ισημερινός: Παναμά, Βενεζουέλα, Κολομβία, Βολιβία;
 3. Πόσες φορές μπορεί ν' αφαιρεθῇ το 10 από το 100;
 4. Στη φύσι τί ζή τα περισσότερα χρόνια;
 5. Τί κτυπά κανείς μόνον όταν είναι καλό;
 6. Τί βγάξετε τελευταίο πρὶν πέσετε στο κρεβάτι;
 7. Ποίο είναι το μόνο πράγμα στον κόσμο που όταν το χρειαζώμαστε το πετάμε και όταν δέν το χρειαζώμαστε πιά το παίρνουμε πίσω;
 8. 'Ο πατέρας του σκύμου μπορεί νά φάη την μητέρα του νεβρού;
- (Δύσις 3η σελίδα έξωφύλλου)

ΠΟΙΟ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

;

Του Καθηγητού Α. Μ. LOW

Ένας σύγχρονος προφήτης στο Σύνδεν της Αυστραλίας προσέδωκε τελευταίως την προσοχή του κοινού προλέγοντας ότι ο κόσμος θα φθάσει στο τέλος του πολυ σύντομα με έναν πολύ περίεργο τρόπο, δηλαδή «θα αδειάσει». Το βάρος του πιέζει τούς Πόλους, λέει ο προφήτης, όλο και μεγαλύτεροι και στο τέλος οι Πόλοι θα ανοίξουν και «οι άνθρωποι τη στιγμή θα γελοούν και θα χαιρώνται και την άλλη θα παγώσουν και θα πεθάνουν γιατί ο Βόρειος

Πόλος θα μεταφερθῇ στο σπίτι τους».

Ο προφήτης αυτός δέν είναι ούτε ο πρώτος ούτε ο τελευταίος που προλέγει ότι επίκειται το τέλος του κόσμου. Οι άνθρωποι ξεκινάν τέτοιες προφητείες από τα πρώτα ιστορικά χρόνια. Όλες οι προφητείες αποδείχθηκαν έσφαλμένες, αυτό όμως δέν απέθαρρυνε ποτέ τούς επόμενους ούτε μείωσε την ικανότητά τους νά έχουν ακροατήριο. Πρὶν από λίγα χρόνια ο φόβος του τέλους του κόσμου γέμισε τις εκκλησίες πιστούς και βασιλιάδες ακόμα απαρνήθηκαν το θρόνο τους. Πρὶν από χρόνια, 20.000 περίπου χωρικοί της Κεντρικής Ευρώπης έκασαν όλα τους τα υπάρχοντα γιατί νόμισαν ότι είχε φθάσει το τέλος του κόσμου. Στον αιώνα μας παρουσιάσθηκαν τουλάχιστον καμιά δεκαριά προφήτες με αξιώσεις και έδωσαν καθέννας τους την ακριβή ημερομηνία του τέλους του κόσμου. Όλοι τους βγήκαν γελασμένοι. Είναι ίσως παράξενο και όμως λίγοι από τούς φαίνεται νά έχασαν το κύρος τους ανάμεσα στους οπαδούς τους ακόμη και όταν ή ώρα της καταστροφής που υποσχέθηκαν πέρασε χωρίς νά ακουστή τίποτα άλλο από τον κτύπο των ρολογιών.

Οι προφήτες αυτοί έχουν τις πληροφορίες τους χάρις στην «όξεϊα τους διαίτησι» σ' «μηνύματα από το υπερπέραν». Τα τελευταία χρόνια υπάρχει ή τάσι νά δίνεται επιστημονική χροιά στις προφητείες καταστροφής. Ο τελευταίος προφήτης που εμφανίστηκε δέν ήταν ούτε πρωτότυπος στις ιδέες του. «Ο κόσμος θα αναποδογυρίσει και θα αδειάσει». Αυτή είναι μια θεωρία που βγήκε το 1925 όταν ένας Ρουμάνος μη-

χανικός έγραψε στις κυβερνήσεις της Μεγ. Βρετανίας, των Ήνωμ. Πολιτειών, του Καναδά και της Δανίας προλέγοντας ότι το βάρος του Βαρείου Πόλου είχε αυξηθεί πολύ και το έσωτερικό του κόσμου γρήγορα θα άδειαζε. Μαζί με την προφητεία έκανε και μια προσφορά να κτίσει ένα φράγμα μήκους 40 μιλ. που θα έστρεφε το Άρκτικό ρεύμα προς βορράν, θα έφερνε το Γκόλφ Στρήμ προς την Γροιλανδία και η καταστροφή θα έμποδιζόταν.

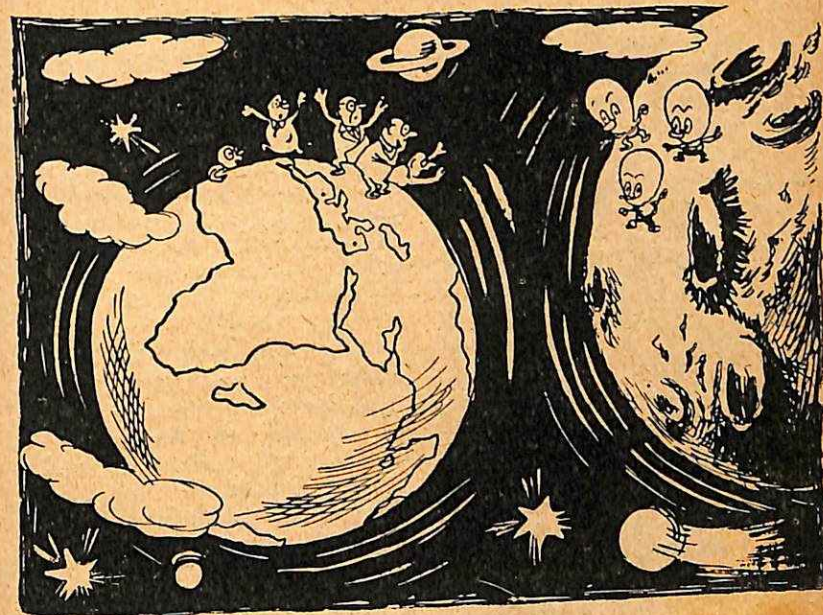
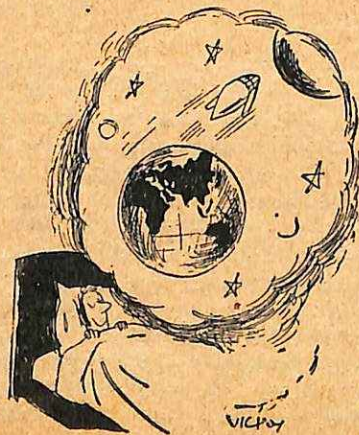
Οι άπλοϊ άνθρωποι και οι θρησκόληπτοι εξακολουθούν ίσως να προσέχουν τους μάντεις που ξέρουν την ώρα του τέλους μας. Η αλήθεια όμως είναι ότι κανείς άνθρωπος δεν ξέρει πότε και πώς θα έλθει το τέλος του κόσμου. Όπως δεν ξέρει και πότε η πώς θα πεθάνει ο ίδιος. Οι έπιστήμονες μελέτησαν το θέμα και δεν υπάρχει ούτε ένας που μπορεί να αναλάβει υποχρέωση τουλάχιστον για μια περίοδο ενός εκατομμυρίου έτών! Όσοσο ή έπιστημονική μελέτη του ζητήματος είναι έλκυστική και ίσως όχι χωρίς αξία αφού θα μάς βοηθήσει ίσως να αναβάλουμε την ήμερα η τουλάχιστον να σώσουμε την ανθρωπινή φυλή από την τέλεια εξαφάνιση.

Υπάρχουν πραγματικά άπειροι τρόποι με τους οποίους μπορεί να μάς έλθει το τέλος του κόσμου. Μερικοί απ' αυτούς προϋποθέτουν καταστροφή του πλανήτη μας. Άλλοι απλώς το τέλος των ανθρώπων. Είναι όμως πολύ πιθανόν να επιζήσουν ώριμες άπλες μορφές ζωής που ύστερα από μια καιούργια εξέλιξη θα αναπτυχθούν πάλι σε όντα που μπορεί να μοιάζουν με τους ανθρώπους.

Η θεωρία του «άδειασματος»

μπορεί να παραμεριστεί έντελως γιατί το βάρος του πάγου στους πόλους—όσο και αν αυξάνεται—είναι μηδαμινό μπροστά στο βάρος όλης της γής. Είναι σάν να νά πήτε πώς αν καθήση μια μύγα επάνω σε μια μπάλλα του φουτμπόλ θα την κάνη να κυλίση. Υπάρχουν όμως ένδειξεις ότι, μια μέρα, θα ξαναγυρίση στη γή μια Έποχή Παγετώνων. Ός τότε όμως θα περάσουν πολλά εκατομμύρια χρόνια ακόμη.

Δεν ξέρουμε ακριβώς ποιές αιτίες έφεραν τις προηγούμενες Έποχές Παγετώνων, αλλά έχουμε ένδειξεις ότι θρискόμαστε ακόμη στη «σκιά» της τελευταίας περιόδου και ότι προτού άρχιση να απλώνεται πάλι η παγωνιά, θα αυξηθί πρώτα πολύ η θερμότης. Η γραπτή ιστορία αναφέρεται μόλις σε 3.000 χρόνια. Ο άνθρωπος σε οποιαδήποτε μορφή του ζούσε μερικές ακόμη χιλιάδες χρόνια πριν. Όταν σκεφθούμε τις τεράστιες μεταβολές που έγιναν σ' αυτή την περίοδο—όσο και αν είναι έλάχιστη σε σύγκριση με την ηλικία της γής—θα έχουμε πολύ δίκη να πούμε ότι ώσπου να μάς ά-

πειλήση πάλι, σε μερικά εκατομμύρια χρόνια μια νέα Έποχή Παγετώνων, ο Άνθρωπος θα έχη τα μέσα να την καταπολεμήσει—ίσως με ατομική θερμότητα—και να επιζήση.

Τα πρώτα χρόνια της έπιστημονικής άστρονομίας όλοι σχεδόν πίστευαν πώς το τέλος του κόσμου θα επέλθι όταν ο ήλιος κρυσώση. Η θερμότης που φθάνει στη γή θα γινόταν όλο και πιο αδύνατη. Οι πάγοι θα απλώνονταν από τους Πόλους. Οι άνθρωποι θα μετανάστευαν στον Ίσημερινό και στο τέλος όσοι γλυτώναν από την πρώτη άπειλή θα πέθαιναν άξιολύπητοι, παγωμένοι στα σπίτια τους. Ήταν μια καταθλιπτική εικόνα και την αντίκρουσε κανείς μόνο έπειδή οι πιο συντηρητικοί ύπολογισμοί τοποθετούσαν την καταστροφή ύστερα από εκατομμύρια χρόνια.

Ύστερα ήλθε η ανακάλυψις της

ραδιενεργείας και οι νέες αντιλήψεις για την φύσι της ύλης. Δεν ήταν πιά τόσο βέβαιο ότι ο ήλιος ήταν ένας «φθίνων άστήρ» ή ότι η θερμότης του μίκραινε έπειδή «εξοδεύεται». Το τέλος της γής εξ αιτίας ψύξεως του ήλιου μετατοπίστηκε ακόμη άργότερα και σήμερα οι έπιστήμονες λένε πώς, αν γίνη ποτέ, θα γίνη το έτος 20.000.000 μ. Χ.

Μεγαλύτερη εύνοια ίσως θρίσκει σήμερα η θεωρία ότι η γή δεν θα παγώση αλλά θα συσταλθί. Ο ήλιος είναι άστήρ και οι άστρονόμοι έχουν δη άλλους άστερες ξαφνικά να διαστέλλονται στέρες γίνονται εκατοντάδες φορές λαμπρότεροι από πριν μέσα σε λίγες μέρες ή ώρες. Αν μια τέτοια έκρηξη γινόταν στον ήλιο μας η ζωή στη γή δεν θα μπορούσε να άνθέξη. Οι ωκεανοί θα έβραζαν και η γή θα γύριζε στο

σημείο πού θρυσκόταν ίσως 2.000 εκατομμύρια χρόνια.

Τι προκαλεί την έκρηξη ενός άστέρου; Δεν ξέρουμε. Καί έτσι δεν μπορούμε να πούμε αν αυτό είναι δυνατό να συμβή στον ήλιο και ακόμη λιγώτερο πότε.

Οι συγγραφείς αγαπούν πολύ ένα άλλο «τέλος του κόσμου», την σύγκρουση με ένα άλλο σώμα του άπείρου. Οί άστέρες κινούνται στις τροχίες τους και αυτό δεν μπορεί να προκαλέσει σύγκρουση. Υπάρχουν όμως περιπλανώμενα σώματα πού οί πορείες τους είναι τόσο τεράστιες ώστε μπορεί να μὴν ἔχη ακόμα ἐπισημανθῇ ἡ τροχιά τους. Οί πιθανότητες συγκρούσεως είναι τόσες ὥστε θά εἶχαν δυό πουλιά να πέσουν τὸ ἓνα ἐπάνω στοῦ ἄλλο ἂν ὑπῆρχαν μόνο πέντε πουλιά σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι μεγάλος ἀλλὰ μπορεί να συμβῇ. Οί πιθανότητες μπορεί να αὐξηθοῦν ὅταν ἡ γῆ περάσει σὲ ἓνα τμήμα τοῦ ἀπείρου ὅπου τὰ ἄστρα εἶναι πιὸ συγκεντρωμένα. Αυτό ὑπολογίσθηκε ὅτι θά γίνη σὲ 130.000.000 χρόνια.

Φαίνεται ὅτι σὸ παρελθὸν ἔπεσαν στὴ γῆ γιγαντιαία μετέωρα. Υπάρχουν ἴχνη ἑνὸς στὴν Ἀριζόνα καὶ ἑνὸς ἄλλου στὴν Σιβηρία. Προκάλεσαν μεγάλη ἐρείπωση, ὄχι ὅμως καὶ θανάτους, γιατί ἔπεσαν σὲ ἀκατοίκητες περιοχές. Κάποια μέρα μπορεί να ἔχουμε τὴν κακὴ τύχη να δοῦμε ἓνα μετέωρο να καταφθάνη σὲ μιὰ πλατεία. Αυτό ὅμως δὲν θά εἶναι τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

Μιὰ ἄλλη παραλλαγή εἶναι ἡ ιδέα ὅτι ἡ γῆ μπορεί να περάσει μέσα ἀπὸ τὴν οὐρὰ ἑνὸς κομήτη καὶ ὅ,τι θρίσκεται σ' αὐτὴν να δηλητηριασθῇ. Ἡ γῆ ἔχει περάσει πολλές φορές ἀπὸ οὐρὲς κομητῶν χωρὶς να παρατηρηθῇ ὅμως

τίποτα περισσότερο ἀπὸ αὐξησὶ τῶν «διαττόντων». Κάποια μέρα μπορεί να ἔχουμε τὴν κακὴ τύχη να κτυπήσουμε τὸ κεφάλι ἀπὸ τὴν οὐρὰ. Καὶ πάλι ὅμως αὐτὸ δὲν θά σημαίνει τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Ἕνας κομήτης μοιάζει συμπαγὴς χωρὶς να εἶναι καὶ ἡ γῆ μπορεί να βγῇ ἀπὸ τὴ σύγκρουση χωρὶς μεγάλες ζημιές.

☆

Πολὺ δημοφιλὴς εἶναι καὶ ἡ θεωρία ὅτι οί παλίρροιες θά προκαλέσουν κάποτε ἐπιβράδυνσι τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς καὶ αὐτὸ θά φέρη σιγὰ-σιγὰ τὴ σελήνη ὅλο καὶ πιὸ κοντά. Τότε θά γίνουν μεγάλες πλημμύρες πού θά καταστρέψουν ἴσως τὴ ζωὴ καὶ στὴν τελικὴ καταστροφὴ ἡ σελήνη θά θρυμματισθῇ καὶ θά σχηματισθῇ γύρω στὴ γῆ ἓνα δακτυλίδι ὅπως τοῦ Κρόνου. Ἡ γῆ θά ὑποστῇ πολλὰς μεταβολὰς ἀπὸ σεισμούς καὶ ἐκρήξεις ἡφαιστειῶν.

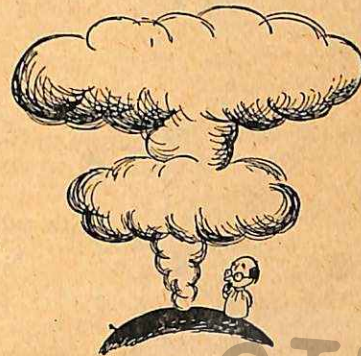
Ἡ ἐπιβράδυνσι τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς εἶναι ἓνα τμήμα τοῦ ἑνὸς ἐκατομμυριοστοῦ τοῦ δευτερολέπτου κάθε μέρα. Μποροῦμε λοιπὸν να τοποθετήσουμε τὴν καταστροφὴ αὐτὴ, ἂν συμβῇ, σὲ μερικές χιλιάδες ἐκατομμύρια χρόνια.

Ὁ καθηγητὴς Χαλνταϊν ἔχει ἐκφέρει τὴ γνώμη ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος μπορεί να ἐπιταχύνῃ ἓνα τέτοιο γεγονός ἂν δαμάξῃ ἀσυλλόγιστα τὴν δύναμι τῶν παλιρροίων, πρᾶγμα πού θά ἐπηρέαζε τὴν κίνησι τῶν νερῶν καὶ θά ἡῤξανε τὸν ρυθμὸ τῆς ἐπιβράδυνσεως. Μὲ τίς χειρότερες προϋποθέσεις αὐτὸ θά ἔφερνε τὸ τέλος στὰ 25.000.000 μ. Χ. Ἡ ιδέα ὅμως τοῦ καθηγητοῦ Χαλνταϊν εἶναι πολὺ σημαντικὴ γιατί ἐπισύρει τὴν προσοχὴ στὸν κίνδυνο τῆς χρη-

σιμοποιήσεως φυσικῶν δυνάμεων χωρὶς να ὑπολογίζονται οί συνέπειες.

Σήμερα ἡ ἀνάγκη τῆς δυνάμεως τῶν ρευμάτων εἶναι μικρότερη γιατί ἔχουμε τὴν ὑπόσχεσι τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας. Κι' αὐτὸ ὅμως ἀκόμα μπορεί να κλείνῃ μέσα του τὸν σπόρο τῆς καταστροφῆς, ὅπως προεῖπε ὁ "Ὀλαφ Στάπλεντον πολλὰ χρόνια προτοῦ ἐπιτευχθῇ ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου. Ὁ Στάπλεντον μίλησε γιὰ μιὰ «ἀλυσίδα ἀντιδράσεων» πού θά ἄρχιζε ἀπὸ σάμποτερ γιὰ να καταστραφῇ ἡ γῆ.

«Ἐκτὸς ἀπροόπτου ἀτυχήματος» λοιπὸν, τὸ τέλος τοῦ κόσμου θρίσκεται τοῦλάχιστον δέκα ἡ καὶ ἑ-

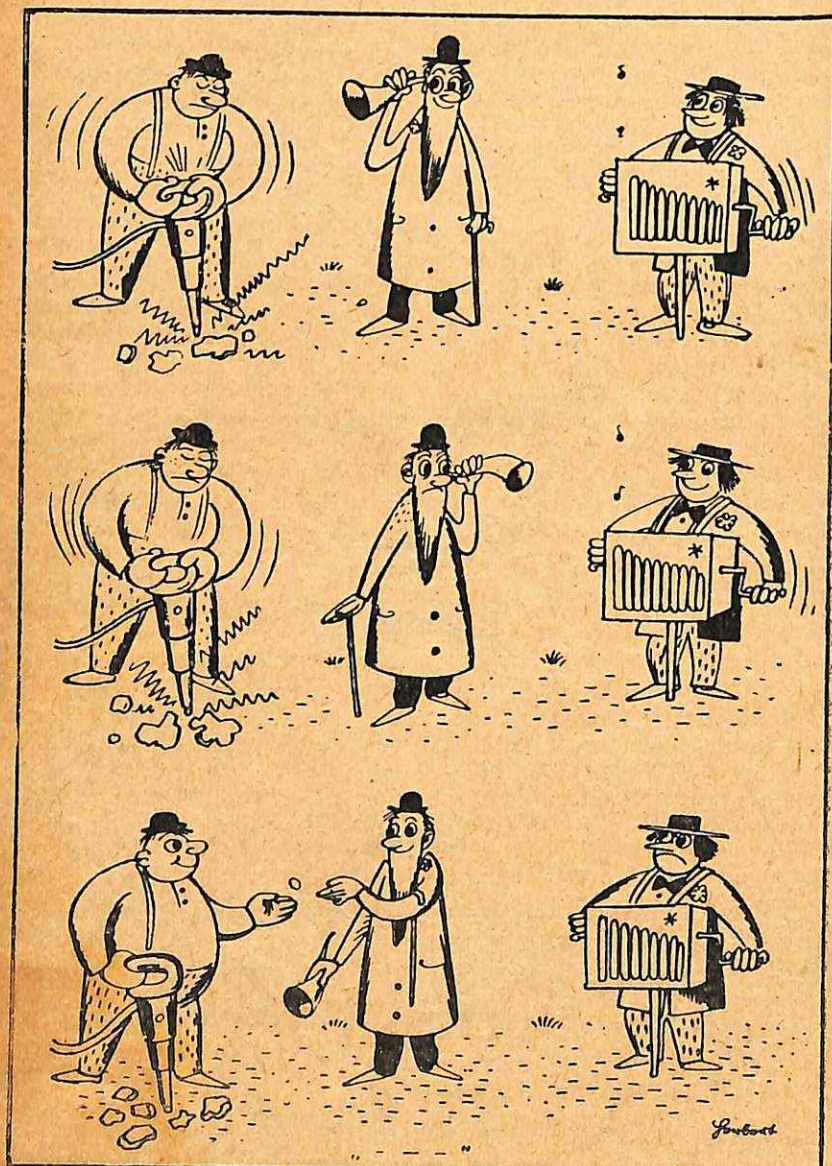
ΤΑΞΙΔΙΑ

«Ένας ἄνθρωπος στεκόταν στὴ γωνία ἑνὸς δρόμου καὶ περίμενε πολλὴ ὥρα γιὰ να περάσει ἀπέναντι. Περίμενε κάπου δέκα λεπτά μὰ τ' αὐτοκίνητα περνοῦσαν ἀδιάκοπα καὶ δὲν τὸν ἀφιναν να περάσει. Ἐκεῖ πού στεκόταν εἶδε ἓναν ἄνθρωπο στὴν ἀπέναντι γωνία καὶ τοῦ φώναξε:

- Πῶς μπορέσατε να πάτε ἐκεῖ; Καὶ ὁ ἄλλος ἄνθρωπος τοῦ ἀπήντησε:
- Ἐδῶ γεννήθηκα.

Ὁ μικρὸς Τάκης παινεύεται στὸν φίλο του τὸν Ντίνο.

- Ὁ παππούς μου ἔμένα εἶναι στὸν οὐρανὸ με τοὺς ἀγγέλους. Καὶ ὁ Ντίνος, μόλις τεσσάρων χρόνων, τὸν ἐξευτελίζει:
- Κι' ἔμένα ὁ παππούς μου εἶναι στὴ Γαλλία με τὴν Καντιλάκ του.

(Από το «Revue de Lausanne»)

Σῶμα καὶ γιοματάρι

(Ἡ ὀλίγη Χημεία γιὰ τοὺς μπεκρῆδες)

Πῶς ἔπιναν οἱ ἀρχαῖοι τὸ κρασί

Πρὶν καλὰ - καλὰ τελειώση ὁ τρυγητὸς εἶναι σχεδὸν ἔτοιμο ἐδῶ κι' ἐκεῖ τὸ νέο κρασί καὶ οἱ φίλοι του δοκιμάζουν τὰ νέα γιοματάρια.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡσιόδου ἀκόμη τὸ γιοματάρι καὶ τὸ σῶμα ἐθεωροῦντο τὸ καλύτερο κρασί τοῦ βαρελίου καὶ τοῦ πίθου :

Ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κο-
(ρέσασθαι)

Μεσσόθε φεῖδεσθαι.

λέγει ὁ Ἡσιόδος : Ἀπὸ τὸ γιοματάρι καὶ τὸ σῶμα πίνει ὅσο θέλεις. Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι μεταξὺ τῶν δύο φύλαξέ το.

Ἀλλὰ γιατί αὐτὸς ὁ διαφορισμὸς μέσα στὸ ἴδιο βαρέλι ; Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλό. Τὸ κρασί ἐκτὸς ἀπὸ τὸ οἶνόνπνευμα καὶ τὰ ἄλλα συστατικά, περιέχει καὶ αἰθέρια ἔλαια, αὐτὰ ποὺ τοῦ δίδουν τὸ λεπτὸν ἄρωμά του, χωρὶς τὸ ὁποῖον κανένα κρασί δὲν εἶναι καλὸ. Αὐτὰ τὰ αἰθέρια ἔλαια, ἐπειδὴ εἶναι ἐλαφρότερα ἀπὸ τὸ κρασί, ἐπιπολάζουν εἰς τὸ βαρέλι καὶ σχηματίζουν μιὰ στοιβάδα δέκα-εἴκοσι δακτύλων. Τὸ κρασί λοιπὸν ποὺ πίνει κανεὶς ἀπὸ τὸ γιοματάρι περιέχει αὐτὰ τὰ λεπτότατα αἰθέρια ἔλαια καὶ εἶναι πολὺ καλύτερον ἀπὸ τὸ υπόλοιπον κρασί τοῦ βαρελίου. Ἐννοεῖται ὅτι αὐτὰ ποὺ εἴπαμεν ἰσχύουν μόνον ἐάν τὸ γιοματάρι ἀνοιχθῇ ἀπὸ τὸν πύρον—

τὴν μικρὰν ἐκείνην τρύπαν ποὺ ὑπάρχει εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ βαρελίου καὶ εἶναι θουλωμένη με στυπὶ. Αὐτὸ τὸ κρασί τοῦ πύρου εἶναι τὸ πραγματικὸ γιοματάρι. Ἐκεῖνο ποὺ θγαίνει ἀπὸ τὴν κάνουλα δὲν εἶναι. Σφετερίζεται ἀπλῶς ξένην φήμην.

Καλὰ λοιπὸν. Αὐτὸ εἶναι τὸ πραγματικὸ γιοματάρι καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι τῆς ὑπεροχῆς του. Καὶ τὸ σῶμα ; Τὸ σῶμα εἶναι τὸ ἴδιο κρασί ποὺ πρὶν φθάσῃ στὸ κάτω μέρος τοῦ βαρελίου ἦτο στὸ ἐπάνω. Εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ γιοματάρι. Ἡ στοιβάς μὲ τὸ ἄρωμα τῶν αἰθερίων ἐλαίων, καθὼς ἐτραβήχθηκε τὸ κρασί ἀπὸ τὴν κάνουλα, ἔχει φθάσει τώρα κάτω. Ἄν ὁ μὲν ὁ πύρος ἦτο πολὺ χαμηλὰ καὶ ἐξηντλήθη ἀπὸ ἐκεῖ ὅλο τὸ κρασί ποὺ περιεῖχε τὰ ἄρώματα, τότε τὸ σῶμα δὲν ἀξίζει τίποτε. Ἄλλωστε τὸ σῶμα ἔχει ἓνα μειονέκτημα εἰς βάρος του : ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν οἰνολάσπην. Κατὰ τὰ παλαιὰ χρόνια ποὺ δὲν ἔρριπτοντο φάρμακα εἰς τὰ κρασιά, ἀλλὰ μόνον ὀλίγο ρετσίνη—τὸ ὁποῖον προσέθετε τὰ ἰδικὰ του αἰθέρια ἔλαια εἰς ἐκεῖνα τοῦ κρασιοῦ—τὸ σῶμα εἶχε τὴν ἀξίαν του. Ἀλλὰ σήμερα, ποὺ μάζι μὲ τὸ σῶμα πίνει κανεὶς καὶ τὰ κατὰ κῆθος τοῦ φαρμάκου, τὸ σῶμα κτυπᾷ στὸ κεφάλι. Ἐνῶ τὸ γιομα-

τάρι δίδει μιά ευχάριστη ζάλη. Κάτι ήξερε λοιπόν ο συνθέτης του τραγουδιού της παλαιάς ελληνικής όπερέτας που έγραφε :

Το θέλω νάναι σώσμα
μά και τὸ γιοματάρι τὸ ρουφῶ
τόνα μὲ κάνει πτώμα
καὶ τάλλο παλαβό.

Αὐτὰ που εἶπαμε πάρα πάνω ἰσχύουν ὄχι μόνον γιὰ τὴ ρετσίνα, ἀλλὰ γιὰ ὅλα τὰ κρασιά, ἀπὸ τὰ ὀποῖα ἡ ρετσίνα εἶναι τὸ ἐλαφρότερον. Ὡς ἐλαφρὸ κρασί ἡ ρετσίνα πίνεται ἀνέρωτη, ἐνῶ τὰ ἄλλα, τὰ βαρεῖα κρασιά, οἱ ἀρχαῖοι, οἱ ὁποῖοι φαίνεται ὅτι δὲν ἐγνώριζαν τὴ ρετσίνα, ἔκαναν πολὺ καλὰ που τὰ ἔπιναν νερωμένα. Καὶ ἔπιναν πολὺ. Ὁ Σωκράτης εἰς τὸ «Συμπόσιον» τοῦ Ξενοφώντος ἐκθειάζει τὴν κρασοκατάνυξιν : «Ἄλλὰ πίνειν μὲν, ὦ ἄνδρες, καὶ ἐμοὶ πάνυ δοκεῖ : πιστεύω φίλοι μου μετὰ θεβαιότητος ὅτι πρέπει νὰ πίνωμεν. Καὶ ἔπινεν ὁ φιλόσοφος κανάτες δλόκληρες, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐθεάθη μεθυμένος. Εἰς τὸ «Συμπόσιον» που περιγράφει ὁ Πλάτων ὅλοι οἱ συνδαιτυμόνες ὡς τὸ πρῶτ' εἶχαν ἀποκοιμηθῇ ἀπὸ τὸ πολὺ κρασί καὶ τὸ ξενύχτι καὶ μόνον ὁ Σωκράτης ἀντίειχεν ἀκόμη.

Ἔπιναν λοιπόν οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ μόνον οἱ μεγάλοι. Τὰ παιδιὰ καὶ οἱ μητέρες που ἐθίλαζαν δὲν ἔπιναν. Ἦξεραν ὅτι τὸ γάλα τῆς μητέρας ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀγνόν :

«Διὸ τοῖς παιδίοις οὐ συμφέρουσιν οἱ οἶνοι, οὐδὲ ταῖς τίτθαις» (τὰ παιδιὰ δὲν συμφέρει νὰ πίνουν κρασί οὔτε οἱ μητέρες που θηλάζουν) γράφει ὁ Ἀριστοτέλης. Ἄς τὸ ἔχουν ὑπ' ὄψιν τους αἱ σημεριναί... κρασομητέρες «τίτθαι».

Ὅπως εἶπαμεν οἱ ἀρχαῖοι ἔπιναν ἀραιωμένο τὸ κρασί μὲ ἕνα, δύο καὶ τρία μέρη νεροῦ.

Τρις δ' ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέταρτον ἰέμεν οἶνου

λέγει ὁ Ἡσίοδος : τρία νερὸ καὶ ἕνα κρασί.

Ἔνα νερὸ μ' ἕνα κρασί τὸ ἐθεωροῦσαν πολὺ δυνατὸ :

Οἱμοὶ δὲ κύλικος ἴσον ἴσω κεκραμένης λέγει ὁ Ἀριστοφάνης : Ἀλλοιμόνὸ του ἂν πῆ κανεὶς κρασί μισόμισὸ μὲ τὸ νερὸ.

Καὶ τὸ σημερινὸ ὄνομα κρασί, ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν αὐτὴν «κράσιν» ὕδατος καὶ οἶνου προέρχεται. Ἡ ἀκρατοποσία—τὸ νὰ πίνει κανεὶς ἀνέρωτο κρασί—ἐθεωρεῖτο βαρβαρότης, διότι μόνον οἱ βάρβαροι, ὅπως οἱ Σκύθαι, ἔπιναν ἔτσι. Ἐκ τούτου καὶ τὸ ρῆμα ἐπισκυθίζω, πίνω κρασί χωρὶς νερό. Ἀλλὰ εἶπαμε, ἐκεῖνα τὰ κρασιά ἦσαν πολὺ δυνατὰ, δὲν ἦσαν ὅπως ἡ ἀττική ρετσίνα. Αὐτὴ ἔχει τὸ νεράκι ἀπὸ φυσικοῦ τῆς. Καὶ ὅταν τὴν πίνει κανεὶς ὅπως εἶναι δὲν ἔχει φόβον νὰ... ἐπισκυθίσῃ.

Α. Μωραΐτης

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΡΕΛΙ...

Ἐκεῖνα που θέλεις νηστικός, τὰ κάνεις μεθυμένος...

Ἑλληνικὴ παροιμία

Περὶσσότεροι πνίγονται στὸ ποτήρι, παρὰ στὴ θάλασσα...

Γαλλικὴ παροιμία

Ὅταν ὁ μήνας δὲν ἔχη «ρό», θέλει τὸ κρασί νερό...

Ἑλληνικὴ παροιμία

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Τοῦ

JOSEPH SACHS

Ο χορὸς εἶναι ἡ ποίησι τῶν κινήσεων. Ἐκδηλωσί του εἶναι ἡ ρυθμικὴ κίνησι τοῦ σώματος, μιά κίνησι αὐθόρμητη στὴ φύσι τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς ρυθμοῦ καὶ κινήσεως εἶναι, ἄς ποῦμε, «τὸ σῶμα» τοῦ χοροῦ. Ἀλλὰ ὁ χορὸς ἔχει καὶ ψυχὴ.

Ἀπλὸ ρυθμὸ μπορεῖ νὰ δώσῃ καὶ ἕνα τάγμα στρατοῦ που θαδίζει. Ὁ χορὸς ὅμως ἐκδηλώνει μιά ψυχολογικὴ κατάστασι ὅσο καὶ μιά ρυθμικὴ κίνησι. Εἶναι ἕνα μῆγμα κινήσεων καὶ μιμικῆς. Τὸ σῶμα γίνεται τὸ ὄργανο που ἐκδηλώνει ἕνα ἐσωτερικὸ μῆγμα.

★

Στοὺς πρωτόγονους λαοὺς ὁ χορὸς ἔχει συμβολικὴ σημασία. Εἶναι ἡ πρώτη μορφή τοῦ μύθου που καθρεφτίζει τὴν πρὸ ἀπλῆ ἀνταπόκρισι στὸ κάλεσμα τῆς ζωῆς. Πολὺ πρὶν ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ὑφάνῃ τὸν κύκλο τῶν γεγονότων τῆς ζωῆς του σὲ ὁμορφες ἱστορίες, ἔδωκε τὴν περιγραφή τους σὲ κινήσεις. Ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἔχει χοροὺς τοῦ

ἡλίου, χοροὺς τῆς βροχῆς καὶ χοροὺς τοῦ ἀέρα. Ἐχει χορὸ τοῦ κυνηγίου καὶ χορὸ τοῦ θεισμοῦ. Κάθε πράξι τῆς ζωῆς του καὶ κάθε μορφή τῶν στοιχείων γύρω του ἔχουν μιά θέσι στὴν μιμικὴ τοῦ χοροῦ του.

Στὴν Ἀφρικὴ μποροῦμε νὰ βροῦμε ὡς σήμερα χοροὺς στὸ πρωτόγονο αὐτὸ ἐπίπεδο. Εἶναι ἀλήθεια ὅμως ὅτι ὁ χορὸς τῶν Ἀφρικανῶν, ὅπως καὶ ἡ μουσικὴ καὶ ἡ τέχνη τους, ὅλο καὶ παρακμάζει. Ἡ ἐπίδρασι τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ συνετέλεσε ὥστε νὰ χάσῃ ὁ Ἀφρικανὸς τὴν ἀμεριμνησία που ἐκδηλωνόταν μὲ τὸ χορὸ. Σὲ πολλὰ μικρὰ χωριά ὡστόσο που ἔμειναν ἀνέγγιχτα ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ διείσδυσι ὁ χορὸς ἀκόμα ἀνθίζει. Ἡ ρυθμικὴ κίνησι μαζί μὲ τὰ πολύχρωμα κοστούμια καὶ τὴ μουσικὴ χαρίζουν τὴν πρὸ ζωερὴ ἀπολύτρωσι στὸ πνεῦμα αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων.

Ἀπὸ τοὺς πρωτόγονους αὐτοὺς χοροὺς ὁ πρὸ θεαματικὸς εἶναι ὁ πολεμικὸς χορὸς κι' αὐτὸν συνήθως χορεύουν γιὰ νὰ

Ἡ Μία Σλάβενσκα τοῦ ρωσικοῦ μπαλέτου τοῦ Μόντε Κάρλο

διασκεδάσουν τοὺς Εὐρωπαίους. Καὶ πραγματικά, ὁ πολεμικὸς χορὸς μᾶς ἀνοίγει ἓνα παράθυρο γιὰ νὰ δοῦμε τὴν φυλετικὴ συνείδησι τοῦ Ἀφρικανοῦ. Εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ κοινωνικὴ ἐκδήλωσι. Σπάνια μπορεῖ κανεὶς νὰ δῇ τὴν ὁμαδικὴ ψυχὴ ἑνὸς λαοῦ σὲ μιὰ τόσο ἐνιάια ἔκφρασι: Οἱ χορευταὶ ἐμπνέονται ὅλοι ἀπὸ τὸ ἴδιο πνεῦμα, εἶναι μιὰ γεμάτη παλμὸ καὶ κίνησι μᾶζα ἀνθρώπων ποὺ τοὺς ὠθεῖ τὸ ἴδιο ἐνστικτό.

Τὸ πνεῦμα τῆς μάζας λειτουργεῖ ἐδῶ ἀσυνείδητα. Δὲν ὑπάρχει προσχεδιασμένη κίνησι, μόνο μιὰ ἀδιάκοπη ἐνέργεια ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὸ αἷμα. Φαίνεται σὰν νὰ ἔχη τὸν πυρῆνα τῆς στὸ κέντρο τοῦ σώματος καὶ ἀπὸ κεῖ στέλνει τὶς ἀκτῖνες τῆς στὰ μέλη. Εἶναι μιὰ κίνησι δεμένη στὴ γῆ. Ὁ Εὐρωπαῖος χορευτὴς μπαλέτου μὲ στροφές καὶ πηδήματα ζητεῖ νὰ νικήσῃ τοὺς νόμους τῆς βαρύτητας. Ὁ Ἀφρικανὸς κρατεῖ τὴν ἐπαφή του μὲ τὴ γῆ μὲ ὅλο τὸ βάρος του, μὲ θήμα-

τα ποὺ τὰ ἐπαναλαμβάνει συνεχῶς, τόσο, ποὺ στὸ τέλος μεθ' ἀπ' αὐτὰ καὶ πέφτει ἐξαντλημένος.

Οἱ κινήσεις τοῦ Ἀφρικανικοῦ χοροῦ εἶναι ἀπτόμετες καὶ κοφτές. Τοὺς λείπει ἡ συνέχεια, μὰ εἶναι τέλεια συγχρονισμένες. Τὸ τραγοῦδι καὶ οἱ πολεμικὲς κραυγὲς συνοδεύουν τὴν κίνησι τῶν ποδιῶν καὶ τῶν χειρῶν. Ἐδῶ ὅμως τὸ τραγοῦδι καὶ ὁ χορὸς δὲν ἀποκρυσταλλώθηκαν ἀκόμη σὲ ἀνεξάρτητες τέχνες. Καὶ τὰ δυὸ μαζὶ ἀποτελοῦν τὴν πανάρχαια ἐκδήλωσι τοῦ χοροῦ.

Ὁ δικὸς μας ὁ χορὸς ἀραγε ἐδῶ ἔχει τὶς ρίζες του; Ὁ σύγχρονος χορὸς ἔχει ἀπλοποιηθῇ σύμφωνα μὲ τὶς τεχνικὲς ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας. Ὁ συνωστισμὸς τῆς σάλλας τοῦ χοροῦ δὲν ἐπιτρέπει τὴν αὐθορμησία καὶ τὴν ξεγνοιασιά τοῦ πρωτόγονου. Ἡ κίνησι πρέπει νὰ εἶναι μαζεμένη, οἰκονομικὴ. Οἱ δυνατότητες ἐκφράσεως περιορίζονται σὲ μιὰ μικρὴ ποικιλία θημάτων, ἐνῶ τὸ σῶμα ὡς σύνολο μένει ἀκίνητο.

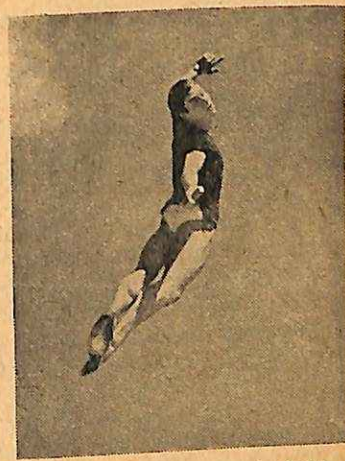
Ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀπόλαυσι τῆς ζωῆς ποὺ προσφέρει ὁ μοντέρνος χορὸς ὀφείλονται κυρίως στὸν κοινωνικὸ του χαρακτήρα. Καὶ μόνο ἡ παρουσία σὲ ἓνα μεγάλο πολυφωτισμένο δωμάτιο τῶσαν καλοντυμένων καὶ — φαινομενικὰ τοῦλάχιστον — εὐχαριστημένων ἀνθρώπων προξενεῖ καλὴ διάθεσι. Ὑπάρχει θέβια καὶ ἡ μουσικὴ καὶ τὸ ποτὸ καὶ ὁ ἀκόμη πιὸ σημαντικὸς παράγων τῆς ἡλξεως τῶν δυὸ φύλων. Καὶ ὅμως, παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ μοντέρνος χορὸς ἔνοιωσε τὴν ἀνάγκη νὰ στραφῇ πρὸς τὸν πρωτόγονο χορὸ τῶν Νέγρων. Στὸν παθητικὸ του ρυθμὸ βρίσκει φαίνεται ἓνα εἴ-

δος φυγῆς ἀπὸ τὴν τυπικότητα τῆς πολιτισμένης ζωῆς.

Ὡστόσο οἱ πραγματικοὶ χοροὶ τῶν Νέγρων δὲν θρῆκαν τὴ θέσι τους στὶς χορευτικὲς μας πύσσες. Εἶναι πολὺ δυναμικοὶ γιὰ τὸν σύγχρονο χορευτὴ, ποὺ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὸ χορὸ εἶναι ἑξωτερικόν. Οἱ λίγοι χοροὶ τῶν Νέγρων ποὺ ἔμειναν στὸ ρεπερτόριό μας κρατοῦν τὸν ρυθμὸ τους, μὰ εἶναι δύσκολοι γιὰ τὸ δυτικὸ ταμπεραμέντο.

✱

Ὁ Εὐρωπαῖος ἀπολαμβάνει πραγματικά τὸ χορὸ μόνο σὰν θεατῆς. Στὸ χορὸ τῆς σκηνῆς βρίσκει τὴν λύτρωσί τῆς ἡ ἀνάγκης τοῦ ρυθμοῦ ποὺ ὑπάρχει μέσα του. Νομίζω πὼς κ' ἐδῶ ἀκόμα ἡ ἐπίδρασι τῶν Νέγρων εἶναι αἰσθητή. Στὴ μουσικὴ τοῦ Στραβίνσκυ καὶ ἄλλων συγχρόνων συνθετῶν μουσικῆς μπαλέτου ὑπάρχει ἡ ἔντονη συγκέντρωσι καὶ ἡ πυκνότητα τῆς Ἀφρικανικῆς μουσικῆς. Ἡ τεράστια αὐτὴ μουσικὴ ὥθησι ποὺ ξεπήδησε

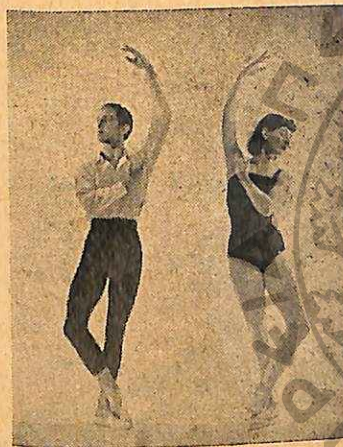

Ὁ Ζὰν Μπαμπιλέ, ὁ Γάλλος χορευτὴς ποὺ θεωρεῖται σήμε-
ρα ὡς ὁ νέος Ντίζνσυ.

ἀπ' τὴ φλόγα τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς μεταφυτεύθηκε μὲ τοὺς Νέγρους στὴ Βόρειο καὶ Νότιο Ἀμερικὴ καὶ στὶς Δυτ. Ἰνδίες. Αἰῶνες ὀλόκληρους ἡ Ἀφρικανικὴ μουσικὴ ἔζησε κοντὰ στὴν Εὐρωπαϊκὴ καὶ τὴν πότισε μὲ τὴν αἰσθησιακὴ τῆς ζωντάνια.

Ἔτσι ὁ ἀφρικανικὸς ρυθμὸς δὲν χάθηκε. Εἰσχώρησε στὰ θρησκευτικὰ τραγοῦδια καὶ τοὺς ὕμνους τῶν Μαύρων τῆς Νέας Ὁρλεάνης. Μεγαλύτερη ὁμῶς ἤταν ἡ διάδοσί του στὴν τζάζ καὶ μ' αὐτὴν ἀπλώθηκε σ' ὅλο τὸν κόσμον.

Ἡ χορευτικὴ διάθεσι τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου εἶναι ἀκόμη τονισμένη στὸ ρυθμὸ τῶν Νέγρων, ἓνα ρυθμὸ σύντομο, ἀπτόμετο, κοφτό, ποὺ δὲν τὸν ταραξοῖ καμμιὰ σκέψι, δὲν τὸν θολώνουν ἡ ἀνάμνησι καὶ τὸ ὄνειρο. Δὲν ἔχει συνοχή, ὁρμή, ἀπόλυτη συγκίνησι. Μπορεῖ ὅμως νὰ φθάσῃ σὲ κάποια πληρότητα μὲ τὶς ἐπαναλήψεις καὶ τὴν υποβλητικὴ μονοτονία. Κι' ὅμως λίγοι ἀν-

Ὁ Ντάβιντ Πούλ καὶ ἡ Τζαίην Σώο, νέοι Ἀγγλοὶ χορευταὶ τοῦ μπαλέτου «Σάντλερς Ουέλλ».

θρώποι μπορούν να αντισταθούν στην έξλι των στρατιωτικών τυμπάνων: είναι σάν να αναταράζεται στο αίμα τους κάτι που καλεί στη μάχη, που ξυπνά το δμαδικό υποσυνείδητο της Φυλής.

Ο χορός είναι ή ήχώ του ρυθμού και του παλμού που δονούν τη φύσι, εικονίζει τα πάθη του ανθρώπου, τις λύπες του και τις χαρές του, τη λαχτάρα του για τη ζωή. Ο χορός βρίσκει την έκφρασί του στη γλώσσα του σώματος, μά και την ξεπερνά. Με την απήχησι που έχει στην ψυχή, με την μεταφορική αξία που παίρνουν οι κινήσεις απλώνει τα φυσικά του όρια και φθάνει μιά συμβολική ευρύτητα πέρα από τα μέτρα του ανθρώπου.

ΑΘΩΑ...

— Τι μάθημα σάς κάνανε σήμερα στο σχολειό; ρώτησε ή μαμά σκύλα στο μικρό σκυλάκι.

— Ξένες γλώσσες...

— Μπά! Και για πές μου μιά ξένη λέξι;...

— «Νιάου»...

(Pageant)

☆

«Οι γοργόνες, Έγραφε ένας μικρός μαθητής στην έκθεσί του, ήταν τρεις αδελφές που είχαν φίδια για μαλλιά, καρδιά για δόντια και γάντζους για νύχια. Έμοιαζαν με γυναίκες. Μόνο που ήταν ακόμα πιό άσχημες...»

(Paris - Monde)

Και στην απλούστερή του άκόμα μορφή ο χορός είναι πλημυρισμένος από ένα λεπτότατο πνεύμα που ο χορευτής το εκφράζει με άφθαστη δύναμι και φινέτσα.

Καθώς ο χορός προχωρεί βλέπουμε το σώμα να αναλύεται σε παλμούς και κύματα γεμάτα όμορφιά και μαγεία. Οι ρυθμοί του είναι τόσο λεπτοί όσο το πνεύμα, τόσο ζεστοί όσο ή καρδιά που οι κτύποι της άπηχούν στη χάρι των κινήσεων.

Ο χορός στην άνώτερή του μορφή κλείνει μέσα του το ρυθμό του κόσμου, κάποια μυστηριώδη συγγένεια άνάμεσα στον παλμό του σώματος και την καρδιά της δημιουργίας.

«Commen Sense». Γιοχάννεσιμπουργκ.

ΑΣΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΑΣΤΕΡΙΣΚΟΙ

Μιά μέρα ένας πολύ σοβαρός νέος που λεγόταν Λούις Σέλτζνικ ήρθε στα στούντιο της «Universal pictures» γυρεύοντας δουλειά.

—Θέλετε να δήτε τον κ. Λαίμλε, ρώτησε ο υπάλληλος, ή τον κ. Πάουερς;

—Έναν από τους δύο, άπάντησε ο νέος.

—Άκούστε κύριε, είπε γελώντας ο υπάλληλος, πρέπει να διαλέξετε. Οι άνθρωποι αυτοί δεν βλέπουν ο ένας τον άλλον.

Τότε ο Σέλτζνικ έμαθε πώς ο Λαίμλε και ο Πάουερς άγωνίζονταν σκληρά μέσα στην έταιρία ο ένας να διώξη τον άλλον και να επικρατήσει. Σε λίγες μέρες με τη βοήθεια μερικών φίλων ο Σέλτζνικ πήρε μία καλύτερη θέση στην έταιρία. Τριγυρίζοντας στο στούντιο πρόσεξε ότι το γραφείο του γενικού διευθυντού ήταν άδειο έξ αιτίας άκριβώς του άνταγωνισμού.

Μιά μέρα οι υπάλληλοι μαζεύτηκαν έξω άπ' αυτό το γραφείο κυττάζοντας με περιέργεια την έπιγραφή με τα χρυσά γράμματα:

«Λούις Σέλτζνικ, Γενικός Διευθυντής»!

Σε λίγο όλο το στούντιο ήξερε τα νέα. Και ο Λαίμλε κατέφθασε έξω φρενών.

— Ποιός σάς έδωσε το δικαίωμα να το κάνετε αυτό; ρώτησε.

—Θά ήταν καλύτερα να ρωτήσετε τον κ. Πάουερς, άπάντησε ήρεμα ο Σέλτζνικ.

Ύστερα από μισή ώρα κατέφθασε ο Πάουερς.

—Θά ήθελα να μάθω τι συμβαίνει εδώ μέσα, ξεφώνισε.

—Μπορείτε να ρωτήσετε τον κ. Λαίμλε, άπάντησε ο Σέλτζνικ.

Και ο καυγάς συνεχιζόταν. Ένώ όμως ο Λαίμλε και ο Πάουερς δεν ένοούσαν να συναντηθούν, ο Σέλτζνικ έδινε διαταγές, ζητούσε άναφορές, έστελνε γράμματα στους μεγάλους παραγωγούς σε χαρτιά με το όνομα και τον τίτλο του. Δέν τον άγνοιαζε για τον μισθό. Ήρθε όμως ή μέρα που ο Λαίμλε κέρδισε τον άγώνα και πρώτη του δουλειά ήταν να διώξη τον «Γενικό Διευθυντή» που νόμιζε ότι τον είχε διορίσει ο αντίπαλός του.

Το όνομα του Σέλτζνικ όμως είχε γίνει πιά γνωστό. Γυρεύοντας καινούργια δουλειά δέχτηκε πολλές προτάσεις και συνέχισε την μεγάλη του σταδιοδρομία για να γίνη πασίγνωστος παραγωγός κινηματογραφικών έργων.

«They Sold Themselves»
των Stephenson-Keeley

Ένας πάμπλουτος ήθοποιός του κινηματογράφου άγόρασε τελευταίως ένα αγρόκτημα με θαυμαστές έγκαταστάσεις, σταύλους, όρνιθάνες κλπ.

—Δέ μου λές, γεννούν οι κόττες σου; τον ρώτησε ένας φίλος του.

—Ναί, οι καυμένες! Ένώ, δέβαια, χάρις στη θέση μου δεν είναι καθόλου ύποχρεωμένες να το κάνουν.

Kansas City Record

Ένας γιατρός του Χόλλυγουντ πήρε μιά μέρα ένα τηλεφώνημα από ένα σκηνοθέτη της θόνης.

—Έλάτε γρήγορα, γιατρέ, γιατί το άγοράκι μου κατάπιε ένα στυλό.

—Έρχομαι άμέσως, είπε ο γιατρός. Τι κάνετε όμως έν τώ μεταξύ;

—Γράφω με μολύδι, είπε ο σκηνοθέτης.

«Herald and Express» Λός Άντζελες

Ένας φαλακρός άστήρ του Χόλλυγουντ έχει τέσσερες διαφορετικές περρούκες. Η μιά με μαλλιά πολύ κοντά, ή άλλη με πιό μακρυσ, ή τρίτη ακόμα μακρύτερα και ή τετάρτη τελείως... άκούρευτη. Τις φορές διάδοχικώς, ώστε να έχη την ψευδίσθησι ότι μακραίνουν τα μαλλιά του...

N. Y. Post

Οι Σκανδιναυϊκές χώρες

καί τὰ

προβλήματά τους

Τοῦ

S. L. SOLON

Ας υποθέσουμε ὅτι μιὰ μέρα κάποια ρουκέττα θὰ ἔφθανε στὴ γῆ ἀπὸ ἕναν ἄλλο πλανήτη καὶ θὰ προσγειωνόταν στὴν Κοπεγχάγη. "Αν ὁ διαπλανητικὸς ἔξεταστής πού θὰ ἔφερνε μαζί της ἄκουγε Δανούς ἐκπροσώπους νὰ μιλοῦν γιὰ τὰ προβλήματα τῶν ἀνθρώπων, τότε ἀσφαλῶς θὰ εἶχαμε μεγάλες πιθανότητες νὰ σωθοῦμε ἀπὸ τὴν ἐκμηδένισι πού μᾶς ἐτοιμάζουν οἱ ὑπὲρ — διάνοιες τοῦ Σύμπαντος.

"Αν ὁ ἔξεταστής αὐτὸς πήγαινε νὰ μιλήσῃ καὶ μὲ τοὺς Νορβηγούς στὸ "Όσλο, θὰ ἔβγαζε ἀσφαλῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι πολὺ ἀξιόλογη εἶναι μιὰ χώρα πού ἡ σπουδαιότερὴ της βιομηχανία εἶναι νὰ παράγῃ εἰδικούς γιὰ διεθνεῖς ἐπιτροπές. Τέλος ἂν ἔφθανε στὴν Στοκχόλμη καὶ ἄκουγε τὶς ζυγισμένες κρίσεις τοῦ Πρωθυπουργοῦ Τάγκε Έρλάντερ γιὰ τὰ προβλήματα τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης, θὰ γύριζε στὸν τόπο του καὶ θὰ ἔδινε τὴν ἀκόλουθη ἀναφορά: «Εἶναι ἴσως δυνατόν ἡ σηψαιμία τῆς ἀνθρωπότητος νὰ ἀναχαιτισθῇ. "Ας τῆς δώσουμε τὴν εὐκαιρία νὰ συνέλθῃ».

☆

Οἱ Σκανδιναυϊκές χώρες εἶναι μιὰ μικρὴ μὰ φανταχτερὴ βιτρίνα γιὰ τὶς περισσότερες καὶ καλὺ-

τερες ἰδέες πού γεννήθηκαν στὸ μυαλὸ τῶν ἀνθρώπων τὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια. Ἐκεῖ ὑπάρχουν ἀνεκτικότης, πνεῦμα συνεργασίας καὶ κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις. Ἡ δημοσία ὑγεία θρίσκεται σὲ ὑψηλὸ ἐπίπεδο, ἡ ἀνάπτυξι τῶν ἀτόμων εἶναι μεγάλη, ὁ ἀναλφαθητισμὸς ἀγνωστος καὶ ἡ ἰσότης τῶν δύο φύλων ἀπόλυτη. Ὑπάρχει θαυμάσια πρόνοια γιὰ τοὺς ἀναπήρους, τοὺς τυφλοὺς, τοὺς καθυστερημένους.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν κοινωνικῶν προγραμμάτων στὴ Σουηδία, τὴ Νορβηγία καὶ τὴ Δανία ἀκολουθεῖ διαφορετικὸ ἴσως δρόμο, ἀλλὰ ἡ βασικὴ γραμμὴ καὶ οἱ ἐπιδιώξεις εἶναι ἴδιες. Στὴ Νορβηγία, τὴν πιὸ φτωχὴ ἀπὸ τὶς τρεῖς χώρες, θρέθηκαν μιὰ μέρα μισοστὰ σ' ἕνα κρατικὸ σανατόριο, κοντὰ σ' ἕνα δάσος. Ἡ εὐχάριστη διακόσμησι τῆς τραπεζαρίας, μὲ τὰ καλοστρωμένα τραπέζια καὶ τὰ ὀρεκτικὰ φαγητά, ἦταν ἀντάξια καὶ τῆς πιὸ ἀκριβοῦς ἰδιωτικῆς κλινικῆς.

☆

Στὸ πεδίο τῆς βοηθείας πρὸς τὴν οἰκογένεια οἱ Σκανδιναυϊκές χώρες ἔχουν ἴσως νὰ ἐπιδειξοῦν ἰδέες ἄξιες νὰ τὶς μελετήσῃ καὶ

νὰ τὶς μιμηθῇ κανεὶς. Στὴ Σουηδία π.χ. ὅταν δυὸ νέοι θέλουν νὰ παντρευτοῦν μποροῦν νὰ δανειστοῦν ἕνα ποσὸν ὡς 100 λίρες ἀπὸ τὸ Κράτος γιὰ νὰ ἐπιπλώσουν τὸ σπίτι τους. Ὑπάρχει ἐπίσης νόμος πού ἀπαγορεύει στοὺς ἐργοδότες νὰ ἀπολύσουν μιὰ ὑπάλληλο γιὰτὶ ἀρραβωνιάστηκε, παντρεύτηκε ἢ περιμένει παιδί. Μιὰ γυναῖκα ἔχει δικαίωμα νὰ πάρῃ ἔξη μῆνες ἄδεια ὅταν γίνῃ μητέρα. (Στὴν περίοδο αὐτὴ δὲν παίρνει τὸ μισθὸ της ἀλλὰ τὸ κρατικὸ ἐπίδομα μητρότητας, πού εἶναι πολὺ λογικόν). Στὰ σχολεῖα ὅλα τὰ παιδιὰ τρῶνε δωρεάν τὸ μεσημέρι. Τὸ καλοκαίρι τὰ παιδιὰ κάτω τῶν 14 ἐτῶν, κυρίως δὲ ὅσα ἔχουν ἄλλα δύο ἢ τρία ἀδελφία, μποροῦν νὰ πᾶνε ἐξοχὴ γιὰ τέσσερις ἑβδομάδες. Ἡ πτώσι τῶν γεννήσεων, πού στὴν δεκαετία τοῦ 1930 δημιούργησε σοβαρὸ πρόβλημα, τώρα ἔχει σταματήσει.

☆

Καὶ στὶς τρεῖς χώρες θρίσκονται στὴν ἀρχὴ σοσιαλιστικὲς Κυβερνήσεις. Ὁ σοσιαλισμὸς τοὺς εἶναι τόσο διαφορετικὸς ἀπὸ τὸ Μαρξιστικὸ μοντέλο του, ὅσο ἡ χιμαιρικὴ ἰδέα μερικῶν γιὰ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσία ἀπέχει ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς χώρες αὐτὲς δὲν ἀναπτύχθηκε πολὺ ἡ ἐθνικοποίησι τῆς βιομηχανίας. Ἡ ἰδέα πού καμμιὰ φορὰ ἀναφέρεται ἀλλὰ πιὸ συχνὰ ὑπνοθεῖται — εἶναι νὰ διατηρηθῇ ἕνας «λογικὸς καπιταλισμὸς» κατευθυνόμενος καὶ — ὅπου χρειάζεται — ἐλεγχόμενος ἀπὸ τὸ κράτος.

Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Σουηδίας Τάγκε Έρλάντερ μοῦ εἶπε :

«Τὸ 5% καὶ λιγώτερο τῆς Σουηδικῆς βιομηχανίας ἀνήκει στὸ

κράτος, οἱ Σουηδοὶ ὁμῶς κεφαλαιοκράτες προχώρησαν πολὺ ἀπὸ τὸ σημεῖο ὅπου θρίσκονταν τὸν παλιὸ καιρὸ τῆς ἀρπαγῆς καὶ τῆς ἀπληστίας. Ξέρουν πὼς εἶναι συνυπεύθυνοι γιὰ τὴν κοινωνικὴ πρόνοια καὶ τὴν ἐξάλειψι τῆς ἀνεργίας».

Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Δανίας Χάνς Χέντοφτ μοῦ εἶπε :

«Στὸν τόπο μας δὲν ὑπάρχει θέσι γιὰ τὸν κεφαλαιοκράτη πού λέει «θὰ κάνω ὅ,τι θέλω, μὲ χρειάζονται». Ὅλοι οἱ κεφαλαιοῦχοι εἶναι ἔτοιμοι νὰ παίξουν τὸ ρόλο τους στὶς κοινωνικὲς μεταρρυθμίσεις καὶ νὰ συνεργαστοῦν μὲ τὶς ἐργατικὲς ὁργανώσεις».

Στὴ Νορβηγία οἱ ἄνθρωποι βλέπουν τὶς καλὲς πράξεις τοῦ καπιταλισμοῦ μὲ ἕνα χαρακτηριστικὸ σκεπτικισμό. Ρώτησα ἕναν ἀνώτερο δημόσιο λειτουργὸ ἀν τὸ μεγάλο δίκτυο λεωφορείων καὶ γραμμῶν — ἡ θάσις τοῦ συγκοινωνιακοῦ συστήματος τῆς χώρας — ἦταν ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησι. «Σὲ ὅσες περιοχὲς δίνει κέρδη, ναί, μοῦ ἀπάντησε. Στὶς μεγάλες νεκρὲς ὀρεινὲς περιοχὲς, θέβαια, πληρώνει τὸ Κράτος».

Παρ' ὅλο πού ἐξωτερικὰ οἱ Σκανδιναυϊκές χώρες δύνουν τὴν ἐντύπωσι ὅτι ἔχουν μιὰ γεροδεμένη οἰκονομία, ὡστόσο εἶναι τὸ ἴδιο ἐκτεθειμένες στοὺς κινδύνους τῆς ἀνεργίας ὅσο καὶ τὰ πιὸ πυκνοκατοικημένα κράτη. Οἱ εἰσαγωγὲς τοὺς εἶναι πολὺ πιὸ μεγάλες ἀπὸ τὶς ἐξαγωγὲς καὶ ἡ «ἐλλειψις δολλαρίων» ἔχει γίνῃ πιὰ πολὺ κοινὴ φράσι. Ἡ Σουηδία κινεῖ τὸ 1933 τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου, ἐπίτευγμα πολὺ σημαντικόν, ἀλλὰ κ' ἡ παραμικρὴ ἀλλαγὴ τῆς πνοῆς τοῦ ἐμπορικοῦ ἀνέμου μπορεῖ νὰ εἶναι σοβαρὴ γιὰ τοὺς Σουηδοὺς πού

ζούν έντελώς από τις πηγές της χώρας τους.

Ατενίζοντας τόν όρίζοντα ή εϋφορη μικρή Δανία βλέπει πώς ή ζήτησι τροφίμων στο έξωτε- ρό δέν είναι ίδια όπως άμέσως μετά τόν πόλεμο. Γι' αυτό τó λό- γο στήν θασικά γεωργική αυτή χώρα προετοιμάζεται μιá σημα- ντική αλλαγή στρατηγικής: 'Η Δανία θά δώση μεγάλη ώθησι στήν έξαγωγική της κίνησι.

Οί κατάλογοι τών ειδών έξα- γωγής της Δανίας περιλαμβάνουν τώρα μηχανές θραειάς βιο- μηχανίας καθώς και λεπτότατα έπιστημονικά όργανα, έγκεφα- λογράφους, έργαλεία ύποδημα- τοποιίας και μηχανές νήζει. 'Η Δανία δέν έχει ούτε κάρθουνο ούτε σίδηρο και τó γεγονός ότι κατώρθωσε νά θγάλη τέτοια εί- δη σε τιμές συναγωνισμού δείχ- νει μέ πόση θερμή και έπιδεξιό- τητα δουλεύουν οί Δανοί.

Ο Πρωθυπουργός Χέντοφτ μοϋ είπε: «'Η Βουλή ένέκρινε μιá πρότασι για νά δοθ ή στις βιομηχανίες δάνειο 200 έκατομ- μυριών κρόνερ (περίπου 10 έκα- τομμυριών λιρών 'Αγγλίας) για καινούργιες έγκαταστάσεις. Χω- ρίς νά δημιουργήση κίνησι για καινούργιες βιομηχανίες ή Κυ- θέρνησις πρέπει νά βοηθήση ώ- στε νά παραμεριστούν τά έμπό- δια για νά αναπτυχθ ή μιá ση- μαντική βιομηχανία που νά μπο- ρή νά συναγωνισθ ή με άλλες». "Όλο τó ζήτημα θασίζεται στήν ιδέα ότι αν ή Δανία δέν μπορέ- ση νά αύξήση τις έξαγωγές της θά μπορέση τουλάχιστον νά μει- ώση τις δαπάνες της σε βιομη- χανικά προϊόντα που τώρα τά φέρνει απ' έξω.

☆

Δέν είναι δύσκολο νά διακρί- νη κανείς τή μεγάλη αντίφασι

που ύπάρχει στο πρόβλημα τού Σκανδιναυικού έμπορίου. 'Η άν- τίφασι αυτή είναι ή ακόλουθη: Οί έξαγωγές τών Σκανδιναυί- κών χωρών πηγαίνουν κυρίως στις βιομηχανοποιημένες χώρες της Δύσεως και τού Νότου. Οί δυνατότητές τους νά συναγωνι- σθούν σε βιομηχανικά προ- ιόντα είναι πολύ περιορισμένες. Συγχρόνως τó επίπεδο τών τι- μών για γεωργικά προϊόν- τα θά πέση αναγκαστικά αφού ανοίγονται καινούργιες άνεκμε- τάλλευτες πηγές έφοδίων στον κόσμο. 'Η Σκανδιναυία χρειά- ζεται μιá μεγάλη αγορά που νά μπορεί νά τραθήξη τά τόσο κα- λά βιομηχανικά της προϊόντα και τή μεγάλη παραγωγή της σε τρόφιμα, κυρίως ψάρια και λίπη. Χρειάζεται άκόμη πελά- τες για τά θαυμάσια ναυπη- γεία της. Τέτοιες μεγάλες άγο- ρές θρίσκονται σήμερα όχι στή Δύσι αλλά στήν 'Ανατολή: Ρω- σία, 'Ινδίες, Κίνα. Και άκριβώς πρós τις κατευθύνσεις αυτές τó Σκανδιναυικό έμπόριο έχει τις μεγαλύτερες άδυναμίες.

'Από τή Ρωσία έχουν απογο- ητευθ ή. Δέν έχρησιμοποίησε πα- ρά ένα μικρό μέρος τών μεγά- λων μακροπροθέσμων πιστώσεω- ν που είχε στή διάθεσί της μετά τόν πόλεμο. Και στή θέσι τών μεγάλων άγορών που οί Ρώσοι ύποσχέθηκαν νά κάμουν, δέν πρόσφεραν παρά λίγες σταγό- νες. Οί έξαγωγές της Σουηδίας πρós τήν Σοβιετική 'Ενωσι άν- τιπροσωπεύουν λιγώτερο από τά 2% τού συνόλου τών έξαγωγών της, ενώ από τó σύνολο τών εί- σαγωγών της Σουηδίας λιγώτε- ρο από τó 1% προέρχεται από τή Ρωσία. Κάτι παρόμοιο γί-

νεται και με τή Νορβηγία και τή Δανία.

'Από πολιτικής άπόψεως οί Σκανδιναυικές χώρες έχουν έ- νιαίο προσανατολισμό. 'Στέκον- ται στο πλευρό της Δύσεως και σε περίπτωση πολέμου τά όπλα που έφθασαν τελευταίως από τις 'Ηνωμένες Πολιτείες στή Δανία και τή Νορβηγία θά χρησιμο- ποιηθούν για νά προστατευθ ή ή άνεξαρτησία τους. 'Ο Σουηδός Πρωθυπουργός (που είναι μόλις 49 έτών) έπεδίωξε κ' έπέτυχε νά διατηρήση στον τελευταίο πό- λεμο τήν πατροπαράδοτη πολι- τική ουδετερότητος της Σουη- δίας. Τώρα καταλαβαίνει ότι ό «Βορράς», είτε έχει σύμφωνο συμμαχίας είτε όχι, στήν ούσία είναι κάτι άπολύτως ένιαίο και θά σταθ ή ή άπέση όλος μαζί. 'Επείξε έξυπνα τά χαρτιά του με τή Ρωσία και είναι πολύ πι- θανόν — όπως πιστεύουν πολλοί Σουηδοί — ότι ή άνεξαρτησία της Φινλανδίας διατηρήθηκε χά- ρις στήν άρνησι της Σουηδίας νά μετάρχη με τή Νορβηγία και τή Δανία σε μιá έπίσημη στρατιωτική συμμαχία, που οί Ρώσοι θά νόμιζαν ότι στρέφε- ται έναντίον τους. Μιλώντας με τόν Σουηδό Πρωθυπουργό τόν ρώτησα: «'Η Σουηδία δέν έχει πολεμήσει από τόν καιρό τού Ναπολέοντος. Πώς θά πολεμήση αν ύποστη έπίθεσι;». 'Ο Πρωθυ- πουργός με κύτταξε σκεπτικός και είπε: «Δέν ξέρω πόσο καλά θά πολεμήσουμε, αλλά ξέρω έ- να πράγμα: "Όποιος και αν είναι οί πιθανότητες πάντως θά πολεμήσουμε». "Αφησε νά έννο- ηθ ή καθαρά ότι καμμιá έπιθε- τική Δύναμις δέν θά είχε ξανά τήν εύκαιρία νά μεταφέρη μέσω σουηδικού έδάφους, με οιοδήποτε πρόσχημα, στρατεύματα για έ-

πίθεσι έναντίον της Νορβηγίας. Κανείς μέσα στή Σουηδία δέν αισθάνεται εύχάριστα με τή σκέ- ψι ότι ό γερμανικός στρατός πέ- ρασε από τή Σουηδία για νά φθάση στή Νορβηγία. «Αυτό δέν θά ξαναγίνη» λένε όλοι.

Οί τρεις Σκανδιναυικές χώ- ρες αισθάνονται άπέναντι στήν Φινλανδία, που ζή τόσο άμεσα στή σκιά της Ρωσίας, σεβασμό, συμπόνια και πραγματική στορ- γή. 'Η Φινλανδία έδειξε ότι — αν χρειασθ ή — θά πολεμήση στα βουνά σκληρό άνταρτοπόλεμο, προτού ύποκύψη σε ξένη κατοχή.

"Όσο κι' αν είναι εύκολο για μιá μεγάλη Δύναμι νά κατακτή- ση τις Σκανδιναυικές χώρες — αν και με τόν μικρό αλλά τόσο καλά εκπαιδευμένο στρατό τους αυτό άσφαλώς δέν θά είναι ζή- τημα 24 ώρων — ώστόσο τó νά επιβάλη τήν κατοχή της θά είναι κάτι έντελώς διαφορετι- κό. Οί άποστάσεις είναι τερά-στιες, οί άνθρωποι έχουν αυτο- πεποιθισι και τά άπέραντα δά- δη προσφέρουν θαυμάσιο κρη- σφύγετο.

'Η Κομμουνιστική δρᾶσι στις Σκανδιναυικές χώρες έφθασε στήν άκμή της στις μεταπολεμι- κές έκλογές. Τώρα παρακμάζει. 'Η Μόσχα, κατά περίεργο τρό- πο, δέν δείχνει κανένα ένδιαφέ- ρον για τούς Σκανδιναυούς ό- παδούς της και οί Σκανδιναυί- κές Κυβερνήσεις δέν φαίνονται νά άσχολούνται με τήν «'Ερυθρή άπειλή».

Σε έναν ειρηνικό κόσμο ή Σκανδιναυία θά μπορούσε νά ζήση θαυμάσια. Θά είχε μιá με- γάλη άνοικτή αγορά στήν 'Ανα- τολή, θά έκανε έμπόριο με τήν Ρωσία, θά ναυπηγούσε πλοία για τις 'Ινδίες και τήν Κίνα. Συγχρόνως θά μπορούσε νά όρ-

γανώση τη δική της ζωή σύμφωνα με τη μακρόχρονη δημοκρατική της παράδοσι, διατηρώντας τους πνευματικούς της δεσμούς με την Δύσι. Δυστυχώς ο σημερινός κόσμος δεν είναι τόσο άπλός. Δεσμευμένες γεωγραφικά ανάμεσα στην Κομμουνιστική 'Ανατολή και την Δύσι του Σχεδίου Μάρσαλ, οι Σκανδιναβικές χώρες υπόκεινται σε πίεσι και από τις δυο πλευρές.

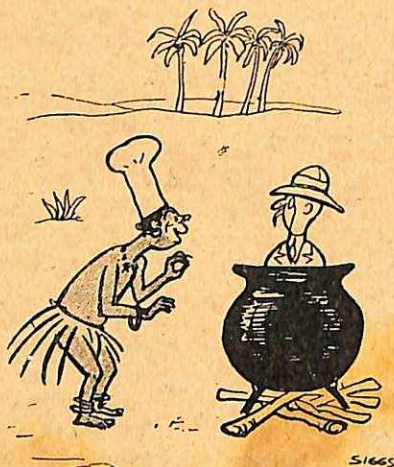
Σε μιὰ εποχή πολιτικής επιρροής ή θέσι των μικρών κρατών είναι αναπόφευκτα μειονεκτική. Τα μικρά κράτη όμως έχουν το πλεονέκτημα της εύκολης επαφής μεταξύ κυβερνωμένων και κυβερνώντων. 'Υπάρχει ακόμη και ένας άλλος παράγων που μπορεί να εντείνει τη σημασία των μικρών έθνων στο μέλλον: ή άτομική δύναμι. Είναι πολύ πιθανόν ότι γρήγορα ή Σουηδία θα πάρη ήγετική θέσι στην επινόησι μεθόδων για την εξαγωγή ούρανίου από κατώτερα ορυκτά, που υπάρχουν άφθονα.

Είδα το μοντέρνο κυκλοτόνιο που γίνεται τώρα στην Ουψάλα με την επίβλεψι του Τέομπάλντ Σβέλμπεργκ, που έχει κερδίσει το βραβείο Νόμπελ. Πολύ δίκαια ήταν υπερέφανος για την πρόοδο που έχει γίνει στη Σουηδία στο πεδίο των επιστημονικών έρευνών. 'Ετσι αύριο μιὰ μικρή Δύναμις θα μπορή να σταθί ίση κοντά στην πιό Μεγάλη. Στο σημείο αυτό θα είχα άπόλυτη έμπιστοσύνη στη Σουηδία.

Η έξασφάλισι πραγματικής ειρήνης είναι κάτι περισσότερο από επιθυμία στις Σκανδιναβικές χώρες. Είναι ή μόνη διέξοδος για να επιτευχθή ή καλή λειτουργία της παράξενης και πολυσύνθετης οικονομίας τους και συγχρόνως να διατηρηθή ο πολιτισμένος και δημοκρατικός τρόπος ζωής τους, που τόν έπέτυχαν με τόση δυσκολία και γι' αυτό είναι τόσο αξιέπαινες.

(Λύσεις 3η σελίδα έξωφύλλου)

Από το «Leader Magazine» Λονδίνο

— "Ένας κόμπος σκόρδο σάς ένοχλεί;

ΝΕΚΡΟΙ ΠΟΥ ΞΑΝΑΖΟΥΝ

Του

K LAUS BESSER

Ο Ρώσος χειρουργός Νεγκόσκυ βρισκόταν στο έργοαστήριό του στη Μόσχα όταν κτύπησε το τηλέφωνο. Ο γιατρός πήρε το ακουστικό και από την άλλη άκρη του καλωδίου άκουσε μιὰ καθαρή φωνή να του λέη:

— Έδω Βαλεντίνος Ζερεπάνωβ. Σήμερα γιορτάζω την δεύτερη επέτειο του θανάτου μου και θά ήθελα να σάς ευχαριστήσω ακόμη μιὰ φορά για ό,τι κάνατε για μένα.

Σε λίγο ο Νεγκόσκυ κρέμασε πίσω το ακουστικό και κύταξε το ήμερολόγιο: 3 Μαρτίου 1946. Πραγματικά! Ο Ζερεπάνωβ γιόρταζε τα δεύτερά του γενέθλια. Είχε πεθάνει σ' ένα χειρουργείο του μετώπου στις 3 Μαρτίου 1944.

Την ημέρα εκείνη ο Ζερεπάνωβ έφθασε στο χειρουργείο με μιὰ σοβαρή πληγή ψηλά στον δεξιό μηρό. Η κεντρική αρτηρία και τα νεύρα ήσαν κομμένα, έκτός δ' απ' αυτό είχε διπλή πνευμονία και είχε υποστή ίσχυρό σόκ. Ο άνθρωπος ήταν έτοιμος θάνατος. Αφού έγινε άμέσως με-

τάγγισι αίματος ο γιατρός άρχισε να χειρουργή.

Αλλά ή κατάσταση του Ζερεπάνωβ όλο χειροτέρευε ώπου σε μιὰ στιγμή ή καρδιά σταμάτησε να κτυπά και ο σφυγμός έσβυσε. Η περίπτωση αυτή στά βιβλία της λατρικής καταγράφεται ως: «Τελεία άπώλεια των άνασταλτικών κινήσεων, διαστολή των όφθαλμών, κλινικός θάνατος». Ο γιατρός της υπηρεσίας ανέφερε: «Θάνατος όφειλόμενος εις σόκ και άπώλειαν αίματος επί 19.41 ώρας».

Ο νεκρός όμως ήταν τυχερός. Ο γιατρός Νεγκόσκυ έτυχε να βρίσκεται εκείνη την ώρα στο χειρουργείο. Ήταν ο άνθρωπος που προσπαθοῦσε να ξαναφέρη στη ζωή τους «κλινικώς» νεκρούς και που είχε δοκιμάσει τη μέθοδό του σε 250 περιπτώσεις. Ο Νεγκόσκυ δεν εγκατέλειψε τη νέα περίπτωση που του παρουσιαζόταν και άρχισε να ενεργή ύστερα από τριάμισυ λεπτά.

Η προσπάθειά του επέτυχε. Ύστερα από άλλα τρία λεπτά ή καρδιά και οι πνεύμονες του Ζερεπάνωβ άρχισαν πάλι να λει-

τουργούν. Είκοσι ώρες αργότερα ο άρρωστος κούνησε τὰ χέρια του και σὲ εἴκοσι λεπτά ἀκόμη ἀνασῆκωσε τὸ κεφάλι του, ἀλλὰ μόνο τὴν ἄλλη μέρα ἄρχισε νὰ διακρίνῃ τὸ φῶς καὶ νὰ μιλή. Ὁ Ζερεπάνωβ εἶχε γυρίσει στὴ ζωὴ καὶ ἀνέρρωσε τελείως.

Γιὰ τὸν κοινὸ θνητὸ ἡ ἐπαναφορὰ αὐτὴ στὴ ζωὴ θὰ φαίνεται κάτι καταπληκτικόν. Γιὰ τὸν χειρουργὸ ὅμως, ποὺ ἀγωνίζεται μὲ τὸν θάνατο κάθε μέρα, ἡ ἱστορία αὐτὴ δὲν παρουσιάζει τίποτε τὸ παράξενο. Ὡστόσο οἱ προσπάθειες τῆς Ἐπιστήμης γιὰ νὰ θρεθοῦν μέθοδοι ἐπαναφορᾶς στὴ ζωὴ καὶ συστηματικῆς καταπολεμήσεως τοῦ κλινικοῦ θανάτου εἶναι σχετικὰ πρόσφατες.

Στὴν Ἀμερικὴ, τὴ Ρωσία, τὴ Γαλλία, τὴ Σουηδία καὶ τὴν Γερμανία πολλοὶ ἐπιστήμονες κάνουν μεθοδικὰς ἐρευνες γιὰ νὰ βροῦν ἕναν τρόπο νὰ νικοῦν τὸν κλινικὸ θάνατο σὰν νὰ ἦταν μιὰ περαστικὴ ἀρρώστεια. Οἱ γιατροὶ ποὺ ἔχουν εἰδικευθῇ σ' αὐτὸ τὸ θέμα διαχωρίζουν σαφῶς τὸν κλινικὸ ἀπὸ τὸν βιολογικὸ θάνατο.

Ὁ κλινικὸς θάνατος, ποὺ εἶναι ὁ μόνος ποὺ μπορεῖ νὰ καταπολεμηθῇ, προέρχεται ἀπὸ ἀδυναμία τῆς καρδιάς καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Ὁ βιολογικός, ὁ τελικός καὶ «ἀληθινός» θάνατος προέρχεται ἀπὸ τὴν καταστροφὴ τῶν ζωτικῶν ὀργάνων καὶ λειτουργιῶν τοῦ σώματος.

★

Ἐξ ἑλπιῶν ὕστερα ἀπὸ τὴν παῦσι τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ἀρχίζει ἡ ἀποσύνθεσι ὠριμασμένων ζωτικῶν κυττάρων τοῦ ἐγκεφάλου. Τὰ ἔξῃ αὐτὰ λεπτά εἶναι ἀποφασιστικά καὶ ἡ ὅλη ἐπιτυχία τῆς ἐπαναφορᾶς στὴ ζωὴ

ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔγκαιρη ἐπάνοδο τῆς κυκλοφορίας μέσα σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ ὄριο.

Ὅλα τὰ συστήματα ἐπαναφορᾶς στὴ ζωὴ ἔχουν ἕνα κοινὸ σκοπὸ: τὴν ὅσο τὸ δυνατόν ταχύτερη προμήθεια ὀξυγόνου στὸν ἐγκέφαλο καὶ τὴν διατήρησι τῆς κυκλοφορίας. Ὁ γιατρός Νεγκόσκυ στὰ πειράματά του χρησιμοποίησε μιὰ συσκευή ποὺ μοιάζει μὲ φουερό καὶ δίνει στοὺς πνεύμονες ἀέρα. Συγχρόνως ἔκαμε σὲ κεντρικὴ ἀρτηρία μεταγωγισ αἵματος στὸ ὁποῖο εἶχε προσθέσει γλυκόζη καὶ ὀξυγόνο.

Ἀλλὰ μέσα ποὺ βοηθοῦν στὴν ἐπαναφορὰ τῆς ζωῆς εἶναι μασσὰς στὴν καρδιά καὶ τονωτικὰς ἐνέσεις. Ὁ γιατρός Νεγκόσκυ ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπὸ 52 περιπτώσεις κλινικοῦ θανάτου ποὺ τοῦ ἔτυχαν σὲ χειρουργεῖα τοῦ μετώπου, ἐπέτυχε στὶς 12 καὶ ἔσωσε τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους, οἱ 37 ξαναγύρισαν στὴ ζωὴ γιὰ λίγο ἀλλὰ πέθαναν ἀπὸ τὰ τραύματά τους.

★

Ἡ Ἐπιστὴμη ὅμως προχωρεῖ. Τὰ ἀποφασιστικά ἔξῃ λεπτά μποροῦν νὰ γίνουν καὶ μισὴ ὥρα διὰ εἶναι δυνατόν νὰ δοθῇ ὀξυγόνο στὸν ἐγκέφαλο.

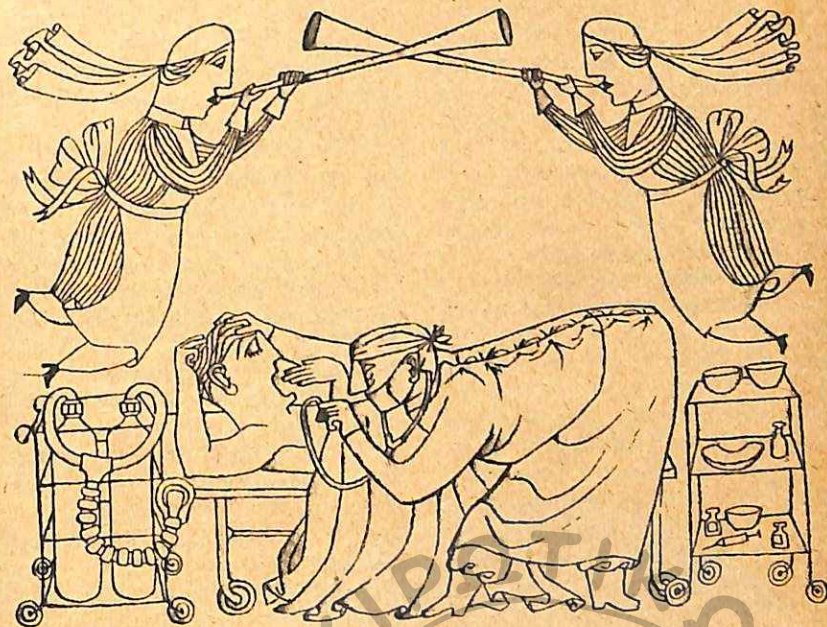
Στὴν κλινικὴ Κράφορντσεν τῆς Στοκχόλμης ἔγιναν πολλὰ πειράματα σὲ ζῶα. Χρησιμοποιώντας ὡς ὑποκείμενα τῶν πειραμάτων τοὺς σκύλους, οἱ γιατροὶ τοὺς ἔξωσαν μιὰ συσκευή ἡ ὁποία — ἐνῶ ἡ καρδιά ἦταν σταματημένη — διατηροῦσε τὴν κυκλοφορίαν. Τὸ αἷμα περνοῦσε ἀπὸ ἕναν κύλινδρο γεμᾶτο ὀξυγόνο καὶ ξαναγύριζε στὸ σῶμα μὲ τὴ βοήθεια μιᾶς ἀντλίας. Ἐπὶ τὸν σκύλου ἐπέζησαν ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐπέμβασι χωρὶς κανένα

κακὸ ἐπακόλουθο. Ἐπὶ μισὴ ὥρα ἡ καρδιά τους δὲν λειτουργοῦσε καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος στὸν ἐγκέφαλο ἐξακολούθει σὲ μετεχρηστικὰς μεθόδους.

Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο θεραπεύθηκαν ἄνθρωποι ποὺ ὑπέφεραν ἀπὸ τὴν καρδιά τους. Τὴν ὥρα ποὺ

ρήσεις τῆς καρδιάς.

Πρὶν ἀπὸ λίγον καιρὸ ἕνα ἀγοράκι ἔξῃ ἐτῶν «πέθανε» στὸ Νοσοκομεῖο Σαίλντ - Ἀλμπανς τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐνῶ δηλαδὴ τοῦ ἔκαναν μιὰ ἐγχείρησι ἀδένων ἡ καρδιά του σταμάτησε νὰ κτυπᾷ. Ὑστερα ἀπὸ λίγα λεπτά ὁ

ἡ συσκευή ἀντικαθιστοῦσε τὴν καρδιά καὶ ἡ καρδιά ἦταν ἄδεια ἀπὸ τὸ αἷμα ὁ γιατρός μποροῦσε νὰ ἐπέμβῃ καὶ νὰ ἐγχειρήσῃ τὴν καρδιά. Οἱ ἀσθενεῖς, σύμφωνα μὲ τὶς παλαιότερες ἀντιλήψεις, ἔμειναν «νεκροὶ» ἐπὶ εἴκοσι λεπτά καὶ ὕστερα συνέχισαν τὴ ζωὴ τους.

Ὅλα τὰ ὄργανα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλο, μποροῦν νὰ μείνουν χωρὶς ὀξυγόνο τὸ πολὺ ἐπὶ μισὴ ὥρα. Ἡ «τεχνητὴ καρδιά» γεφυρώνει αὐτὸ τὸ χάσμα καὶ ἐπιτρέπει νὰ γίνουν ἐγχει-

χειρουργοὶ Ρίτσαρντ Γκάγιαρντ ἔκαμε μιὰ τομὴ πάνω ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ παιδιοῦ, ἔβαλε τὰ δάκτυλά του προσεκτικὰ μέσα στὰ χεῖλη τῆς τομῆς καὶ ἔκαμε μασσὰς στὴν καρδιά ὅπου ξανάρχισε νὰ κτυπᾷ. Τὸ παιδί ἦταν τυχερὸ καὶ σώθηκε χάρις σ' αὐτὴ τὴν ἐπέμβασι τοῦ γιατροῦ.

Τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ μασσὰς τῆς καρδιάς εἶναι πολὺ γνωστὸ στοὺς ἰατρικοὺς κύκλους καὶ χρησιμοποιεῖται ἀρκετὰ συχνά. Ἡ ἐπιτυχία του ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἀπὸ τὸ κατὰ πόσον ὁ ὄργανος

νισμός του ασθενούς είναι άρκε-
τά δυνατός ώστε να επιζήσει καί
να κατανικήση τα αίτια της αρ-
ρώστειας. Στα ιατρικά δελτία
αναφέρθηκε τελευταίως ή περι-
πτωση ενός αρρώστου που τον έ-
πανεφέραν στη ζωή τρεις φορές
αλλά τελικά πέθανε.

Είναι γνωστό πως το ηλεκτρι-
κό ρεύμα γίνεται συχνά αίτια θά-
νάτου. Η ύψηλή τάσι του ρεύμα-
τος είναι πολύ επικίνδυνη για
τόν άνθρωπο, αλλά ακόμα συχνά
καί χαμηλή τάσι ακόμα μπορεί
να προξενήσει θάνατο. Μερικοί
διακεκριμένοι επιστήμονες ισχυ-
ρίζονται ότι ο θάνατος από ήλε-
κτροπληξία πρέπει κατ' αρχήν
να θεωρηται φαινομενικός.

Ένας μηχανικός που άγγιξε
ένα καλώδιο 220 βόλτ με άτελη
μόνωση έμεινε άμέσως άναίσθη-
τος. Ο γιατρός που τον είδε νό-
μισε ότι ήταν νεκρός, αλλά για
να είναι απολύτως βέβαιος προ-
σπάθησε να τον συνεφέρει. Ύστε-
ρα από δύο ώρες ο άνθρωπος
έδειξε άνεπαίσθητα σημεία ζωής,
ύστερα από τρεις ώρες έκανε μι-
κρές κινήσεις καί τελικά σώθηκε.

Ο φαινομενικός θάνατος που
προκαλείται από ηλεκτροπληξία
μοιάζει με την κατάσταση που
φέρνει ή επίδρασι ενός άναίσθη-
τικού, γιατί σε πολλές περιπτώ-
σεις ο άνθρωπος μπορεί να σω-
θη καί άφου έχουν περάσει τα
πολύτιμα ξη πρώτα λεπτά.

Όπως φαίνεται, στίς περιπτώ-
σεις αυτές δεν σταματούν άπο-
λύτως όλες οι λειτουργίες. Έχει
τύχει να θεωρηθη ένας άνθρω-
πος νεκρός καί όμως να παρα-
τηρηθη άμέσως ότι ή καρδιά
χτυπούσε ακόμα άνεπαίσθητα.
Σε περιπτώσεις ηλεκτροπληξίας
οι προσπάθειες διασώσεως πρέ-
πει να έξαντλούνται ως το έσχατο.

Ένας Άμερικανός δημοσιο-

γράφος είχε την ιδέα να ρωτήσει
άνθρώπους που είχαν «γυρίσει»
στη ζωή μ' αυτό τον τρόπο, ποιές
ήταν οι έντυπώσεις τους. Όλοι
όμως είπαν ότι δεν είχαν να άπο-
καλύψουν κανένα μυστικό. Τίπο-
τε δεν είχε συμβη τα λίγα λεπτά
που δεν βρίσκονταν στη ζωή. Οι
περισσότεροι μάλιστα άρνήθηκαν
τήν ρωμαντική ιδέα που επικρα-
τεί ότι στίς τελευταίες του στιγ-
μές βλέπει κανείς μπροστά του
σάν σε κινηματογράφο όλη του
τή ζωή.

Ό ένας είπε ότι είχε λογαριά-
σει με το νοϋ του πόσα λεφτά εί-
χε στο πορτοφόλι του, ενώ ένας
άλλος θυμήθηκε ένα βιβλίο που εί-
χε δανείσει σ' ένα φίλο του. Κά-
ποιος, που είχε ήδη «έπανεέλθει»
στη ζωή καί κινδύνευε πάλι, ήθε-
λε να πή στο γιατρό να μην τον
ξανασώσει γιατί δυο θάνατοι ή-
σαν ύπεραρκετοί. Όλοι επέμει-
ναν ότι χάνοντας τίς αισθήσεις
τους είχαν βυθισθη στο μηδέν.
Όταν ξαναγύρισαν στη ζωή ξύ-
πνησαν «με την ίδια ψυχή».

Η Έπιστήμη άσφαλώς θα προ-
οδεύση σιγά-σιγά καί θα μπο-
ρή να σώζη πολλούς ανθρώπους
από τον κλινικό θάνατο.

Η επαναφορά στη ζωή ώστό-
σο δεν μπορεί βέβαια να έξαλεί-
ψη τα αίτια που προκάλεσαν την
άρρώστεια ή το θάνατο. Άν τον
σώμα δεν είναι αρκετά γερό για
να επιζήσει ή αν αίτια του θανά-
του ήταν οργανική άρρώστεια ή
σοβαρή άδυναμία, τότε ο άνθρω-
πος τελικά δεν θα σωθη. Η προ-
σπάθεια πάντως πρέπει να γίνη
μέσα στα άποφασιστικά πρώτα
ξη λεπτά. Τα κύτταρα του έγ-
κεφάλου έξ αίτίας της έξαιρετι-
κά λεπτής τους ύφης δεν μπο-
ρούν να ξαναπάρουν ζωή αν πε-
ράση το χρονικό αυτό όριο.

«Die Welt Am Sonntag» Άμβούργο

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟ

Του

Γ. Μ. ΜΑΚΡΗ

Ποιός θα το φανταζόταν, όταν
τις πρώτες δειλές καί πρωτόγο-
νες κινηματογραφικές προβολές,
πως ή κινηματογραφία θα είχε
τόσο ραγδαία εξέλιξι, πως σε λί-
γα χρόνια θα γινόταν μιά άπό
τις πρώτες βιομηχανίες του κό-
σμου καί πως θα κατώρθωνε ν'
ανάπτυξη τεχνικά μέσα καί να
δημιουργήσει ένα δικό της ύφος,
σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα,
που θα την βοηθούσαν να ύψωθη
στο επίπεδο της Τέχνης; Η πρώ-
τη έντύπωση, στην αρχή του αιώ-
να μας άπό τον κινηματογράφο
ήταν ότι το καινούργιο αυτό τε-
χνικό μέσον ήταν καί θα μείνη ένα
περίεργο θέαμα, μιά παράξενη
διασκέδασι, μιά ζωντανή καί πρω-
τότυπη ψυχαγωγία. Κανένας τό-
τε δεν αντίκρουσε τον κινηματο-
γράφο σαν Τέχνη καί κανένας
δεν τόλμησε να προμαντέψη την
κατοπινή του πρόοδο. Δεν μπο-
ρούσε ακόμη να γίνη δεκτό πως
ύπήρχε ή δυνατότητα να γεννη-
θη μιά τέχνη άπό την επινόησι
καί χρησιμοποιήσι νέων τεχνικών
μέσων. Όλοι πίστευαν πως ή
τέχνη ξεπηδά μόνο άπό την έμ-
πνευσι, άπό τίς μυστικές δυνά-
μεις του ανθρώπου, που δεν έ-
χουν καμμία σχέση με τα υλικά
μέσα. Κι' όμως ή μεγάλη έπα-
νάστασι, που έκανε ή κινηματο-
γραφία στην περιοχή της Τέχνης,
είναι άκριβώς αυτή: ότι χρησι-

μοποίησε τα υλικά μέσα που εί-
χε στη διάθεσί της, τίς τεχνικές
επινοήσεις καί τελειοποιήσεις με
τέτοιον τρόπο, ώστε να φθάνη σ'
άποτελέσματα, που να δίνουν καλ-
λιτεχνική συγκίνησι καί αισθητι-
κές έντυπώσεις. Για πρώτη φορά
ο καλλιτέχνης ξεκίνησε έχοντας
για έφόδια τεχνικά μέσα καί προ-
χώρησε σ' αισθητικά καί καλλι-
τεχνικά αποτελέσματα. Πήρε στα
χέρια του μερικά όργανα, μερι-
κά μηχανήματα — κ' ένα άπ' αυ-
τά, ο φακός, θα γινόταν πολύ
γρήγορα ένα καινούργιο καί πιο
καλλιεργημένο ανθρώπινο μάτι
— δούλεψε μ' αυτά, αναζήτησε
μ' αυτά, πειραματίστηκε μ' αυτά,
μάντεψε τίς δυνατότητές τους καί
δημιούργησε μιάν ολότελα νέα
τέχνη. Ήταν μιά επανάστασι,
που ελάχιστοι πρόσεξαν άπ' την
αρχή τη σπουδαιότητά της. Για
πρώτη φορά έπειτ' άπό αιώνες
γεννιόταν μιά καινούργια τέχνη
κ' έρχόταν να προστεθη στίς
παλιές, παίρνοντας κάτι άπό την
κάθε μιά καί δείχνοντας πως θα
μπορούσε μιά μέρα να γίνη ίσως
ή καθολική σύνθεσί τους.

Στην αρχή οι ύποσχέσεις δεν
ήσαν ακόμα τόλμηρες κ' οι πραγ-
ματοποιήσεις δεν έπειθαν πως ο
κινηματογράφος ήταν ικανός να
ξεπεράση τα όρια του παιγνιδιού
ή της ψυχαγωγίας καί να δώση ά-
ληθινά έργα Τέχνης. Οι πρώτες

ταινίες ήταν πρωτόγονες και παιδιαστικές, χοντρές φάρσες ή ανούσια μελοδράματα. Κανένας σχεδόν δεν πίστευε πως ήταν μονάχα μια άρχη που θα είχε γρήγορη και καταπληκτική συνέχεια. "Επειτα, όταν πέρασαν λίγα χρόνια, μερικοί νόμισαν ότι μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την όθνη σαν μια φορητή θεατρική σκηνή: "Ο κινηματογράφος ήταν ένα τεχνικό μέσο για την εύκολη διάδοσι του θεάτρου. "Αρκετόν καιρό κράτησε αυτή η αντίληψη, που δεν αναγνώριζε στον κινηματογράφο αὐθύπαρκτη περιοχή, αλλά τον έβλεπε σαν ένα κονσερβρισμένο θέατρο. Δεν είχαν φανή ακόμα οι πρωτοπόροι κινηματογραφιστές, που θα ξεχώριζαν τις δυνατότητες της καινούργιας τέχνης και θα έξερευνοῦσαν την περιοχή της — την περιοχή όπου μπορεί να κινηθῇ σαν αυτόνομη τέχνη ο κινηματογράφος. "Αργότερα, πολύ αργότερα, έγινε η απαραίτητη αυτή εξερεύνησις, καθωρίστηκε η περιοχή της τέχνης των κινούμενων σκιών και μελετήθηκαν οι σχέσεις της με τις άλλες τέχνες και ειδικότερα με το θέατρο. Καί ήταν απόλυτη ανάγκη να γίνη αυτό, για να διαλυθοῦν βαθεῖες προκαταλήψεις, για να λείψουν επικίνδυνες παρεξηγήσεις, για να μὴ γίνῃ σύγχυσις, για να ξεκαθαρίσουν οι ιδέες. "Ετσι χρειάστηκε καιρός και προσπάθεια για ν' αναγνωρισθῇ πὼς ο κινηματογράφος δὲν εἶναι κινηματογραφημένο θέατρο, οὔτε μονάχα μιὰ φωτογραφία σὲ διάρκειαν, ἀλλὰ ἐξέχωρη, αὐθύπαρκτη, αυτόνομη τέχνη. Χρειάστηκαν ἡ γοητεία κ' ἡ πειθὼ ἐξαίρετικῶν ταινιῶν για νὰ γίνῃ τελικὰ κοινὴ συνείδησις πὼς ὁ κινηματογράφος δὲν εἶναι οὔτε διασκεδαστικὸ παιγνίδι μόνον, οὔτε κονσερβρισμένο θέατρο. Καί

μόλις τὰ τελευταῖα χρόνια διαλύθηκε ὀριστικὰ ἡ σύγχυσις για τὴν σχέσις ὀθόνης καὶ σκηνῆς, πού τὴν εἶχαν δημιουργήσει στὸ πεδίο τῆς πράξης ἀναρίθμητοι μέτριοι καὶ κακοὶ σκηνοθέτες καὶ στὸ θεωρητικὸ πεδίο ὁ Γάλλος θεατρικὸς συγγραφέας κ' ἔπειτα σκηνοθέτης θεατρικῶν ταινιῶν Μαρσέλ Πανιόλ.

Σήμερα ξέρουμε πὰς ὀριστικὰ ὀρισμένα πράγματα πού μᾶς προστατεύουν ἀπὸ νέες παρεξηγήσεις. Ξέρουμε θετικὰ ποιὲς εἶναι οἱ περιοχὲς τοῦ κινηματογράφου καὶ τοῦ θεάτρου. Τὸ δεύτερο ὑπῆρχε πρὶν ἀπὸ τὸν πρῶτο καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ὑπάρχῃ: εἶναι ἡ δρᾶσι πού βασίζεται στὸ λόγο κ' ἔχει θέμα τὸν ἄνθρωπο. "Ο κινηματογράφος — πού βρίσκεται ἀκόμα στὸ στάδιο τῶν ἀναζητήσεων — εἶναι κάτι ὁλοτελὲς ἄλλο: ἡ δρᾶσι τοῦ βασίζεται στὴν εἰκόνα — καὶ γενικώτερα στὸ ρυθμὸ τῆς κίνησις — κ' ἔχει θέμα ὅλες τὶς ἐπιφάνειες, τὸν ὁρατὸ κόσμον. "Ενα θεατρικὸ ἔργο δὲν μπορεῖ νὰ νοηθῇ χωρὶς πρόσωπα. Μιὰ ταινία μπορεῖ νὰ τ' ἀγνοήσῃ. Κι' ὅταν ἀκόμα τὸ θέμα περιορίζεται στὸν ἄνθρωπον, καὶ πάλιν ὑπάρχει μιὰ οὐσιαστικὴ διαφορὰ στὸ ἴδιο θέμα: στὴ σκηνὴ κινεῖται καὶ δρᾶ τὸ ἄτομον, στὴν ὀθόνη μπορεῖ νὰ κινηθῇ καὶ νὰ δράσῃ τὸ πλῆθος. Αὐτὴ εἶναι, μάλιστα, μιὰ ἀπὸ τὶς χαρακτηριστικώτερες τάσεις τῆς κινηματογραφίας, πού, κι' ὅταν παίρνῃ για θέμα τὸν ἄνθρωπον, εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα τὴν τέχνη των μαζῶν. Γιατὶ ἀπλουστάτα σπάζει τὰ ὅρια τῆς σκηνῆς κ' ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ κινηθῇ σὲ πλατύτερα πλαίσια. Τὸ θέατρο καθορίζεται ἀπὸ τὸ χῶρον, ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ μὴν ξεπεράσῃ μιὰν αὐστηρὰ χαραγμένην σὲ χῶρον περιοχὴ. "Ο κινηματογράφος δὲν ἔχει τέτοια

δεσμά. "Επειτα, στὸ θέατρο εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἄμεση, ἡ ζεστή, ἡ προσωπικὴ ἐπικοινωνία τῆς σκηνῆς μετὰ τὸ Κοινόν: κάθε παράστασις εἶναι κ' ἓνα καινούργιον πείραμα. Στὸ θέατρο, ὁ θεατὴς εἶναι ἀκίνητος, καθισμένος. Στὸν κινηματογράφον κινεῖται, γιατί ταυτίζεται μετὰ τὸν κινηματογραφικὸ φακόν, πού βλέπει συχνὰ μιὰν ἀκίνητη εἰκόνα ἀπὸ διάφορα σημεία, ἀπὸ διάφορες ὀπτικές γωνίες, γιατί κινεῖται ἐκεῖνος. Στὸν κινηματογράφον ὑπάρχει, για τὸ θεατὴν, πάντοτε ἔτοιμον τὸ ἀποτέλεσμα, πού ἔχει πάψει νὰ εἶναι πείραμα κ' ἔχει πάρει, στὴν ὀθόνη, μιὰν ὀριστικὴν κι' ἀναλλοίωτη μορφή. Διαφορὰ στὸ θέμα, στὸ ὕλικο, στὰ μέσα, στὸ ἀποτέλεσμα. Τίποτε σχεδόν τὸ κοινόν. Στὸν κινηματογράφον δὲν ὑπάρχει κανὼν συγγραφέας. Μιὰ ταινία εἶναι προϊόν τῆς συνεργασίας τοῦ σκηνοθέτη, τοῦ σεναριογράφου, τοῦ ὀπερατέρ, τοῦ μουσικοῦ, τῶν διαφόρων τεχνικῶν — ὅσο κι' ἂν ὁ σκηνοθέτης εἶναι ὁ κυριώτερος δημιουργὸς τῆς ταινίας κι' ἂν σ' αὐτὸν πρέπει νὰ ὑποταχθοῦν ὅλοι οἱ ἄλλοι για νὰ ὑπάρξῃ ἐνότητα. Στὸ θέατρο, ὁ συγγραφέας εἶναι ὁ δημιουργός. "Ολα τ' ἄλλα εἶναι ἐπιβοηθητικά, ἓνα τεχνικὸ συμπλήρωμα. "Ενα θεατρικὸ ἔργο μπορεῖ ἀπλῶς νὰ διαβασθῇ. Μιὰ ταινία ὑπάρχει μόνο ἂν προβλῇ, ἂν ἀποχτήσῃ δηλαδὴ ἔμπρακτα τὸ ρυθμὸ πού τῆς δίνει ἡ κίνησις. "Η σκηνὴ ὑπῆρξε — καὶ ὑπάρχει — καὶ χωρὶς τεχνικά μέσα. Δὲν παύουν νὰ εἶναι ἀριστουργήματα οἱ ἀρχαῖες τραγωδίαι ἢ τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρ ἐπεὶδὴ ὅταν γράφτηκαν δὲν ὑπῆρχε περιστροφικὴ σκηνή. "Η καλλιτεχνικὴ ἀξία μιᾶς ταινίας ἐξαρτᾶται συχνὰ ἀπὸ τὴν πρόοδο τῆς τεχνικῆς. "Ενας ἄνθρωπος εἶ-

ναι ἀρκετὸς για νὰ γράψῃ ἓνα δράμα. Μιὰ ταινία εἶναι σύνθεσις προσπαθειῶν πολλῶν προσώπων. Δὲν ὑπάρχει θεατρικὸ ἔργο χωρὶς τὴν κυριαρχία τοῦ λόγου. Μιὰ ταινία μπορεῖ νὰ εἶναι μόνον εἰκόνες. "Αποκλειστικὰ εἰκόνες. Εἰκόνες πού τὶς ζωντανεύει ἓνας ρυθμός. Δὲν μπαίνει στὴν περιοχὴ τοῦ θεάτρου ὁ κινηματογράφος — ὅταν δὲν παραστρατῇ. Δὲν κάνει ψυχολογία, δὲν καταπιάνεται μετὰ τὴ σύγκρουσι τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὴ Μοῖρα, μετὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἢ μετὰ ἄλλους ἀνθρώπους. Δὲν ἀναλύει τὴν ἀνθρώπιν ψυχὴ. "Αλλο εἶναι ἡ πραγματικὴ περιοχὴ τοῦ. "Η ποίησις τοῦ δὲ θρίσκειται στὸ λόγο, ἀλλὰ στὸν ὀπτικόν του ρυθμό. Εἶναι ἓνα μάτι πού βλέπει — καὶ δείχνει — τὸν ὁρατὸν κόσμον ὅπως δὲν τὸν εἶχαμε ἰδεῖ πρὶν ἀπ' αὐτό: ἀπὸ ἄλλες ὀπτικές γωνίες, μετὰ καινούργια περιέργεια καὶ μετὰ δικιά του προοπτική. Μετὰ δικό του τρόπο, βασικά διαφορετικὸ ἀπὸ τὶς συνήθειες καὶ τὴν ἀναπόφευκτη ρουτίνα τοῦ ἀνθρωπίνου ματιοῦ. "Ο κινηματογράφος ἔκανε μιὰν ἀποφασιστικὴ ἐπανάστασις στὶς σχέσεις μας μετὰ τὸν ὁρατὸν κόσμον. "Αλλάξε τὴν στάσι μας ἀπέναντι τοῦ κ' εἶναι σὲ τοῦτο κάτι ὁλοτελὲς νέο, κάτι θεμελιακὰ διάφορον ἀπὸ τὸ θέατρο καὶ γενικὰ ἀπὸ τὴν τέχνη πού ἐκφράζεται μετὰ τὸν λόγο. Οἱ πραγματικὰ δημιουργικοὶ σκηνοθέτες τοῦ κινηματογράφου κατάλαβαν καλά αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ προσπαθοῦν ἔτσι νὰ χαράξουν τὸ σωστὸ δρόμον, πού πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ ἡ "Εβδομὴ Τέχνη. Οἱ ταινίες ἑνὸς Πάμπστ, ἑνὸς Κλαίρ, ἑνὸς Καρνέ, ἑνὸς Κλουζό, ἑνὸς Βιγκό, ἑνὸς Μπεκερ, ἑνὸς Ὁτάν - Λαρά, ἑνὸς Ροσελλίνι, ἑνὸς Ντέ Σικά, ἑνὸς Ντέ Σάντις, ἑνὸς Λήν, ἑνὸς Ρήντ, ἑνὸς Ὀλίβιε, ἑνὸς

Μαχάτυ, ενός Φόρντ, ενός Ουάι-λερ, ενός Ουέλλες, ενός Κάπρα, ενός Στάρτζες, ενός "Αϊζενσταϊν, ενός Πουντόβκιν, ενός Ντοβιένκο, οι ταινίες του Σαρλό και του Ντίσνεϋ, είναι δημιουργήματα μι-ας καινούργιας τέχνης, πού έχει δικιά της ζωή και υπόσταση, δικά της έκφραστικά μέσα, δικό της άφηγηματικό ύφος, δικούς της τρόπους να προκαλή αισθη-τικά αποτελέσματα και καλλιτε-χνική συγκίνηση, πού δέ μιμείται καμμιάν άλλη τέχνη και δέν έχει σχέση με το θέατρο.

Ο Ράινχαρτ, πού τόσα του χρώσατ το θέατρο, σέ μιὰ συ-νέντευξί του είχε διακηρύξει ζωη-ρά πώς «ο κινηματογράφος δέν έχει καμμιά σχέση με το θέατρο» και είχε τονίσει ότι «είναι δύο τέχνες όσο μπορεί πιό διαφορε-τικές». Και είχε πει, μάλιστα, ό-τι τό μέλλον ανήκει στόν κινημα-τογράφο, «γιατί είναι μοντέρνος, είναι επίκαιρος» και ότι «τώρα πού έχει κατακτήσει και τόν ήχο (και τό χρώμα σήμερα) πρέπει να θρεθούν γι' αυτόν καινούργιες καλλιτεχνικές φόρμες». Και πρό-σθεσε (ή συνέντευξί του αυτή εί-χε δοθί αρκετά πριν από τόν πό-λεμο) : «Μένουν ακόμα πολλά να γίνουν. Και πρέπει — είναι ή ού-σία — νάρθη κάποιος πού όλοι τόν περιμένουμε : ένας συγγρα-φέας ταινιών. Έκείνος πού θα μάς δώση τό ύλικό πού χρειαζό-μαστε έμεις οι σκηνοθέτες. Ο κι-νηματογράφος περιμένει τούς ποι-ητές του».

Ο Ράινχαρτ περίμενε τούς ποι-ητές πού θα δώσουν στήν "Εβδο-μη Τέχνη τ' άριστουργήματά της. Άλλά σήμερα κανένας δέ θ' άρ-νηθί πώς ο κινηματογράφος έ-χει κιόλας τούς πρώτους ποιητές του : τόν Σαρλό — τό μεγαλύτε-ρον άπ' όλους — ένα Ντίσνεϋ, έ-

να Πάμπστ, ένα Ντοβιένκο, ένα Ρενέ Κλαίρ και μερικούς άκόμα. Μη παίρνετε τό Σαρλό μονάχα σάν ήθοποιό, σάν έκτελεστή, γιατί τόν περιορίζετε. Πάρτε τον σά δη-μιουργό τών έργων του — άφοϋ ό ίδιος είναι και σεναριογράφος και σκηνοθέτης και ήθοποιός — και τότε θα νοιώσετε τήν ποιή-σί του. Λίγα έργα στήν έποχή μας δίνουν τόση καλλιτεχνική συγκίνηση και κλείνουν τόση ποι-ηση, όσο οι κωμωδίες του Σαρλό. Είναι άπό τά έργα πού θα επίζη-σουν, γιατί έκφράζουν με τόση α-λήθεια — και ποιήσι — ένα κομμά-τι άπό τήν κοινωνική μας ζωή. Ποίηση θα βρήτε σέ πολλές ται-νίες : στα έπικά ξαναζωντανέμα-τα ιστορικών στιγμών του "Αϊζεν-σταϊν, στις άνήσυχες άναζητήσεις και τις έπιθλητικές εικόνες του Πάμπστ, στή λεπτότατη χάρι, τήν κεφάτη φαντασία και τό άνετο χιούμορ του Ρενέ Κλαίρ, στόν τρόπο πού βλέπει τόν όρατό κό-σμον ό Μαχάτυ, στόν όπτικό λυ-ρισμό του Ντοβιένκο, στα έμψυχω-μένα σκίτσα και τό κινηματογρα-φικό φολκλόρ του Ντίσνεϋ, στήν τραγική λιτότητα του Ροσελλίνι, στήν έκφραστική δύναμη του Ντράγερ, στήν τολμηρή πρωτο-τυπία του Βιγκό. Λίγα έργα στήν έποχή μας έχουν τόση ποιήσι, ό-ση μερικές άπό τις ταινίες του Ντίσνεϋ. Για πρώτη φορά έπειτ' άπό πολύν καιρό ή Τέχνη θρήκε ένα νέο στοιχείο, ή φαντασία ξα-ναπήρε τέτοιαν έλευθερία. Δέν ξέρω καμμιάν άλληνη έκδήλωσι τέχνης τά τελευταία χρόνια πού να ξεφεύγη τόσο πολύ άπό τά γνωστά σχήματα, πού ν' άνοίγη πλατύτερος όρίζωντες, πού να είναι αισθητικά άγνότερη άπό με-ρικά міку-μάους του Ντίσνεϋ. Ο μάγος αυτός, με τό άνάλαφρο και ποιητικώτατο έργο του (τό

έργο τών καλών του στιγμών) χαράζει ένα άπό τούς σωστούς δρόμους του κινηματογράφου : τή δημιουργία ενός φανταστικού κό-σμου, τήν άπολύτρωσι άπό τήν ά-πλή φωτογραφική άντιγραφή ή άπόδοσι τής ζωής και τών αντι-κειμένων, τήν άναζήτηση τρόπων και μέσων πού να επιτρέπουν τό ζωντανέμα τών πιό παράτολμων συλλήψεων τής φαντασίας. Ποιά σχέσι ύπάρχει άνάμεσα σ' όλα αυτά και στο θέατρο ; Και ποιά σχέσι ύπάρχει άνάμεσα στήν «Έκσταση» του Μαχάτυ, στόν «Πο-τέμκιν» του "Αϊζενσταϊν, στα «Πά-θη τής 'Ιωάννας Ντ' Άρκ» του Ντράγερ, στή «Χρυσή Έποχή» του Μπουνουέλ, στόν «Κύριο Ντήντς» του Κάπρα, στόν «Χρυσοθήρα» του Σαρλό, στο «Έκατομμύριο» του Ρενέ Κλαίρ, στή «Μάχη τών σι-δηροδρόμων» του Κλεμάν, στο «Κοράκι» του Κλουζό, στούς «Κλέφτες ποδηλάτων» του ντε Σί-κα, στα «Παιδικά χρόνια του Γκόρκι» του Ντόνσκοϊ, στή «Γή» του Ντοβιένκο, στο «Δόν Κιχώ-τη» του Πάμπστ, στο «Ηρωϊκό Πανηγύρι» του Φεντόρ, στο «Τα-μπού» του Φλάχερτ, στόν «Κατα-δότη» του Φόρντ, στήν «Ισπανι-κή Γή» του 'Ιβενς, στο «Σιωπη-λό χωριό» του Χάμφρυ Τζένινγκς, στή «Μητρόπολι» του Λάγκι, στή

«Σύντομη συνάντησι» του Λήν, στόν «Απόκληρο τής Κοινωνίας» του Ρήντ, στο «Νά ζή κανείς ή να μη ζή» του Λοϋμπιτς, στο «Πέτρινο Λουλουδι» του Πτοϋσκο, στή «Μη-τέρα» του Πουντόβκιν, στή «Με-γάλη Ασταπάτη» του Ρενουάρ, στήν «Παίζα» του Ροσελλίνι, στή «Μελωδία του κόσμου» του Ρούτ-μαν, στόν «Πολίτη Κέϊν» του Ουέλλες, στο «Χαμένο Σαθβατο-κύριακο» του Ουάϊλντερ — άναφέ-ρω πρόχειρα μερικές ταινίες — ποιά σχέσι ύπάρχει άνάμεσα σ' αυτές και στο θέατρο ; "Οποιος είδε μερικές άπό τις ταινίες αυ-τές δέν μπορεί παρά να είδε και τήν άπόστασι πού χωρίζει τή σκη-νή άπό τήν όθόνη. Το θέατρο μέ-νει πάντα στήν περιοχή του : τήν περιοχή του λόγου. Ο κινηματο-γράφος έχει τήν δικιά του περιο-χή — τις εικόνες και τήν κίνησι — πού τήν άπλώνει άδιάκοπα. Για-τί οι δυνατότητές του είναι άπέ-ραντες. Μέσα σέ μισόν αιώνα ζωής έχει βρεί κ' έχει κατακτή-σει έδάφη, πού δέν θα ύπωπευό-ταν καμμιά άλλη τέχνη. Και θρί-σκεται ίσως άκόμη στήν άρχή. Ποιός θα μπορούσε να πη ποιές θα είναι οι πραγματοποιήσεις κ' οι δυνατότητες του κινηματογρά-φου έπειτα άπό μισόν άκόμη αι-ώνα ;

ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑ...

Ο ιδιοκτήτης ενός έστιατορίου ήθελε να διαφημίση τό μαγαζί του, αλλά τά χρήματα πού διέθετε δέν ήταν αρκετά ! Έκανε λοιπόν κάτι άλλο. Αγόρασε μιὰ γυάλα, τή γέμισε νερό και τήν έβαλε στή διτρίνα, με τήν έξής έπιγραφή : «Μέσα στή γυάλα ύπάρχουν άόρατα ψάρια άπό τήν Παταγονία.» Χρειάστη-καν δυό πόλισμαν γιά να βάλουν τάξι στο πλήθος πού συνέρρεε στο έστια-τόριο.

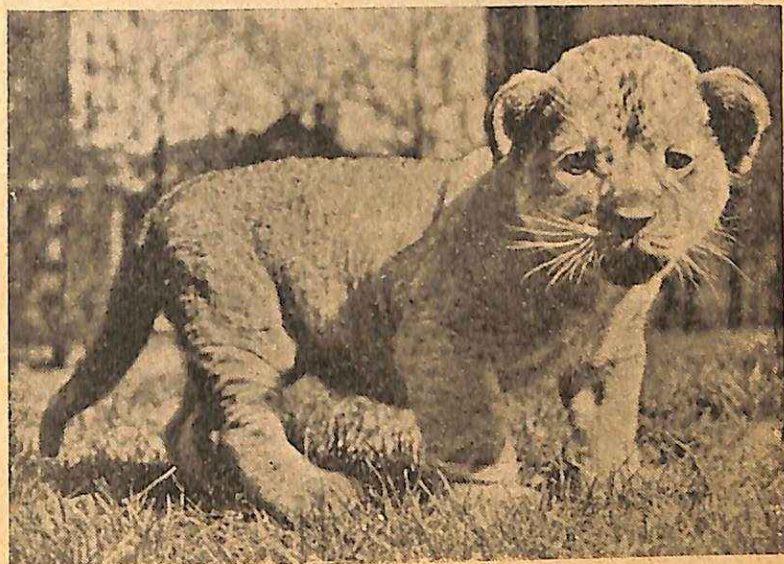
Prince Rupert - «Daily Dimes» Canada

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ...

Ἡ μεγάλη φωτογράφος Ὑλλα, ἐξαιρετικά γνωστή στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες γιὰ τὰ πορτραῖτα της, ἐξέθεσε τελευταίως στὴ Νέα Ὑόρκη μία σειρά φωτογραφιῶν στὶς ὁποῖες τὰ μοντέλα δὲν εἶναι ἄνθρωποι ἀλλὰ ζῶα διαλεγμένα γιὰ τὴ χάρι τους καὶ τὴν ὁμορφιά τους. Τὸ μεγάλο «σουξέ» τῆς ἐκδόσεως ἦταν τὸ ἀνώνυμο λιονταράκι τοῦ ὁποῖου δημοσιεύουμε σήμερα τὶς πρώτες περιπέτειες ἔξω ἀπὸ τὸ κλουβί.

— Ἡ μαμά διαμαρτύρεται πὺ θέλουν νὰ τῆς πάρουν τὸ μωρό της.

— Ὁ περίπατος ὅμως στὸ πάρκο εἶναι ὁρατός.

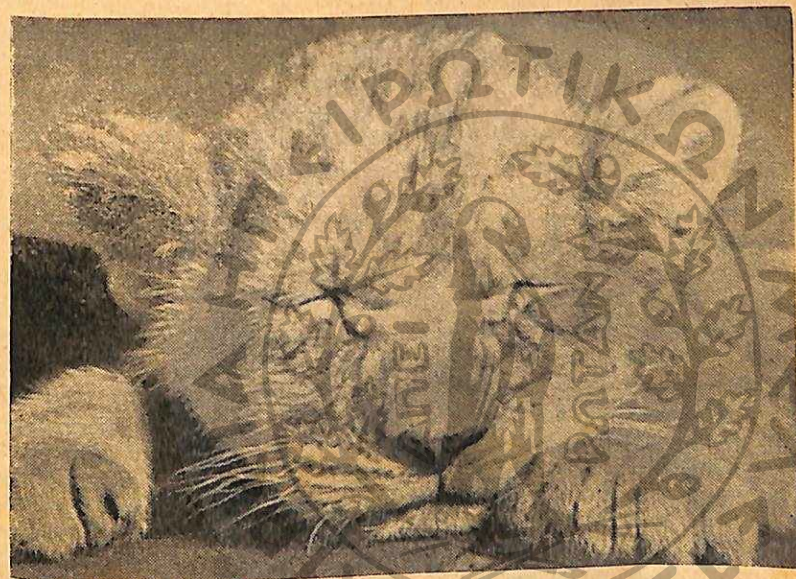
— Καὶ τὸ κουνελάκι, ὁ πρώτος φίλος, διασκεδαστικό.

— 'Ο πρωτόγαλτος καμαρώνει για τὰ κατορθώματά του.

— Καὶ πίνει φιλίες, με μιὰ νόστιμη γατούλα.

— 'Ωσπου στὸ τέλος, κατάκοπος, καταθέτει τὰ ὅπλα.

Πώς γίνονται τὰ ἑκατομμύρια...

Ο ΚΑΡΝΕΓΚΥ

ΓΙΑ ΤΟΝ

ΚΑΡΝΕΓΚΥ

Ο "Αντρίου Καρνέγκυ (1835 - 1919) γεννήθηκε χωρίς τη συνδρομή γιαντρού ή μαμής, γιατί η οικόγενειά του ήταν πάρα πολύ φτωχή για τέτοια πολυτέλεια. "Αρχισε να δουλεύει για δυο σέντς την ώρα κ' ἐσχημάτισε περιουσία από τετρακόσια ἑκατομμύρια δολάρια.

Η οικόγενεία Καρνέγκυ κατοικούσε τότε σὲ μιὰ καλύβα στὸ Ντάνφερλιν τῆς Σκωτίας. Τὸ «σπίτι» εἶχε μόνο δυὸ δωμάτια. Ὁ πατέρας τοῦ "Αντρίου ὕφαινε στὸ ισόγειο καὶ ἡ οικόγενεία μαγείρευε, ἔτρωγε καὶ κοιμῶταν σὲ μιὰ στενὴ σκοτεινὴ σοφίτα.

"Όταν ἡ οικόγενεία Καρνέγκυ ἦρθε στὴν Ἀμερική, ὁ πατέρας ὕφαινε τραπεζομάνδηλα καὶ γιὰ νὰ τὰ πουλήσῃ γύριζε ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα. Ἡ μητέρα τοῦ "Αντρίου ἔπλενε καὶ μπάλλωνε παπούτσια γιὰ λογαριασμὸ ἑνὸς τσαγκάρη. Ὁ "Αντρίου εἶχε μόνο ἓνα πουκάμισο, κ' ἔτσι ἡ μητέρα του τὸ ἔπλενε καὶ τὸ σιδέρωνε κάθε νύχτα, ὅταν τὸ παιδί της εἶχε κοιμηθῇ. Δούλευε 16-18 ὥρες τὴν ἡμέρα καὶ ὁ "Αντρίου τὴ λάτρευε. "Όταν ἔγινε 28 ἐτῶν τῆς ὑποσχέθηκε ὅτι ποτὲ δὲν θὰ παντρευόταν ὅσο αὐτὴ ζοῦσε. Καὶ τήρησε τὴν ὑπόσχεσί του. Ἡ μητέρα του ἔζησε ἄλλα τριάντα χρόνια καὶ ὅταν πέθανε

ἄφησε τὸν "Αντρίου ἀνύπαντρο. Ἦταν 52 ἐτῶν ὅταν παντρεύτηκε καὶ 62 ὅταν γεννήθηκε τὸ πρῶτο καὶ μοναδικό του παιδί.

Μικρὸς ἔλεγε συχνὰ στὴ μητέρα του: «Μαννούλα, θὰ γίνω πλούσιος μιὰ μέρα καὶ θὰ μπορῆς νὰ ἔχῃς μεταξωτὰ φορέματα καὶ ὑπηρετές κ' ἓνα δικό σου ἀμάξι». Συνήθιζε νὰ λέῃ ὅτι εἶχε κληρονομήσει τὸ μυαλό τῆς μητέρας του καὶ ἡ λατρεία ποὺ τῆς ἔτρεφε ἦταν ἀπὸ τίς κινητήριες δυνάμεις στὴν καταπληκτικὴ του σταδιοδρομία. "Όταν ἡ μητέρα του πέθανε, ὁ πόνος του στάθηκε τόσο βαρὺς, ὥστε ἐπὶ δεκαπέντε ὁλόκληρα χρόνια δὲ βαστοῦσε νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά της. Κάποτε πλήρωσε τὴν ὑποθήκη τοῦ σπιτιοῦ μιᾶς γρηᾶς στὴ Σκωτία, γιατί ἡ γυναίκα αὐτὴ ἔμοιαζε μὲ τὴ μητέρα του.

Ὁ "Αντρίου Καρνέγκυ ἔγινε γνωστὸς ὡς ὁ «βασιλεὺς τοῦ χάλυθος». Ἐντούτοις πολὺ λίγα πράγματα ἤξερε ἀπὸ τὴ βιομηχανία τοῦ χάλυθος. Ἐκατοντάδες καὶ χιλιάδες ἄνθρωποι ποὺ δούλευαν γι' αὐτὸν ἤξεραν περισσότερα ἀπ' αὐτὸν γιὰ τὸ ἀτσάλι. Αὐτὸς ὅμως ἤξερε πῶς νὰ χειρίζεται τοὺς ἀνθρώπους— νὰ τι ἦταν αὐτὸ ποὺ τὸν ἔκαμε πλούσιο. Ἀπὸ νωρὶς ἔδειξε ὅτι ἦταν ἄνθρωπος μὲ ξεχωριστὴ ικανότητα νὰ ὀργανώῃ, νὰ διευ-

θύνῃ καὶ νὰ θάζῃ ἄλλους ἀνθρώπους νὰ δουλεύουν γι' αὐτόν.

"Όταν ἦταν ἀκόμη στὴ Σκωτία, ἀπέκτησε μιὰ κουνέλα καὶ σὲ λίγο εἶχε ὁλόκληρη φωλιά κουνελάκια — ἀλλὰ δὲν εἶχε τίποτα νὰ τοὺς δώσῃ νὰ φᾶνε. Εἶπε λοιπὸν στὰ παιδιά τῆς γειτονίας ὅτι ἂν πᾶνε νὰ τοῦ φέρουν τριφύλλι καὶ μαρουλόφυλλα θὰ ἔδινε στὰ κουνέλια του τὰ ὀνόματά τους! Τὸ σχέδιο ἐθαυματούργησε.

"Υστερα ἀπὸ χρόνια ὁ Καρνέγκυ χρησιμοποίησε τὴν ἴδια ψυχολογία στὶς ἐπιχειρήσεις. Νὰ ἔνα παράδειγμα: "Ἦθελε νὰ πουλήσῃ ἀτσαλένιες ράγιες στὴν ἐταιρία «Σιδηρόδρομοι Πενσυλθανίας». Ὁ "Εδγαρ Θόμψον ἦταν τότε πρόεδρος τῶν «Σιδηροδρόμων Πενσυλθανίας». Ἐτσι ὁ "Αντρίου Καρνέγκυ ἔχτισε ἓνα πελώριο χαλυβουργεῖο στὸ Πίτσμπουργκ καὶ τὸ ὠνόμασε «Χαλυβουργεῖα "Εδγαρ Θόμψον». Φυσικά, ὁ Θόμψον κολακεύτηκε κ' ἐνθουσιάστηκε τόσο ποὺ δὲ χρειάστηκε νὰ τοῦ ποῦν τίποτ' ἄλλο γιὰ νὰ παραγγεῖλῃ τίς ράγιες του στὸ ἐργοστάσιο ποὺ ἔφερε τὸ ὄνομά του.

Ὁ Καρνέγκυ ἔπιασε δουλεῖα διανομέας τηλεγραφημάτων στὸ Πίτσμπουργκ. Τὸ ἡμερομίσθιο ἦταν πενήντα σέντς τὴν ἡμέρα. Τοῦ φαινόταν ὅμως σὰν ὁλόκληρη περιουσία. Ἦταν ξένος στὴν πόλι. Φοβόταν μήπως χάσῃ τὴ θέσι του, γιατί δὲν ἤξερε τὴν πόλι κ' ἔτσι ἔμαθε ἀπ' ἔξω κ' ἀνακατωτὰ τὰ ὀνόματα καὶ τίς διευθύνσεις ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἐμπορικοῦ τομέως τῆς πόλεως. Λαχταροῦσε νὰ γίνῃ χειριστῆς. Τὴ νύχτα μελετοῦσε τηλεγραφία καὶ τὸ πρῶτ' ἡγήγινε στὸ γραφεῖο πολὺ πρὶν ἀπὸ τοὺς

ἄλλους, γιὰ ν' ἀσκηθῇ στὰ πλήκτρα.

"Ἐνα πρῶτ' ἡμερομίσθιο μετέφεραν σπουδαῖα νέα: Ἡ Φιλαδέλφεια καλοῦσε μὲ ἀγωνία τὸ Πίτσμπουργκ. Δὲν ὑπῆρχε τηλεγραφητὴς ὑπηρεσίας. Ἐτσι ὁ "Αντρίου Καρνέγκυ ὥρμησε στὸ καλῶδιο, πῆρε τὸ μήνυμα, τὸ παρέδωσε καὶ ἀμέσως προήχθη σὲ χειριστῆ μὲ διπλάσιο μισθό.

Ἡ ἀκατάβλητη ἐνεργητικότης του, ἡ ἀγρυπνὴ φιλοδοξία του, ἔκαμαν παντοῦ ἐντύπωσι. Οἱ «Σιδηρόδρομοι Πενσυλθανίας» ἔκαναν δική τους τηλεγραφικὴ γραμμή. Ὁ Καρνέγκυ ἔγινε χειριστῆς τῆς κ' ὕστερα προήχθη σὲ ἰδιαιτέρου γραμματέα τοῦ διευθυντοῦ τοῦ τμήματος.

Ξαφνικὰ συνέβη ἓνα περιστατικὸ ποὺ τοῦ ἀνοίξε τὸ δρόμο πρὸς τὴν τύχη: Ἐνας ἐφευρέτης ἦρθε καὶ κάθησε πλάι του σ' ἓνα βαγόνι τοῦ σιδηροδρόμου καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ μοντέλο ἑνὸς «βαγόν-λι» ποὺ εἶχεν ἐφεύρει. Τὰ «βαγόν-λι» ἐκείνο τὸν καιρὸ ἦταν σκληρὰ σανιδένια κρεβάτια, καρφωμένα στοὺς τοίχους τῶν βαγονιῶν. Ἡ νέα ἐφεύρεσις εἶχε πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τὰ σημερινὰ βαγόνια Πούλμαν. Ὁ Καρνέγκυ εἶχε σκωτσέζικη ποιηρία. Μυρίστηκε ὅτι ἡ ἐφεύρεσις αὐτὴ ἔκλεινε τεράστιες δυνατότητες. Δανείστηκε χρήματα καὶ ἀγόρασε μετοχές τῆς ἐταιρίας, ὅπου δούλευε. Ἡ ἐταιρία πλήρως καταπληκτικὰ μερίσματα καὶ ὅταν ὁ "Αντρίου Καρνέγκυ ἐφθασε σὲ ἡλικία 25 ἐτῶν τὸ ἐτήσιο εἰσόδημά του, μόνο ἀπὸ τὴν ἐπένδυσί αὐτῇ, ἦταν πέντε χιλιάδες δολάρια.

Κάποτε μιὰ ξύλινη γέφυρα τῆς ἐταιρίας ἔπιασε φωτιά καὶ ἡ συγκοινωνία διεκόπη ἐπὶ ἡμέρας. Ὁ "Αντρίου Καρνέγκυ ἦταν τὸ-

τε ἐπιθεωρητῆς διαμερίσματος. Κατάλαβε ὅτι οἱ ξύλινες γέφυρες ἦταν καταδικασμένες. Τὸ σίδερο θ' ἀντικαθιστοῦσε τὸ ξύλο. Δανείστηκε λοιπὸν χρήματα, ἱδρύσε μιὰ ἐταιρία, ἄρχισε νὰ κατασκευάζῃ σιδερένιες γέφυρες — καὶ τὰ κέρδη ἦρθαν τόσο μαζεμένα πὺ σχεδὸν τὸν ἔπιασε ἱλιγγος.

Ὁ γυιὸς τοῦ ὕφαντῆ ὅ,τι ἔπιανε γινόταν χρυσάφι. Ἡ τύχη ποτὲ δὲν τὸν ἐγκατέλειπε. Μαζὶ μὲ μερικοὺς φίλους τοῦ ἀγόρασε ἕνα ἀγρόκτημα ἀνάμεσα στὶς πετρελαιοπηγὲς τῆς Δυτικῆς Πενσυλβανίας καὶ μέσα σ' ἕνα χρόνο εἶχε κερδίσει ἕνα ἑκατομμύριο δολλάρια. Τὴν ἐποχὴ πὺ ὁ τετραπέρατος αὐτὸς Σκωτσέζος ἔγινε 27 ἐτῶν εἶχε εἰσόδημα χίλια δολλάρια τὴν ἐβδομάδα — ἐνῶ πρὶν ἀπὸ δέκα πέντε χρόνια δούλευε γιὰ εἴκοσι σέντς τὴν ἡμέρα.

Βρισκόμαστε στὸ 1862. Ὁ Ἀβραὰμ Λίνκολν εἶναι Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μαινεται. Πρωτοφανῆ πράγματα ἀρχίζουν νὰ συμβαίνουν. Τὰ σύνορα πλαταίνουν. Ἀνοίγονται οἱ δρόμοι πρὸς τὴ μακρινὴ Δύσι. Οἱ σιδηροδρομικὲς γραμμὲς πᾶνε ν' ἀπλωθοῦν σ' ὅλη τὴν ἥπειρο. Νέες πόλεις ξεφυτρώνουν σὰν μανιτάρια. Ἡ Ἀμερικὴ περνᾷ τρέμοντας τὸ κατῶφλι μιᾶς καταπληκτικῆς ἐποχῆς.

Καὶ ὁ Ἀντριου Καρνέγκυ, μέσα ἀπὸ τοὺς καπνοὺς καὶ τὶς φλόγες τῶν ὕψικαμίνων του, ἀνεβαίνει ὄλο καὶ πὺ ψηλά, ὡσπὺ ἀποκτᾷ πλοῦτη, πὺ κανεὶς ἄνθρωπος στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου δὲν ὠνειρεύτηκε ποτέ.

Ἐντούτοις ποτὲ δὲ δούλεψε πολὺ σκληρά. Τὸν μισό του χρό-

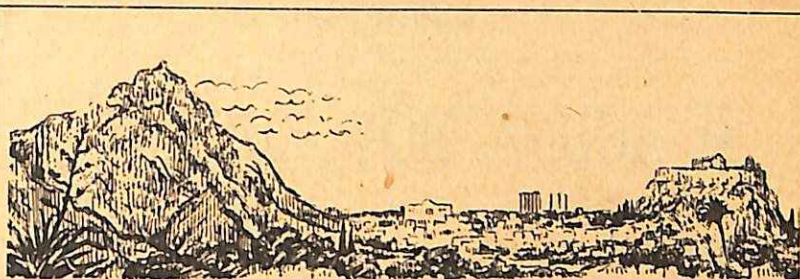
νο τὸν περνοῦσε παίζοντας. Ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι οἱ στενοὶ του συνεργάτες ἤξεραν περισσότερα πράγματα ἀπὸ τὸν ἴδιο. Αὐτὸς ὅμως ἤξερε νὰ τοὺς θάζῃ νὰ τοῦ μαζεύουν ἑκατομμύρια δολλάρια. Ἦταν Σκωτσέζος, ἀλλὰ ὄχι πάρα πολὺ Σκωτσέζος. Ἀφῖνε στοὺς συνεργάτες του μερίδια ἀπὸ τὰ κέρδη του καὶ ἐδημιούργησε περισσότερους ἑκατομμυριούχους ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄνθρωπο.

Ἐφοίτησε στὸ σχολεῖο μόνον τέσσερα χρόνια ὄλα-ὄλα καὶ ἐντούτοις ἔγραψε ὀκτῶ βιβλία ταξιδιωτικά, βιογραφικά, οἰκονομολογικά καὶ προσέφερε ἔξηντα ἑκατομμύρια δολλάρια σὲ δημόσιες βιβλιοθηκὲς καὶ ἐβδομήντα ὀκτῶ ἑκατομμύρια γιὰ τὴν πρόοδο τῆς Ἐπιστήμης.

Ἦξερε ἀπ' ἔξω ὄλα τὰ ποιήματα τοῦ μεγάλου Σκώτου ποιητοῦ Ρόμπερτ Μπέρνς καὶ μποροῦσε ν' ἀπαγγείλῃ ἀπὸ μνήμης ὁλόκληρο τὸν «Μάκβεθ», τὸν «Ἀμλετ», τὸν «Βασιλέα Λήρ», τὸν «Ρωμαῖο καὶ Ἰουλιέττα» καὶ τὸ «Μαῦρο τῆς Βενετίας».

Δὲν ἀνῆκε σὲ καμμιά Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἐχάρισε πᾶνω ἀπὸ ἑπτὰ χιλιάδες ἀρμόνια σὲ ἐκκλησίες.

Προσέφερε 365 ἑκατομμύρια δολλάρια—δηλαδὴ σὰν νὰ χάριζε ἕνα ἑκατομμύριο δολλάρια τὴν ἡμέρα ἐπὶ ἕνα χρόνο. Οἱ ἐφημερίδες ὠργάνωναν διαγωνισμοὺς καὶ μοίραζαν θραβεῖα σ' ἐκείνους πὺ θὰ τοῦ ὑπεδείκνυαν τὸν καλύτερο τρόπο νὰ ξοδέψῃ τὰ χρήματά του. Γιατὶ ὁ Ἀντριου Καρνέγκυ διεκήρυσσε ὅτι εἶναι δυστυχία νὰ πεθάνῃ κανεὶς πλούσιος !!

Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Η ΑΘΗΝΑ ΠΟΥ ΖΗΣΑΜΕ

Μερικὲς σελίδες ἀπὸ τὸ καινούργιο βιβλίο μὲ τίτλο «Η ΑΘΗΝΑ ΠΟΥ ΖΗΣΑΜΕ» τοῦ Ἀθηναιογράφου κ. Κώστα Δημητριάδη, πὺ κυκλοφορεῖ σύντομα, εἰκονογραφημένο μὲ χαρακτηριστικὰ σκίτσα τοῦ ἴδιου τοῦ συγγραφέως.

Η ΑΘΗΝΑ ΠΟΥ ΖΗΣΑΜΕ

«Δρόμοι τῆς Ἀθήνας»

Τὴν περιπλάνησί μας στὰ ὁμορφα τὰ περασμένα, θ' ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν πλατεία τοῦ Ὁθωνος, ποὺ βαπτίστηκε : Ὁμονοίας, ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ συμφιλίωσι τοῦ λαοῦ στὸ πλάτωμα ἀκριβῶς ἐκεῖνο, ὅστερ' ἀπὸ τὸ σάλο ποὺ προκάλεσε ἡ ἔξωσι τοῦ πρώτου βασιλεῦς τῶν Ἑλλήνων. Τὴν μεγαλύτερη πλατεία τῆς Ἀθήνας, ποὺ ἄλλαξε σειρὰ ὁλόκαιρη ἀπὸ «ἐξωραϊστικές» μορφές—σύμφωνα μὲ τὰ γούστα κάθε νέου Δημάρχου—κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα τῆς.

Στὴ μέση τῆς Ὁμονοίας, πλάι στοὺς ψηλοὺς πυκνοὺς φοῖνικες—ποὺ θύμιζαν ἀφρικανικὴ ζούγκλα—καὶ τ' ἄλλα χαμηλὰ δεντράκια τῆς τότε, ἦταν στημένο ἓνα πολὺ γωνιο καγκελλωτὸ κίосκι, ὅπου ἐπαιξε ταχτικά ἡ στρατιωτικὴ «μπάντα» ἄριες ἀπὸ ὅπερες καὶ πιὸ συχνὰ τὸ ἀγαπημένο τῶν Ἀθηναίων, τὸ «Ναμπούκο».

Ὁλόγουρά της κάτω ἀπ' τὰ πεζοδρόμια, ἓνα πλῆθος ἀπὸ ἀμάξια ὅλων τῶν εἰδῶν : Βιζαβί—τὰ πρῶτα λεωφορεῖα μὲ κουρτινάκια καὶ δυὸ ἄλογα—Βιτωρίες, μόνιππα, μὲ τοὺς λαμπροστολισμένους ἀπὸ φανταχτερὰ χάμουρα, καὶ χάντρες καὶ φιογγούς καὶ γυαλισμένες ἀλυσίδες, ντορῆδες τους, καὶ τοὺς σπουδαίους τύπους τῶν ἀμαξάδων τῆς Ἀθήνας, μὲ τὰ στριμμένα—τσιγγέλια—μεγάλα μουστάκια καὶ τὴν ψηλοκαπελλά-

δούρα, ποὺ ἤξεραν κάθε μυστικὸ τῆς κοινωνίας καὶ κάθε σκάνδαλο—γιατί ἦταν σ' αὐτὰ κι' οἱ ἴδιοι πάντα ἀνακατεμένοι.

Ἀπ' τὸ σταθμὸ ἐκεῖνο τῆς Ὁμονοίας ξεκινούσαν τότε τὰ πιὸ πολλὰ ἀμάξια γιὰ ἓνα ἀγῶγι στὸν Πειραιᾶ—τὶς μεταφορὲς τὶς ἔκαναν τὰ πρῶτα χρόνια γκαμήλες ποὺ ξεκινούσαν ἀπ' τὸ Κεραμεϊκὸ—ἢ γιὰ καμμιά βόλτα στὴν «δενδροστοιχία».

Γιὰ τὴν ἱστορία, τὸ πρῶτο δίτροχο—κι' ὄχι ἀμάξι ἀλλὰ εἶδος κάρρου—ποὺ κυκλοφόρησε στὴν Ἀθήνα τὴν Παλιὰ, τῷ φερε στὰ 1833 ὁ Ναύαρχος Πότνεϋ Μάλκολμ, ἀρχηγὸς τοῦ Βρετανικοῦ Στόλου τῆς Μεσογείου. Κι' αὐτὸ, γιὰ νὰ μεταφέρῃ τὸ ὕλικο στὴ θέσι ποὺ θάχτιζε τὴν ἔπαυλί του, ἐκεῖ πρὸς τὰ ἔρημα ἀκόμα Πατήσια. Ἡ βίλλα ἐκεῖνη, ἀφοῦ εἶδε λαμπρὲς ἡμέρες χορῶν καὶ δεξιῶσεων, γέρασε μὲ τὰ χρόνια, κατάντησε ἀγνώριστη ἀπὸ τὰ μπαλώματα, γιὰ νὰ στεγάσῃ ἀργότερα τὸ πιὸ ἀνθρωπιστικὸ ἱδρυμα τῆς Ἀθήνας : Τὸ Ἀσυλὸ τῶν Ἀνιάτων. Ἀμέσως μετὰ τὸ τροχοφόρο τοῦ Μάλκολμ ἐμφανίστηκε στὴν Ἀθήνα καὶ τὸ πρῶτο ἐπίσημο πιὰ ἀμάξι, τοῦ Ὁθωνος, ποὺ ἄφησε ἐποχὴ τὸ πέρασμά του...

Τὰ πρῶτα πάλι αὐτοκίνητα τῆς Ἀθήνας, γύρω ἀπὸ τὰ 1896, τᾶ-

φεραν ὁ Χρηστομάνος, ὁ Χαρίλαος, ὁ Δραγούμης, ἡ Νικολαΐδου, ὁ Κοντογιαννάκης. Οἱ ἐκδοχὲς γιὰ τὸ «πρῶτο» ἀπ' ὅλα, εἶναι τόσο πολλὲς καὶ μπερδεμένες... ἀπ' τοὺς ἀπογόνους, ποὺ ἐκρίναμε καλύτερα ν' ἀναγράψουμε μαζὶ ὅσους πρωτόφεραν τὸ καταχθόνιο καὶ δολοφονικὸ μηχανικὸ τροχοφόρο...

Γύρω ἀπ' τὴν πλατεία τῆς Ὁμονοίας ἦταν ἀκόμα ἓνα πλῆθος, οἱ «λουστροὶ» τῆς Ἀθήνας μὲ τὰ κασελάκια τους στὴ γραμμή, τὰ συμπαθητικὰ καὶ τίμια ἐκεῖνα θλαστάκια τῆς Μεγαλόπολης, πρόθυμα πάντα γιὰ τὴν πιὸ ἐμπιστευτικὴ ἐξυπηρέτησι—ἄσσοι γιὰ νὰ δίνουν στὰ χέρια τῆς «Ἐκείνης», μὲ χίλιες προφυλάξεις, τὰ γραμματάκια τῶν ἐρωτευμένων νέων τῆς ἐποχῆς.

Πόσοι ἀπ' τοὺς φτωχοὺς ἐκεῖνους λούστρους ποὺ εἶχαν ἀφήσει τὸ χωριὸ τους γιὰ μιὰ τύχη στὴ μεγάλη πολιτεία, μορφώθηκαν σὲ νυχτερινὰ μαθήματα κι' ἔγιναν ὕστερα ξεχωριστοὶ καὶ πλούσιοι νοικοκυραῖοι, ποὺ φρόντιζαν μὲ στοργὴ τοὺς φτωχοὺς συμπατριῶτες τους, κι' ὅταν ἔκλειναν τὰ μάτια ἄφιναν τὶς περιουσίες τους γιὰ ἓναν ἐθνικὸ σκοπὸ.

Στὰ χρόνια ἐκεῖνα τῶν πατέρων μας, ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς ἦταν ἀργός, θετικὸς, γαλήνιος, ἀπαλός. Στὸν περίπατο, «ἀμαξάδα» γιὰ τὸ Φάληρο, χαϊρόσουν τὰ τοπία καὶ τὰ συναπαντήματα καὶ τὰ περιεργαζόσουν καθὼς τ' ἀμάξι προχωροῦσε ἀργά. Ἀγκάλιαζες μὲ τὴ ματιά σου τὶς ὁλόγουρα γραφικὲς ὁμορφιές—τὶς ἐκκλησοῦλες, τὰ περιβόλια, πρὶν γίνῃ ἀκόμα ἡ ὁλόισια Λεωφόρος Συγγροῦ—ἐνῶ τὰ πέταλα τῶν ἄλόγων κροτοῦσαν ρυθμικά στὸ

δρόμο καὶ τὸ καμτσίκι τοῦ ἀμαξῆ ἔκανε στράκες...

Δὲν ἦταν ὅπως θέλουν νὰ ποῦν μερικοὶ μοντέρνοι βενζινοπληκτικοὶ μόνον ὁ ρωμαντισμὸς τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης ποὺ ἔδινε κάποια χάρι στὴν ἀκατάρτιστη κι' ἀσουλούπωτη ἀκόμα Πολιτεία.

Ἦταν κι' ἡ ἴδια ἡ Ἀθήνα ἡ παλιὰ πανόμορφη στὴν ἀπλότητά της μὲ τὰ λουλούδια της, τὶς παλιὲς μαρμαρίνες βρύσες, τὶς ὁλόδροσες αὐλές, τ' ἀπομεινάρια ἀρχαίων ναῶν, τὶς ἀτέλειωτες γραφικὲς εἰκόνες της, τὴν ἀτμόσφαιρά της, τὴ ζωὴ της.

Ἀπὸ τὰ «μεγάλα» σπίτια τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης στὴν Ὁμόνοια γύρω, ξεχώριζαν ἀνάμεσα σὲ μάντρες καὶ περιβόλια, τ' ἀρχοντικά τοῦ Καυταντζόγλου, τοῦ Σαρόγλου, τοῦ Κουτούγκα, τοῦ Μπάγκα—ποὺ ἄφησε τὰ πλοῦτη του στὸ Δημόσιο γιὰ νὰ φτιάξῃ τὰ πρῶτα μεγάλα ξενοδοχεῖα, ὅπως τὸ «Μπάγκειο», κι' ἄλλα.

Σὲ δυὸ ὑπόγειά τους, πρὸς τὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς, ξεπρόβαλαν τότε γιὰ πρώτη φορὰ, οἱ «Υπόγειοι Παράδεισοι»—τὰ Καφέ-Σαντάν—μὲ τὶς διεθνεῖς ἀηδόνες, ἀπὸ τὸ Γκάζοχωρί, τὶς πιὸ πολλές φορές, ποὺ χαλοῦσαν κόσμο...

Ἐκεῖ στὴν Ὁμόνοια ἦταν καὶ δυὸ ἄλλα ὠραιότατα παλατάκια, ποὺ καὶ σήμερὰ ἀκόμα τὰ βλέπει κανεὶς ξεθαμμένα καὶ γερασμένα σὰν στοιχειωμένα : Τὸ μέγαρο τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας Μουρούζη, στὴν ἀρχὴ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς, καὶ τοῦ Σούτσου, στὴν ὁδὸν Σωκράτους μέσα στὸ ὁλόξερο τώρα περιβόλι του.

Πόσοι «μπάλοι» μετεμφιεσμένων, πόσες αὐλικὲς δεξιώσεις δὲν ἔγιναν ἐδῶ κι' ἐξῆντα χρόνια, στίς αἰθουσες μὲ τοὺς λαμπροὺς πολυελαίους καὶ τὶς θαρρεῖες κουρτί-

νες τῶν δυὸ αὐτῶν ἀρχοντικῶν τῆς Ἀθήνας.

☆

Στὴν ἴδια πλατεία τῆς Ὀμονοίας, διάφοροι «ἐξαλλοὶ» λαϊκοὶ ρήτορες, ὅπως ὁ πολὺς Ἀναστάσιος Γεννάδιος, κι' ἄλλοι ποὺ μάζευαν γύρω τους τὰ πλήθη τῶν «ἀργοσχόλων» καὶ μὲ ἀτέλειωτους δεκάρικους λόγους ἐναντίον ὅλων συλλήβδην τῶν πολιτευτῶν τῆς ἐποχῆς ποὺ «σταύρωναν» τὸ λαουτζίκο — τὸ αἰώνιο παράπονο — στίς φορολογίες, καὶ μέσ' στὴν ἀποθέωσι τῆς πρόγκας τῶν ξυπόλητων γαβριάδων τῆς πλατείας, ἔδιναν στὸ τέλος τὸ θαυματουργὸ γιατρικὸ, δικῆς τους ἐφευρέσεως, γιὰ τὴ «σωτηρία» τῆς ψωροκώστανας...

Ὁ ἴδιος ἐκεῖνος ὁ ἀθάνατος τύπος, ὁ Γεννάδιος, μὲ τὴν ξεφτισμένη ρεντιγκόττα καὶ τὸ μπατιρισμένο του ψηλὸ καπέλλο, ἦταν «μέγας πολέμιος» τοῦ ἐξ Ἀχουρίου Γορτυνίας — ὅπως ἐπέμενε νὰ τὸν παρουσιάξῃ στὸ ἀκρόαμά του, ἀπὸ τὸ ταπεινὸ αὐτὸ ὄνομα τοῦ χωριοῦ του — Θεοδώρου Δεληγιάννη.

☆

Ἀπὸ τὰ 1885 ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ κοντὰ στὴν Ὀμόνοια κι' ἐνῶ ἀπὸ τὰ δυὸ ἀνήμερα «θηρία» τῆς Ἀθήνας:

Ὁ Σιδηρόδρομος Κηφισιάς καὶ Λαυρίου.

Τὸ δεύτερο τροχοφόρο «θηρίο» ἦταν ὁ περίφημος σιδηρόδρομος τοῦ Φαλήρου—τοῦ Βέλγου Βωτῶ—μὲ τὴν ἀσθματικὴ μηχανή του, ποὺ κατὰ τὸ γυρισμὸ του στὴν πόλη, μπροστὰ στὴν ἀνηφοριὰ τῆς Πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ, ἀγκομαχοῦσε πάντα, σταματοῦσε, κι' ἔπρεπε σχεδὸν κάθε φορὰ νὰ κατέβουν οἱ ἐπιβάτες νὰ σπρώξουν τὰ βαγόνια ἀπὸ πίσω γιὰ νὰ ξεκινηθῇ πάλι μέσα σὲ μιὰν ἀποθέω-

σι ἀπὸ καπνοὺς καὶ σπίθες καὶ κάρθουνα, ποὺ τοὺς ἔκαμαν ἀγνώριστους!

Τότε βέβαια δὲν εἶχεν ἀκόμα ἐφευρεθῇ ἡ «οὐρά», κι' ὁ κόσμος, πατεῖς με πατῶ σε, ἔτρεχε ν' ἀνέβῃ στὰ βαγόνια τοῦ θηρίου τῆς Κηφισιάς γιὰ νὰ πιάσῃ μιὰ θέσι, μόλις ἔφτανε στὸ σταθμὸ Λαυρίου.

Ὁ Θεόδωρος Δεληγιάννης ποὺ ἔμενε πάντα τὸ καλοκαίρι στὴν ἀγαπημένη του Κηφισιά, ἀνέβαινε ταχτικά κι' ὅταν ἦταν ἀκόμα Πρωθυπουργός, μὲ τὸ «θηρίο». Καὶ ὁ Μπασιάκος, ὁ ρέκτης διευθυντῆς τοῦ σιδηροδρόμου αὐτοῦ, φρόντιζε πάντα νὰ κρατᾷ μιὰ κενὴ θέσι γιὰ τὸ σεβαστὸ «Πρόεδρο».

Ἀλλὰ κάποιο δειλινὸ ὁ «γέρος» δὲν θρῆκε ἐλεύθερο καθίσμα, γιὰτὶ στὴ θέσι ποὺ τοῦ εἶχαν κρατήσῃ, εἶχε καθῆσθαι, χωρὶς νὰ τὸ προσέξῃ, ὁ ὑπάλληλος τοῦ τραίνου, ἓνα ἄλλο γεροντάκι, παλὸς Κηφισιώτης, κι' ἔτσι ὁ πολιτικὸς μὲ τίς φαβορίτες ἔμενε ὀρθὸς στὸν ἐξώστη.

Μόλις τὸν εἶδε ὅμως ἐκεῖ ὁ ἐπόπτης τῆς γραμμῆς, πλησίασε τὸν καθήμενο καὶ τὸν παρεκάλεσε μὲ τρόπο νὰ δώσῃ τὴ θέσι του στὸ «γέρο».

— Μὰ κι' ἐγὼ εἶμαι γέρος! ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ γιὰ ποιὸν ἄλλο γέρο μιλοῦσε ὁ σιδηροδρομικός. Ὅταν ὅμως εἶδε τὴν πασίγνωστη μορφή τοῦ Δεληγιάννη, κινήθηκε πρόθυμα νὰ σηκωθῇ.

Ὁ πολιτευτὴς ποὺ παρακολουθοῦσε τότε τὴ σκηνὴ πλησίασε καὶ τὸν ρώτησε γελαστός:

— Καὶ δὲ μοῦ λέτε φίλτατε, πόσους Μαΐους σύρετε ὀπισθὲν σας;

— Ἐβδομήντα κύρ Πρόεδρέ μου!

— Ἔ, τότε καθῆστε σὰς παρα-

καλῶ γιὰτὶ ἔχετε πράγματι τρεῖς Μαΐους περισσότερους ἀπὸ μένα...

Καὶ γιὰ κανένα λόγο δὲν θέλησε νὰ καθῆσθαι στὴ θέσι ἐκείνη.

☆

Στὰ γειτονικὰ τῆς Ὀμονοίας τὰ Χαφτεῖα, ποὺ πῆραν τὴν ὀνομασία τους ἀπὸ τὸ μεγαλοκτηματία τῆς περιφερείας ἐκείνης καὶ Ἀγωνιστὴ τοῦ 21 τὸν Κωνσταντῖνο Χάφτα, θρискόταν τὸ ξακουστὸ «Καφενεῖο τῶν Γερόντων» ποὺ ἄλλαξε ὕστερ' ἀπὸ χρόνια τίτλο, κι' ἔγινε τῶν «Εὐφρονούντων».

Καὶ ἀντίκρυ του, τὸ ἄλλο καφενεῖο τοῦ «Δανιμάρκα» ποὺ σύχναζε ἡ Ἀκαδημαϊκὴ νεολαία τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Δανιμάρκας, ἓνας σπουδαῖος καὶ καλὸκαρδος τύπος τῆς Ἀθήνας, πῆρε τὸ παρατσούκλι του αὐτὸ ἀπὸ τὴ βορεινὴ χώρα τῆς Δανιμαρκίας, πολὺ τῆς μόδας τότε, γιὰτὶ μᾶς ἔστειλε τὸ ξανθὸ καὶ λιγερό βασιλόπουλό της, γιὰ νὰ γίνῃ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος ὁ Α'.

Ὁ ἱστορικὸς ἐκεῖνος καφετζῆς τῶν Χαφτεῖων ἦταν πασίγνωστος γιὰ τὰ δάνεια ποῦκανε — μὲ πολὺ λογικὸ τόκο — στοὺς πάντα ἀπένταρους φοιτητάς.

Πολλοὶ μάλιστα ἐξηγοῦσαν τὸ παρατσούκλι του ἀπὸ τὴ λέξι δάνειο κι' ὅχι τὴ Δανία.

Καὶ δὲν εἶχαν κι' ἄδικο.

☆

Στὴν ἀρχὴ τῆς ὁδοῦ Πατησίων ἀπὸ τὰ Χαφτεῖα, ἦταν λίγα τὰ ἄξια λόγου κτίρια ἀνάμεσα σὲ περιβόλια. Ὅπως τοῦ Ἰωάννου Δεληγιάννη, παραπάνω τοῦ Αὐλάρχου Σκουμπουρδῆ κι' ἄλλα.

Καὶ πὶδ ἔξω, καλλιμάρμαρα καὶ λαμπρά, τὸ Πολυτεχνεῖο καὶ τὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο.

Τὸ οἰκόπεδο τοῦ Μουσείου τὸ δώρησε γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ σκο-

πὸ ἡ Ἡπειρώτισσα Ἑλένη Τσίτσα. Τὸ σχέδιο τοῦ Μουσείου ἔγινε ἀπὸ τὸν Τσίλερ καὶ τὸν Λάγκε.

Τὸ Πολυτεχνεῖο πάλι ἦταν ἐνῶ ἀπὸ τὰ ὀραϊότερα οἰκοδομήματα τοῦ μεγάλου ἀρχιτέκτονος Λυσάνδρου Καυταντζόγλου.

Μιὰ ἐπιβλητικὴ μορφή τῆς Ἀθήνας, ὁ λευκὸς φίλος Κωνσταντῖνος Μιχ. Μελάς, — ἀδελφὸς τοῦ θρυλικοῦ Παύλου Μελά — μᾶς διηγῶνταν πὺς γύρω στὰ 1890 ἀκόμα ἡ Πολιτεία τελείωνε σχεδὸν στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο. Λίγο παρακάτω, ἄρχιζαν τὰ μεγάλα πατησιώτικα περιβόλια, καὶ στὴ θέσι τῆς ὁδοῦ Γ' Σεπτεμβρίου οἱ γηροῦλες ἐμάζευαν χαμομήλια κι' ἄλλα ἀγροβότανα γιὰ τὰ γιατροσόφια τους.

Ὁ ἴδιος ξεχωριστὸς Ἀθηναῖος πρεσβύτης μᾶς ἱστορήσε ἀκόμα πὺς στὴ θέσι τῆς σημερινῆς Ἀθηναϊκῆς Λέσχης, τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου, θρискόταν ἐδῶ κι' ἐξῆντα χρόνια τὸ μεγάλο περιβόλι τοῦ Κουλουμόπουλου, ἐνῶ στὴ θέσι τοῦ μεγάρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἦταν ἓνας λαχανόκηπος, περιμανδρωμένος μὲ καλαμιές καὶ ξερολιθιές.

☆

Στὴ γωνιά τῆς πλατείας Ὀμονοίας πρὸς τὴν ὁδὸ Σταδίου — ποὺ ὀνομάστηκε ἔτσι γιὰτὶ κατὰ τὸ ἀρχικὸ της σχέδιο θὰ συνεχιζόταν ὁλόκλις ὡς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιο, κι' ἀκόμα γιὰτὶ ὡς τὸ Σύνταγμα εἶχε μάρκος ἐνὸς ἀκριβῶς Σταδίου — θρискόταν τὸ ὀνομαστὸ τότε «Σολωνεῖον». Τὸ πὶδ ἀριστοκρατικὸ ζαχαροπλαστεῖο τῆς ἐποχῆς.

Ἐκεῖ στὸ Σολωνεῖο, τὸ κουτσομπολιὸ γιὰ τὰ κοινωνικὰ σκάνδαλα τῆς Ἀθήνας. Ἐκεῖ τὸ συναπάντημα τῶν «μαρτύρων» γιὰ

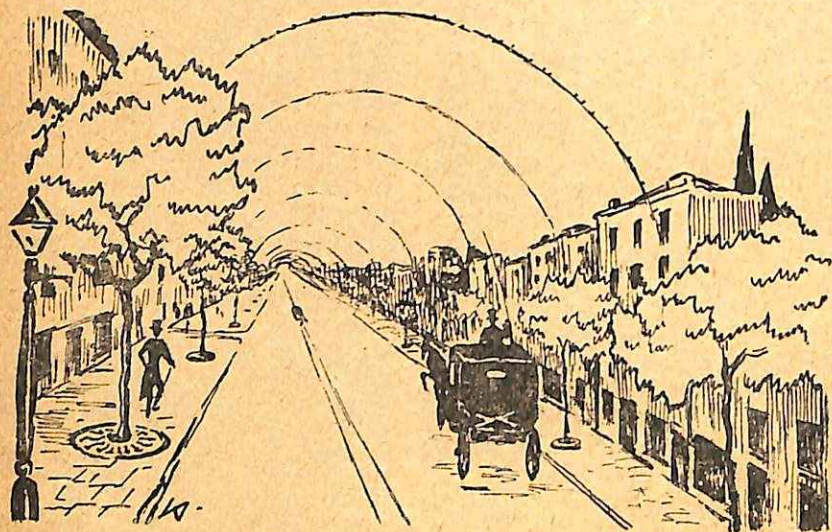
τις ιπποτικές μονομαχίες που χαλούσαν κόσμο τότε. Εκεί οι θεωροί κι' άτέλειωτοι καυγάδες, όπως και στο άλλο καφενείο — 'Ηφαιστείο της «Ωραίας Ελλάδος» που θρισκόταν στη γωνιά 'Ερμού — Αιόλου.

Κι' άλλα δυο ζαχαροπλαστεία με μεγάλη κίνησι έέείνα τὰ χρο-

νύμφης τῶν δρυμῶν στὸ μπροστινὸ περιβόλι του.

Πλάϊ στοῦ Καραπάνου θρισκόταν τὸ μέγαρο Χατζοπούλου πού χτίστηκε στὰ 1836 σὲ σχέδια τοῦ Σταματίου Κλεάνθους.

Τὸ κτίριο ἐκεῖνο πού ἀνῆκε στὶς συγγενικὲς οἰκογένειες Χατζοπούλου καὶ Κορομηλᾶ, εἶχε

Ἡ ὁδὸς Σταδίου με τὶς ἀκακίες της καὶ τὰ τόξα τοῦ γκαζιῦ κατὰ τὸ 1896.

νια, ἦταν τοῦ 'Ακριβόπουλου, στὴν ὁδὸ Σταδίου, καὶ τοῦ Σαρρή στὴν ὁδὸν 'Ερμού, πού λεγόταν τότε 'Ερμαϊκὴ ὁδός, ὅπως καὶ ἡ ὁδὸς Αἰόλου : Αἰολική.

Παίρνοντας τὴν κεντρικὴ αὐτὴν ὁδὸ τοῦ Σταδίου, πού μόλις εἶχε τότε καθαρισθῇ καὶ ἱσοπεδωθῇ, ἀφοῦ σκεπάσθηκαν τὰ ρέματα κι' ἀφαιρέθηκαν τὰ δυὸ ξύλινα γεφύρια τους, ὁ διαβάτης ἀντίκρουζε τὸ 'Εθνικὸ Τυπογραφεῖο — ὅπου ἀργότερα τὰ δικαστήρια — τὸ σπῆτι τοῦ ἱστορικοῦ στρατηγοῦ Σμολένσκη, τ' ἀρχοντικὰ τοῦ Στρούμπου, τοῦ Ντάλα, τοῦ Καραπάνου, μ' ἓνα ὠραῖο ἀγαλμα

στεγάσει τὸ φιλολογικὸ σύλλογο «Παρνασσὸ» κατὰ τὴν ἴδρυσί του στὰ 1866 κι' ὕστερα, κατὰ συνέχεια, τὴ Γαλλικὴ καὶ τὴν Τουρκικὴ Πρεσβεΐα.

Ἀργότερα, ἓνα τμῆμα του μαζὺ μὲ τὸ περιβόλι του μεταβλήθηκαν σὲ θερινὸ θέατρο. Τὸ περίφημο «Βαριετὲ» τοῦ 'Ασλάνη πού ἐξαφανίστηκε μὲ τὰ χρόνια γιὰ νὰ γίνη στὴ θέσι του τὸ θέατρο τῆς Κυβέλης, πού χάθηκε κι' αὐτὸ μὲ τὴ σειρά του.

Ὑστερα τὸ κτίριο πῆρε νέα πάλι μορφή.

Σ' αὐτὸ κατοίκησε ὁ στρατηγὸς Χατζανέστης, κι' ἡ κοσμο-

ἐάκουσθη γιὰ τὴν ὁμορφιά καὶ τὰ καπρίτσια τῆς ἀδελφῆ του, ἡ Καίτη Χατζοπούλου. Ἡ περήφανη ἐκεῖνη 'Αθηναία παντρεύτηκε σὲ δεύτερο γάμο τὸν 'Αγγλο εὐπατρίδη καὶ φιλέλληνα 'Εδουάρδο Λῶ, ἀνέβηκε μαζὺ του γιὰ ἓνα διάστημα στὸ θρόνο τῆς ἀντιβασιλισσας τῶν 'Ινδιῶν, καὶ κράτησε ὡς τὰ τὰ θαθεῖά της γεράματα τὴν πόζα καὶ τὶς συνήθειες τῆς μεγάλης ἀρχόντισσας.

Ἀντίκρου στὸ σπῆτι τοῦ Χατζοπούλου, στόλιζε μὲ τὸν ὠραῖο ρυθμὸ του καὶ τὸ μεγάλο ὄλογυρα περιβόλι του μὲ τὴν ἐκκλησούλα του, τὴν ὁδὸ Σταδίου, τὸ 'Αρσάκειο, πού μᾶς ξαναφέρειν στὴ θύμισι σήμερα τὴν τόσο ἐνδιαφέρουσα ἱστορία του.

☆

Ἦταν μιὰ φθινοπωρινὴ μέρα τοῦ 1836.

Οἱ πιὸ διαλεχτοὶ τῆς μικρῆς τότε 'Αθήνας εἶχαν προσκληθῇ στὴ γιορτῇ, γιὰ τὴ θεμελίωσι τοῦ μεγάλου Παρθεναγωγείου.

Τὰ σχέδια τοῦ μεγάρου, πού θὰ χτιζόταν τὸ πιὸ πολὺ μὲ χρήματα τοῦ ἀείμνηστου 'Ηπειρώτου εὐεργέτου 'Αποστόλη 'Αρσάκη, εἶχαν γίνει ἀπὸ τὸ Λύσανδρο Κανταντζόγλου.

Γύρω ἀπὸ τὴν νεαρὴ τότε Βασιλισσα 'Αμαλία, ἐπίτιμο Πρόεδρο τῆς Φιλεκαπιδευτικῆς 'Εταιρίας, πού πλαισίωναν ἐπιφανεῖς σύμβουλοι, ὅπως ὁ Δ. Μαυροκορδάτος, ὁ 'Ι. Κωλέττης, ὁ Δ. Ζαΐμης καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς δοξαμένους στρατηγούς τοῦ Εἴκοσι 'Ενα, μὲ τὶς φουστανέλλες τους, κοσμοῦσαν τὴν ἱστορικὴν ἐκεῖνη γιορτῇ, κι' ὅλες οἱ ἀρχόντισσες τῆς 'Αθήνας μὲ τὶς πλούσιες τοπικὲς φορεσιές τους.

Σὲ ξεχωριστὴ θέσι, ἦταν συγκεντρωμένες — ζωντανὸ μπουκέτο — οἱ πανώρηες κοπέλλες, οἱ

πρῶτες μαθήτριες τοῦ νέου Παρθεναγωγείου.

Ἡ ἐπιθλητικὴ ἐκεῖνη τελετὴ πέρασε στὴν ἱστορία, ἐνῶ τὸ μέγαρο τοῦ 'Αρσακείου ἀρχισε σὲ λίγο νὰ ψηλώνῃ καὶ νὰ παίρνῃ πιά τὴν τελικὴ ἀρχαῖκοῦ ρυθμοῦ μορφὴ του.

Καὶ ἀφοῦ πέρασαν τρία χρόνια γιὰ τὴν οἰκοδόμησι καὶ συμπλήρωσί του, τὸ μεγαλύτερο ἐκεῖνο 'Εθνικὸ Παρθεναγωγεῖο πού ὁ 'Ηπειρώτης χορηγὸς του ὁ 'Αρσάκης τὸ ἤθελε, σύμφωνα μὲ τὴν ἐγκύκλιο τῆς ἀνεγέρσεώς του : «Ὁραῖον καὶ ἐπαρκὲς προκαλοῦν τὴν προσοχὴν τῶν ξένων καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν ὁμογενῶν» ἐγκαινιάστηκε περίλαμπρα, κι' ἐγινε ἓνα μοναδικὸ κόσμημα τῆς 'Αθήνας.

☆

Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ τὸ 'Αρσάκειο καὶ τὸ πρῶτο Πανεπιστήμιο — στὸ Ριζόκαστρο ψηλά, ἓνα κι' αὐτὸ ἀπ' τὰ ἱστορικὰ χτίρια τοῦ ξεχωριστοῦ ἀρχιτέκτονος Κλεάνθους — ἦταν τὰ πρῶτα φωτεινὰ σύμβολα ἀνώτερης 'Ελληνικῆς μορφώσεως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι.

Καὶ οἱ ξενητεμένοι 'Ελληνες ἔστελναν μ' ἐνθουσιασμό καὶ συγκίνησι τὰ παιδιά τους σ' αὐτὰ τὰ δυὸ 'Εθνικὰ 'Εκπαιδευτήρια, γιὰ νὰ μορφωθοῦν, ἐνῶ οἱ 'Αθηναῖοι τὰ καμάρωναν περήφανοι, σὰν καινούργιους Παρθενῶνες.

— Πέρασε ἓνας αἰώνας ἀπὸ τότε. Χάρης στὴν ἀπονία τῶν ἀπογόνων, τὸ πρῶτο ἐκεῖνο Πανεπιστήμιο πού ἐστέγασε κάποτε καὶ τὸ πρῶτο κατὰστημα τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς, μεταβλήθηκε σ' ἐρειπώμενο σχεδὸν κουφάρι καὶ λαϊκὴ κατοικία, ἐνῶ τὸ περίλαμπρο μέγαρο τοῦ 'Αρσάκη κρύφτηκε — γιὰ πάντα — ἀπὸ τὴν ὁδὸ

Σταδίου πίσω από τη μεταγενέστερη ξενική οικόδομή του με τους φράγκικους τρούλλους, και τελευταία πάλι περιζώθηκαν τὰ πλάγια αλλά κι' ἡ ἀπέριτη πρόσφι του τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου, με σειρὲς ἄθλιων μικρομαγαζιῶν, γιὰ νὰ ἐξαφανιστῇ ὁλότελα σὲ λίγα χρόνια... Σ' ἄλλες χώρες, στὰ παλὰ κτίρια ποὺ χρησίμευαν κάποτε γιὰ ἐθνικοὺς σκοποὺς, ἐντοιοῦν μαρμάρινες πλάκες ποὺ γράφουν με ἀνάγλυφα γράμματα τὴν ἱστορία τους, καὶ τὰ διατηροῦν με προσοχὴ καὶ στοργή, ὡς πολυτίμη μνημεῖα τῆς Πολιτείας. Ἐδῶ ὅμως... Κι' ἀλλοίμονο στοὺς ἀπογόνους ἐκείνους ποὺ δὲν δείχνουν σεβασμὸ κι' ἀγάπη γιὰ τὰ ἔργα πολιτισμοῦ τῶν προγόνων τους. Ποτὲ ὅμως δὲν εἶναι ἄργα.

Στὴν ὁδὸ Σταδίου πάντα ὁ περαστικὸς ἔβλεπε στὰ χρόνια ἐκεῖνα τὸν πρώτο «γερμανικὸ» φούρνο, στὴ θέσι τῆς σημερινῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, κι' ἀντίκρουτο, τὰ χτίρια τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ ἄλλου, τῶν Οἰκονομικῶν.

Τὸ τελευταῖο γκρεμίστηκε ἕνα ὥραϊο πρωτὶ, ὅπως καὶ τὸ γειτονικὸ του μέγαρο τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας, ἕνα ἀπὸ τὰ ὥραιόρα ἀρχοντικὰ τῆς Ἀθήνας, κι' ἀκόμα, τὸ Δημοτικὸ Θέατρο, μετὴ θαυμαστὴ ἀκουστικὴ του στὴν πλατεῖα τοῦ Λαοῦ, ποὺ μετωνομάστηκε ἀργότερα σὲ πλατεῖα Λουδοβίκου.

Τὸ Δημοτικὸ Θέατρο κτίστηκε στὴ θέσι ὅπου ὁ Γρηγόριος Καμπούρογλου ἐθεμέλειωσε στὰ 1856, ὅστερ' ἀπὸ ἀγῶνες ὀλέκαιρους, τὸ πρῶτο Ἐθνικὸ μας Θέατρο, σὲ σχέδια τοῦ Γάλλου Μπουλανζέ, χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ νὰ τὸ ἀποτελειώσῃ ποτέ.

Μὰ καὶ τὸ κτίσιμο τοῦ Δημοτι-

κοῦ σταμάτησε πολλὰς φορές, σὰν τῆς Ἀρτας τὸ γεφύρι.

Κι' ἔδωσε ὁ Θεὸς νὰ τελειώσῃ ἀφοῦ πρῶτα σκοτώθηκαν ἀπὸ ἀτύχημα στὶς ψηλὲς σκαλωσιὲς του πέντε ἀπὸ τοὺς τεχνίτες τῆς οἰκοδομῆς.

Τὴν ἰδέα γιὰ τὸ Δημοτικὸ Θέατρο στὴ θέσι ἐκείνη τὴν ἔρριξε στὴν ἀρχὴ ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων ὁ Γεώργιος Σκούφος — στὰ 1860 — καὶ τὴν ἔφερε στὴν πραγματοποίησι ἕνας ἄλλος δημιουργικὸς Δήμαρχος, ὁ Παναγιῆς Κυριακὸς στὰ 1871, πάνω στὰ σχέδια τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ Ζεράρ.

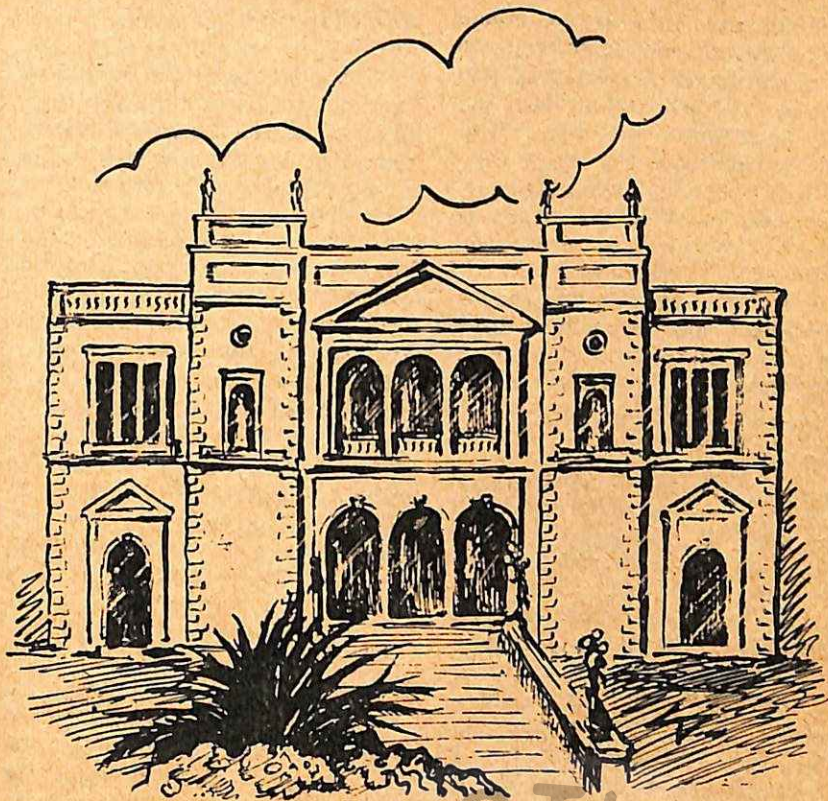
Ὅμως τὰ χρήματα ποὺ κατάφερε νὰ περιμαζέψῃ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ὁ Κυριακὸς δὲν ἔφταναν καὶ τὸ θέατρο θάμενε μισοτελειωμένο, ὥσπου συγκινήθηκε ὁ μεγάλος πατριώτης ὁ Ἀνδρέας Συγγρὸς καὶ πρόσφερε ἕνα σημαντικὸ ποσὸν γιὰ τὴ συμπλήρωσίν του.

Γύρω ἀπὸ τὸ κτίριο τοῦ Δημοτικοῦ, στὰ ἰσόγειά του, σύμφωνα με τὴν ἐπίμονη ἐπιθυμία τοῦ πανούργου Χιώτη χορηγοῦ, ἔγιναν εὐρύχωρα γραφεῖα καὶ μαγαζιά, ποὺ ἀπὸ τὰ νοίκια τους θὰ ἔβγαιναν τὰ ἔξοδα λειτουργίας καὶ συντηρήσεως τοῦ Θεάτρου.

☆

Πόσες δόξες δὲν εἶδε ἐπὶ σάραντα τόσα χρόνια τὸ ὥραιότατο ἐκεῖνο καὶ παρόμοιο μετὰ καλύτερα Εὐρωπαϊκὰ, χειμερινὸ θέατρο τῆς Ἀθήνας, ποὺ ἀντίκρουζε τὸ ταπεινὸ χτίριο τοῦ Δημαρχείου, καὶ ποὺ σήμερα κατήντησε ὁ χώρος τοῦ ἑνα πανάθλιο ἀνατολίτικο παραγκοπάζαρο!...

Πόσους περίφημους μελοδραματικούς θιάσους φιλοξένησε. Πόσες ἱστορικὲς διαλέξεις ἱστορικῶν συγγραφέων, ὅπως τοῦ Ζὰν Ρισπέν καὶ ἄλλων. Πόσες λαμπρὲς

Τὸ Δημοτικὸ Θέατρο.

παραστάσεις μουσικῶν ἔργων. Πόσες συμφωνικὲς συναυλίες, μετὰ ἑστρὸ τὸ Μαρσίκ. Πόσους μεγάλους χοροὺς «μεταμφιεσμένων» στὰ καρναβάλια...

Σὰν ἕνα ἁμορφο παραμῦθι, σεβαστοὶ σήμερα Ἀθηναῖοι μετὰ χιόναντα μαλλιά, μᾶς ἱστοροῦν τὴ λαμπρὴ γιορτὴ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου στὰ 1888, μετὰ τὴ ὅπερα «Μινιὼν» τοῦ Τομᾶ καὶ μαέστρὸ τὸ Λασσάλ.

Στὴν ἴδια ἐκείνη ἐπίσημη γιορτὴ πρωτοπαίχτηκε καὶ μιὰ σύνθεσις «Ἑλληνικὰ μοτίβα» τοῦ ἀρχιμουσικοῦ Σάιλερ, κι' ἀκόμα ἡ Χορωδία τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν ἐξετέλεσε τοὺς Ἐθνικοὺς ὕμνους

τῆς Ἑλλάδος, τῆς Δανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸ Βασίλειόν μας Γεώργιον τὸν Α' — ποὺ γιόρταζε ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ χρόνο τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα του στὸ θρόνον — τοὺς Δανούς πρίγκηπες, καὶ τὸ διάδοχόν τῆς Ἀγγλίας, ποὺ καθὼς βρέθηκαν στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν τ' ἀρχαῖα μνημεῖα, δέχτηκαν νὰ παραστοῦν καὶ στὰ ἐγκαινία τοῦ ὥραιου Θεάτρου τῆς.

☆

Σὲ λίγες μέρες πάλι μετὰ τὰ ἐπίσημα ἐγκαινία δόθηκε στὸ Δημοτικὸ μιὰ παράστασις τῆς «Ἀντιγόνης» ποὺ ἔμεινε ἱστορικὴ.

Στὴν τραγωδίαν τοῦ Σοφοκλέ-

ους έλαθαν τότε μέρος πολλοί γνωστοί καλλιτέχνες του τραγουδιού, όπως και έρασιτέχνες, φοιτηταί, και γυμνασιόπαιδες ακόμα, θλαστέρα ολοι της αθηναϊκής κοινωνίας.

Ανάμεσα στους κορυφαίους της χορωδίας που έκτελούσε σε ώρισμα σημαία μια σύνθεσι του Μέντελσον γραμμένη για την «Αντιγόνη», ήταν ο τενόρος Αποστόλου, που τραγούδησε άργότερα στη σκάλα του Μιλάνου, ο Κώστας Λάσκαρης και άλλοι.

Διευθυντής της όρχήστρας ήταν ο Ναπολέων Λαμπιλέτ.

Την Αντιγόνη τη ζωντάνεισε ή ώραία Αθηναία έρασιτέχνης της άπαγγελίας, Δώρα Ζυμβρακάκη. Την Ίσμήνη, ή Λουκία Αντωνοπούλου. Τόν Τηρεσία ό Αλεξανδρινός δικηγόρος Μανωλάτος. Τόν Κρέοντα, ό Δημήτρης Κορομηλάς, ό συγγραφέας των θανάτων κωμειδύλων, που ήταν και ό σκηνοθέτης, ένδυματολόγος και σκηνογράφος συγχρόνως στην έξαιρετική εκείνη παράσταση. Τό ρόλο του φύλακος έπαιξε ό Δημήτρης Κόκκος. Το άγγέλου ό Γιώργος Παγανέλης. Το έξαγγέλου ό Γιώργος Μπαλτατζής. Της Ίοκάστης ή Εύφροσύνη Κορομηλά. του Αίμονα ό Ηλίας Άγγελόπουλος.

Ό τελευταίος, άσυνήθιστος στο αρχαίο έλαφρό χιτώνιο - χειμώνα καιρό και με χιόνια δινόταν ή παράστασις - άρπαξε κατά την τελευταία δοκιμή ένα δυνατό κρυόλογημα.

Και καθώς στην έπίσημη πρεμιέρα οί δούλοι τόν έφερναν στη σκηνή νεκρό πάνω στο φορείο, τόν τσιμπούσαν κάθε τόσο με τρόπο για να τόν κάμουν προσεχτικό μήπως ξεχαστή και θήξη ή φτερνιστή, όπως έκανε όλοένα πριν

στα παρασκήνια, και καταστρέψει την τραγωδία...

Στους ρόλους των δούλων έπαιξαν τότε, νεαροί γυμνασιόπαιδες ακόμα, μά φανατικοί φιλότεχνοι, ό Τίμος Μωραϊτίνης, ό Ίωάννης Ψαρούδας, ό Κωνσταντίνος Μελάς, μαζί με τό Χρήστο Γούναρη κι άλλους. Τό Δημοτικό θέατρο είχε και τους αιώνιους γκρινιάρηδες έπικριτές του. Ίσως για να πειράξουν από φθόνο τό Συγγρό, που τό συμπλήρωσε με τη δωρεά του.

Ένας από αυτούς ήταν κι ό Θέμος ό Άννινος, που δημοσίευσε μετά τα έγκαίνια κι αυτό τό τετράστιχό του στο «Άστυ», έξ αιτίας που τό θέατρο δέν είχε ακόμα θερμανσι και πολλοί θεαταί είχαν ξεπαγιάσει...

☆

Στην άλλη πλευρά της ίδιας πλατείας Λουδοβίκου ύψώνεται πάντα, παληωμένο όμως, τό μέγαρο του Ταχυδρομείου, που με τά εισοδήματά του από τά νοίκια ό ιδιοκτήτης του ό Βασίλειος Γ. Μελάς, αδελφός του Λέοντος Μελά, του συγγραφέα του θανάτου «Γεροστάθη», προίκισε τό κληροδότημά του των Νηπιακών Έπιμελητηρίων.

Τό πραγματικό έθνικό εκείνο ίδρυμα έξυπνήρησε έπί πολλά χρόνια τους σκοπούς του, με την άνεγερσι και συντήρησι ενός πλήθους σχολείων εις όλους τους νέους αλλά και πολλούς από τους παληούς νομούς της Ελλάδος.

Ακόμα και σήμερα, μέσα σε μιάν αίθουσα του ίδιου Ταχυδρομικού Μεγάρου, κάτω από τις έπιθλητικές προσωπογραφίες των Μελάδων, του Βασιλείου, του Λέοντος, του Μιχαήλ, του Παύλου, συνεδριάζει ή έπιτροπή του κλη-

ροδοτήματος Μελά και συνεχίζει τό ώραίο έργο της.

Άλλ' άς γυρίσουμε πάλι στην όδο Σταδίου.

Στην άντικρυνή γωνιά του Ύπουργείου των Οικονομικών θρισκόταν τό σπίτι του Πετράκη, με πελώρια πεύκα στο περιόβλι του. Εκεί και τό κατάστημα ειδών ίππασίας, που είχαν τόση πέρασι πριν ακόμα οί ίπποι... γίνουν μηχανικοί και στριμωχθούν όμάδι μέσα στα σατανικά αυτοκίνητα, του Δύπελ.

Στην πλατεία του Κλαυθμώνος, την Ιστορική, όπου μαζευόντουσαν οί «παυσανίαι» και οί «θεσιθήραι» για να κλαίν' τη μοίρα τους, έξ οδ και ή όνομασία αυτή της πλατείας που ή έπίσημη όνομασία της ήταν: Πλατεία της 25ης Μαρτίου, ήταν τά μέγαρα Αφθονίδη που χρησιμοποιήθηκαν για πρώτα παλάτια του Όθωνος και της Αμαλίας.

Και ακόμα έπί της όδου Σταδίου, τά σπίτια του Δεκόζη Βούρου, του Γιώργη Ράλλη, του Ράμφου, του Δεμερτζή, του Κωστή, με τους κήπους που τ' άγκάλιαζαν και τις φουντωτές μανταρινιές του περιβολιού του.

Λίγο παρακάτω ξεπρόβαλλε τό μέγαρο της Βουλής, ξύλινο ως τά 1840 και καλλιμάρμαρο άργότερα, - στα 1865 έπί σχεδίων του αρχιτέκτονος Μπουλανζέ - με τό περιόβλι του και τις νερατζιές του.

Ύστερα, ακολουθούσε ή άτελείωτη σε μάκρος μάντρα των βασιλικών σταύλων, που είχε κτισθή έπί Όθωνος.

Σ' έναν άνοιχτό της χώρο, κατά τά χρόνια του Γεωργίου του Α', θρισκόταν και τό πρώτο «Σκαίτιγκ - Ρίγκ» για τά βασιλόπουλα και τά παιδιά των αλικών.

Στή ίδια μεγάλη μάντρα είχε

κτισθή κι ένας δλάκαιρος συν-οικισμός από μικρόσπιτα για τους άμαξάδες, τους ίπποκόμους και τις οικογένειές τους, καθώς και πολλά κοττέτσια με διαλεχτές ράτσες πουλερικών άνάμεσα στους σταύλους των άλόγων.

Τότε οί Αθηναίοι προτιμούσαν ν' αγοράζουν τ' αυγά τους από τους σταύλους, έστω και άκριβά, μιά... πένταρα τό ζευγάρι. Άρκεί πώς έπαιρναν αυγά... βασιλικά!

Κατεβαίνοντας από τό ανάλαφρο, και παιδικό παιγνιδάκι - τράμ της όδου Σταδίου, με τά κουρτινάκια και τ' άχαμνά του άλογα, μέσα σε μιá αποθέωσι από σύννεφα της χλιοτραγουδιμένης χρυδής σκόνης του κεντρικού αυτού δρόμου, που ήταν τότε μιá χωματοστρωμένη «λεωφόρος» με φουντωτές άκακίες στα πεζοδρόμια, στρογγυλές δαντελωτές σιδερένιες σχάρες όλόγυρα στις βάσεις τους για προστασία των δέντρων, και μεγάλα τόξα με μπέκ γκαζιού για τη φωταγωγήσι, θά τριγυρίσουμε για λίγο στο πολυσύχναστο πεζοδρόμιο των βασιλικών σταύλων, να διασκεδάσουμε με τους τύπους της παληάς Αθήνας, τους «τρελλούς» της άλλα και τους παράξενους «γνωστικούς» της έποχής.

☆

Πόσες ένδιαφέρουσες σελίδες θά μπορούσαν ν' αφιερωθούν στ' άνέκδοτα τόσων συμπαθητικών ανθρώπων, που ξεκίνησαν κάποτε, νέοι κι αυτοί, γεμάτοι φιλοδοξίες και όνειρα, από άρχοντικές, πολλές φορές, οικογένειες, για να καταντήσουν, με κάποια λόξα που ψώνισαν, είτε από κληρονομικές αιτίες, είτε από κανένα μεγάλο άνικανοποίητο ρωμαντικόν έρωτα, σε παρδαλούς τρελλούς, που τους γλένταγε με

περίγελα και πρόγκα ή φοβερή νεολαία της 'Αθήνας.

Και πόσων ακόμα τύπων, που δεν ήταν θέβαια της κατηγορίας των τρελλών και κουρελήδων, μά που το ξεξεξηγημένο ντύσιμό τους, ή έντυπωσιακή φυσιογνωμία τους, τὰ παράξενα φερσίματά τους, τούς ξεχώριζαν ανάγλυφα από τούς άλλους «κοινούς θνητούς» και τούς έκαναν ν' αποτελούν διακοσμητικά νούμερα της μικρής ακόμα Πολιτείας.

'Από τούς τελευταίους αὐτούς τύπους ήταν τότε πολλοί. 'Οπως ό Σερπιέρης, ό πιό χοντρός κι' ό πιό πλούσιος 'Αθηναίος με τις φαβορίτες του που τριγύριζε πάντα άμαξάδα. 'Ο έξαλλος ποιητής Νέης, ψηλός σαν καμηλοπάρδαλις. 'Η κυρία της Αύλης 'Αμαλία 'Αθέρωφ, με τὰ κατσαρά της σειρά στο μέτωπο, που την είχαν θγάλει «Κιμωλία 'Αθέρωφ» από τὸ πυκνότατο στρώμα πούδρας που συνήθιζε νὰ στρώνει στο ρυτιδωμένο της πρόσωπο. 'Ο πολὺς 'Ιθός με τὸ ψηλὸ καπέλλο, τὴ βελάδα και τούς... μαγνήτες του. 'Η φανταχτερὰ «ώραία» κυρία Δαμαλά-Λάσκου. 'Ο Σπυρίδων Παγανέλης, ό κομψότερος λόγιος με τὸ φρέσκο λουλούδι πάντα στην «κομβιοδόχη» που ὤργωνε τὰ δειλινὰ τὴν ὁδὸ Σταδίου.

'Ο ἀρχηγός των γλωσσαμυντόρων, ό καθηγητής Μυστριώτης, με τὴν πληθωρική μύτη και τὸ... σημειωτὸν περπάτημα, ό χρηματιστής Φωτίου που ἔμοιαζε με πουλί πετάμενο, ό ἵπποτικός και ὄνειροπαρμένος 'Ιωαννόπουλος με

τὸ μονόκλ και τὸ πλατύγυρο ψαθάκι του και πόσοι ακόμα...

Στὴ θιτρίνα ἐκείνη τῆς 'Αθήνας μπορούσε τότε ἕνας 'Αθηναίος νὰ συναπαντήσει σ' ἕνα πέρασμά του ὅλους τούς τύπους τῆς Πολιτείας, ν' ἀντιχαιρετήση τούς περισσότερους φίλους και γνωστούς, νὰ πληροφορηθῇ γιὰ ὅλα τὰ νέα και τὰ σκάνδαλα τῆς ἡμέρας.

☆

'Εκεῖ στο ἴδιο πεζοδρόμιο, ἀντάμωνε κανεῖς στὰ πιὸ παλιὰ χρόνια τὴν ἴδια τὴν... ψωροκώσταινα!

Μιά ξερακιανὴ κουρελοῦ γρηὰ χήρα, που τριγύριζε στὰ μεγάλα κέντρα τῆς 'Αθήνας κλαίγοντας τὴ μοῖρα της, με τὸ αἰώνιο παράπονο, γιατί: τὸ Γκουβέρνο δείχνει τὴν ἀπονιὰ στὴ φτωχο-λογία!

'Η ψωροκώσταινα, που εἶχε κα-ταλήξει στὴν 'Αθήνα ἀπὸ τ' 'Ανάπλι, κι' ἔκανε θελήματα γιὰ νὰ φτωχοζῇ, γιατί δὲν ἐννοοῦσε νὰ ζητιανεύη, ήταν μιὰ θλιβερὴ εἰκόνα περήφανου κοινωνικοῦ ναυαγίου.

Γι' αὐτὸ, ἀπὸ κυρὰ-Κώσταινα, με τὰ χάλια ποῦχε, τὴ θάφτισαν στὸ τέλος Ψωρο-Κώσταινα.

Και κάποια μέρα μεγάλης πάλι οικονομικῆς κρίσεως στὸ ρωμέϊκο, ἕνας ἀπὸ τούς θαμῶνες τοῦ Καφενείου τῶν Εὐφρονούντων θλέποντας τὴ σκελετωμένη χήρα με τὰ κουρέλια της και τὴν περήφανη φτώχεια της, κόλλησε ἀπὸ τότε τὸ παρατσούκλι της και στὴν ἴδια τὴν 'Ελλάδα, που τῆς ἔμεινε ὡς τὰ χρόνια μας...

Η

ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

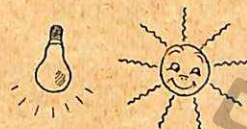
«'Ο ἄνθρωπος που ἀσχολεῖται με μιὰ τέχνη μονάχα πρακτικά, χωρίς 'Επιστήμη, μοιάζει με καπετάνιο που ταξιδεύει σὲ πλοῖο χωρίς τιμόνι και πυξίδα. Φυσικά ποτὲ δὲν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ξέρη με δεβαιότητα που πηγαίνει. Πάντοτε ἡ πρακτικὴ πρέπει νὰ στηρίζεται στὴν 'Επιστήμη».

Λεονάρντο Ντὰ Βίντσι.

Α': Οἱ περιπέτειες μιᾶς φωτεινῆς ἀκτίνας

() πολὺς κόσμος νομίζει ὅτι ἡ φωτογραφικὴ συγγενεὺ εἰς γάκι με τὴ μαύρη μαγεῖα. Γιὰ κείνον που ξέρεῖ—και δὲν εἶναι καθόλου δύσκολο γιὰ ὁποιοδήποτε νὰ μάθῃ—δὲν ὑπάρχει μαύρη μαγεῖα στὴ φωτογραφία. 'Απεναντίας ὑπάρχει ἀπόλυτη λογικὴ και εὐκολονόητη ἐξήγησις γιὰ τὸ κάθε στάδιο τῆς κάπως πολυσύνθετης διαδικασίας τῆς.

Μιά φωτογραφία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἱστορία και

(Σχῆμ. 1)

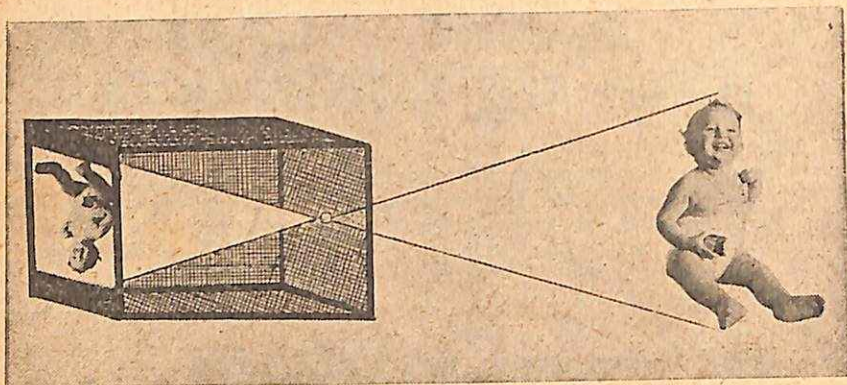
τὴς περιπέτειες μιᾶς ἐλεύθερης ἀκτίνας φωτὸς που συνέλαβε ἕνας φακὸς και τὴν φυλάκισε γιὰ πάντα ἐπάνω σὲ μιὰ εὐαίσθητη φωτογραφικὴ ἐπιφάνεια (φίλμ). 'Η διαδικασία μιᾶς φωτογραφίας ἔχει τὰ ἑξῆς στάδια:

'Αρχίζουμε ἀπὸ τὸ... ΦΩΣ (σχῆμ. 1) που ἀπὸ κάποια φωτεινὴ πηγὴ στέλνει τὴς ἀκτίνες και φωτίζει τὸ πρὸς φωτογράφι-σιν... ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ, (σχ.

2), τὸ ὁποῖον δέχεται αὐτὲς τὴς ἀκτίνες και ἀνάλογα με τὸ μέγεθός του, τὸ σχῆμα του και τὸ χρώμα ἀπορροφᾷ ἕνα μέρος τῶν και τὴς ὑπόλοιπες τὴς ἀντανάκλᾷ. Αὐτὲς που φεύγουν ἀπὸ τὸ ἀντικείμενο συλλαμβάνονται ἀπὸ ἕνα συγκεντρωτικὸ... ΦΑΚΟ που τὴς ἀναγκάζει νὰ ἀκολουθήσουν ὠρισμένη πορεία και νὰ συγκεντρωθοῦν στὸ πίσω μέρος ἑνὸς... ΣΚΟΤΕΙΝΟΥ ΘΑΛΑΜΟΥ (Φωτογραφικῆς μηχανῆς), (σχῆμ. 3) που δὲν ἐπιτρέπει σὲ καμμιὰ ἀκτὶνὰ νὰ μῇ ἂν δὲν περάσῃ μέσα ἀπὸ τὸ φακὸ. Μπροστὰ στὸ φακὸ ὑπάρχει ἕνας «ἐπόπτης» που τὸν ὀνομάζουμε... ΚΛΕΙΣΤΡΟ και ρυθμίζει γιὰ πόσο χρονικὸ διάστημα θὰ περνοῦν φωτεινὲς ἀκτίνες γιὰ νὰ

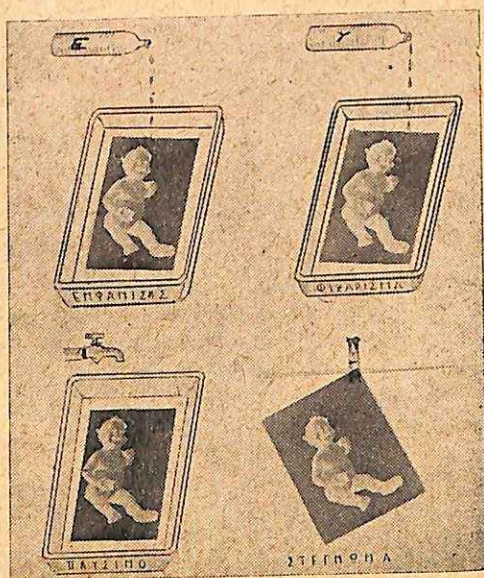

(Σχῆμ. 2)

(Σχήμ. 3)

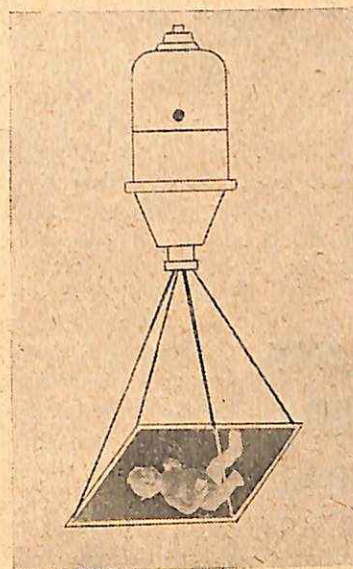
φθάσουν στο άπέναντι, πίσω, μέρος του σκοτεινού θαλάμου, όπου είναι τοποθετημένο το ΦΙΛΜ, μία ευαίσθητη στο φως επιφάνεια, ακριβώς στο σημείο που συγκεντρώνονται οι φωτεινές ακτίνες και σχηματίζουν την εικόνα. Με το άνοιγμα του κλείστρου γίνεται ή ΕΚΘΕΣΙΣ (πόζα) και οι ακτίνες που έρχονται από το αντικείμενο μπαίνουν μέσα και προσβάλλουν την ευαίσθητη επιφάνεια (έμουσιόν) του φιλμ προκαλώντας αλλοιώσεις. Οι αλλοιώσεις όμως αυτές είναι άορατες (λανθάνουσες), και για να φανούν πρέπει να επεξεργαστεί ή ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ (σχ. 4), μία ειδική χημική διάλυση που θα μας φανερώσει σε ποια σημεία της έμουσιόν έγιναν αλλοιώσεις. Μετά, μία άλλη χημική διάλυση, το ... ΥΠΟΣΟΥΛΦΙΤ (φιξάρισμα) (σχ. 4) θα διαλύσει και θα διώξει τα μόρια εκείνα της έμουσιόν που δεν αλλοιώθηκαν από το φως. Μετά το φιξάρισμα

(Σχήμ. 4)

ακολουθεί το ΠΛΥΣΙΜΟ (σχ. 4), ένα λουτρό καθαριότητας για να φύγουν όλα τα χημικά, και έν συνέχεια το ΣΤΕΓΝΩΜΑ (σχ. 4). Και τώρα έχουμε ένα ΑΡΝΗΤΙΚΟ.

Το ονομάζουμε άρνητικό γιατί παρουσιάζει την εικόνα με αντίθετες φωτιστικές αξίες, δη-

(Σχήμ. 5)

λαδή τα μαύρα μέρη του αντικείμενου αποδίδονται στο άρνητικό με διαφανή (φωτεινά) σημεία, ενώ τα φωτεινά μέρη αποδίδονται με άδιαφανή (σκοτεινά) σημεία. "Αν τώρα αυτό το άρνητικό το θάλουμε σε έπαφή με ένα ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΧΑΡΤΙ, που είναι και αυτό στρωμένο με παρόμοια ευαίσθητη έμουσιό, όπως και το φιλμ και το φωτίσουμε με τέτοιο τρόπο ώστε το φως να περάσει πρώτα από το άρνητικό και ύστερα να φθάσει στην ευαίσθητη επιφάνεια του

χαρτιού ή αν θάλουμε το άρνητικό σε ένα ειδικό προβολέα που ονομάζεται ΜΕΓΕΘΥΝΤΗΡΑΣ (σχ. 5) και το προβάλουμε πάνω στο φωτογραφικό χαρτί, τότε το φως που περνάει έλεύθερα από τα διαφανή σημεία του άρνητικού θα προσβάλει τα αντίστοιχα σημεία του χαρτιού που θα μαυρίσουν άπ' την εμφάνισι, ενώ τα σημεία που αντιστοιχούν στα άδιαφανή σημεία του άρνητικού (άπ' τα οποία φυσι-

(Σχήμ. 6)

κά δεν περνάει φως) δεν θα προσβληθούν και με την εμφάνισι θα φανούν λευκά. "Ετσι θα αποδοθεί ή άρχική εικόνα του αντικείμενου με τις πραγματικές φωτεινές της αξίες. Αφού εμφανίσουμε αυτό το χαρτί, το φιξάρουμε στο Υποσουλφίτ, το πλένουμε και το στεγνώνουμε όπως και το φιλμ και έχουμε έτοιμη ή ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ (σχ. 6).

Β': Τα μυστικά του Φακού

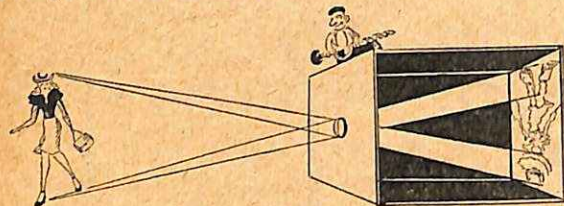
Στο προηγούμενο άρθρο της «Ιστορίας της φωτογραφίας» περιγράψαμε τι είδους μηχανήμα χρησιμοποιούσε ο Λεονάρντο Ντά Βίντσι και διάφοροι άλλοι ζωγράφοι: "Ένα σκοτεινό θάλαμο με μία πολύ μι-

(Σχήμ. 7)

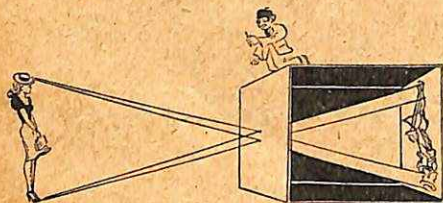
κρή τρυπίτσα θελόντας στη μιά πλευρά. Έλατε να πάρουμε και μείς ένα τέτοιο θάλαμο και να δοκιμάσουμε να κάνουμε μιά «φωτογραφία», δηλαδή να ζωγραφίσουμε με το φως.

Ένα όμορφο κορίτσι μās βοηθεϊ στην εργασία μας. Το παρακαλούμε να σταθή να της κάνουμε το είδωλό της. Όπως βλέ-

(Σχήμ. 8)

πετε οί άκτίνες που ξεκινούν από τὰ διάφορα σημεία του μοντέλου μας ακολουθώντας ευθύγραμμη πορεία μπαίνουν μέσα στο θάλαμο από το μικροσκοπικό άνοιγμα και σχηματίζουν την εικόνα του στο βάθος, ανεστραμμένη. (σχήμ. 7). Τι δυσάρεστο όμως που είναι τόσο σκοτεινή! Είναι φυσικό όμως από ένα τόσο μικρό άνοιγμα να μη μπορεί να περάσει πολύ φως για να δώση

(Σχήμ. 9)

λαμπρότητα στην εικόνα. Τότε πρέπει να μεγαλώσουμε το άνοιγμα για να μπη περισσότερο φως. Τώρα όμως ή κατάσταση χειρότερη. Είναι μὲν πιό φωτεινή ή εικόνα αλλά πάρα πολύ άσπής, «φλου». (σχήμ. 8). Τι συμβαί-

Το άνοιγμα είναι πάρα πολύ μεγάλο και άφίνει να περάσει από κάθε σημείο του αντικειμένου όχι μιά άκτίνα μονάχα αλλά δέσμη όλόκληρη άκτίνες που όσο πάει και άπλώνει σχηματίζοντας μιά άσπαστάτη εικόνα.

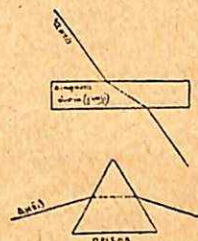
Για να δοκιμάσουμε κάτι άλλο. Πλάι στο μικρό άνοιγμα της πρώτης δοκιμής να άνοιξουμε και ένα δεύτερο. Έτσι, λογαριάζουμε ότι, θα περάσει το διπλάσιο φως και συνεπώς ή εικόνα μας θα είναι διπλά φωτισμένη.

Τώρα μπερδευτήκαμε για καλά! Το κάθε άνοιγμα σχηματίζει και δικό του είδωλο και δὲν ξέρεις που άρχίζουν και που τελειώνουν. Για να σκεφθούμε τι συμβαίνει και πως μπορούμε να διορθώσουμε το κακό.

Κάθε άνοιγμα σχηματίζει και δικό του είδωλο γιατί οί άκτίνες είναι ευθύγραμμες και συγκεντρώνονται σε σημεία ανάλογα γεωμετρικά με τη θέση του ανοίγματος από το όποιον περνούν (σχήμ. 9). Για να κατορθώσουμε να κάνουμε τὰ είδωλα να συμπέσουν πρέπει να βρούμε τρόπο να τσακίσουμε τις άκτίνες και να τις άναγκάσουμε ακολουθώντας διαφορετική πορεία να συμπέσουν στο ίδιο ακριβώς σημείο, άδιάφορο από πιό άνοιγμα πέρασαν.

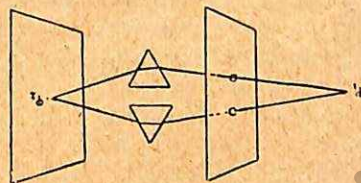
Ή φυσική έπιστήμη μās μαθαίνει ότι όταν μιά άκτίνα φωτός που ταξιδεύει στον άέρα συναντήσει μιά γυάλινη επιφάνεια και πέση επάνω της, στην προσπάθειά της να διαπεράσει την πυκνή μάζα του γυαλιού τσα-

κίζει (διαθλάται) (σχήμ. 10) και παίρνει τέτοια κατεύθυνση ώστε να άπομακρύνεται από το επίπεδο της επιφανείας στην οποία έπεσε. Όταν πιό περάσει

(Σχήμ. 10)

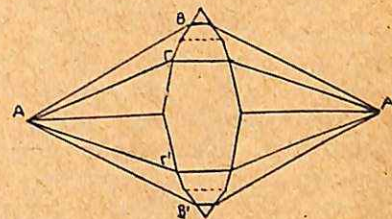
το γυαλί και βγή ξανά στον άέρα λυγίζει και πάλι με την ίδια ακριβώς γωνία και τώρα πλησιάζει προς το επίπεδο της επιφανείας από την όποιαν βγήκε (σχήμ. 11).

(Σχήμ. 11)

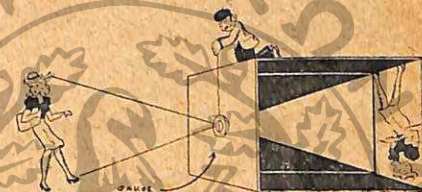
Έάν τώρα ξαναγυρίσουμε στο σκοτεινό θάλαμο με τὰ δυό άνοίγματα και τοποθετήσουμε πίσω από το κάθε ένα από αυτά ένα κομμάτι γυαλί σε σχήμα σφήνας που λέγεται πρίσμα, τότε θα δούμε ότι έκμεταλλευόμενοι το φαινόμενο αυτό της διαθλάσεως που περιγράψαμε, μπορούμε να κάνουμε τὰ δύο είδωλα να συμπέσουν και να σχηματίσουν μιά εικόνα «νέτη» και με διπλάσια φωτεινότητα. Έάν τώρα μπορούσαμε να άνοιξουμε τόσες πολλές τρυπίτσες ώστε να μὴν ύπάρχη πιό χαρτόνι που να χωρίσει τὰ όριά τους και πίσω από αυτές

συγκεντρώσουμε τόσα πολλά πρίσματα ώστε να σχηματίζουν μιά συμπαγή μάζα γυαλιού με συνεχόμενη καμπύλη επιφάνεια, τότε θα είχαμε ένα μεγάλο στρογγυλό άνοιγμα και πίσω από αυτό ένα ΦΑΚΟ. (σχήμ. 12). Έφ' όσον οί άκτίνες που περνούν με-

(Σχήμ. 12)

σα από το φακό θα σχηματίσουν μιά και μόνη εικόνα, τότε ή εικόνα αυτή θα είναι πολλές φορές πιό φωτεινή από την εικόνα που σχηματίστηκε με το ένα και μόνο άνοιγμα (σχήμ. 13). Τώρα όμως παρουσιάζεται κάτι καινούργιο. Ένῳ με το ένα και μοναδικό άνοιγμα το είδωλο ήταν πάντοτε «νέτο», άδιάφορα αν το

(Σχήμ. 13)

κορίτσι πλησίαζε ή άπομακρυνόταν από τη μηχανή, τώρα βλέπουμε ότι μόνον όταν το κορίτσι είναι σε ώρισμένη απόσταση από το φακό, το είδωλό του είναι νέτο.

Έάν ξεκολλήσουμε την πίσω πλευρά του σκοτεινού θαλάμου και στη θέση της θάλουμε ένα

θαμπόγυαλο, τότε θα μπορέσουμε, ανάλογα με τη θέσι που έχει το κορίτσι, μετακινώντας το θαμπόγυαλο μπρός και πίσω, να έχουμε πάντοτε νέτο είδωλο. Και σιγά—σιγά θα κάνουμε δυο ενδιαφέρουσες και πολύ χρήσιμες πιστοποιήσεις:

α) "Όσο πιο μακριά είναι το αντικείμενο τόσο πιο κοντά στο φακό πρέπει να είναι το θαμπόγυαλο, ενώ για τὰ κοντινά αντικείμενα απομακρύνεται" και β) όταν τὸ αντικείμενο περάσει μιά ωρισμένη απόσταση (διαφορετική για κάθε φακό) τότε όσο και να απομακρυνθῇ ἀκόμη δὲν ἀλλάζει ἡ ἀπόστασις φακού και ἐπιπέδου προβολῆς τοῦ εἰδώλου. Ἡ ἀπόστασις αὐτὴ τοῦ ἐπιπέδου προβολῆς ἀπὸ τὸ φακό τότε λέγεται: ΕΣΤΙΑΚΗ ΑΠΟΣΤΑΣΙΣ. "Ένας φακός, παραδείγματος χάριν, με ἐστιακὴ ἀπόσταση 10 ἐκ. σχηματίζει (ὅταν νετάρουμε στὸ ἄπειρον) νέτο εἶδωλο τῶν ἀντικειμένων πού θρίσκονται ἀπὸ τὰ 15 μέτρα ἔως τὸ ἄπειρο. Για τὰ πιο κοντινά αντικείμενα θὰ πρέπει νὰ ἀπομακρύνουμε τὴν πλευρὰ προβολῆς.

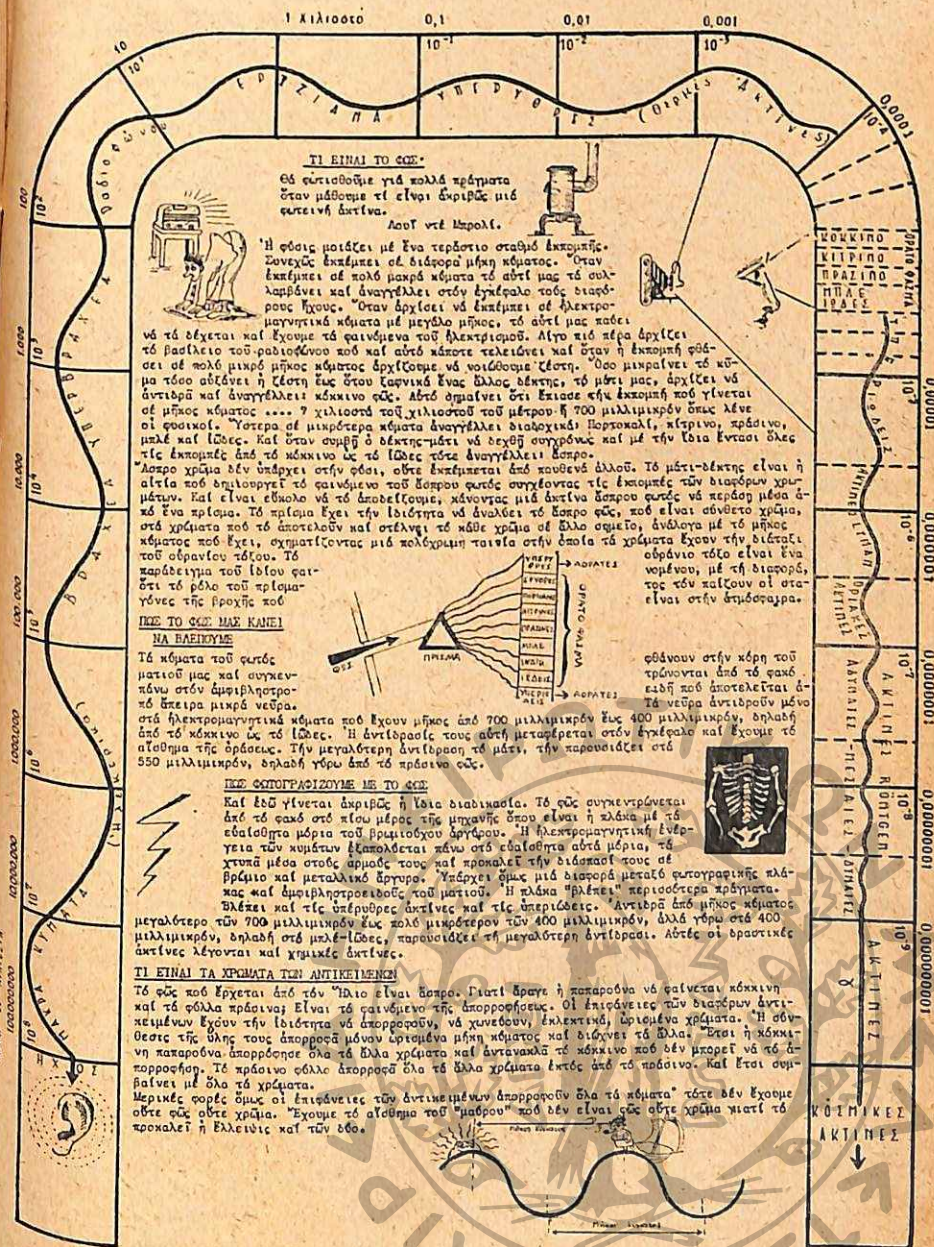
Καὶ τώρα ἄς ἀφήσουμε τὰ παιχνίδια με τὸ εἶδωλο τοῦ κοριτσιοῦ καὶ ἄς δοκιμάσουμε νὰ θγάλουμε μιά οωστή φωτογραφία. Πρώτη μας δουλειὰ εἶναι νὰ «νετάρουμε» πάνω στὸ θαμπόγυαλο τὴν εἰκόνα τοῦ κοριτσιοῦ. "Όταν θεβαιώθουμε ὅτι ἔχουμε ἄψογο νέτο, θὰ θγάλουμε τὸ θαμπόγυαλο καὶ στὴ θέσι τοῦ ἀκριβῶς, στὸ ἴδιο ἀκριβῶς ἐπίπεδο, θὰ τοποθετήσουμε μιά φωτογραφικὴ πλάκα. Θὰ παρακαλέσουμε τὸ κορίτσι νὰ μείνῃ ἀκίνητο καὶ θὰ ἀνοίξουμε τὸ φακό γιὰ νὰ ἐκθέσουμε τὴν πλάκα στὸ φῶς ὥρα πρέπει. "Όταν ἐμφανί-

σουμε ὁμως τὴν πλάκα θὰ δοῦμε με ἐκπληξὶ ὅτι ἡ εἰκόνα στὴν πλάκα δὲν ἔχει τὸ ἄψογο νέτο πού εἶχε στὸ θαμπόγυαλο, ἢ τοῦλάχιστον δὲν τὸ ἔχει σὲ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς εἰκόνος.

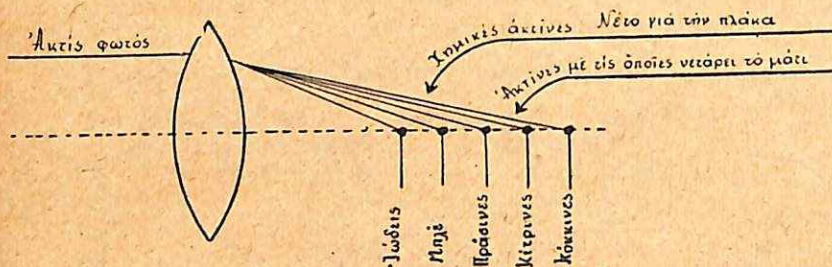
Γιὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς τὶ ἀκριβῶς συμβαίνει στὴν περίπτωσι αὐτὴ πρέπει νὰ καταφύγῃ στὴ Φυσικὴ γιὰ νὰ μάθῃ μερικὰ πράγματα γιὰ τὴ φύσι τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον παρ' ὅλον ὅτι ἔχει τόσον μελετηθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιστὴμὴ παραμένει ἀκόμη ἕνα σκοτεινὸ καὶ μυστηριῶδες φαινόμενο. Δὲν πρόκειται νὰ ἀσχοληθούμε ἐπιστημονικὰ με τὴ θεωρία τοῦ φωτός ἀλλὰ ἴσως αὐτὰ πού γράφει ἡ πλαϊνὴ σελίδα (σχῆμ. 14) βοηθήσουν στὴν ἐξηγήσῃ τοῦ γιατί λείπει τὸ νέτο στὴν πλάκα καὶ πῶς μπορεῖ νὰ διορθωθῇ.

Τώρα πού πληροφορηθήκαμε μερικὰ πράγματα γιὰ τὸ φῶς μπορούμε νὰ ἐξηγήσουμε γιατί ἡ μηχανή μας με τὸν ἕνα φακό δὲν ἔβγαλε νέτη πλάκα ἐνῶ στὸ θαμπόγυαλο τὸ εἶδωλο ἦταν νέτο «καρφί». Ξερούμε ὅτι ὁ φακός μας ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ πρίσματα καὶ ὅτι κάθε πρίσμα ὅχι μόνον κατευθύνει τὶς ἀκτίνες πρὸς μιά ὠρισμένη ἐστία ἀλλὰ συγχρόνως διασκορπίζει τὰ διάφορα χρώματα πού ἀποτελοῦν τὸ ἄσπρο φῶς, σχηματίζοντας ἄλλοι ἐστία γιὰ τὸ κόκκινο καὶ ἄλλοι γιὰ τὸ ἴωδες. Κυττάξετε τὴν εἰκόνα καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι οἱ μπλὲ ἀκτίνες σχηματίζουν ἐστία πλησιέστερα στὸ φακό ἀπὸ τὶς κίτρινες καὶ τὶς πράσινες ἀκτίνες γιατί ἔχουν διαφορετικὸ μήκος κύματος καὶ συνεπῶς διαφορετικὸ δείκτη διαθλάσεως.

"Όταν λοιπὸν προσπαθώσαμε νὰ νετάρουμε τὴν εἰκόνα στὸ θαμπόγυαλο τὸ μάτι μας πού εἶναι

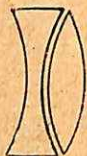

(Σχῆμ. 14)

(Σχῆμ. 15)

πιὸ εὐαίσθητο στὴν περιοχὴ τῶν πρασίνων ἀκτίνων τοποθετοῦσε τὸ θαμπόγυαλο στὸ σημεῖο ποὺ σχηματίζαν νέτο (ἐστία) οἱ ἀκτίνες τῆς περιοχῆς τοῦ πρασίνου χρώματος (σχῆμ. 15). Οἱ ἄλλες ὅμως ἀκτίνες, κυρίως οἱ μπλέ-ιώδεις, ποῦναι καὶ οἱ πιὸ χημικὰ δραστικὲς γιὰ τὴν πλάκα, σχημάτισαν ἐστία λίγο πιὸ μπροστά,

(Σχῆμ. 16)

συνεπῶς ὅταν ἔφθασαν στὴν πλάκα, εἶχαν ἀρχίσει νὰ σκορπίζουν καὶ ἔδωσαν φλοῦ. Γιὰ νὰ ἀπαλλαγούμε ἀπὸ αὐτὴ τὴ χρωματικὴ διασπορά ἢ τὰ χρωματικὰ σφάλματα τοῦ φακοῦ, ὅπως λέγεται τὸ φαινόμενο αὐτό, καὶ νὰ φέρουμε ὅλες τὶς ἀκτίνες ἀπὸ ὅλα τὰ χρώματα νὰ συγκεντρωθοῦν στὴν ἴδια ἀκριβῶς ἐστία, θὰ καταφύγουμε καὶ πάλιν στὴ Φυσικὴ ποὺ μᾶς διδάσκει ὅτι ἀνάλο-γα με τὴν ὕλη ἐνὸς γυαλιοῦ γί-

νεται καὶ διαφορετικὴ διασπορά. Συνεπῶς ἂν τοποθετήσουμε μετὰ τὸν φακὸ ἕναν ἄλλο, φτιαγμένο ἀπὸ διαφορετικὴ ὕλη, τέτοια ὥστε νὰ σκορπίζη τὰ διάφορα χρώματα με διαφορετικὴ διάταξι — ἀντίθετη διάταξι — θὰ συγκεντρώσουμε ὅλα τὰ χρώματα στὸ ἴδιο σημεῖο. Ἐνας τέτοιος φακός, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο στοιχεῖα, λέγεται ΑΧΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΦΑΚΟΣ (σχῆμ. 16).

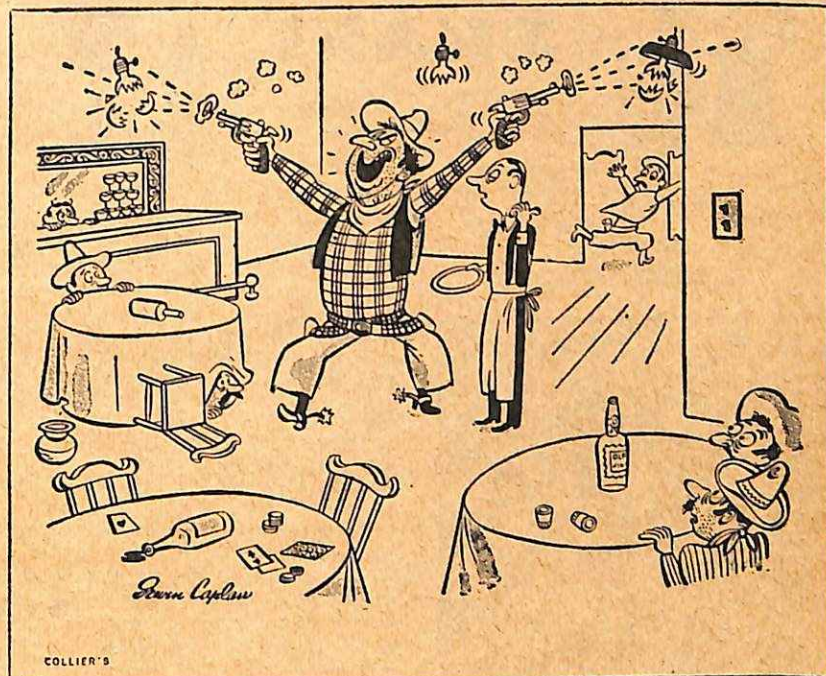
Στὶς κοινὲς φωτογραφικὲς μηχανές, τὰ ἀπλᾶ κουτιά, ποὺ μολονότι ἔχουν ἕναν μόνον φακὸ καὶ ὅμως θγάζουν νέτες φωτογραφίες, ἡ κατασκευὴ τους εἶναι τέτοια ὥστε τὸ ἐπίπεδο τοῦ φιλμ νὰ θρίσκεται στὸ σημεῖο ποὺ σχηματίζουν ἐστία οἱ μπλέ-ιώδεις ἀκτίνες. Μόλις ὅμως δοκιμάσουμε νὰ μεγεθύνουμε ἕνα τέτοιο ἀρνητικὸ θὰ ἀρχίσῃ ἡ εἰκόνα νὰ φαίνεται φλοῦ, ἐνῶ με ἕναν ἀχρωματικὸ φακὸ δὲν θὰ παρουσιασθῇ τὸ ἴδιο ἐλάττωμα. Τὰ ἐλαττώματα τῶν φακῶν δὲν σταματοῦν ἐδῶ. Ἐδῶ σταματᾷ ἡ φιλοξενία τῆς «ΕΚΛΟΓΗΣ» γι' αὐτὸ τὸ μῆνα. Τὸν Δεκέμβριο τὰ ξαναλέμε.

Σ. Δ. Λ.

Ἐγὼ λατρεύω τὴν δουλειά. Μπορῶ νὰ βλέπω ἕναν ἄνθρωπο νὰ δουλεύῃ ὥρες ὁλόκληρες.

Jerome K. Jerome

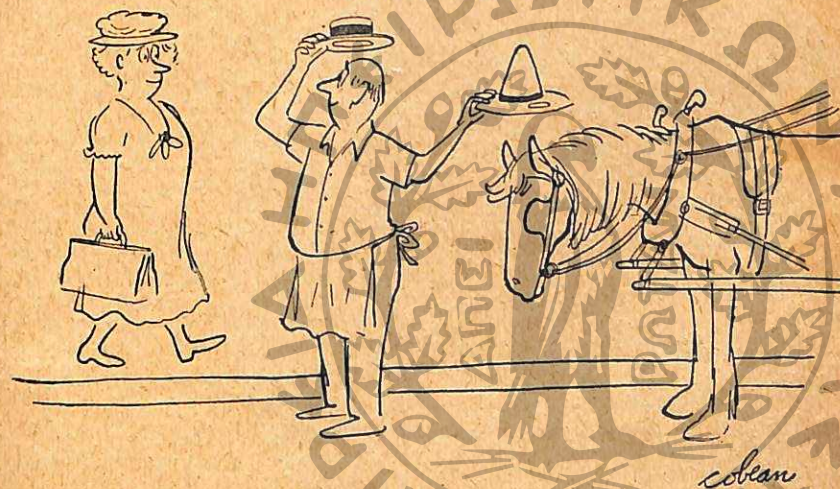
ΚΑΛΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

— Σενὸρ, ἂν τὰ φῶτα σᾶς ἐνοχλοῦν ὁ διακόπτης εἶναι ἐδῶ...

Home Companion

ΙΠΠΟΤΗΣ

Colliers

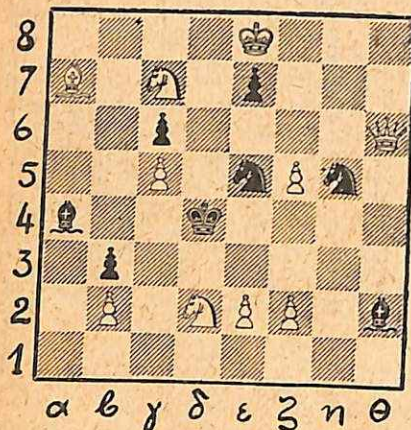

ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 9.

OTTO FUSS
ΜΑΥΡΑ (8)

ΛΕΥΚΑ (10)

ΛΕΥΚΑ : Ρε8. Βθ6. Αα7. Ιγ7. δ2. Σβ2. γ5. ε2. ζ2. ζ5.

ΜΑΥΡΑ : Ρδ4. Αα4. θ2. Ιε5. η5. Σβ3. γ6. ε7.

Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε τρεις κινήσεις.

Ένα πρόβλημα με εξαιρετικό κλειδί και έκλεκτες θαριάντες.

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΣΠΟΥΔΗ

Είς την ώραίαν αὐτὴν σπουδὴν τοῦ L. THOMAS

ΛΕΥΚΑ (5) : Ρθ3. Σα5. θ2. θ6. θ4.

ΜΑΥΡΑ (3) : Ρα4. Πα2. Σβ7.

Μολονότι τὰ Μαύρα ἔχουν τὸν Πύργον, τὰ Λευκά εἶναι ἐκεῖνα ποὺ κερδίζουν! Φανερόν θέβαια εἶναι ὅτι τὰ Λευκά πιόνια πρέπει νὰ δημιουργήσουν κάποιο ρῆγμα. Αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται ὡς ἑξῆς :

1) α6! θΧα6 2) θ3+ ("Αμεσον 2. θ7 προσκρούει εἰς ΠΧθ2) 2)Ρα5!

(Παίζει γιὰ πάτ!) 3) θ7. Πθ2. 4) θ8 Ντάμα Πθ3+ 5) Βη3! καὶ κερδίζουν. Μετὰ 5) Βθ3; τὰ Μαύρα θὰ ἦσαν πάτ!

☆

Ο G HEATHCOTE εἶναι ἕνας πασίγνωστος συνθέτης προβλημάτων. Ένα ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ προβλήματά του, τὸ ὁποῖον ἀναλύσαμεν, μετὰ τὴν λύσιν του, παρακάτω εἶναι αὐτό :

ΛΕΥΚΑ (8) : Ρζ2. Βθ1. Πη6. Αγ1. θ7. Ιζ7. Σγ4. η3.

ΜΑΥΡΑ (5) : Ρζ5. Ιη2. Σγ3. η7. θ2.

Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Ο ἔμπειρος λύτης θλέπει ἀμέσως ὅτι εἰς οἰανδήποτε κίνησιν τοῦ μαύρου "Ιππου ἢ μαύρου Βασιλέως, τὰ Λευκά ἔχουν ἀμέσως ἕνα ἔτοιμο μάτ. Ἀσφαλῶς λοιπὸν θὰ ὑπολογίσῃ ὅτι τὸ μάτ θὰ ἐπιτυγχάνεται δι' «ἐξαναγκασμοῦ κινήσεως» ἐφ' ὅσον εἰς οἰανδήποτε κίνησιν τῶν Μαύρων τὰ Λευκά ἔχουν ἀμέσως μάτ..... ἔάν δὲν ὑπῆρχεν αὐτὸ τὸ «διαβωλεμένο» μαῦρο πιονάκι γ3! Τὸ ὥραϊον λοιπὸν σ' αὐτὸ τὸ πρόβλημα εἶναι ὅτι παρ' ὅλα ταῦτα τὸ μάτ ἐπιτυγχάνεται δι' «ἐξαναγκασμοῦ κινήσεως». Τὸ κλειδί εἶναι.....

1) Αγ1—θ2!! Καμμιὰ ἀπειλή! "Ο,τι καὶ ἂν παίζουν τώρα τὰ Μαύρα ἀκολουθεῖ μάτ εἰς τὴν ἐπομένην. Εἰς 1) ... γ3—γ2 ἀκολουθεῖ 2) Ιζ7—δ6+ μάτ. Καὶ εἰς 1)..... γ3Χθ2 ἀκολουθεῖ 2) Βθ1—θ1+ μάτ. Εἰς 1)..... Ιη2—ζ4 ἀκολουθεῖ τὸ ὥραϊο μάτ η3—η4+ μάτ. Εἰς ἄλλας κινήσεις τοῦ "Ιππου τὰ διάφορα μάτ μετὰ τὴν Βασιλίσσαν καὶ εἰς 1)..... Ρζ5—ε4 ἀκολουθεῖ 2) Πη6—η4++ μάτ. Μία ἐνδιαφέρουσα σύνθεσις!

☆

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 10

T. FLORIAN

ΛΕΥΚΑ (9) : Ρη3. Βθ1. Πγ7. Αθ3. η7. Ιγ4. ε5. Σζ6. η4.

ΜΑΥΡΑ (8) : Ρε6. Αθ4. Ια8. θ8 Σδ2. δ4. δ7. η6.

Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Προσπαθήσετε νὰ λύσετε τὸ πρόβλημα αὐτὸ μόνοι σας, προτοῦ μᾶς παρακολουθήσετε εἰς τὴν λύσιν, τὴν ὅποιαν εἰς δ' ὅσον παρακάτω, καὶ ὄχι εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα, λόγῳ τῶν πολλῶν παραπλανητικῶν ποὺ περιέχει. Ἡ σωστὴ κίνησις εἶναι :..... 1) Ιε5—ζ3! μετὰ τὴν ἀπειλὴν 2) Ιζ3—η5. Τὸ θαυμασιό αὐτὸ κλειδί δὲν παραχωρεῖ μόνον, ὅπως ἐλέπετε, δύο τετράγωνα φυγῆς εἰς τὸν μαῦρον Βασιλέα, ἀλλὰ ἀφίνει τὸν μαῦρον Ἀξιωματικὸν δ4 νὰ δώσῃ ἕνα Σάχ!

Μελετήσετε τώρα τὸ θαυμασιό μάτ ποὺ δημιουργεῖται ἔάν (μετὰ τὸ κλειδί Ιζ3) τὰ Μαύρα παίζουν, ὅπως εἶπαμε προηγουμένως, Αθ4—δ6+. Ἡ ἀπάντησις εἶναι : 2) Ιγ4—ε5+ μάτ! Σκεπάζει τὸ σάχ, ξαναπαίρνει τὰ δύο τετράγωνα φυγῆς ποὺ ἔδωσε καὶ δίνει καὶ συγχρόνως μάτ! Ὑπέροχη θαριάντα. Οἱ ἄλλες θαριάντες εὐκόλες.

ΦΙΝΑΛΕ

Τὰ φινάλε τοῦ H. RINCK εἶναι ὅλα ὑπέροχα. Μιὰ ἀπὸ τίς μάλλον ἀγνωστες συνθέσεις του εἶναι ἡ παρακάτω :

ΛΕΥΚΑ (5) : Ρζ4. Πθ5. Σγ6. δ5. ζ2.

ΜΑΥΡΑ (5) : Ρδ4. Πε1. Σα5. θ6. ε7.

Τὰ Λευκά παίζουν και κερδίζουν.

Μία θέσις ποὺ ἔχει ἀπολύτως τὸν χαρακτηριστὴρα τέλους μιᾶς παρτίδας.

Εἴαν σεῖς ἐπαίξατε τὰ Λευκά, καὶ ἤτο ἡ σειρά σας νὰ παίξετε, θὰ εὐρσκατε ἀρὰ γε τὸν ὥραϊον αὐτὸν τρόπον ἐξακολουθήσεως παιζήματος τῶν Λευκῶν ποὺ ἐξαφαιλεῖ ἀπολύτως τὴν νίκην; Εἴαν νὰ, θὰ πῇ πῶς εἴσθε παίκτης μετὰ πείραν!

Σκεφθῆτε λοιπὸν προτοῦ διαβάσετε τὴν συνέχειαν..... ἡ ὁποία εἶναι αὕτη : 1) γ7, Πγ1! 2) δ6!, εΧδ6. 3) Πθ1, ΠΧγ7. 4) Πδ1+, Ργ5. 5) Πγ1+ καὶ τὰ Λευκά κερδίζουν!

☆

ΩΡΑΙΟΤΗΣ ΚΑΙ ΚΟΜΨΟΤΗΣ

Εἰς τὴν τελευταίαν—ΙΧ—Ὀλυμπιάδα Ζατρικ'ου, εἰς τὸ Ντουμπρόνικ ἀπεδείχθη ὅτι οἱ Γιουγκοσλαῶι εἶναι

ἰσχυρότατοι παῖκται. Τὴν δύναμιν τῶν Γιουγκοσλαῶων παικτῶν ἀποδεικνύει παραστατικώτατα τὸ παρακάτω τέλος μιᾶς παρτίδας ἀπὸ τὸ μεγάλο τουρνουὰ τοῦ 1948 εἰς τὴν Στοκχόλμην. Ἡ παρτίδα αὕτη ἔλαβε δικαίως τὴν ἑραβεῖον ὠραιότητος. Ἰδοὺ ἡ θέσις τῆς παρτίδος. ΛΕΥΚΑ : TRIFUNOVIC. ΜΑΥΡΑ : BONDAREWSKY.

ΛΕΥΚΑ (13) : Ρη1. Βα4. Πδ1. ζ1. Αθ2. Ιε4. η5. Σα3. γ4. ε5. ζ2. η2. θ2.

ΜΑΥΡΑ (13) : Ρη8. Βε7. Πα8. ζ8. Αγ5. Ιθ8. δ8. Σα5. β6. γ7. ε6. η7. θ6.

Ἡ τελευταία κίνησις τῶν Μαύρων ἤτο..... θ7—θ6. Τὰ Λευκά ἐκέρξισαν μετὰ ὑπέροχον στυλ καὶ θυσιᾶς : 1) Ιζ6+, ηΧζ6. (Ἀναγκαστικῶς! Εἰς 1)..... Ρθ8 ἀκολουθεῖ Βγ2!) 2) εΧζ6, ΠΧζ6 (Εἰς 2..... Βε8 τὰ Λευκά θὰ ἐκέρξισαν μετὰ τὸν κομπόζοτον τρόπον 3) ΠΧδ8, ΒΧδ8. 4) Βγ2, ΠΧζ6. 5) Βθ7+, Ρζ8. 6) Βθ8+ κ'λπ) 3) ΑΧζ6, ΒΧζ6. 4) Βε8+, Αζ8 (ἢ Βζ8. 5) Βη6+, Βη7. 6) ΠΧ ΒΧδ8, ΒΧδ8. 7) ΠΧδ8, Ρζ7. 8) α4, Αη7. 9) ζ4, Ρε7. 10) Πζδ1, γ5. 11) Πδ1—δ6, Αδ4+. 12) Ρζ1, Αε3. 13) η3, Αδ4. 14) Πγ8. καὶ τὰ Μαύρα ἐγκατέλειψαν.

☆

Πολλοὶ σκακισταὶ θὰ ἤθελον νὰ γνωρίζουν τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν τελευταίως εἰς τὴν Κοπεγχάγην τὸν παρελθόντα Ἰούνιον διεθνῶς ἀναγνωρισθέντων «μεγάλων μαίτρ». Τὰ 27 αὐτὰ ὀνόματα εἶναι τὰ ἑξῆς :

Μποτβίνικ, Μπέρνσταϊν, Μπολεσλάσκι, Μπονταρέσκι, Μπρόνσταϊν, Ντούρας, Ούβε, Φαίν, Φλόρ, Γκρίνφελντ, Κέρες, Κόστιχ, Κότοβ, Λέβενφίς, Λίλιενταλ, Μαρτσάκι, Μζές, Νάγντορφ, Ραγκόζιν, Ρεσέβσκι, Ρούμπισταϊν, Σαίμς, Σμύσλωβ, Στάλμπεργκ, Στσάμπο, Ταρτακόβερ καὶ Βίντμαρ.

I. X.

☆

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ :

Τ. Σιαπέρα, Θεσσαλονίκη. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ καλὰ σας λόγια καὶ τίς ὑποδείξεις. Τὸ γράμμα ποὺ ἀναφέρετε δὲν τὸ ἐλάσαμε ποτέ.

(Δύσεις στὴ 3η σελίδα ἐξωφύλλου)

Σας βλάπτει

Ο ΚΑΦΕΣ

ή όχι;

Του

ROGER WILLIAM RIIS

Ο καφές είναι το πιο διαδεδομένο και άγιστο ποτό στον κόσμο. Οι Ένωμ. Πολιτείες ξοδεύουν την μισή παραγωγή όλου του κόσμου σε 900 διαφορετικές μάρκες. Τα 92 % των Αμερικανικών οικογενειών συνηθίζουν τον καφέ. Κάθε άτομο από τις οικογένειες αυτές πίνει κατά μέσον όρον 2½—3½ φλυτζάνια καφέ κάθε μέρα.

Κάνει καλό ο καφές; Κάνει κακό; Οι γνώμες των γιατρών δεν συμφωνούν:

Ο καφές σας κρατάει ξυπνητό. Ο καφές σας βοηθεί να κοιμάστε ήσυχα. Διευκολύνει την κυκλοφορία. Ο καφές δεν επιδρά στην κυκλοφορία. Ο καφές ανοίγει την όρεξη. Ο καφές κόβει την όρεξη. Βοηθεί την πέψη. Δεν βοηθεί την πέψη. Αφαιρεί τα περιττά όξέα του στομάχου. Προκαλεί περιττά όξέα στο στομάχο.

Η αλήθεια είναι, όπως φαίνεται, ότι ο καφές επιδρά στον κάθε άνθρωπο διαφορετικά, ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του.

Τό τόσο απλό στην όψη σπειρί του καφέ είναι στην πραγματικότητα τόσο πολύπλοκο, που οι χημικοί δεν μπορούν να συμφωνή-

σουν από τί συστατικά αποτελείται. Το σημαντικότερο συστατικό του φαίνεται ότι είναι η καφεΐνη, ή ποσότητά της όμως ποικίλλει από καφέ σε καφέ και μπορεί να φθάση μέχρι 250%.

Η καθαρή καφεΐνη είναι μια λευκή σκόνη. Σ' ένα φλυτζάνι καφέ υπάρχει συνήθως τόση καφεΐνη όσο δυο καλές πρέζες αλάτι. Η καφεΐνη διεγείρει τον εγκέφαλο και την καρδιά. Η κανονική δόσι της προκειμένου να ενεργήσει σαν καρδιοτονωτικό είναι όση περίπου περιέχεται σε τρία μεγάλα φλυτζάνια καφέ. Θανατηφόρο είναι το ποσόν της καφεΐνης που περιέχεται σε 100 φλυτζάνια καφέ, αν τα πιη κανείς όλα μαζί, δεν αναφέρεται όμως ποτέ κανένας θάνατος από καφεΐνη.

Φαίνεται ότι ο καφές είναι άβλαβής στα 97% ατόμων που τον πίνουν. Στα 3% προκαλεί ένοχλησεις. Στο ίδιο ποσοστό προκαλούν άνωμαλίες το γάλα, τα αυγά και ώρισμα φρούτα.

Από μια έρευνα, που έγινε για την διεγερτικότητα του καφέ, φάνηκε ότι ο καφές σε μεγάλες δόσεις διώχνει τον ύπνο μόνο αν το άτομο είναι από πριν παραγμένο ή σοβαρά απορροφημένο με κάποιο ζήτημα. Απεδείχθη επίσης ότι όποιος πιστεύει ότι ο καφές τον κρατάει ξυπνητό δεν χρειάζεται παρά μικρή δόσι για να φέρη αυτό το αποτέλεσμα. Έχει όμως αποδειχθή, ότι και όποιος είναι συνηθισμένος στον καφέ μπορεί να αποκοιμηθή ακόμη και αν πιη άρκετό.

Υπάρχουν και καφέδες «αποκαφεϊνωμένοι», από τους οποίους έχουν αφαιρεθή τα 97% της καφεΐνης. Τα παραδείγματα έδειξαν ότι πολύ λίγοι άνθρωποι μπορούν να ξεχωρίσουν αυτόν τον καφέ α-

πό τον κανονικό και ότι αυτοί που νόμισαν ότι ήπιαν αληθινό καφέ είχαν από πριν την τάσι να μείνουν ξυπνητοί. Ένω όσοι ήπιαν καφέ «αποκαφεϊνωμένο» κοιμήθηκαν κανονικά.

Ο Δρ Χόλλινγκγουορθ, ύστερα από συστηματική έρευνα, ανέκλυψε και άλλες επιδράσεις της καφεΐνης. Μικρές δόσεις επιταχύνουν την δακτυλογράφηση, ενώ μεγάλες δόσεις την επιβραδύνουν. Μετρία ποσότης—όση περιέχεται σε ένα φλυτζάνι καφέ—δίνει περισσότερη ακρίβεια στην εργασία μιας δακτυλογράφου. Η δυσκαμψία του χεριού ελαττώνεται με την καφεΐνη, πολύ περισσότερο μάλιστα μετά από 2-3 ώρες. Σε τεστ αριθμητικής η καφεΐνη επιδρά ευνοϊκά και η επίδρασί της κρατάει ως την επόμενη ημέρα. Αυτοί που έκαμαν τις δοκιμές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η επίδρασι της καφεΐνης στις μηχανικές εργασίες είναι γρήγορη και παροδική, ενώ σε ανώτερες πνευματικές λειτουργίες είναι θραδεία και διαρκέστερη. Η διεργετικότητα του καφέ ελαττώνεται με τη ζάχαρη και με το γάλα. Είναι μεγαλύτερη όταν το στομάχι είναι άδειο. Δύο από τα πλεονεκτήματα του καφέ όταν επιδρά ως διεγερτικό είναι, πρώτον, ότι δεν δημιουργεί την ανάγκη για άλλο και μεγαλύτερες δόσεις, και δεύτερον, ότι μετά τη χρήση δεν επακολουθεί η κατάπτωσι που παρουσιάζεται μετά τη χρήση άλλων διεγερτικών. Ωστόσο, πολλοί γιατροί ισχυρίζονται ότι άργα ή γρήγορα το σώμα πρέπει να αναπληρώση με ανάπαυσι την πρόσθετη διέγερσι που υπέστη από οποιαδήποτε αιτία.

Οι περισσότεροι γιατροί απαγορεύουν τον καφέ σ' αυτούς που έχουν μεγάλη πίεσι, με τη δικαιο-

λογία ότι η καφεΐνη διεγείρει το κυκλοφοριακό σύστημα. Άλλοι πάλι επιτρέπουν μέτριες δόσεις καφέ ιδίως το πρωί. Το ίδιο ισχύει και για την αρτηριοσκληρώσι.

Φαίνεται ότι μέτριες δόσεις καφέ δεν είναι επιβλαβείς για τους ενήλικους. Οι γιατροί ισχυρίζονται ότι όταν πίνη κανείς παραπάνω από πέντε φλυτζάνια καφέ την ημέρα ξεπερνά το κανονικό. Το άτομο εκείνο που εξαιτίας της καταστάσεως των νεύρων του είναι πιθανώτερο ότι ο καφές θα το θλάψη, έχει και περισσότερη κλίσι να ξεπεράση το όριο της κανονικής δόσεως. Όπωςδήποτε κι κακές συνέπειες του καφέ δεν είναι σοβαρές και εξαλείφονται μόλις πάψη κανείς να τον πίνη.

Εκτός από την ιδιοσυγκρασία του ατόμου, υπάρχει και άλλος ένας παράγων από τον οποίον εξαρτώνται τα αποτελέσματα του καφέ, ο δε παράγων αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίον έχει γίνει ο καφές, γιατί αυτό επηρεάζει τη χημική σύστασί του, τη γεύσι του και συνεπώς και την ποσότητα που παίρνει κανείς. Η ένοχλησι που ο καφές προκαλεί στα 3% των ανθρώπων οφείλεται, κατά τον καθηγητή Σάμουελ Πρέσκοτ, κυρίως στην κακή παρασκευή του. Ο Δρ Πρέσκοτ παρατηρεί ότι οι κοινότερες από τις ένοχλησεις του καφέ (καούρα στο στομάχι, ταχυκαρδία, πονοκέφαλος, νευρικότης κ. λ. π.) είναι συμπτώματα δηλητηριάσεως. Οι ένοχλησεις αυτές μειώνονται στο στομάχι αν ο καφές είναι φρεσκοκαθουρντισμένος και φρεσκοαλεσμένος.

Η καλύτερη μέθοδος παρασκευής του καφέ είναι ο τρόπος παρασκευής του Γαλλικού καφέ. Ίδανικό μίγμα καφέ

έχουμε όταν τα τρία τέταρτα από τα διαλυτικά συστατικά του αλεσμένου σπειριού έχουν διαλυθεί. Εάν διαλυθούν περισσότερα, ο καφές παίρνει γεύση πικρή. Με τη μέθοδο του Γαλλικού καφέ πλησιάζει κανείς περισσότερο στο ιδανικό του μίγμα, γιατί το νερό περνά από τον καφέ μόνο μία φορά και σε κανονική θερμοκρασία. Με τη μέθοδο της διηθήσεως και τη μέθοδο του κενού διαλύονται περισσότερα από τα τρία τέταρτα των διαλυτών συστατικών του καφέ. "Όσο για τον βραστό καφέ οι ειδικοί λένε: «καφές βρασμένος καφές χαμένος».

Το χρώμα δεν αποτελεί ένδειξη αν ο καφές είναι δυνατός ή όχι. Η γνώμη ότι όσο πιο μαύρος είναι ο καφές τόσο είναι δυνατώτερος είναι εσφαλμένη. "Αν

ο καφές γίνη σκούρος στο καβούρντισμα θα είναι σκούρος και μετά, όπωςδήποτε. Από τα περιέργεια σχετικά με τον καφέ είναι ότι πρὸς τὰ δυτικά της Ἀμερικής θέλουν τὸν καφέ ανοικτότερο, ἐνῶ ὅσο προχωρεῖ κανεὶς πρὸς τὰ ἀνατολικά τὸν θέλουν πιὸ σκούρο. Σὲ κάθε περιοχὴ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ὁ κόσμος πιστεύει ὅτι ὁ τρόπος πού παρασκευάζεται τὸν καφέ εἶναι ὁ καλύτερος.

"Όσο και ἂν διαφέρουν οἱ γνώμες γιὰ τὴν ἐπίδρασι πού μπορεῖ νὰ ἔχη ἡ συνήθεια τοῦ καφέ στὸν ἄνθρωπο, γενικὰ πιστεύεται πῶς, γιὰ ὠρισμένα ἄτομα τουλάχιστον, ὁ καφές εἶναι ἀπαραίτητός και πῶς τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ ξεπεράσει τὴν τονωτικὴ του ἐπίδρασι.

(Ἀπὸ τὸ «Reader's Digest»)

ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ

Ο Σάσα Γκιρὸν γευματίζει μόνος του ὁ ἓνα καινούργιο πανάκριβο ρεσιωράν.

"Όταν τοῦ ἔφερε τὸν κάπως ἐξωγκωμένο λογαριασμό, ὁ διάσημος ἀορίστως ζήτησε νὰ δῇ τὸν διευθυντή.

— Εἶναι γιὰ μένα αὐτὸς ὁ λογαριασμός;

— Μάλιστα κύριε.

— Μὰ δὲ μὲ γνωρίζετε λοιπόν;

— "Όχι κύριε..... Ποιὸς εἶσθε;

— Μά, συνάδελφος ἀγαπητέ μου, ἓνας συνάδελφος!

— Ἀχ! "Αν τὸ γνωρίζα.....ἀμέσως θὰ σᾶς κάνω ἓνα 75%...

Καθὼς ἀναχωρεῖ ὁ Γκιρὸν, ὁ διευθυντὴς τὸν συνοδεύει ὡς τὴν πόρτα, καί:

— Μὲ συγχωρεῖτε, μποροῦσα νὰ ξέρω ποιὸ εἶναι τὸ ρεσιωράν τὸ δικό σας;

— Μὰ δὲν ἔχω κανένα ρεσιωράν!

— Δὲν μοῦ εἶπατε ὅτι εἶσθε συνάδελφος;

— Ναι.....

Καὶ ἐμπιστευτικῶς ὁ Γκιρὸν προσθέτει:

— Εἶμαι κλέφτης σὰν καὶ σᾶς.

Ἐπισκέψεις σὲ συλλογές...

Η ΜΟΔΑ ΣΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τὸ Παρίσι ἐτελείωσε τὴν δουλειά του. Ὑστερα ἀπὸ μῆνες μουσικῆς προεργασίας, σχεδίασε, ἐξετέλεσε καὶ παρέδωσε εἰς τὴν δημοσιότητα τὴν μόδα τοῦ 1950-51. Καὶ τώρα ἡ μόδα ταξιδεύει. Μοντέλλα, σκίτσα, σχέδια, «τουάλ», φθάνουν σὲ χιλιάδες ραπτικούς οἴκους, σὲ ὅλες τὶς μεγάλες καὶ τὶς μικρὲς πόλεις τῆς γῆς καὶ κοριτσιίστικα χέρια συναρμολογοῦν τὰ νέα φορέματα στὴν νέα Παριζιάνικη γραμμὴ. Καὶ μπροστὰ σὲ ἀμέτρητους καθρέπτες, ἀμέτρητες γυναῖκες κυττάζουν μὲ ἱκανοποίησι... ἢ μὲ ἀνησυχία, τὴν νέα σιλουέττα πού τοὺς ὀρίζει ἡ μόδα.

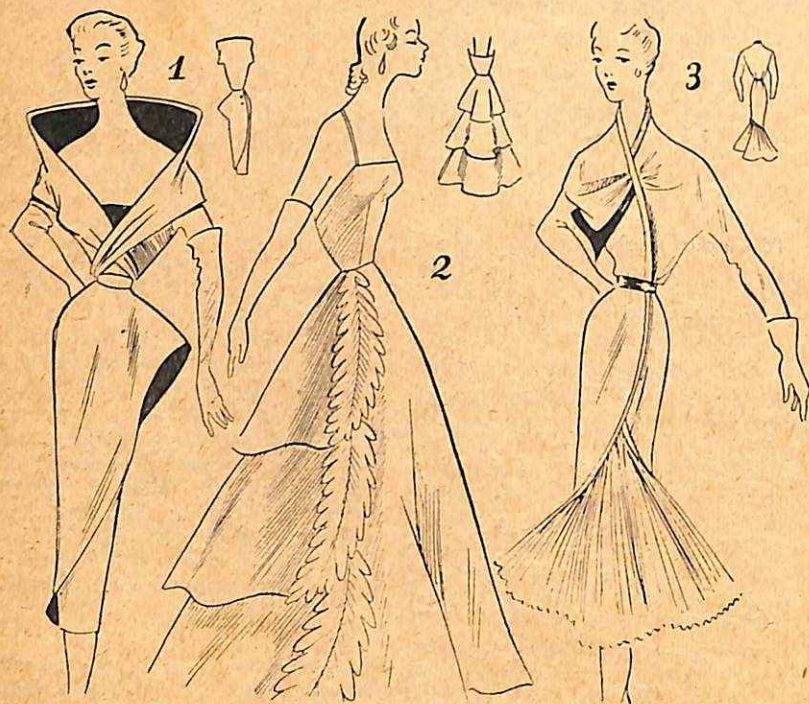
Ἰσία γραμμὴ στὰ φορέματα, φάρδος καὶ πλούτος στὰ παλτά, αὐτὰ εἶναι τὰ δύο βασικὰ σημεῖα τῆς ἐφεινῆς μόδας. Καὶ ἀμέσως ὕστερα, τὸ σπουδαιότερο νέο, εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ «λοζοῦ». Ποῖου λοζοῦ; Κάθε «λοζοῦ...» Τὰ ταγιέρ καὶ τὰ παλτά κουμπώνουν λοζά, οἱ γιακάδες εἶναι λοζοί, τὰ «ντεκολτέ» εἶναι κομμένα λοζά, ἐσάρπες λοζές, σταυρώνουν λοζά ἐπάνω ἀπὸ φορέματα καὶ ταγιέρ.

Ἄλλο σημεῖο ἐνδιαφέρον τῆς νεωτέρας μόδας εἶναι ἡ «ἀσιατικὴ» ἐπιρροή πού ἐμφανίζεται καὶ στὶς μεγάλες γραμμὲς καὶ στὶς λεπτομέρειες. Ἀρχισε τὸ καλοκαίρι, μὲ τὸ νέο «μακιγιαζ» πού λόξεψε ξαφνικὰ ὅλα τὰ μάτια τῶν μαννεκὲν τοῦ Παρισίου καὶ τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ ἐπιρροὴ προχώρησε ἀπὸ τὰ μάτια στὸ ὕφος. Κυττάξτε, μὲ προσοχή, ἔνα ἀπὸ τὰ πολλὰ περιοδικὰ μόδας πού κυκλοφοροῦν. Δὲν ὑπάρχει πιὰ χαμόγελο. Οἱ ζωντανὲς κοῦκλες πού φοροῦν τὰ φορέματα καὶ συγχρόνως φοροῦν καὶ τὸ ὕφος τῆς μόδας, ἔχουν πάρει ὅλες μία μακρινή, μυστηριώδη ἔκφρασι. Τὸ ἀγοροκόριτσο

τὸ περσινὸ μὲ τὰ κοντὰ μαλλιά καὶ τὸ παιγνιδιάρικο ὕφος, εἶναι ξεπερασμένο, ὅσο καὶ ἡ «δάμπ», ὅσο καὶ ὁ τύπος «Χόλλυγουντ» μὲ τὰ πλούσια μαλλιά καὶ τὸ φωτεινὸ πρόσωπο. Τώρα, ὅλες προσπαθοῦν νὰ μεταμορφωθοῦν σὲ ἱέρειες... Τὰ φρύδια ζωγραφισμένα ὑψηλά, τὸ πρόσωπο ἄβαφο, τὰ μάτια κατάμαυρα, τὰ χεῖλη κόκκινα σκούρα, ἡ στάσις τοῦ κεφαλοῦ καὶ τοῦ σώματος αὐστηρή, ἀκαμπτη... Αὐτὰ τὰ ἀναφέρω ἀπλῶς γιὰ περιέργεια. Διότι δὲν ἀξίζει καν νὰ ἀσχοληθῇ κανεὶς μ' αὐτὲς τὶς παροδικὲς μεταμορφώσεις...

Ὅπως σὲ ὅλες τὶς πρωτεύουσες, ἔτσι καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔφθασε ἡ τελευταία μόδα. Ἡ αὐθεντικὴ. Διότι τὰ περισσότερα ἑλληνικὰ σπίτια, εἴτε φέρνουν τὰ ἴδια τὰ μοντέλλα—τὸ ὅποιον μὲ τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν δυσχερεία τοῦ συναλλάγματος σπανίως πλέον κατορθώνουν—εἴτε φέρνουν «τουάλ», προσπαθοῦν νὰ σεβασθοῦν κάθε λεπτομέρεια τῆς παριζιάνικης δημιουργίας. Καὶ ὅπως ἱκανὰ χέρια δὲν λείπουν, καὶ ἡ μηχανὴ δὲν τὰ ἔχει ἀντικαταστήσει γιὰ τὶς λεπτὲς ἐργασίες, τὸ ἀθηναϊκὸ φόρεμα εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες ἀπομιμήσεις τοῦ γαλλικοῦ, πού ράβεται εἰς ὅλο τὸν κόσμον. Καὶ ὅπως τὸ γαλλικὸ εἶναι ἀναμφισβήτητως τὸ καλύτερο, αὐτὸ μᾶς φέρνει σὲ πολὺ καλὴ θέσι...

Μιὰ ἐπίσκεψις σὲ μερικὲς ἀθηναϊκὲς συλλογές, δὲν διέψευσε τὴν φήμην τῶν καλῶν ἀθηναϊκῶν οἰκῶν ραπτικής. Εἰς τῆς «Ζωρζέτ» ἡ συλλογὴ δείχνει ἐξαιρετικὸ γούστο καὶ πολὺ ἔξυπνη προσαρμογὴ εἰς τὴν ἀθηναϊκὴ ζωὴ. Φορέματα καὶ ταγιέρ εἶναι

Μον- «Ρουαγιαλ» Κ. Ντιόρ
τέλλα: (Οίκος «Ζωρζέτ»)

«Μίκα» Μ. Ροσά
(Οίκος «Ζωρζέτ»)

«Τουτού» Κ. Ντιόρ
(Οίκος «Στάντζου»)

κομψά και εύκολοφόρετα. Ένα από τα πολύ ωραία της μοντέλλα είναι το περήφημο γκριζό ταγιέρ του Ντιόρ, με μιά φούστα πολύ στενή, και μιά ζακέττα χωρίς γιακά, αλλά με μιά λοξή σάρπα που περνάει κάτω από την ζώνη. Ο Ντιόρ βασιλεύει και εδώ, όπως σε όλες τις συλλογές. Το φόρεμα του «Ρουαγιαλ» από βελούδο μαύρο, σε τρία ξεχωριστά κομμάτια (Σχέδιο 1) θεωρείται σαν πρόδρομος της έρχομένης μόδας, όπου τα φορέματα θα δένονται και θα «ντραπάρωνται» επάνω σε ένα είδος στενού μισοφοριού...

Ωραίο βραδυνό, ξεχωρίζει το «Μίκα» του Μαρσέλ Ροσά (Σχέδιο 2) από μαύρο τουλλι γαρνιρισμένο στα πλάγια από βελούδινα κεντήματα στολισμένα με παγιέτες.

Από τα παλτά, δύο είναι τα ωραιότερα. Έδώ, στής «Ζωρζέτ», όπως στο Παρίσι και στην Νέα Υόρκη και στο Λονδίνον: το «Μικάντο» της Μπαλενσιάγκα (Σχέδιο 6) και το «Σιάμ» του Ντιόρ (Σχέδιο 5).

☆

Νέο «σπίτι» της Ζωρζέτ, παλαιότατο αθηναϊκό και αγαπητό των αδελφών Στάντζου. Και εκεί το Παρίσι έχει δώσει τις κατευθύνσεις του, και εκεί ή γραμμή ακολουθεί τους νέους νόμους. Τα ταγιέρ έχουν σχεδόν όλα φούστες ίσιες, που πίσω λοξεύουν ελαφρά, οι ζακέττες είναι λίγο πιο μακρύτες, και πολλά από τα ταγιέρ αυτά εμφανίζονται με γιλέκα λαμέ αντί με μπλουζες.

Ένα από τα πολύ κομψά φορέ-

Μον- «Μπαλενσιάγκα»
τέλλα: (Οίκος «Στάντζου»)

«Σιάμ», Κ. Ντιόρ
(Οίκος «Ζωρζέτ»)

«Μικάντο» Μπαλενσιάγκα
(Οίκος «Ζωρζέτ»)

ματα της συλλογής είναι το χαριτωμένο «Τουτού» του Ζάκ Φάθ (Σχέδιο 3), ένα φορεματάκι απογευματινό από μαύρο μάλλινο ύφασμα, με φούστα πολύ στενή, που «σπάει» κάτω από τα γόνατα σε ένα λοξό βολάν πλισσέ, από το ίδιο μάλλινο ύφασμα, φοδραρισμένο με δύο «μισοφοράκια»: ένα από ταφτά πλισσέ και ένα από ταφτά σκέτο. Τα παλτά στην Στάντζου είναι πιο συντηρητικά. Η αλήθεια είναι ότι για το κλίμα μας—και για τα οικονομικά μας—αυτά τα διπλοφοδραρισμένα θηρία είναι κάπως άσηκωτα... Πάντως ένα παλτό της Μπαλενσιάγκα, γκριζό, γαρνιρισμένο με μαύρο άστρακάν, (Σχέδιο 4) είναι και κομψό και πρακτικό.

Επίσης εξαιρετικό σε γραμμή και

σε έμπνευσι είναι ένα φόρεμα απογευματινό του «Άλγουϊν» (νέο παριζιάνικο σπίτι, που γνωρίζει έφετος τεραστία επιτυχία) από γκριζό μάλλινο, γαρνιρισμένο με μεγάλες εσάρπες από μουσελίνα σε τόνους μολυβί. Και ένα από τα ωραιότερα φορέματα της εποχής, που εμφανίζεται σχεδόν σε κάθε συλλογή, το «Ντιαβολό» του Ντιόρ.

☆

Δυστυχώς δεν μας παίρνει ο χώρος να πάμε σήμερα, όπως θα θέλαμε, και στα τόσα άλλα λαμπρά αθηναϊκά καταστήματα, στής Κας Τσουχλου, στής Κας Παπαστεφάνου, στής Κας Ευαγγελίδη. Θα συνεχίσουμε όμως εις το επόμενο τεύχος.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

στην ύπηρεσία του ανθρώπου

Ραδιόφωνο, ό ύπ' άρ. 1

έχθρός τών κουνουπιών!

Ο Δρ. Μόρτον Κάν, καθηγητής του Πανεπιστημίου Κόρνελλ στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης, προτείνει έναν καινούργιο τρόπο για να απαλλάσσουμε από τα κουνούπια.

«Προσαρμόστε στο ραδιόφωνό σας, λέει ο σοφός καθηγητής, μια ηλεκτρική σχάρα και βάλτε το ραδιόφωνο στον ειδικό σταθμό που θα εκπέμπη «το τραγούδι της σειρήνας», δηλ. τον δόμο του θηλυκού κουνουπιού. Όλα τα αρσενικά κουνούπια που είναι εκεί γύρω θα τρέξουν και θα πέσουν επάνω στη σχάρα και θα καούν. Έτσι σιγά—σιγά θα χαθούν και οι σύντροφοί τους «από γηρατειά» και ό τόπος θα απαλλαγεί έντελώς και για πάντα από αυτά τα παράσιτα».

Σε μια βαλτώδη περιοχή της Κούβας έγινε επίδειξη της μεθόδου του Δρος Κάν και τα αποτελέσματα ξεπέρασαν κάθε πρόβλεψη. Άρκετά μεγάφωνα μετέδωσαν σ' όλη την περιοχή την μελωδική φωνή του θηλυκού *anopheles quadrimaculatus*.

Άμέσως όλοι οι άρσενικοί *anopheles quadrimaculati* έτρεξαν από χιλιόμετρα μακριά προς τα μεγάφωνα και έχασαν τη ζωή τους επάνω στις σχάρες των 100.000 βόλτ.

Μπροστά σ' αυτή την επιτυχία οι άρχες αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν το ραδιοφωνικό αυτό έντομοκτόνο και να διευκολύνουν την έμπορική του διάδοσι. Τρία είναι τα προβλήματα που απαιτούν λύσι.

1) Η έγγραφη σε δίσκους του έρωτικού τραγουδιού των θηλυκών κουνουπιών.

2) Η κατασκευή σχάρας ίσχυρης

για να σκοτώνη κουνούπια, άκίνδυνη όμως για τον άνθρωπο.

3) Τα μεγάφωνα που θα μπορούν να μεταδίδουν το θαυματουργό άσμα με τις καλύτερες συνθήκες.

Πόσο ηλεκτρισμό έχετε στον εγκέφαλό σας;

Η ηλεκτρική έγκεφαλογράφηση χρησιμοποιείται ήδη στην ιατρική έρευνα για την άνιχνευσι και καταμέτρηση της ηλεκτρικής ενεργείας που περνά από τον εγκέφαλο. Έπιστήμονες του Τεχνολογικού Ίνστιτούτου της Μασσαχουσέτης κατεσκεύασαν τώρα μια συσκευή που δίνει την όπτική εικόνα των κυμάτων αυτών. Οι παλμοί που περνούν από τα νεύρα συλλαμβάνονται, άπομονώνονται και αναπαριστώνται όπτικώς σε μια όθονη σά του ραντάρ. Τα όργανα άνιχνεύσεως της συσκευής είναι λεπτότατα σύρματα που προσαρμόζονται στο δέρμα του κρανίου. Ο «καταμετρούμενος» δεν αισθάνεται τίποτα από τον μηχανισμό αυτό που δίνει την εικόνα των «κυμάτων του έγκεφάλου του». Με τη βοήθεια της συσκευής αυτής οι έπιστήμονες ανέκάλυψαν ότι τα κύματα της ηλεκτρικής ενεργείας στον εγκέφαλο άκολουθούν το δρόμο τους σε κοθωρισμένες ταχύτητες.

Έλεγχος κάθε ρολογιού σε τρία λεπτά.

Στην Άγγλία και στην Άμερική άρχισαν ήδη να κατασκευάζονται αυτόματες ηλεκτρικές συσκευές που βοηθούν τον ώρολογοποιό να έλέγχει το ρολόι ένδς πελάτου με το χρονόμετρο άμέσως και έτσι να κερδίζει πολλές ώ-

ρες κουραστικού έλέγχου. Οι συσκευές αυτές—που όσο πάνε άπλοποιούνται και γίνονται πιο εύχρηστες—βασίζονται σε άκουστικές και ηλεκτρικές άρχες. Το ρολόι του πελάτου και το ρολόι—χρονόμετρο προσαρμόζονται σε μικρόφωνο και ό κύπος τους άκούγεται συγχρόνως στα άκουστικά που φορεί ό ώρολογοποιός. Μόλις οι κύποι των δύο ρολογιών συμπέσουν άρχίζει να κινείται ό δείκτης της συσκευής και σταματά όταν οι κύποι συμπέσουν πάλι. Ο μηχανισμός της συσκευής είναι τέτοιος ώστε η κίνησι του δείκτη να καταγράφεται αυτόμάτως σε μια ειδική μικρή όθονη και έτσι φαίνεται πόσο έμπρός ή πίσω πηγαίνει το ρολόι. Όλη η έργασία κρατά τρία λεπτά ενώ ό συνηθισμένος έλεγχος θέλει 24 ώρες.

Άκουστικό φανάρι για τους τυφλούς

Ένα καινούργιο όργανο που έπινοήθηκε για την εξυπηρέτησι των τυφλών έχει την δύναμι να «μεταφράζει» το φώς σε ήχους. Χάρις σ' αυτό ένας τυφλός «βλέπει» τόσο όσο οι άλλοι άνθρωποι βλέπουν με ένα κλεφτοφάναρο. Το όργανο ώνομάστηκε «όπταρ» και χαρίζει στους τυφλούς την περίεργη εκείνη αίσθησι που έχει η νυχτερίδα και μπορεί να άποφεύγει τα έμπόδια πετώντας.

Καθώς ό τυφλός περπατά και κινεί το φανάρι αυτό δεξιά και άριστερά οι φωτεινές άκτίνες των διαφόρων άντικείμενων σε άπόστασι μέχρι έπτά μέτρων περνούν από ειδικούς φακούς και πέφτουν επάνω σε ένα φωτοηλεκτρικό θάλαμο. Και ύστερα από ώρισμένη διαδικασία οι φωτεινές άκτίνες μετατρέπονται σε ένα είδος κώδικος μός και μετά σε ηλεκτρικούς παλμούς. Αυτοί πάλι μεταβάλλονται σε ήχους που φθάνουν στα άκουστικά που φορεί ό τυφλός. Το ύψος του ήλιου δείχνει την άπόστασι που βρίσκεται κάθε άντικείμενο από 0,30 μ. ως 7 μέτρα.

Ο έφευρέτης Δρ. Κάλμαν ίσχυρί-

ζεται ότι ένας τυφλός μπορεί γρήγορα να μάθη να καταλαβαίνει από την ειδική σειρά των ήχων την ιδιαίτερη διάταξι των άντικείμενων.

Το ίδιο όργανο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο στρατό σε μια συσκευή ραντάρ υπέρυθρων άκτίνων για την άνέυρεσι στόχων.

Τα μάτια της τηλεοράσεως οδηγούν!

Όπως έχει γίνει ήδη γνωστό στους σταθμούς άτομικών έρευνών της Άμερικής τα ραδιενεργά στοιχεία που είναι πολύ επικίνδυνα για το σώμα του ανθρώπου βρίσκονται κλεισμένα μέσα σε μπετόν και μολύβι. Οι έπιστήμονες όμως μπορούν και χειρίζονται τα ύλικά, κατευθύνουν και παρακολουθούν την έργασία σάν να είχαν τα στοιχεία μπροστά τους. Πρώτα άπ' όλα ύπάρχει συσκευή των μηχανικών χειρών που άποτελείται από δύο ένωμένους δραχίονες με «δάκτυλα» που χειρίζονται την επικίνδυνη ύλη μέσα στο χώρισμα και έλέγχονται άπ' έξω από τον χειριστή. Η συσκευή όμως αυτή ήταν χρήσιμη μόνο αν ήταν δυνατό να βλέπει ό έρευνητής την ύλη του από ένα παραθυράκι με χοντρό τζάμι. Υπάρχουν όμως έργασίες που γίνονται πολύ μακριά από τον έρευνητή για να μπορη να τις παρακολουθή. Για την περίπτωση αυτή χρησιμοποιείται η τηλεόρασι. Έπειδή όμως η έπίπεδη όθονη της τηλεοράσεως δεν έπέτρεπε την ικανοποιητική παρακολούθησι των εργασιών από όλες τις πλευρές, οι έπιστήμονες χρησιμοποίησαν την στερεοσκοπική τηλεόρασι μόλις πέρασε από το στάδιο των πειραματισμών. Έτσι μέσα από διδύμους φακούς, φίλτρα και πρίσματα φθάνει στον έρευνητή η εικόνα της ύλης του σε τρεις διαστάσεις. Έλπιζεται ότι γρήγορα, χάρις στις έργασίες που γίνονται με βάσι την ηλεκτρονική μηχανή, όλες οι μηχανικές συνδέσεις μεταξύ «χειρών» και χειριστού θα γίνονται με ηλεκτρισμό και έτσι θα ύπάρχει άκόμενη τελειότερος συντονισμός της έργασίας.

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΣΚΑΝΔΑΛΟΝ ;

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογὴ».

Γιὰ τὸ ἄρθρο μου, ποὺ ἐφιλοξένησε ἡ «Ἐκλογὴ» τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, μὲ τὸν τίτλο «Ἡ συλλογὴ Κουτλίδου», μοῦ διευτύπωσαν παράπονα δύο Ἀθηναϊκὲς οἰκογένειες. Διεκδικοῦν, μ' ἐπιχειρήματα πολὺ σοβαρά, τὸν τίτλο τῆς οἰκογενειακῆς συγγενείας μὲ τὰ πρόσωπα ποὺ εἰκονίζονται σὲ δύο πίνακες, ποὺ τὴ φωτογραφία τους ἔδημοσίευσε καὶ ἡ «Ἐκλογὴ». Καὶ υποστηρίζουν ὅτι οἱ ὑπογραφές «Ν. Κουνελάκης» καὶ «Ν. Λύτρας» καθὼς καὶ οἱ ἱστορικὲς ἐξηγήσεις τῶν ἔργων «Οἰκογένεια Γεωργίου Μυντζανίδου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Προσωπογραφία Ἀρχόντισσας» εἶναι πλαστές.

— Ὁ πρῶτος πίνακας μὲ τὴν ὑπογραφή «Ν. Κουνελάκης» — κατὰ τὶς πληροφορίες ποὺ μοῦ ἔδωσαν — εἰκονίζει τὰ τρία κορίτσια τοῦ Γεωργίου Ζερλιώτη ἀπὸ τὴ Χίο. Παντρεύτηκαν ἀργότερα καὶ πήραν τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τους. — Ἡ πρώτη πρὸς τ' ἀριστερὰ ἔγινε ἡ Ἐλένη Ροδοκανάκη, ἡ δευτέρα ἡ Μαριέττα Σοκόλη καὶ ἡ τρίτη ἡ Ἀλεξάνδρα Μπογδάνου. Ζωγράφος τοῦ ἔργου εἶναι ὁ Ἰταλὸς Φιλίνι καὶ χρονολογία τῆς ἐκτελέσεως τὸ ἔτος 1870.

Ὁ δεύτερος πίνακας μὲ τὴν ὑπογραφή «Ν. Λύτρας» παριστάνει τὴν Μαρία Μπαλτατζή, τὸ γένος Ἀμνρᾶ, ἀπὸ τὴ Σμύρνη. Ἐφιλοτεχνήθη στὴ Γαλλία ἀπὸ τὸ ζωγράφο Μπιλλὲ κατὰ τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνος.

Ἀπὸ ἔνστικτο τὸ εἶχα διακρίνει καὶ τὸ ἔγραφα στὸ ἄρθρο τῆς «Ἐκλογῆς», ὅτι δηλ. τὸ πρῶτο ἔργο εἶχε τὸ ὄψος ἰταλικῆς σχολῆς καὶ τὸ δεύτερο γαλλικῆς σχολῆς. Ἀλλὰ οἱ ὑπογραφές μὲ παρέσυραν νὰ ὑποθέσω ὅτι τὸ ὄψος αὐτὸ μαρτυροῦσε ξένη ἐπίδραση, γιατί δὲν εἶναι ἀσυνήθιστο ἕνας ζωγράφος νὰ μιμῆται μιὰ ξένη τεχνο-

τροπία. Τὰ δύο αὐτὰ ἔργα ἀγοράστηκαν ἀπὸ τὰ σπίτια τῆς Λουκίας Νικάκη (Ἀλωπεκῆς 22) καὶ Ναοῦμ (Πλουτάρχου 12) στὰ χρόνια τοῦ πολέμου ἀπὸ τὸν Νικόλ. Νικολάου, ζωγράφο καὶ ἔμπορο πινάκων, ἀντὶ ἐυτελοῦς ποσοῦ, γιὰ νὰ μεταπωληθοῦν στὸ συλλέκτη Εὐρίπ. Κουτλίδου. Πότε καὶ πῶς ἄλλαξαν οἱ ὑπογραφές δὲν εἶμαι σὲ θέσι νὰ τὸ γνωρίζω.

Ἐνόμισα πῶς ἔπρεπε νὰ φέρω στὴ δημοσιότητα τὰ στοιχεῖα αὐτά, γιατί φέρω τὴν εὐθύνη τῆς διαφώτισεως τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ τῆς «Ἐκλογῆς» στὰ καλλιτεχνικά ζητήματα ποὺ ἐπραγματεύθηκα.

Ἀγγελος Γ. Προκοπίου

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Σεπτεμβρίου ὁ κ. Ἀγγ. Προκοπίου εἶχε γράψει σχετικῶς μὲ τὰ δύο ἀμφισβητούμενα ἔργα, τὰ ἐξῆς:

«...Ὁ Ν. Κουνελάκης διακρίνεται γιὰ τὴν ἴδια ἀφοσίωσι πρὸς τὴ γραφικὴ λεπτομέρεια. Εἶναι πιδ ἔμπειρος ἀπὸ τὸν Α. Κριεζή καὶ παραδειγματίζεται ἀπὸ τοὺς προρραφαηλικούς ζωγράφους τῆς Ἰταλίας. Τὸ σχέδιό του εἶναι καθαρὸ καὶ γραμμικόν, τὸ χρῶμα του λιτὸ καὶ ἄπλαστο. Ἀποφεύγει τὶς ἀντιθέσεις φωτὸς καὶ σκιᾶς γιὰ νὰ ἐκφρασθῇ μὲ τὴν λεπτὴ, ἀκριβὴ γραμμὴ τῶν μεταλλοχαρακτῶν ζωγράφων τῆς Φλωρεντίας τοῦ κατρωσέντο. Ἡ «Οἰκογένεια τοῦ Γεωργίου Μυντζανίδου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως» εἶναι ἀπὸ τὶς πιδ ἐπιτυχεῖς συλλογικὲς προσωπογραφίες ποὺ μᾶς ἔφησε.

«...Ὁ Νικηφόρος Λύτρας (1832-1904) ὑπῆρξε ὁ πιδ ἱκανὸς μάστορας τῆς σχολῆς αὐτῆς. Τὸ πορτραῖτο τῆς Ἀρχόντισσας μὲ τὸ μπλέ, βελούδινο φόρεμα, τὴν πράσινη βεντάλια στὸ χέρι, τὶς δαντέλλες στὴν τραχηλία καὶ στὰ μανίκια, εἶναι τὸ διαμάντι τῆς συλλογῆς Κουτλίδου καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα κομμάτια τῆς νεοελληνικῆς ζωγραφικῆς. Μοῦ θυμίζει τὸ πορτραῖτο τῆς Μαντὰμ Μουατεσιέ τοῦ «Εὐγκρ».

Ἡ ΜΑΧΗ ΤΗΣ... ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Πρέπει, νομίζω, νὰ γνωρίσουμε τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς ἐργάτες τοῦ πνεύματος. Βρίσκω ταπεινωτικὸ νὰ δεχώμαστε κάθε ξένο καὶ νὰ μὴ διαβάσουμε ἑλληνικὴ ὕλη.

Μ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Πειραιεύς

Θὰ θέλαμε, ἂν γίνεταί, ἕνα πίνακα τῶν κυριωτέρων ἔργων ποὺ ἐκδίδονται σ' ὅλο τὸν κόσμον, τακτικὰ σὲ κάθε τεύχος σου.

ΜΙΧ. ΑΣΗΜΟΜΥΤΗΣ

Ἀθῆναι

Περίφημη ἡ ὕλη σου, μὰ πολὺ αἰσθητὴ ἡ ἀπουσία τοῦ Ἑλληνικοῦ διηγῆματος καὶ τοῦ συγχρόνου ἑλληνικοῦ χρονολογήματος.

Σμην. ΝΙΚ. ΤΖΩΡΤΖΗΣ

Λάρισα

Λείπει πολὺ ἀπὸ τὶς σελίδες σου ἡ κριτικὴ τοῦ σοβαροῦ διδίου.

Δ. ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗΣ

Θάθελα διηγῆματα μὲ περισσότερη φροντίδα διαλεγμένα καὶ ἄρθρα ποὺ νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ σοβαρὸ θέατρο ποὺ τὸ ἀγνοοῦν τὰ περιοδικά.

ΑΡΤΕΜΙΣ ΚΑΤΣΙΠΗ

Πειραιεύς

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ παραπάνω ἀποσπάσματα καὶ ἀπὸ ἄλλα γράμματα ποὺ παίρνουμε πολλοὶ ἀναγνώσται μας ζητοῦν ἑλληνικὴ λογοτεχνία, περισσότερα διηγῆματα, διδολογραφία, κριτικὲς διδίων κ λ π.

Θὰ θέλαμε νὰ ποῦμε στοὺς φίλους μας ὅτι ἡ «Ἐκλογὴ» δὲν εἶναι καθαρὰ φιλολογικὸ περιοδικὸ καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ικανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμία τους. Ἀλλωστε ἀπὸ τὴν τὴν ἄποψι αὐτὴ δὲν θὰ εἶχε νὰ συμπληρώσῃ κανένα κενό, γιατί στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν πολλὰ λαμπρὰ φιλολογικὰ περιοδικά, στὰ ὁποῖα θὰ βροῦν ὅσα ζητοῦν καὶ περισσότερα.

ΚΑΙ ΕΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ...

Οἱ ἀναγνώσται μας: Δημ. Κρίνος (Σύρος), Α. Μ. Α. (Ἀθῆναι), Κ. Παπαφωτίου (Ἀρτα), Θ. Δέρβος, Δ. Σ. Σ. (Ἀθῆναι) εἶχαν τὴν καλωσύνη νὰ

μᾶς προσφέρουν ἢ νὰ μᾶς στείλουν συνεργασία τους. Μὲ λύπη μας δηλώνουμε ὅτι πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον δὲν δεχόμαστε συνεργασία τῶν ἀναγνωστῶν μας γιατί ὑπάρχει ἑλλειψὶς χώρου, ἑλλειψὶς χαρτιοῦ καὶ ἑλλειψὶς χρόνου τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ. Παρακαλοῦμε λοιπὸν νὰ μὴ μᾶς στέλνουν συνεργασία γιατί τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΟΠΙΣΜΟΣ

Δὲν φαντάζομαι νὰ εἶναι παιδαγωγικὸ σύστημα τὸ ποδόσφαιρο μὲ τὸ ὁποῖο μπορεῖ ἕνα παιδί νὰ χαρῇ χωρὶς «κινδύνους» ὅπως γράφεις στὸ τεῦχος Ὀκτωβρίου. Νομίζω ὅτι ἕνα σύστημα διαπαιδαγωγήσεως τῶν νέων πρὸς δημιουργίαν καλῶν χαρακτήρων εἶναι ὁ Προσκοπισμός.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΑΤΟΥΡΟΣ

Λευκὰς

Εἴμαστε ἀπολύτως σύμφωνοι, μόνο ποὺ καὶ ὅλα τὰ Προσκοπία, ἢ σχεδόν...παίζουν εὐχαρίστως ποδόσφαιρο.

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Πολὺ χάρηκα ὅτι θὰ δημοσιεύς κάθε μῆνα ἕνα ἄρθρο γιὰ τὴν φωτογραφία. Ἦταν κάτι ποὺ ἔλειπε πάντα ἀπὸ ὅλα τὰ περιοδικά.

ΑΘ. ΚΡΙΝΟΣ

Σύρος

Σὰς συγκαίρω γιὰ τὰ ἄρθρα ποὺ θὰ δημοσιεύετε γύρω ἀπὸ τὴν τέχνη καὶ τὴν ἐπιστὴν τῆς φωτογραφίας. Εὐχομαι νὰ ἐξελιχθῇ σ' ἕνα μεγάλο περιοδικὸ μὲ πολλὰ καὶ καλὰς φωτογραφίες, ἐφαμίλλες μὲ τῶν ξένων.

ΔΕΚ. Τ. ΒΑ-Ι-ΡΛΗΣ

Σ. Τ. Γ. 914

Ἡ «ΕΚΛΟΓΗ» ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ...

Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ κάθε ἑλληνικὸ περιοδικὸ ποὺ στέκεται στὸ ὄψος του εἶναι μιὰ ἀνάγκη. Τὴν ἑλλειψὶ τοῦ εἶδους σου τὴν νοιώσαμε πολλοὶ νέοι ἐδῶ στὴν Αἴγυπτο καὶ γι' αὐτὸ χαρήκαμε μὲ τὴν ἐμφάνισί σου.

ΛΟΥΛΗΣ ΚΙΖΑΣ

Κάιρο

Μὲ πολλὴν χαρὰ εἶδαμε ὅτι ἡ «Ἐκλογὴ» ἔχει τόσο καλοὺς φίλους στὴν Αἴ-

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ LINGUAPHONE

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΔΩΡΕΑΝ

5 βραβεία — Σειρές LINGUAPHONE που θα τις διαλέξετε μόνοι σας στη γλώσσα που προτιμάτε, αρκεί να βρήτε από που προέρχεται μία μόνη λέξις.

Για να λάβετε μέρος στο διαγωνισμό διαβάστε προσεκτικά τις οδηγίες που σας δίδομε εδώ :

Στα περίχωρα του Λονδίνου βρίσκεται ένας γραφικός πύργος με το όνομα «LINGSTON». Ο πύργος αυτός είναι η ιδιαίτερη διαμονή του εφευρέτου του LINGUAPHONE που ίδρυσε και το όμνυμον 'Ινστιτούτον. Το όνομα του πύργου «LINGSTON» είναι συνδυασμός από συλλαβές δύο κυρίων ονομάτων που ξεχωρίζουν μέσα στο 'Αναλυτικό τεύχος του Συστήματος που προσφέρουμε δωρεάν. 'Αν διαβάσετε το τεύχος αυτό προσεκτικά δεν θα δυσκολευθήτε να βρείτε ποιά είναι τα ονόματα αυτά. Τη λύσι στείλτε την στο 'Ινστιτούτον LINGUAPHONE, ως τις 30 Νοεμβρίου 1950, με το όνομά σας και την διεύθυνσί σας γραμμένα καθαρά.

Κάθε λύσις που θα παραδίδεται είτε θα φθάνη ταχυδρομικώς στα Γραφεία μας, θα παίρνη και τον αύξοντα αριθμό της που θα αναγραφῇ στὸν ἐπίσημο πίνακα τῶν λυτῶν. 'Η κλήρωσις τῶν ἀριθμῶν, πού θὰ ἀντιστοιχοῦν στὰ ὀνόματα τῶν τυχερῶν λυτῶν πού θὰ κερδίσουν τὰ βραβεία, θὰ γίνῃ στὰ Γραφεία τοῦ 'Ινστιτούτου στίς 15 Δεκεμβρίου, παρουσίᾳ ἐιδικῆς 'Επιτροπῆς. 'Η παράδοσις τῶν Σειρῶν θὰ γίνῃ ἀμέσως σὲ ὅσους εἶναι παρόντες, καὶ γιὰ ὅσους δὲν παρευρίσκονται θὰ γίνῃ ἀπὸ τὴν ἐπομένη στὰ Γραφεία τοῦ 'Ινστιτούτου LINGUAPHONE. Στους κερδισμένους τῶν ἐπαρχιῶν οἱ Σειρές θὰ σταλοῦν ταχυδρομικῶς με ἐξοδα τοῦ 'Ινστιτούτου.

Για να λάβετε μέρος στὸν διαγωνισμό στείλτε μας ἀπλῶς τὸ δελτίο αὐτὸ ἀφοῦ τὸ συμπληρώσετε εὐανάγνωστα.

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

Πρὸς Τὸ 'Ινστιτούτον LINGUAPHONE
Τσῶρτσιλ 30 'Αθήναι

Παρακαλῶ στείλτε μου δωρεάν τὸ 32σέλιδο εἰκονογραφημένο 'Αναλυτικὸ σας Τεύχος πού περιέχει τὰ ὀνόματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι σύνθετη ἡ ὀνομασία «LINGSTON» γιὰ νὰ λάβω μέρος στὸν διαγωνισμό σας με τοὺς ὅρους πού δημοσιεύετε.

ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

γυπτο. Περισσότερες ἑλληνικὲς σελίδες εἶναι δύσκολο νὰ βάλουμε γιὰτὶ αὐτὸ θὰ γίνονταν εἰς βάρος τοῦ τύπου τοῦ περιοδικοῦ. 'Η «'Εκλογὴ» φέρνει τὸν ἔξω κόσμον στὴν 'Ελλάδα. Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ φέρῃ καὶ τὴν 'Ελλάδα στὸν ἔξω κόσμον, γιὰτὶ αὐτὸ ξεπερνᾷ τὸν σκοπὸ καὶ τὶς δυνατότητές της.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Γιὰ νὰ ἐνημερωθῇ ἐπακριδῶς τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ, παρακαλοῦμε νὰ σημειώσετε ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐκδόσις τοῦ βιβλίου τοῦ Τζῶρτζ Μάικς «Αὐτοὶ οἱ 'Αγγλοσάξωνες» περιλαμβάνει καὶ τὸ βιβλίο πού ἀναφέρεται στὴν 'Αμερικὴ καὶ τοὺς 'Αμερικανούς.

Ἐκδόσεις «ΑΛΕΚΤΩΡ»
'Αθήναι

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΔΕΕΣ

Μοῦ κάνει ἐντύπωσι πόσο τίποτα στίς σελίδες σου δὲν εἶναι περιττό. 'Όλα δείχνουν φροντίδα γιὰ τὸν ἀναγνώστη, κάτι πού δὲν βρίσκεται εὐκόλα. Δὲν θὰ μπορούσες ὅμως μαζί μ' ὅλα τὰ ἄλλα νὰ ἀφιερώνης κάποτε - κάποτε μερικὲς σελίδες στὸν Τουρισμὸ μας ;

ΜΑΡΙΝΑ ΣΑΡΑΝΘΗ
Ψυχικὸ

Δὲν νομίζεις ὅτι θὰ εὐχαριστοῦσε τοὺς ἀναγνώστας ἡ καθιέρωσις μιᾶς ἡ δύο σελίδων μετὰ τὰ σπουδαιότερα πολιτικὰ ἢ στρατιωτικὰ γεγονότα τοῦ μηνός, τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ; Θὰ ἦταν, νομίζω, μιὰ λαμπρὴ ἐξυπηρέτησις ἢ συνοπτικὴ αὐτὴ ἐνημέρωσις.

ΔΗΜ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
'Αθήναι

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Κάθε μέρα πληθαίνουν τὰ γράμματα πού μᾶς στέλνουν οἱ ἀναγνώσται μας καὶ θερμὰ τοὺς εὐχαριστοῦμε γι' αὐτὸ. Γιὰτὶ τὰ γράμματα αὐτὰ μετὰ καλὰ λόγια ἀλλὰ καὶ τὴν αὐστηρὴ κριτικὴ, μετὰ τὶς ἐντυπώσεις καὶ τὶς ὑποδείξεις τοὺς, μᾶς ἐνθαρρύνουν καὶ μᾶς βοηθοῦν πολὺ στὴ δουλειά μας. Δυστυχῶς ὁ περιορισμὸς τοῦ χώρου δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ δημοσιεύουμε ὅλα τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ὅμως δεχόμαστε πάντα μετὰ πολλὴ χαρὰ καὶ διαβάζουμε μετὰ μεγάλον ἐνδιαφέρον.

Εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ τὰ γράμματα τοὺς τοὺς κ. κ. : Α. 'Αποστολόπουλον (Σ.Τ.Γ. 911), Δ.Ι. Βολάνην ('Αθήναι), Κ. Δούμαν ('Ἐδεσσα), Λ. Κοντόκωσταν (Πειραιεύς), Χ. Κωστακόπουλον (Σ.Τ.Γ. 921), Μ. Κωνσταντίνην ('Αθήναι), Π.Β. Μιχαλόγλου (Θεσσαλονίκη), Κ. Νασιάκον ('Αθήναι), Β. Σκούρην (Σ.Τ.Γ. 922) 'Απ. Σόλιαν (Λαμία), Σ. Σταμάτην ('Ιωάννινα), Κ. Σταύρου (Καβάλα), Ν. Πρωτόπαπαν ('Αλεξανδρούπολις), Βασ. Γρατσίαν ('Αθήναι), Γ. Φανίδην (Σ.Τ.Γ. 912), Ν. Πεδινὸν ('Αθήναι), Χρ. Σκαθεβέντην (Σ.Τ.Γ. 916 Α), Θ. Παπαϊωάννου ('Αθήναι) καὶ 'Ανδρ. Παπαχρυσάνθου ('Αθήναι).

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΝ

Θὰ ἤθελα νὰ ἀλληλογραφήσω γαλλικὰ ἢ ἀγγλικὰ με νέους καὶ νέες διαφόρων χωρῶν πού ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴ μουσικὴ, τὸν φιλιτελισμὸ καὶ τὸν προσκοπισμὸ.

Pham huy Giang
12 rue Trippembach, Hanouï
Vietnam, Indochina

Θέλω νὰ ἀλληλογραφήσω με νέους καὶ νέες ἀπ' ὅλες τὶς χώρες τοῦ κόσμου, ξέρω ὅμως μόνο γαλλικὰ.

Charles Lauzier
1440 ouest, rue Ste-Catherine
Chambre 809, Mondreal 25, Canada

Θέλω νὰ ἀλληλογραφήσω γαλλικὰ με φοιτητὰς ὅλων τῶν χωρῶν. 'Ενδιαφέρομαι γιὰ τὸν κινηματογράφον, τὰ ταξίδια, τὴν σύγχρονη λογοτεχνία.

Lê Quang Long
33 Boulevard Dr. Angier
Saigon, Vietnam

Θέλω νὰ ἀλληλογραφήσω γαλλικὰ, γερμανικὰ ἢ ἰταλικά. 'Ενδιαφέρομαι γιὰ τὴ μουσικὴ, τὴ θάλασσα, τὸ ψάρεμα.

Signorina Maria Nenciole
Regello, Firenze Italia

Ζητῶ ἀλληλογραφία γαλλικὰ ἢ ἀγγλικὰ.

G. Flier
Rustlandstr 20, Breda, Holland

Εἶμαι ἐρασιτέχνης φιλοτελιστὴς καὶ εὐχαρίστως θὰ ἀλληλογραφοῦσα με φίλους ὅλων τῶν χωρῶν, γιὰ νὰ ἀνταλλάσσω γραμματόσημα.

Armand Barrere
Rue Marpo, Eauze, Gers, France

Ζητώ αλληλογραφία με νέες από τη Σουηδία, την Αυστρία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, για να ανταλλάσω πληροφορίες και ιδέες για την τέχνη (γλυπτική και ζωγραφική) φιλολογία, (μυθολογία, ποίηση), μουσική, φιλοτελισμό, τουρισμό, κατασκευές.

Γνωρίζω γαλλικά και γερμανικά.

Docteur Jean-Paul Dop

Vénerque, près Toulouse, France

Φίλος της τέχνης με ξεχωριστή προτίμηση στην λογοτεχνία, ζώντας σήμερα στο ήρεμο και πληκτικό περιβάλλον της έπαρχίας, παρακαλώ όποια κοπέλλα μορφωμένη (μαθήτρια γυμνασίου, φοιτήτρια ή υπάλληλο) θα ήθελε να μου κρατήσει συντροφιά πνευματική να γράψω στη διεύθυνση:

Νίκου Χατζηγιάννη

Πρακτορείον Ταξιδίων — Μεταφορών

Αρκαδίου 2

Ρέθυμνον—Κρήτης

Είμαι στρατιώτης του πυροβολικού και επιθυμώ να αλληλογραφήσω με νεαρούς φίλους και φίλες της «Εκλογής».

Πυρ. τής Νόλης Έμμανουηλίδης

152 Μοίρα Μέσου Πυροβολικού

Β. Σ. Τ. 903

Αλληλογραφώ με φίλους και φίλες της «Εκλογής» από όλα τα μέρη της Ελλάδος και για όλα τα θέματα.

Σμηνίτης Τζώρτζης Νικόλαος

Αεροπορική Βάσις Λαρίσης

202 Μ. Σ.

Θέλω να αλληλογραφήσω με φίλες της «Εκλογής» για οποιοδήποτε θέμα.

Δις Έφη Νάκου

Δαύλεια

Ζητώ αλληλογραφία με αναγνώστες της «Εκλογής». Ενδιαφέρομαι για μουσική, λογοτεχνία, φωτογραφία. Άς μου γράψω όποιος θέλει να συζητήσουμε σχετικά χωρίς μεγάλες αξιώσεις.

Θ. Παπαϊωάννου

Λαμάχου 36

Αθήναι

Θέλω πολύ να αλληλογραφήσω με φίλους και φίλες της «Εκλογής», ιδίως όσους αγαπούν την ποίηση.

Φραγκίσκος Βαμβακάρης

Βάμβα 29

Πειραιεύς

Είμαι φοιτητής της Νομικής στο Κάιρο και θα ήθελα να αλληλογραφήσω με φίλους και φίλες της «Εκλογής» που ενδιαφέρονται για πνευματικά ζητήματα.

Louis Kizas

1, rue Bustan Ibn Kuresk (Bab el Louk)

Le Caire - Egypte

Ζητώ αλληλογραφία με νέους και νέες ανωτέρας μορφώσεως.

Ανάπληρος Άνθ' γός Μουμούσης Φώτιος

Σολάκι — Μελιγαλά

Μεσσηνίας

Αγαπώ την ζωγραφική, την λογοτεχνία και τον φιλοτελισμό και ζητώ αλληλογραφία με νέο ή νέα που ενδιαφέρεται γι' αυτά τα θέματα.

Λάκης Γ. Κοντόκωστας

Μεσολογγίου 4

Ανάστασις — Πειραιεύς

Είμαι 23 χρονών πρώην φοιτητής της Ιατρικής και τώρα στρατιώτης. Θα ήθελα να αλληλογραφήσω με κοπέλλες του κατηχητικού σχολείου εργαζομένου κοριτσιού.

Στρατ. Θεοδόσης Παναγιώτης

573 Τ. Π. 1ος Λόχος

Σ. Τ. Γ. 917Α

Ζητούμε αλληλογραφία με δεσποινίδες, φίλες της «Εκλογής».

Μίμ. Γιαννακός και Κ. Γρηγόριου

Σχολή Πυροβολικού

Β. Σ. Τ. 902

Είμαι νέος αναγνώστης της «Εκλογής» και ζητώ αλληλογραφία με νέους και νέες, φίλους της «Εκλογής», έπάνω σε οποιοδήποτε ενδιαφέρον θέμα.

Στρατ. Κοζίνης Κυριάκος

Τ. Ν. Σ.

Β. Σ. Τ. 902

ΓΚΡΕΚΑ

Πλένετε καί βεῖς,
τὰ δόντια σας, με
ΚΟΛΥΝΟΣ ΔΕΙΛΗ
διάσημος ἡθοποιός,
ΤΖΑΝΝΕΤ ΛΗ

★ Καθαρίζει καλλίτερα ★
★ Προλαμβάνει την κατα- ★
★ στροφή των ★
★ Αρροίζει τὸ στόμα ★

Γεν. Άντ.

Δ^{οοι} ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

Στη κουζίνα μας
κάνει νοστιμιά.

Στη γάβα μας
κάνει καλὸ
κρασί ἢ ποτό.

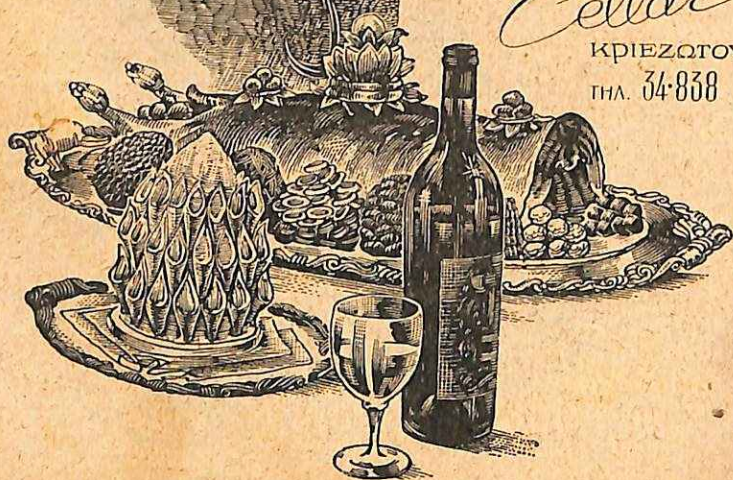
Στα γλυκά μας
ὅ,τι ἐκλεχτότερο.

Θα σᾶς παρουσιάσουμε
στὸ *Cellar*
καὶ θα σᾶς ἐξυπηρετή-
σωμε ὅτὸ ἐπιζητεῖτε
ὅς ἡγάθε περιώτεσι.

Cellar

ΚΡΙΕΖΩΤΟΥ 1

ΤΗΛ. 34-838

Ἡ πρώτη χειμωνιάτικη
εἰδοσύνεσις!...

Φροντίστε ἐγκαίρως γιὰ τὶς ἀγορές σας

MINION

ΠΛΗΡΗΣ ΣΥΛΛΟΓὴ ΕΚΛΕΚΤῶΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝῶΝ ΕΙΔῶΝ

ΤΕΥΧΟΣ 62ον

"Ἐκλογὴ" ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 3.000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἐσωτ. Ἐτησ. 34.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. \$ 3.—

Ἐσωτ. Ἐξαμ. 18.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. £ 1.0.0.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἀρθρῶν καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς» χωρὶς τὴν ἀδειαν τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

Τὸ ἐξώφυλλον τοῦ κ. Μ. Μπισταντζόγλου.

ΡΕΕ - ΑΤΤΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ - ΑΣΤΥ

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ

Ὁ μῆνας τῶν μεγάλων κινηματογραφικῶν θριάμβων

- ΕΓΥΡΙΣΑΝ ΤΡΕΙΣ
- ΠΑΝΙΚΟΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ
- ΚΗΛΙΔΕΣ Σ' Ο ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ
- ΣΧΟΙΝΙ ΚΑΙ ΑΜΜΟΣ
- ΑΤΣΑΛΕΝΙΟΙ ΑΕΤΟΙ
- Η ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ
- ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ
- Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ
- ΣΑΪΓΚΟΝ
- Η ΚΑΤΑΤΡΕΓΜΕΝΗ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

1. Αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ λείψουν ἀπὸ τὸν Μάιον—Βραζῶμενοι καὶ προφερόμενοι δίνουν μιὰν ὥραν σοῦπαν.
2. Μία σχεδὸν ἀνίατος νόσος—Ποταμὸς καὶ νομὸς τῆς Γαλλίας.
3. Τὰ στέλνει ἡ Ἀμερικὴ εἰς τὸν Μὰκ Ἀρθουρ.
4. Μουσικὸς φθόγγος—Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἴσα μέρη.
5. Σημαίνει «μόλις» μαζὺ μὲ τὸ «τώρα» —Γνωστὸ ἄρωμα—Ὑπάρχουν εἰς τοὺς συγγενεῖς.
6. Μέγας ποταμὸς ποὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ κατοικοῦ τῆς χώρας του (γεν.)—Θηλ. ἀναφορικὴ ἀντωνυμία —Γρυλλίζει.
7. Παραφέρω, παραπλανῶ—Ἀναφ. ἐπίρρημα.
8. Ἀρχ. πρόθεσις—Γνωστὸς ὡς συσφιγκτῆρ.
9. Τὸ δενδρολίβανον (δημ.) — Νότα.
10. Ἡ κλητικὴ ἐνὸς Εὐρωπαίου.—Τὸ «ναὶ» τῶν Σλάβων.
11. Τὰ μετακινεῖ ἡ πίστις—Ἐχει μεταλλικὸν θώρακα.
12. Εἶναι τὸ σταυρόλεξον διὰ τὸ πνεῦμα. — Παραπτόταμος τοῦ Βόλγα.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Χρειαζονται διὰ νὰ γίνῃ ἓνας γάμος — Ὅποιος τῶχει ἐξασφαλίζει διπλὰ ὀφέλη.
2. Εἶναι τὰ μάτια... πολλῶν τραγουδιῶν μας — Ἡ ἴσις τὸν ἀγαποῦσε.

3. Ἀντίστοιχο τοῦ μὰ — Μεγὰλὴ πόλις τῆς Γερμανίας (γεν.)
4. Εὐρωπαϊκὸ νόμισμα — Ἡ φωνὴ ἐνὸς ἀμφιβίου ζώου.
5. Πεσμένοι ἀνάσκελα (αἰτ.) — Ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἀρωματοποιάν.
6. Διαθέτουν μεγάλα κεφάλαια — Προσβάλλει (γεν.)
7. Αἰλουροειδὴ τοῦ νέου κόσμου — Μέτρον μήκους τῆς ἱαπων.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

8. Γερμανὸς φυσικὸς — Ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους.
9. Ἔδωσε τὸ ὄνομά του εἰς μίαν θάλασσαν μας — Μουσικὸς φθόγγος.
10. Ὑπάρχει στὰ περισσότερα τυχερὰ παιχνίδια — Νότα.
11. Μαζὶ μὲ ἄλλην μίαν νόταν, εἶναι ὁρος τοῦ σκακιῦ — Πρωτὸ φῶς στὴ γενικὴ — Τὸ ἔχουν ὅλοι οἱ μεγαλέμποροι.
12. Ἐκφράζει πλήρη ἔννοιαν — Μουσικὰ ὄργανα. I. X. (Λύσις στὴ σελίδα 132)

Ημερολόγιο ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ

- 2α ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρον 'Ολύμπια) :
Τὸ ἀναγγελθὲν μνημόσυνο τοῦ Διονυσίου Λαυράγκα
μὲ τὸ ἀπαικτὸν ἔργον τοῦ «Φακανάπας».
- Α' 10ῆμερον Ἐπανερχόμενος ὁ ἀρχιμουσικὸς Μπελλέτσα θὰ διευ-
θύνῃ δύο παραστάσεις, τὴν «Μπαττερφλάυ» καὶ τὴν
«Καβαλλερία» καὶ ἐν συνεχείᾳ τρεῖς ἐκτελέσεις τῆς
«Μπόέμ».
- Β' 10ῆμερον Ὁ μετακληθεὶς τενόρος Μαρινέσκο θὰ τραγουδήσῃ
σὲ δύο παραστάσεις «Τόσκα», μία «Παλιάτσοι» καὶ
μία «Μπαττερφλάυ» ἢ «Κάρμεν».
- Γ' 10ῆμερον Πρώτῃ τῆς «Πουλημένης μνηστῆς» τοῦ Σμετάνα.
Σκηνοθέτης ὁ Γάλλος καλλιτέχνης Γκὺ Σαὶν-Κλαίρ.
Τὰς πρώτας ἐπὶ παραστάσεις τοῦ ἔργου θὰ διευ-
θύνῃ ὁ Γερμανὸς ἀρχιμουσικὸς Ἰσσεροττ. Ὁ ξένος
μαέστρος θὰ διευθύνῃ καὶ δύο παραστάσεις τοῦ ἔρ-
γου τοῦ Μότσαρτ, «Ἀπαγωγή ἀπὸ τὸ Σεράϊ».
- ΟΡΦΕΥΣ :
8η «Σουαρέ ντὲ Γκαλά» μὲ τὴν πρώτη ἐμφάνισιν τοῦ Ἰ-
σπανικοῦ Ἑθνικοῦ Μπαλλέτου. Τὸ ἰσπανικὸ μπαλλέ-
το ταξιδεύει πρὸς δύο ἑτῶν μὲ πλοῖον εἰδικῶς ναυλω-
μένο καὶ τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰσπανικῆς
Κυβερνήσεως.
- Ἐντὸς Β' 10ῆμερου Φθάνει εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ γνωστὸς Γάλλος ντιζέο
Τίνο Ρότσι.

ΘΕΑΤΡΟ

- ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ :
Συνεχίζει «Ὅπως σὰς ἀρέσει» τοῦ Σαξέππερ.
- 12η Πρώτῃ τοῦ «Δὸν Ζουὰν Τενοριὸ» τοῦ Θορίλια.
Ἡ ὑπὸ τὸν σκηνοθέτην Κουὺν «Ἀπογευματινὴ σκη-
νὴ» τοῦ Κρατικοῦ Θιάσου παίζει εἰς τὰ ἀπογεύματα
Τετάρτης, Πέμπτης, Παρασκευῆς καὶ Σαββάτου
τὸν «Ερρίκον Δ'» τοῦ Λουίτζι Πιραντέλλο μὲ ἐρμη-
νευτὰς τῶν κυρίων ρόλων Διαμαντόπουλον, Καλλιέ-
ρην, Μιράντα καὶ Βίλμα Κύρου.
- ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ (Μέγαρον Ρέξ) :
Συνεχίζει Τὴν «Ἄνναν τῶν χιλίων ἡμερῶν» τοῦ Ἄντερσον.
4—9 Ἑκτακτοὶ παραστάσεις τοῦ φιλοξενουμένου εἰς Ἀ-
θήνας Θιάσου τῆς «Κωμεντὶ Φρανσαῖς» μὲ τὴν πρω-
ταγωνίστριαν Βέρα Κορέν καὶ τοὺς Μωρίς Ἑσκάντ,
Μωρίς Ντονώ, Κλαρίς Νταινόν καὶ Ἄννι Γκαγιάρ-
ο.
- ΚΤΒΕΛΗΣ (Ἑλληνικὴ σκηνή) :
Συνεχίζει Τὸ «Δάσος», κωμωδία τοῦ Ὀστροβσκυ. Τοὺς βασι-
κοὺς ρόλους ἐρμηνεύουσι ἡ Μαίρη Ἀρώνη, Ρίτα Μυ-
ράτ καὶ Θ. Ἀρώνης, Ἀρης Μαλλιαγρός.

ΓΚΡΕΚΑ

Διὰ νὰ ἔχετε
εὐχάριστο ξύ-
ρισμα ζητήσατε
τὴν ἐξαιρετικὴν
κρέμα ξυρίσμα-
τος ΚΟΛΥΝΟΣ

ΚΡΕΜΑ ΞΥΡΙΣΜΑΤΟΣ

ΓΕΝ. ΑΝΤ. ΑΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

ΟΤΕ

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ . . .

Η ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ
ΚΑΙ Η ΚΑΛΗ ΜΑΣ ΠΟΙΟΤΗΣ

ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ - ΧΥΤΗΡΙΑ - ΕΜΑΓΕ

1930 IZOLA 1950

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΔΙΓΑΙΟΥ 40 ΚΑΛΛΙΘΕΑ - ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 96-234

ΣΙΔΗΡΟΣΩΛΗΝΕΣ ΥΔΑΤΟΣ ΜΑΥΡΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΒΑΝΙΣΜΕΝΟΙ - ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΩΛΗΝΕΣ ΧΑΛΥ-
ΒΑΙΝΟΙ ΚΑΙ «BERGMANN» - ΧΥΤΟΣΩΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ - ΛΕΚΑΝΕΣ
ΕΜΑΓΕ ΚΑΙ ΚΑΖΑΝΑΚΙΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ - ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΑ ΜΕΡΗ ΜΗΧΑΝΩΝ & ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΧΥΤΗΡΙΟΥ

Β' 10ήμερον

ΑΛΙΚΗΣ (Θίασος Μουσούρη) :

Πρώτη τοῦ ἔργου «Πέγ», καρδούλα μου» τοῦ Χάρτ-
λεῦ Μάνερς μετὸν Γώστα Μουσούρη καὶ τὴν Ἑλλή
Λαμπέτη.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΤΛΟΤ :

Συνεχίζει

Τὸν «Φατασούλα» τῶν κ. κ. Βροντάκη καὶ Φωτιάδη.

Β' 10ήμερον

Πρώτη τῆς νέας κωμωδίας τοῦ Ἀπ. Ἀποστολίδη
«Ὁ Δόκτωρ Νικολός».

ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΤ :

Συνεχίζει

Τὴν ἐπιθεώρησιν «Πᾶμε πρῶμα» τῶν κ. κ. Γιαλαμά
καὶ Θίσβιου μετὸν μουσικὴν Σουγιούλ.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΖΑΠ ΠΕΙΟ :

Ἀρχιτεκτονικὴ Ἐκθεσις.

Προπλάσματα—φωτογραφίες—σχέδια.

Λαμβάνουν μέρος ἡ Ἀγγλική, Ἀμερικανικὴ καὶ Γαλ-
λικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή, τὰ Ἵπουργεῖα Ἀνοικο-
δομήσεως, Ναυτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν, καθὼς καὶ
ὀγδόντα περίπου ἀρχιτέκτονες καὶ πολιτικοὶ μηχανι-
κοί.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΖΑΧΑΡΙΟΤ :

Ἐκθεσις θαλασσογραφιῶν καὶ τοπίων τῆς Ὑδρας
τοῦ ζωγράφου Βυζαντίου.

ΡΟΜΒΟΣ :

Ἐκθεσις τῶν ἔργων τοῦ ἀκουαρελλίστα Τερζιάν.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

1η

Ἐκθεσις ζωγραφικῆς τῶν τελευταίων ἔργων τοῦ Ι.
Σπυροπούλου.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

3η

Ἀρχίζει εἰς τὰ διάφορα γήπεδα τὸ ἀθηναϊκὸν πρω-
τάθλημα μπάσκετ μπόλ.

ΑΘΗΝΑ-Ι-ΚΗ ΛΕΣΧΗ :

9—17

Ὅπλομαχητικὸν πρωτάθλημα Β' κατηγορίας.

18—23

Ὅπλομαχητικὸν πρωτάθλημα Α' κατηγορίας.

ΓΗΠΕΔΟΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑ-Ι-ΚΟΤ :

Ἀγὼν ποδοσφαίρου μεταξὺ τῆς ἐθνικῆς ομάδος τῆς
Ἑλλάδος καὶ τῆς Β' ἐθνικῆς τῆς Γαλλίας.

Διὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων προβλεπεται ἡ
διεξαγωγή ἀγώνων κυπέλλου μεταξὺ τῶν ομάδων
Παναθηναϊκοῦ, Ὀλυμπιακοῦ καὶ Α.Ε.Κ. Διὰ τὰς ἡ-
μέρας ἡμέρας ἔχει προταθὴ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἡ μετά-
δασις τῶν ποδοσφαιρικῶν ομάδων τοῦ Παριωνίου
καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡ ὅποια
ὅμως θὰ πραγματοποιηθῇ μόνον ἐὰν ἐξομαλυνθοῦν
πλήρως ἐν τῷ μεταξὺ αἱ ἀθλητικαὶ σχέσεις τῶν δύο
χωρῶν.

ΣΗΜ. «Ἐκλογῆς» : (Ὅλας τὰς ἡμερομηνίας τὰς δημοσιεύομεν μετ' ἐπιφύλαξιν, λό-
γω πιθανῆς ἀναβολῆς ἢ μεταβάσεως.)

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

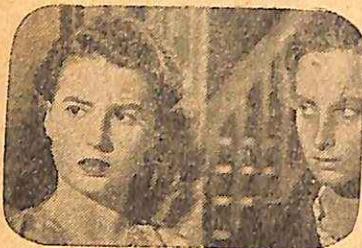
Τζιν Σίμμονς

SO LONG AT THE FAIR

Το σενάριο αυτής της ταινίας είναι παρμένο από μια πασίγνωστη δραματική ιστορία που εμφανίζεται κάθε τόσο στη παγκόσμια ανέκδοτολογία. Έδω παίζει η Τζιν Σίμμονς την κοπέλλα που φθάνει εις το Παρίσι συνοδευόμενη από τον αδελφό της για να επισκεφθῇ την παγκόσμιο έκθεσι τοῦ 1889. Βγαίνει για λίγο από τὸ ξενοδοχείο πού κάθεται, γυρίζει πίσω, καὶ δὲν εἶσκει πλέον οὔτε ἀδελφὸν, οὔτε καν τὴν κάμαρα ἀπὸ τὴν ὁποία ἔφυγε πρὸ ὀλίγης ὥρας. Κανείς δὲν τὴν ἀναγνωρίζει καὶ μὲνι μόνη περιτυλιγμένη ἀπὸ μυστήριο. Ὅλο τὸ φιλμ καλοπαιγμένο καὶ πολὺ ἐνδιαφέρον.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΟΙ ΠΟΘΟΙ

(Il lupo della Silla)

Συλβάνο Μαγκάνο

Ἰταλικὸ μελόδραμα πού ἐνῶ ὡς πλοκή θυμίζει περισσότερο ὅπερα παρά ταινία, ἔχει ἐν τούτοις νὰ προσφέρῃ ὠρισμένα ἐξαιρετὰ σημεῖα. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἡ παρουσία τῆς Συλβάνο Μαγκάνο, τῆς ἡρωίδας τοῦ «Πικροῦ ρυζιοῦ». Ἡ Συλβάνο μὲ τὴν ἀγριωπὴ χωριάτικὴ τῆς ὁμορφιά καὶ τὴ θερμὴ τῆς ἡθοποιΐας ἀφ' ἑνός, καὶ τὰ θαυμάσια τοπία τῆς Καλαβρίας ἀφ' ἑτέρου, ἀνεβάζουν τὸ φιλμ ἐπάνω ἀπὸ τὰ συνηθισμένα μελοδράματα τοῦ κινηματογράφου.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Ὁ Ἡλίας Καζάν, ὁ σκηνοθέτης θεάτρου καὶ κινηματογράφου, πού δὲν ἔχει μέχρι στιγμῆς ἀποτύχει σὲ καμία τοῦ προσπαθείας, προσφέρει τώρα μιὰ περιπέτεια συναρπαστικοῦ ἐνδιαφέροντος, τραηγμένη εἰς τὴν Νέα Ὁρλεάνη. Πρωταγωνιστοὶ: Ὁ Ρίτσαρντ Βίντμαρκ, ἡ Βαρβάρα Μπελγκέντες.

Ρίτσαρντ Βίντμαρκ

ΣΤΟΝ ΙΣΚΙΟ ΤΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ

(Sorry wrong number)

Ἕνα ἔργο τρόμου καὶ ἀγωνίας πού δίνει ἕνα ἐξαιρετικὸ ρόλο εἰς τὴν ἱκανὴ ἡθοποιὸ Μπάρμπαρα Στάνγουϊκ. Κοντὰ τῆς ὁ Μπάρτ Λάνκαστερ. Σὲ τύπο ἀστευομικοῦ κρατᾷ ἀδιάπτοτο τὸ ἐνδιαφέρον καὶ προσφέρει σκηνὲς συναρπαστικές.

Μπάρμπαρα Στάνγουϊκ

Αὐτὲς οἱ δύο σελίδες ἀποτελοῦν προγνωστικὰ τῆς «Ἐκλογῆς». Δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν διαφήμισι, ὅπως ἐνόμισαν μερικοὶ ἀναγνώσται μας. Ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου

ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΙΜΛΙΚΟ

Ἐξαιρετικὴ ἀγγλικὴ κωμωδία: Μία κεντρικὴ περιοχὴ τοῦ Λονδίνου ἀνακαλύπτεται ὅτι ἀνήκει εἰς τοὺς Δούκας τῆς Βουρβουνδίας. Συνεπῶς δὲν εἶναι Ἀγγλία, εἶναι «ἐξωτερικὸς», δὲν ἔχει ὑποχρέωσι νὰ πληρώσῃ φόρους ἢ νὰ ὑπακούσῃ νόμους, δελτία καὶ λοιπά. Τὸ ἐλεύθερο Πίμλικο ζητᾷ διασάτηρια ἀπὸ τοὺς Λονδρέζους πού τὸ διασχίζουν μετὰ τὸ τράμ καὶ φέρνει τὴν Κυβέρνησι σὲ τέτοια ἀμηχανία ὥστε ἀναγκάζεται νὰ τοῦ κηρύξῃ ἀποκλεισμό. Ὁραιοτάτα παιγμένο τὸ φιλμ αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον κωμωδία ἀλλὰ καὶ μιὰ εὐφρεστάτη ἐπικαίρη πολιτικὴ σάτιρα.

Ἑρμιόνη Μπάντλεϋ καὶ Πῶλ Ντυπιϋ

Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ

Ἡ Ἐλίζαμπεθ Ταίηλορ, κόρη τοῦ Σπένσερ Τρέισυ, παντρεύεται. Αὐτὴ εἶναι ἡ βασικὴ πλοκὴ μιᾶς χαριτωμένης κωμωδίας ἡ ὁποία κατορθώνει νὰ γεμίξῃ δυὸ ὁλόκληρες ὥρες μὲ ἀλλεπάλληλα διασκεδαστικά καὶ ψυχολογημένα ἐπεισόδια θγαλμένα ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ζωὴ. Λαμπρὰ σκηνοθετημένο ἀπὸ τὸν Βινσέντζε Μινέλλι δίνει εἰς τὸν Σπένσερ Τρέισυ ἕναν ἀπὸ τοὺς καλύτερους ρόλους τῆς πλουσίας τοῦ καρριέρας.

Ἐλίζαμπεθ Ταίηλορ

ΠΟΝΕΜΕΝΟ ΡΟΜΑΝΤΖΟ

(Stage Fright)

Ἡ Τζέιν Γουάιμαν, ἡ περυσινὴ ἡρωὶς τῆς «Σιωπηλῆς τραγωδίας» μαζί με τὴν ὠραιότερα γιὰ τὸν κινηματογράφου, τὴν Μαρλέν Ντῆτριχ, τὸν Μάικλ Ουάιλντιγκ, τὸν Ρίτσαρντ Τόντ σὲ ἕνα τυπικὸ φιλμ τοῦ μεγάλου σκηνοθέτου Χίτσκοκ. Τυπικὸ διότι προσφέρει τρόμο, μυστήριο, περιπέτεια καὶ τύπους ζωγραφισμένους με στερεὸ καὶ ἔξυπνο χέρι.

Τζέιν Γουάιμαν, Μαρλέν Ντῆτριχ

TWELVE O' CLOCK HITCH

Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον στρατιωτικὸ φιλμ μετὰ τὸν Γκρέγκορ Πέκ εἰς τὸν κύριον ρόλο καὶ εἰς ἕναν ἀπὸ τοὺς πρῶτους ρόλους καὶ ἐνδιαφέροντας ὅλης τοῦ τῆς σταδιοδρομίας. Ὅσοι ἀγαποῦν τίς θεαματικὲς πολεμικὲς σκηνὲς θὰ δοῦν τίς πρῶτες καταπληκτικὲς ἀερομαχίες πού ἔχει ἐπιδείξει ποτὲ ὁ κινηματογράφος.

Γκρέγκορ Πέκ

θὰ προβληθοῦν πολλὰ ἔργα. Ἡ «Ἐκλογὴ» πιστεύει ὅτι μετὰ τῶν καλύτερων θὰ εἶναι αὐτὰ τὰ ὀκτῶ πού ξεχωρίζει ἐδῶ.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ.

Ἀπὸ χαλκὸν ἢ θράχο Πενιελίσιο
 τὸ ἀθάνατο εἶδωλό Σου δὲ θὰ στήσω·
 μ' ἀπὸ κυπαρισσόφυλλο κολόνα,
 γιὰ νὰ εὐωδᾷ τὸ ἔργο μου σιὸν αἰῶνα!...

Καὶ σιὸν λόφον, ὅπῃ χει ὅμοια κορόνα
 τὸ κάστρο τὸ Βενέτικο, θὰ χτίσω
 βασιὰ ἐκκλησιὰ, καὶ μέσα θὰ Σὲ κλείσω
 μ' ἀτάραγο, ἀπὸ οἶδερο, πυλῶνα!

Καμπάνες πού νὰ βόγκουνε ὡς ἀσπίδα
 πῶδρει σὲ σπάθα ἢ κονταριοῦ κοπίδα,
 θὰ βάλλω, κι ἄλλες πιὸ ψηλά, σὰ σεῖσιρα!

Κι ἀπ' τὰ παράθυρά της νὰ Σὲ ἰοκιάσω,
 βαθύχρωμα κρουσιτάλλια θὰ ταιριάζω —
 καὶ τὸ καθένα νὰ ᾿ναι πολεμισίρα!

(Ἀπὸ τοὺς «Στίχους»)

Ὁ Ἄγγελος Σικελιανὸς ἐγεννήθη στὴ Λευκάδα στὰ 1884. Ἀπὸ τὸ 1900 ἄρχισε νὰ δημοσιεύῃ ποιήματά του σὲ διάφορα περιοδικὰ μὲ ἔντονο φυσιολατρικὸ περιεχόμενο καὶ μὲ μιὰ προσπάθεια ἀφομοιώσεως τοῦ κλασσικοῦ στοιχείου. Στὰ 1908 ἐξέδωσε τὸν περίφημο «Ἀλαφροῖσκιωτο» καὶ κατόπιν τὸν «Πρόλογο στὴ Ζωή» σὲ τρεῖς τόμους (1915—1917), τοὺς «Στίχους», τὸ «Πάσχα τῶν Ἑλλήνων» κ.λ.π. Τὸ λυρικό του ἔργο συγκεντρώθηκε προσφάτως σὲ τρεῖς ὁγκώδεις τόμους: Ὁ Λυρικός Βίος», ἐνῶ τὸ ποιητικὸ δραματικὸ του ἔργο, πού περιλαμβάνει ἀρκετὲς τραγωδίαι, ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται σὲ αὐτοτελὴ σειρά μὲ τὴ φροντίδα τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν καὶ μὲ τὸ γενικὸ τίτλο «Θυμέλη». Ὁ Σικελιανὸς εἶναι ὁ ἐμπνευστὴς τῶν Δελφικῶν Ἑορτῶν καὶ γύρω ἀπὸ τὴν Δελφικὴ Ἰδέα ἀφιέρωσε μεγάλο μέρος τῆς καλλιτεχνικῆς του δραστηριότητος. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Παλαμᾶ θεωρεῖται ἤδη ὡς ὁ πατριάρχης τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως. Τὸ ποίημα πού δημοσιεύομε ἔχει μελοποιηθῇ ἀπὸ τὸν Δημήτριο Μητρόπουλο.